

REGIONALNI RAZVOJNI PROGRAM PODRAVJA 2021–2027

DOKUMENT SO PRIPRAVILI:

RRA Podravje - Maribor v sodelovanju z

Znanstveno raziskovalno središče Bistra Ptuj (ORP Spodnje Podravje),

Razvojna agencija Slovenske gorice (ORP Slovenske gorice) in

Razvojno raziskovalni center RRC Ormož (ORP Prlekija)

Odgovorni vodja priprave

Uroš Rozman

Strokovna skupina za pripravo

Boris Keuc - vodja priprave RRP 2021–2027 za Podravje

dr. Amna Potočnik

mag. Božidar Pučnik

Klavdija Gornik

Aleksandra Vrtič

Doris Pavuna Stanko

mag. Mojca Šibila Drobnič - vodja priprave za ORP 2021–2027 za Spodnje Podravje

doc. dr. Štefan Čelan

Tanja Vintar

dr. Milojka Domanjko - vodja priprave za ORP 2021–2027 za Slovenske gorice

Matej Rogač - vodja priprave za ORP 2021–2027 za Prlekijo

Svet Podravske regije

Danijel Vrbnjak, predsednik

Razvojni svet regije Podravje

dr. Marko Soršak, predsednik

Kazalo vsebine

1	UVOD.....	9
1.1	Namen in cilji.....	9
1.2	Proces in metodologija.....	10
1.3	Izhodišča.....	11
2	PREDSTAVITEV REGIJE.....	12
2.1	Regija v prostoru.....	12
2.2	Problemska območja.....	13
2.3	Regija v številkah.....	13
2.4	Primerjava z drugimi regijami.....	15
3	IZZIVI PODRAVJA.....	16
3.1	Gospodarstvo.....	16
3.1.1	Gospodarstvo v Podravju.....	17
3.1.2	Demografija podjetij.....	18
3.1.3	Izvoz in vključenost v globalne verige vrednosti.....	21
3.1.4	Tuje neposredne investicije.....	23
3.1.5	Raziskave, razvoj in inoviranje.....	23
3.1.6	Gospodarska podporna infrastruktura.....	25
3.1.7	Razvoj kulturno kreativnega sektorja v Podravski regiji.....	27
3.2	Prostor in okolje.....	29
3.2.1	Učinkovita raba energije.....	32
3.2.2	Pitna voda, ravnanje z odpadki in odpadno vodo.....	34
3.2.2.1	Pitna voda.....	34
3.2.2.2	Opadki.....	36
3.2.2.3	Opadna voda.....	37
3.2.3	Kakovost zraka.....	38
3.2.4	Varstvo narave.....	39
3.2.5	Upravljanje s prostorom.....	40
3.3	Mobilnost in povezanost.....	41
3.3.1	Letališka infrastruktura.....	44
3.3.2	Cestna infrastruktura.....	44
3.3.3	Javni potniški promet.....	45
3.3.4	Kolesarska infrastruktura.....	46
3.3.5	Plovnost.....	46
3.3.6	Informacijska komunikacijska tehnologija.....	47
3.4	Družba.....	47
3.4.1	Trg delovne sile.....	47
3.4.2	Demografija.....	49
3.4.3	Revščina in socialna izključenost.....	51
3.4.4	Zdravje.....	52
3.4.5	Vzgoja in izobraževanje.....	54
3.4.6	Kultura kot generator razvoja Podravja.....	57
3.4.7	Ocena socialne ekonomije in nevladnih organizacij.....	60
3.4.8	Nevladne organizacije – subjekt in partner razvoja v Podravju.....	63
3.4.9	Problematika Romov v Podravju.....	64
3.4.10	Turizem.....	65
3.5	Kmetijstvo in gozdarstvo.....	68
3.5.1	Kmetijstvo.....	68
3.5.2	Dopolnilne dejavnosti in ekološko kmetijstvo.....	71
3.5.3	Gozdarstvo.....	71

3.6	Teritorialno sodelovanje	74
3.6.1	Makroregije	75
3.6.2	Teritorialno sodelovanje 2014 - 2020	75
4	MULTIKRITERIJSKI OKVIR REGIJE PODRAVJA	80
4.1	Swot analiza	80
4.2	Ključne razvojne ovire, dileme in trendi	89
4.2.1	Podravje (ne)povezana regija	89
4.2.2	Odseljevanje visoko izobraženega in drugega kadra v tujino	89
4.2.3	Kadrovska vrzel na trgu dela – neusklajenost s potrebami gospodarstva	89
4.2.4	(Ne)izkoriščenost odličnega geostrateškega položaja	90
4.2.5	Turistična (ne)povezanost regije	90
4.2.6	Trajnostna mobilnost	90
4.2.7	Demografske spremembe	91
4.2.8	Prehransko samooskrbna regija	91
4.2.9	Varovanje naravne in kulturne dediščine ter gospodarjenje z gozdovi	91
4.2.10	Problemska območja	92
4.3	Predlog razvojne specializacije podravske regije	92
5	VIZIJA IN CILJI RAZVOJA	96
5.1	Vizija	96
5.2	Strateški cilji	96
6	RAZVOJNI CILJI REGIJE	100
6.1	Razvojni cilj 1: Pametnejša, konkurenčna in trajnejša regija	100
	Razvojna prioriteta 1.1: Krepitev razvojno-raziskovalnih, inovacijskih zmogljivosti in spodbujanje digitalne preobrazbe	102
	Razvojna prioriteta 1.2: Krepitev rasti in konkurenčnosti MSP	103
	Razvojna prioriteta 1.3: Trajnostni razvoj in promocija vzdržnega turizma s poudarkom na spodbujanju in varovanju naravne in kulturne dediščine)	104
	Razvojna prioriteta 1.4: Razvoj kulturnih in kreativnih industrij	105
	Razvojna prioriteta 1.5: Razvoj kmetij, spodbujanje lokalne samooskrbe in ohranjanje vitalnega podeželja ter gospodarjenje z gozdovi	106
6.2	Razvojni cilj 2: Nizkoogljična in bolj zelena regija	108
	Razvojna prioriteta 2.1: Trajnostna raba energije	109
	Razvojna prioriteta 2.2: Spodbujanje prilagajanja podnebnim spremembam ter krepitev odpornosti na nesreče	111
	Razvojna prioriteta 2.3: Spodbujanje trajnostnega gospodarjenja z vodnimi viri	112
	Razvojna prioriteta 2.4: Spodbujanje prehoda na krožno gospodarstvo	113
	Razvojna prioriteta 2.5: Izboljšanje in ohranjanje biotske raznovrstnosti in naravnih vrednot, zelene infrastrukture v urbanem okolju in zmanjšanje onesnaženja	115
	Razvojna prioriteta 2.6: Trajnostna mobilnost	116
6.3	Razvojni cilj 3: Bolj povezana regija	117
	Razvojna prioriteta 3.1: Širokopasovne povezave	118
	Razvojna prioriteta 3.2: Prometna infrastruktura	119
6.4	Razvojni cilj 4: Bolj privlačna in socialna regija	120
	Razvojna prioriteta 4.1: Izboljšanje učinkovitosti trga dela	121
	Razvojna prioriteta 4.2: Izboljševanje dostopa do storitev v izobraževanju, usposabljanju in VŽU	123
	Razvojna prioriteta 4.3: Povečevanje socialno-ekonomske integracije	125
	Razvojna prioriteta 4.4: Zagotavljanje enakosti dostopa do zdravstvene oskrbe in ustreznih pogojev bivanja	126
6.5	Razvojni cilj 5: Regija bliže državljanom	127
	Razvojna prioriteta 5.1 Urbani razvoj	128

Razvojna prioriteta 5.2 Razvoj podeželja, ki ga vodi skupnost – LEADER/CLLD	129
Razvojna prioriteta 5.3 Razvoj obmejnih problemskih območij in območij z visoko brezposelnostjo.....	130
Razvojna prioriteta 5.4: Regionalno prostorsko načrtovanje ter regijsko prometno načrtovanje	130
Razvojna prioriteta 5.5: Podpora razvoju nevladnih organizacij	132
7 REGIJSKE VSEBINE ZA RAZVOJNI PREBOJ PODRAVJA V OBDOBJU 2021-2027.....	133
7.1 Uvod	133
7.2 INNOVUM Univerze v Mariboru.....	133
7.3 Letališče in SMART HUB Maribor	135
7.4 Invest Podravje, poslovne cone in upravljanje.....	137
7.5 Regijsko prostorsko in prometno načrtovanje	139
7.6 Inovacijsko – podjetniški ekosistem Podravja	141
7.7 Turistično povezana regija.....	143
7.8 Spodbujanje okolju prijazne pridelave hrane in vzpostavitev skupne platforme kratkih verig	145
7.9 Učinkovito upravljanje z vodnim in zavarovanimi območji v regiji	147
7.10 Inštitut za hrano in inštitut za umetno inteligenco ter SiPCAST.....	148
7.11 Celovit razvoj človeškega kapitala v Podravju	151
7.12 Celovita oskrba s pitno vodo v Podravju	153
8 VIRI FINANCIRANJA	155
9 SKLADNOST RRP PODRAVJE S CILJI POLITIK IN USMERITEV EU TER SPLOŠNIMI CILJI REGIONALNE POLITIKE	159
10 SISTEM SPREMLJANJA, VREDNOTENJA IN ORGANIZIRANOSTI IZVAJANJA RRP	162
11 SISTEM INFORMIRANJA IN OBVEŠČANJA JAVNOSTI O NAČRTOVANJU IN IZVAJANJU RRP	163
12 SKUPNA INDIKATIVNA FINANČNA OCENA VREDNOSTI RRP PODRAVJE 2021-2027	164
13 PRILOGE.....	166

Kazalo tabel

Tabela 1: Podravje v številkah 2020.....	14
Tabela 2: Indeks razvojne ogroženosti.....	15
Tabela 3: Število gospodarski družb in ustvarjena dodana vrednost v letu 2014 in 2019	19
Tabela 4: Število samostojnih podjetnikov in ustvarjena dodana vrednost v letu 2014 in 2019.....	20
Tabela 5: Poslovni subjekti skupaj po letih.....	20
Tabela 6: Količina nastalih komunalnih odpadkov.....	36
Tabela 7: Dolžina kanalizacijskega omrežja.....	37
Tabela 8: Površina (km ²) in gostota javnega cestnega omrežja (km/km ²).....	42
Tabela 9: Povprečna mesečna bruto plača na zaposlenega in indeks, SL=100) na območju Podravja	47
Tabela 10: Število zaposlenih in samozaposlenih po delovnem mestu na območju Podravja	48
Tabela 11: Stopnja delovne aktivnosti in stopnja registrirane brezposelnosti na območju Podravja	49
Tabela 12: Število prebivalcev in naravni prirast na območju Podravja	50
Tabela 13: Stopnja tveganja revščine po kohezijskih in statističnih regijah.....	52
Tabela 14: Število predšolskih otrok in število vrtcev z enotami na območju Podravja	55
Tabela 15: Število osnovnošolskih učencev in število šol s podružnicami na območju Podravja	55
Tabela 16: Število dijakov po prebivališču v Podravju	55
Tabela 17: Število študentov po prebivališču	56
Tabela 18: Število diplomantov na 1000 prebivalcev.....	56
Tabela 19: Prihodi in prenočitve domačin in tujih turistov, 2019.....	67
Tabela 20: Štiri vodilne občine v Podravju po številu prihodov turistov in nočitev (2019)	67
Tabela 21: Skupna in kmetijska zemljišča	69
Tabela 22: Pridelovalci, površina, število vinogradov in število sadik glede na sedež kmetijskega gospodarstva	69
Tabela 23: Skupne površine za namakanje (2015-2019).....	70
Tabela 24: Teritorialni projekti.....	76
Tabela 25: ESRR in specifični cilji Interreg	78
Tabela 26: SWOT analiza	80
Tabela 27: Kazalniki razvojnega cilja 1	101
Tabela 28: Kazalniki razvojnega cilja 1.1	102
Tabela 29: Kazalniki razvojnega cilja 1.2	103
Tabela 30: Kazalniki razvojnega cilja 1.3	104
Tabela 31: Kazalniki razvojnega cilja 1.4	106
Tabela 32: Kazalniki razvojnega cilja 1.5	107
Tabela 33: Kazalniki razvojnega cilja 2	109
Tabela 34: Kazalniki razvojnega cilja 2.1	110
Tabela 35: Kazalniki razvojnega cilja 2.2	111
Tabela 36: Kazalniki razvojnega cilja 2.3	112
Tabela 37: Kazalniki razvojnega cilja 2.4	114
Tabela 38: Kazalniki razvojnega cilja 2.5	115
Tabela 39: Kazalniki razvojnega cilja 2.6	116
Tabela 40: Kazalniki razvojnega cilja 3	118
Tabela 41: Kazalniki razvojnega cilja 3.1	118
Tabela 42: Kazalniki razvojnega cilja 3.2	119
Tabela 43: Kazalniki razvojnega cilja 4	121
Tabela 44: Kazalniki razvojnega cilja 4.1	122
Tabela 45: Kazalniki razvojnega cilja 4.2	123
Tabela 46: Kazalniki razvojnega cilja 4.3	125
Tabela 47: Kazalniki razvojnega cilja 4.4	126

Tabela 48: Kazalniki razvojnega cilja 5	128
Tabela 49: Kazalniki razvojnega cilja 5.1	128
Tabela 50: Kazalniki razvojnega cilja 5.2	129
Tabela 51: Kazalniki razvojnega cilja 5.4	131
Tabela 52: Kazalniki razvojnega cilja 5.5	132
Tabela 53: Okviren prikaz virov financiranja razvojnih ciljev in razvojnih prioritete.....	155
Tabela 54: Skladnost RRP Podravje 2021-2027 s cilji Evropske kohezijske politike.....	159
Tabela 55: Indikativna finančna ocena vrednosti RRP Podravje 2021-2027	164

Kazalo grafov

Graf 1: Trgovska izpostavljenost regij zaradi ukrepov pandemije	16
Graf 2: Delež BDP Podravja v strukturi nacionalnega BDP	18
Graf 3: Države s katerimi ima Podravje največji delež (%) Izvoza (2018)	21
Graf 4: Kazalniki za investicije v varstvo okolja Podravske regije 2014-2017	32
Graf 5: Splošno zdravstveno stanje oseb v Podravju	53
Graf 6: Bolniška odsotnost in vzroki umrljivosti	53

Kazalo slik

Slika 1: regija Podravje	10
Slika 2: Podravje v širšem prostoru	12
Slika 3: Zemljevid obmejnih problemskih območij v Sloveniji	13
Slika 4: Model procesa prehoda v krožno gospodarstvo (krožna veriga vrednosti)	22
Slika 5: Poslovne in proizvodne cone v Podravju	27
Slika 6: Karta ravni mestnih naselij	30
Slika 7: Karta degradiranih območij	31
Slika 8: Podzemna vodna telesa, ki ne bodo dosegla dobrega stanja do leta 2021	35
Slika 9: Območja Natura 2000 v Podravju	39
Slika 10: Poplavna ogroženost v Podravju	41
Slika 11: Dostopnost med kraji znotraj regije	42
Slika 12: Delovna mobilnost med občinami znotraj regije	43
Slika 13: Delovna mobilnost med regijami	43
Slika 14: Prometno omrežje v Podravju	45
Slika 15: Prikaz razmerja med ponudbo visoko izobražene delovne sile in povpraševanjem po njej po regijah v Sloveniji	48
Slika 16: Projekcija upadanja števila prebivalcev po obdobjih po občinah	51
Slika 17: Nočitve turistov v Podravju po občinah	66
Slika 18: Pregledna karta GGO	72
Slika 19: Ponori ogljika za obdobje 2011-2030	73

Seznam kratic

V tekstu so uporabljene kratice, ki jih dnevno uporabljamo v komunikaciji z različnimi javnimi ustanovami, vendar zaradi specifičnosti področja niso splošno znane, zato podajamo njihovo razlago:

ARSKTRP – Agencija RS za kmetijske trge in razvoj podeželja

CLLD – lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost

CRM – Customer Relationship Management

DRR – Dogovor za razvoj regije

EEN – Enterprise Europe Network

EIM – Ekonomski institut Maribor

EK – Evropska komisija

EKSRP – Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja

ESRR – Evropski sklad za razvoj podeželja

EURADA – Evropsko združenje regionalnih razvojnih agencij

GIZ – Gospodarsko interesno združenje

GZS – Gospodarska zbornica Slovenije

IKT – informacijsko komunikacijska tehnologija

IRP – Inštitut za raziskovanje podjetništva

JR – javni razpis

LAS – lokalna akcijska skupina

MGRT – Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo

MKGP – Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

MOM – Mestna občina Maribor

MSP – mala in srednja podjetja

OE – organizacijska enota

OOZ – Območna obrtno podjetniška zbornica

OP – operativni program

OP EKP 2014–2020 – Operativni program za izvajanje Evropske kohezijske politike v obdobju

PVSP – Podjetno v svet podjetništva

RGS – Regijska garancijska shema

RRA – Regionalna razvojna agencija

SRIP – Strateško razvojno inovacijsko partnerstvo

RRP – Regionalni razvojni program

RSR – Razvojni svet regije

SR – Svet regije

SRRS – Slovenski regionalno razvojni sklad

SVRK – Služba Vlade RS za razvoj in evropsko kohezijsko politiko

S4 – Slovenska strategija pametne specializacije

ŠGZ – Štajerska gospodarska zbornica

ŠTP – Štajerski tehnološki park

1 UVOD

Podravska razvojna regija je v preteklem obdobju izkazovala številne razvojne probleme in se je po statističnih kazalcih razvitosti in indeksu razvojne ogroženosti uvrščala po stopnji svoje razvitosti šele na deseto od dvanajstih regij v Sloveniji. Pri čemer je v zadnjih 7 letih na lestvici izgubila 2 mesti.

V obdobju 2021–2027 bomo imeli na voljo več evropskih sredstev, kot v preteklih letih. Za uspešno uresničevanju regionalne razvojne politike v naslednjem programskem obdobju, bo pomembno upoštevanje razvojnih prioritet strategije razvoja Slovenije 2030 z upoštevanjem sektorskega razvojnega načrtovanja posameznih resorjev (izvajalcev ukrepov na državni ravni) in posebnosti regije.

V fazi implementacij posameznih ukrepov na nivoju regije bo nujen pristop, ki bo omogočal celovito, sočasno in skladno izvajanje ukrepov s ciljem integracije in celovitega reševanja ključnih regionalnih razvojnih problemov.

Ključnih razvojnih premikov na nivoju regije prav gotovo ne bo mogoče narediti s parcialnimi interesi in razpisi po različnih resorjih, ki iz različnih vidikov ciljajo na iste potencialne regijske nosilce, pri tem pa postavljajo izključujoče pogoje, ki ne sledijo ciljem skupne regionalne politike. Pri reševanju ključnih razvojnih problemov bo potreben programski pristop, kjer bodo posamezni nosilci celovito obravnavani, tako z vidika prostorskih pogojev, tehnološke opreme, potrebnih znanj in človeških resursov.

1.1 Namen in cilji

RRP 2021-2027 Podravske regije je temeljni strateški razvojni dokument na regionalni ravni, ki opredeljuje razvojne usmeritve na gospodarskem, socialno-družbenem, okoljskem in prostorskem področju regije. Na osnovi ocene stanja opredeljuje razvojne prednosti regije, razvojno vizijo in strateške cilje, razvojne prioritete ter finančni okvir za izvedbo programa.

Osnovni namen in cilj priprave RRP 2021-2027 je identifikacija razvojnih potencialov Podravske regije, ter na tej osnovi z vsemi vključenimi deležniki doseči soglasje in dogovor o regijskih razvojnih prioritetah.

Glavni cilji priprave so predvsem:

- identificirati in oblikovati najbolj perspektivne projektne vsebine, ki bodo doprinesli razvoju regije (s posebnim poudarkom na poenotenju v delu, ki se nanaša na opredelitev ključnih vidikov – razvojnih prioritet, programov, ukrepov in projektov regionalnega razvoja, še posebej zaradi uskladitve »različnih interesov« območnih razvojnih partnerstev,
- integrirati interese ključnih gospodarskih in znanstveno raziskovalnih subjektov v regionalni razvoj, identifikacija trendov ter priprava odgovorov na pričakovane spremembe v okviru posledic pandemije COVID 19,
- povezati razvojno in prostorsko načrtovanje v regiji,
- spodbuditi medsektorsko sodelovanje pri pripravi in izvajanju projektov.

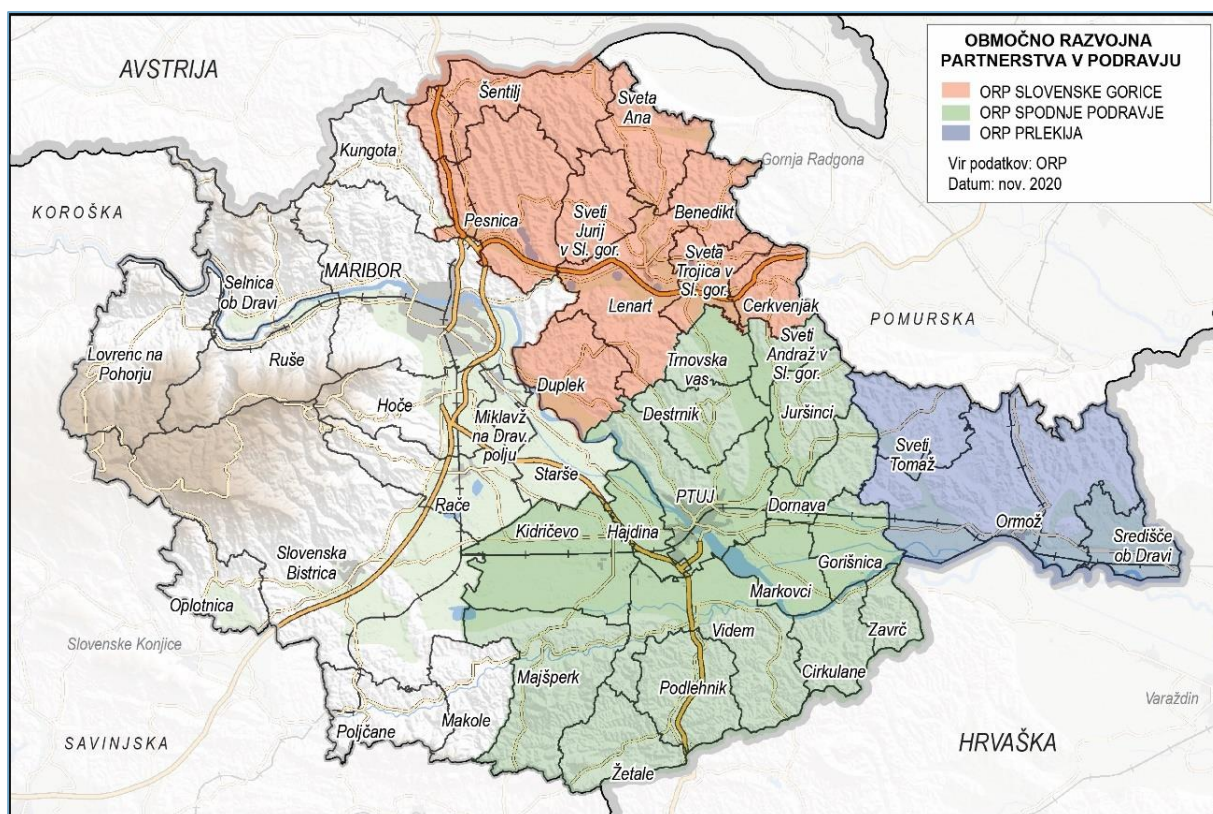
1.2 Proces in metodologija

V nastajanju RRP so postopke na ravni regije spremljali in verificirali Razvojni svet Podravske regije, Odbori Razvojnega sveta Podravske regije in Svet regije. Pri delu je sodelovala tudi Regionalna razvojna mreža.

V nastajanju RRP smo sodelovali z drugimi regijami, MGRT predvsem z direktoratoma za regionalni razvoj in evropsko teritorialno sodelovanje ter Službo Vlade RS za evropsko kohezijsko politiko.

Sklep o začetku priprave in Program priprave RRP 2021-2027 za Podravje je bil sprejet na 5. redni seji Razvojnega sveta regije Podravje, 08.10.2018. S tem sklepom se je v regiji pričel proces priprave temeljnega strateškega in programskega dokumenta na regionalni ravni, s katerim se uskladijo razvojni cilji v regiji ter določijo instrumenti in viri za njihovo uresničevanje. Proces koordinira MRA – RRA Podravje v sodelovanju z ZRS Bistvo Ptuj, RA Slovenske gorice ter RRC Ormož.

Slika 1: regija Podravje

Regija Podravje zajema 41 občin: Občina Hoče – Slivnica, Občina Kungota, Občina Lovrenc na Pohorju, Občina Makole, Mestna občina Maribor, Občina Miklavž na Dravskem Polju, Občina Oplotnica, Občina Poljčane, Občina Rače – Fram, Občina Ruše, Občina Selnica ob Dravi, Občina Slovenska Bistrica, Občina Starše. Ostale občine so organizirane v območna razvojna partnerstva:

območje ORP Spodnje Podravje: Občina Cirkulane, Občina Destrnik, Občina Dornava, Občina Gorišnica, Občina Hajdina, Občina Juršinci, Občina Kidričevo, Občina Majšperk, Občina Markovci, Občina Podlehnik, Mestna občina Ptuj, Občina Sv. Andraž v Slov. goricah, Občina Trnovska vas, Občina Videm, Občina Zavrč in Občina Žetale

območje ORP Prlekija: Občina Ormož, Občina Središče ob Dravi, Občina Sveti Tomaž

ter območje ORP Slovenskih goric: Občina Benedikt, Občina Cerkevjak, Občina Duplek, Občina Lenart, Občina Pesnica, Občina Sveta Ana, Občina Sv. Trojica v Slovenskih goricah, Občina Sv. Jurij v Slovenskih goricah in Občina Šentilj.

1.3 Izhodišča

Zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja (Uradni list RS, št. 20/2011, Uradni list RS, št. 57/2012 ter Uradni list RS, št. 46/2016).

Regionalni razvojni program za Podravje je v skladu s 13. členom Zakona o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja (ZSRR-2), sestavljen iz strateškega in programskega dela. **Strateški del** vsebuje analizo regionalnih razvojnih potencialov, opredelitev ključnih razvojnih ovir in prednosti območja, razvojne cilje in prioritete v programskem obdobju ter določitev razvojne specializacije. **Programski del** pa vsebuje programe za spodbujanje razvoja na območju s časovnim in finančnim ovrednotenjem ter sistem spremljanja, vrednotenja in organiziranosti izvajanja območnega razvojnega programa.

RRP mora izkazovati način razvoja primerjalnih prednosti regije v odnosu do sosednjih regij in v mednarodnem razvojnem povezovanju.

RRP regije, v kateri je oblikovano območno razvojno partnerstvo v skladu s 17. členom zakona, mora vključevati tudi območni razvojni program.

Regionalni razvojni program je usklajen s strategijo razvoja Slovenije in razvojnimi politikami, ter je skladen z državno strategijo prostorskega razvoja.

2 PREDSTAVITEV REGIJE

2.1 Regija v prostoru

Podravska razvojna regija je tako po velikosti, svoji legi v vzhodnem delu države in številu prebivalcev ter občin druga najpomembnejša regija v državi. Podravje sestavlja več funkcijsko zaokroženih območij: Zgornja Dravska dolina, Dravsko-ptujsko polje, Slovenske gorice, Pohorje, Kozjak in Haloze.

Regija meji na 3 sosednje razvojne regije Koroško, Savinjsko in Pomurko regijo ter meji na dve sosednji državi Avstrijo na severu in Hrvaško na jugu. Razvoj urbanizacije v regiji poteka zlasti v 5. koridorju (ob priključkih na avtocesto, ob železniških postajah), ter mednarodno pomembni razvojni osi urbanizacije med Dunajem in Zagrebom.

Slika 2: Podravje v širšem prostoru

Za Podravje je prav tako značilna velika upravna razdrobljenost (7 upravnih enot in 41 občin). Ob dveh mestnih občinah, Maribor in Ptuj, so večja urbana središča še Slovenska Bistrica, Lenart, Ormož in Ruše. Maribor (druga največja mestna občina v državi) je po stopnji regionalne razvitosti nadpovprečno razvit. Je najpomembnejše regijsko pomembno gospodarsko, izobraževalno, zdravstveno in kulturno središče. Mesto Ptuja je drugo pomembnejše zaposlitveno središče in generator razvoja s primarno-terciarno usmerjenostjo in s poudarjeno koncentracijo urbanizacije.

Podravje obvladuje močno urbanizirano območje med Maribora in Ptuja z razvitimi centralnimi dejavnostmi. Na tem večinoma ravninskem delu prebiva več kot dve tretjine prebivalstva regije. Ostali deli Podravja so v glavnem podvrženi stagnaciji ali pa upadanju prebivalstva. Še posebej je to značilno za območja ob meji s Hrvaško (Haloze) in Avstrijo. Za gričevnat del Podravja so značilna razložena

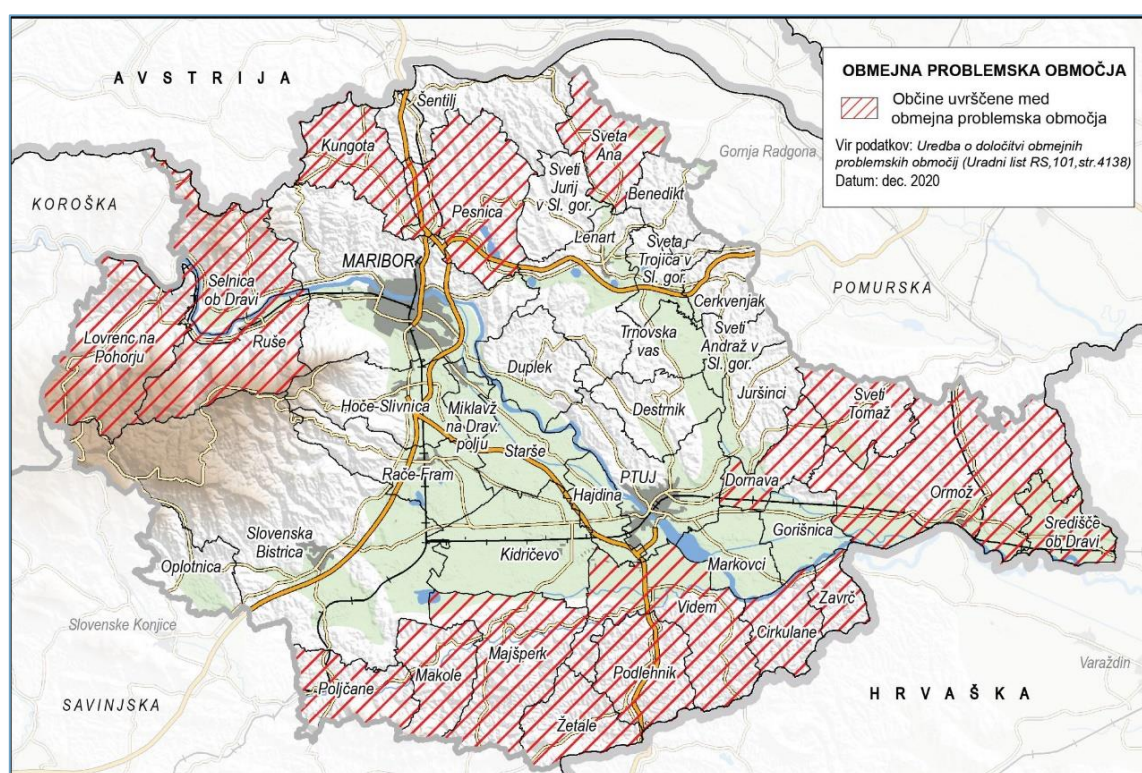
naselja ter večja krajevna središča. V Halozah se zaradi slabe podolžne prehodnosti niso razvila večja krajevna središča.

2.2 Problemska območja

Problemska območja so opredeljena v ZSRR-2 in jih delimo na obmejna problemska območja ter problemska območja z visoko brezposelnostjo, območja italijanske in madžarske narodnosti in območja romske skupnosti.

Na podlagi ZSRR-2 so v Sloveniji obmejna problemska območja prednostna območja vseh razvojnih politik, ki se izvajajo v Sloveniji. V obmejnih problemskih območjih se izvaja razvojna politika države po načelu »od zgoraj navzdol« z namenom krepitev obmejnih območij Slovenije.

Slika 3: Zemljevid obmejnih problemskih območij v Sloveniji

Na območju regije Podravje, v katerega na podlagi Uredbe o določitvi obmejnih problemskih območij (Uradni list RS, št. 22/11, 97/12, 24/15, 35/17 in 101/20), spadajo naslednje občine iz območja regije Podravje: Cirkulane, Dornava, Kungota, Lovrenc na Pohorju,, Majšperk, Makole, Ormož, Pesnica, Podlehnik, Poljčane, Ruše, Selnica ob Dravi, Središče ob Dravi, Sveta Ana, Sveti Tomaž, Videm, Zavrc in Žetale.

2.3 Regija v številkah

Podravska regija z 2.170 km² obsega dobro desetino (10,7 %) slovenskega ozemlja in je po velikosti na petem mestu med slovenskimi regijami. V razvojni regiji Podravje je januarja 2020 živel 326.510 prebivalcev (15,5 % vsega slovenskega prebivalstva). Po gostoti naseljenosti s 149,7 prebivalci na km² je na tretjem mestu v Sloveniji. Regija ima največje število občin (41) med vsemi regijami v Sloveniji.

Tabela 1: Podravje v številkah 2020

	Podravska	Osrednjeslovenska	Slovenija	↓↑
Število prebivalcev	326.510	554.823	2.100.126	
Živorojeni (na 1.000 preb.)	7,9	9,6	8,9	↓
Umrli (na 1.000 preb.)	12,8	9,6	11,4	↓
Naravni prirast (na 1.000 preb.)	-4,9	0,0	-2,5	↓
Skupni prirast (na 1.000 prebivalcev)	7,5	6,2	6,2	↑
Indeks staranja	152,9	117,7	135,7	↓
Indeks staranja - moški	127,1	96,1	113,5	↓
Indeks staranja - ženske	180,2	140,4	159,4	↓
Vključenost otrok v vrtce	79,4	84,9	80,6	↓
Delež preb., starih 65 let ali več	21	18,6	20,2	↓
Stopnja tveganja socialne izključenosti (% oseb)	19,5	11,9	15	↓
Št. diplomantov (na 1.000 preb.)	7	7	7	
Št. študentov na 1.000 preb.)	31	39	39	↓
Stopnja delovne aktivnosti (%)	60,7%	67,3 %	65,6 %	↓
Delež preb., starih 25 do 64 let, z višjo ali visoko izobrazbo	28,3	39,5	31,3	↓
Stopnja anketne brezposelnosti %	6,6 %	4,3 %	5,0 %	↓
Povprečna mesečna bruto plača na zaposleno osebo (EUR)	1.711,41	2.057	1.856,2	↓
Povprečna mesečna neto plača na zaposleno osebo (EUR)	1.121,91	1.320,95	1.208,65	↓
Povprečna mesečna bruto plača (indeks, SI=100)	92,2	110,9	100,0	↓
Povprečna mesečna neto plača (indeks, SI=100)	92,8	109,3	100,0	↓
Delež vrednosti izvoza blaga (%)	8,0 %	34,5 %	100,0 %	↓
Delež vrednosti uvoza blaga (%)	7,2 %	50,0%	100,0 %	↓
Delež izvoznikov blaga (%)	12,0 %	31,0 %	100,0 %	↓
Delež uvoznikov blaga (%)	10,4 %	25,4 %	100,0 %	↓
Regionalni bruto domači proizvod (mio, EUR)	6.135 (12,7 %)	18.011 (37,2 %)	48.393 (100 %)	↓
BDP na prebivalca 2019*	18.887	32.620	23.165	↓
Število podjetij 2019*	27.106 (13,2 %)	69.663 (33,9 %)	205.139 (100 %)	↓
Bruto domači izdatki za RRD (% od regionalnega BDP) 2019*	0,91	2,88 %	2,05 %	↓
Število ležišč	11.394	24.744	182.827	
Število prihodov turistov	164.858	308.369	3.065.085	
Število prenočitev turistov	445.440	675.684	9.204.374	
Komunalni odpadki zbrani z javnim odvozom (kg/preb.)	357	372	355	↑

*Vir: SURS, AJ PES, Slovenske regije v številkah, maj 2020

2.4 Primerjava z drugimi regijami

Indeks razvojne ogroženosti (IRO) je kazalnik, ki ga skladno z določili Zakona o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja uporabljamo za spremljanje regionalnega razvoja. Kaže razvojno ogroženost oziroma razvitost razvojnih (statističnih) regij in sodi med sestavljene kazalnike. Razlike med regijami glede IRO so se v preteklem kohezijskem obdobju povečale, predvsem med najbolj (Pomurje) in najmanj (Osrednjeslovenska) razvojno ogroženo regijo. Podravje sodi po indeksu razvojne ogroženosti med razvojnimi regijami na tretje mesto.

Podravska regija po posamičnih kazalnikih IRO večinoma zaostaja za slovenskim povprečjem. Tako je tudi po vrednosti IRO med tremi najslabšimi regijami. Razen na področju čiščenja voda, varovanih območij in poseljenosti dosega regija boljše rezultate, kot so v slovenskem povprečju. Z razvojnega vidika so neugodne predvsem nizke investicije v osnovna sredstva, raziskave in razvoj, nizka je delovna aktivnost prebivalstva, visoka brezposelnost ter pospešeno staranje prebivalstva. Na teh področjih dosega regija rezultate, ki so med najslabšimi v Sloveniji. Delež bruto investicij v osnovna sredstva v primerjavi z regionalnim BDP je že vrsto let najnižji med regijami. Primerjalno z ostalimi regijami in slovenskim povprečjem pa je nizek tudi delež sredstev za raziskave in razvoj v BDP. Po gospodarski aktivnosti je regija podpovprečna, saj njen BDP na prebivalca dosega le okoli 80 % slovenskega BDP. Že vrsto let pa je med najvišjimi tudi brezposelnost, še posebej mladih.

Tabela 2: Indeks razvojne ogroženosti

Regije	IRO		RANG	
	2014	2019	2014	2019
Osrednjeslovenska	58,4	49,6	12	12
Gorenjska	94,6	85,3	10	11
Jugovzhodna Slovenija	78,9	93,0	11	10
Slovenija	100,0	100,0	/	/
Obalno-Kraška	97,2	103,2	9	9
Savinjska	105,5	109,3	8	8
Goriška	108,0	117,1	7	7
Posavska	116,4	121,8	6	6
Koroška	126,8	127,7	4	5
Zasavska	131,5	132,3	3	4
Podravska	126,8	133,4	5	3
Pomorsko-notranjska	142,8	138,3	2	2
Pomurska	159,2	172,5	1	1

*Vir: Pečar, J. Indeks razvojne ogroženosti. UMAR : Kratke analize, 2020

Kazalnik IRO se je poslabšal v primerjavi z letom 2014. Na lestvici vseh regij je podravska tudi poslabšala svojo uvrstitev za dve mesti. Vrsta kazalnikov, ki sestavljajo IRO, se je sicer izboljšala, vendar je bilo to izboljšanje manjše kot v drugih regijah. Do poslabšanja pa je prišlo predvsem na dveh področjih: 1) delež starega prebivalstva se je povečal in s tem tudi indeks staranja, in 2) za 15 % se je povečal tudi delež varovanih območij v regiji, ki sedaj obsegajo 45 % površine regije. Na to povečanje so vplivale spremembe območij Natura 2000, spremembe nekaterih aktov o zavarovanju ter tudi spremembe državne meje. Nizke vrednosti pa regija še vedno ohranja na področju bruto investicij v osnovna sredstva.

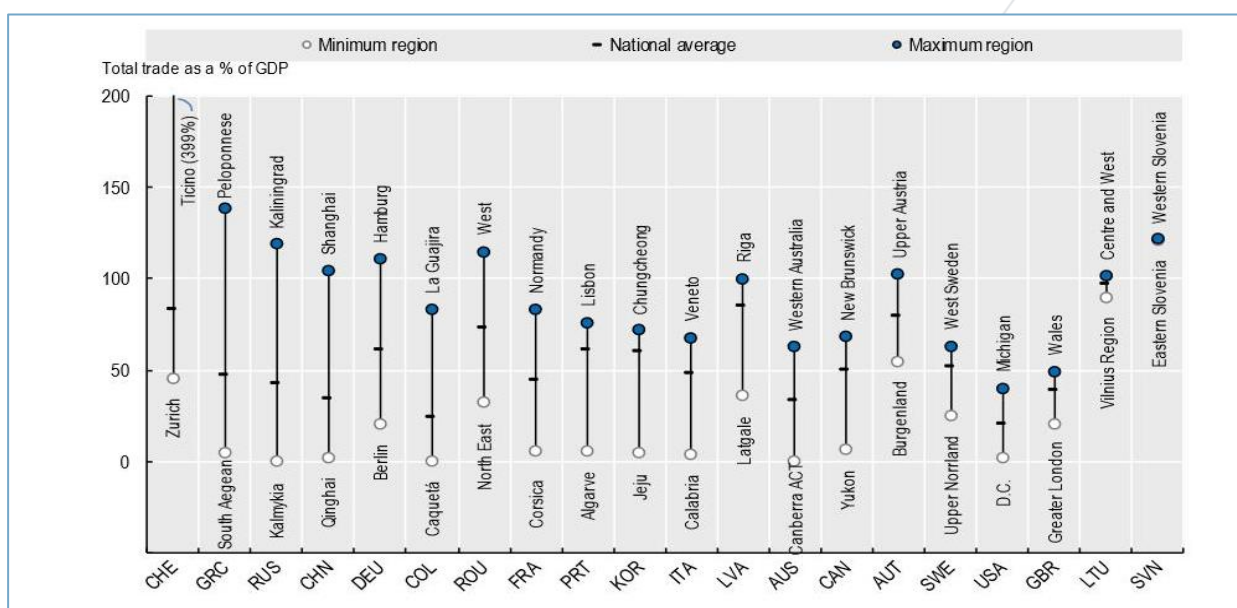
3 IZZIVI PODRAVJA

3.1 Gospodarstvo

V času svetovne pandemije COVID-19 je napovedovanje prihodnjih gospodarski trendov na podlagi preteklega sedemletnega obdobja namenjeno prikazu razvojnega potenciala Podravske razvojne regije. Kateri izmed možnih scenarij razvoja se bo izkazal za točnega in kako bodo učinkovali ukrepi vseh treh svežnjev COVID-19, ki jih je pripravila vlada, bomo lahko ugotavljali šele po meritvah njihovih učinkov. Posledice epidemije COVID-19 bodo razvidne v celotnem gospodarstvu, in sicer tako v izpadu dodane vrednosti in BDP v obdobju »karantene«, v krčenju zasebne potrošnje in zaposlenosti, monetarna politika ECB pa bo imela srednjeročni vpliv na povišano inflacijo. Učinek politike odloga odplačevanja posojil bo vplival na likvidnostni položaj bank. Neznanke ostajajo učinki zunanjih dejavnikov kot so spremembe tujega povpraševanja in svetovnih cen surovin, spremembe v dobaviteljskih verigah, spremembe finančnih pogojev in učinkov morebitnih ukrepov fiskalne in denarne politike.

OECD je v prognozi v mesecu aprilu (2020), koliko delovnih mest bo izgubljenih zaradi posledic Covid19 zapisala, da se predvideva izguba med 15 % in tudi preko 35 % vseh delovnih mest. OECD je prognozo delal na nivoju NUTS2 regij, vanjo pa je vključil 314 regij iz 30 OECD držav in 4-ih držav, ki niso članice OECD.

Graf 1: Trgovska izpostavljenost regij zaradi ukrepov pandemije

OECD je predvidel, da bodo za države G7 najbolj prizadeti naslednji sektorji:

- proizvodnja transportne opreme,
- gradbeništvo, trgovina na debelo in drobno
- zračni promet,
- nastanitve in prehranske storitve,
- nepremičnine za storitve, razen pripisana najemna
- visoko zahtevne storitve,

- umetnost,
- zabava in rekreacija,
- druge storitvene dejavnosti.

OECD predvideva večji padec individualnega povpraševanja po:

- po oblačilih in obutvi,
- pohištvu in gospodinjski opremi,
- nakupi osebnih vozil,
- prevoznih storitvah,
- storitvah na področju rekreacije in kulture,
- počitniških aranžmanih,
- hotelih in restavracijah,
- storitve na področju osebne nege.

Predvideva se, da bodo se bodo izdatki za obleke in obutev, pohištvo in gospodinjsko opremo, nakup novih vozil, počitniških aranžmajev in storitve osebne nege popolnoma ustavili. Izdatki za rekreacijo, kulturo, hotele in restavracije pa bodo nižji za 75 %.

Ob makroekonomskih kazalcih je potrebno opozoriti še na razvojne trende kot so industrija 4.0 ali celo 5.0 in takojšnja sprememba poslovnih procesov, ki smo jih deloma doživeli v času »karantene«. Dolgoročnejšo prednost bodo imele tiste organizacije in posamezniki, ki so se pozitivno odzvali na spremembe.

3.1.1 Gospodarstvo v Podravju

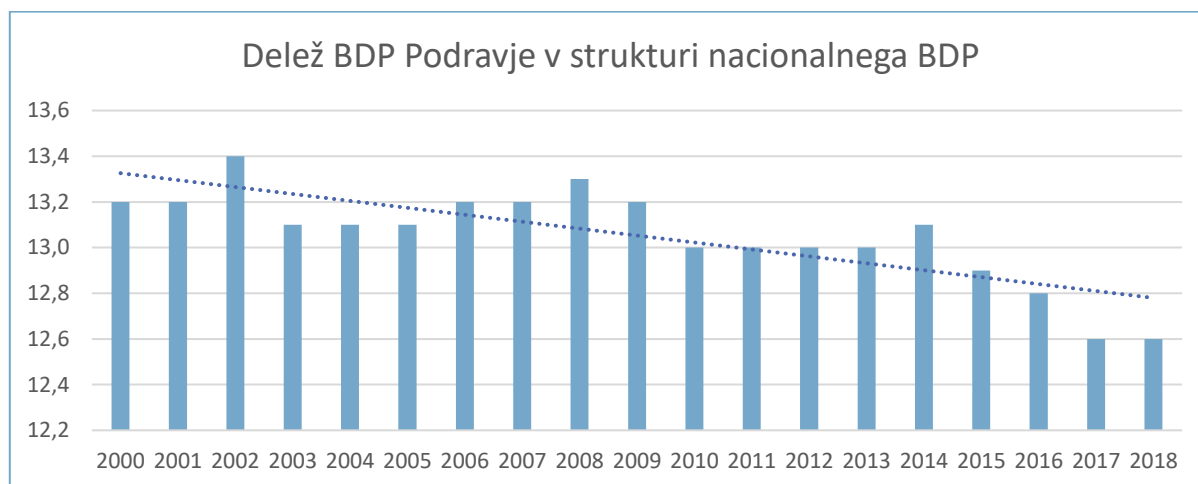
Od leta 2014 se je regionalni bruto družbeni proizvod (v nadaljevanju BDP) povečeval in dosegel 6.135 milijonov evrov v letu 2019. Hkrati se je povečeval tudi regionalni BDP na prebivalca, in sicer iz 14.632 EUR na 18.887 EUR, kar pa Podravje uvršča šele na osmo mesto med vsemi slovenskimi razvojnimi regijami (indeks ravni: 80.8%). V primerjavi z Osrednje slovensko regijo Podravje dosega 57,9 % BDP na prebivalca. Primerjalno: BDP p.c. avstrijske štajerske presega podravskega za več kot enkrat, saj je v letu 2019 znašal 40.000,00 EUR in se je od leta 2000 povečal kar za 74,7%. Prav ta razlika in geografska bližina predstavlja Podravju velik izziv iz vidika bega možganov. Brez pametnih in visoko kvalificiranih ljudi preskoka v razvoju, kot ga predvideva pametna specializacija ni mogoč.

K razvojnemu zaostanku Podravske razvojne regije (tako primerjalno med slovenskimi kot sosednjimi regijami) je potrebno dodati še veliko verjetnost močnejšega padca gospodarske aktivnosti zaradi COVID-19. Banka Slovenije ocenjuje, da se bo BDP v letu 2020 skrčil med 6,2 % in 16,1 %, medtem ko je padec gospodarske aktivnosti v letu 2020 znašal 7,5 %.

Bruto dodana vrednost primarnega sektorja v celotni strukturi v Podravju v letu 2019 je bila 2,5 % (zaposlenost 7,75 %), sekundarnega 32,9 % in terciarnega 64,6 %, kar pomeni, da je ob nizki dodani vrednosti v kmetijstvu in gozdarstvu, nizka tudi dodana vrednost v predelovalni panogi, ki so v času pred COVID-19 zaposlovale 120.910 oseb v 10.148 podjetjih. In ravno predelovalne dejavnosti (C) ter dejavnosti trgovine in popravila vozil, prometa, skladiščenja in gostinstva (GHI) naj bi bile zaradi šokov, povzročenih z nujnimi ukrepi za zajezitev korona virusa med najbolj prizadetimi. Tako naj bi BDV v dejavnostih GHI padel med 13,9 % in 35,2%, odvisno od trajanja »karantene« in hitrosti okrevanja, ki seveda ni odvisna samo od ukrepov lastne države temveč tudi od verig vrednosti v katere so slovenska

podjetja vpeta. Izpad v dejavnostih GHI naj bi znašal med 1,3 in 3 mrd EUR. Nekoliko manjši šoki so predvideni za predelovalne dejavnosti (C, med 1 in 2 mrd EUR), poslovanje z nepremičninami (L) in druge storitvene dejavnosti (RST).

Graf 2: Delež BDP Podravja v strukturi nacionalnega BDP

Vir: AJPES Podatki iz poslovnega registra Slovenije po letih

Velikost šokov za predelovalne dejavnosti so posledica predvsem motenj v svetovnih dobaviteljskih verigah, ki so posledica karantene in globalnih prekinitev proizvodnje. K temu je potrebno dodati še upad zasebne potrošnje zaradi krepitve previdnostnega obnašanja gospodinjestev v glavnih trgovinskih partnericah, kar negativno vpliva na gibanje svetovne trgovinske menjave. Šoki so tako na strani ponudbe kot povpraševanja. COVID-19 povzroča tudi zaplete z razpoložljivo delovno silo iz sosednjih pokrajin, kar je še dodatno omejilo proizvodne zmogljivosti ter škodilo tako proizvodni kot izvozni aktivnosti predelovalnih dejavnosti. Seveda v začetku maja 2020 še ni moč napovedati, kako se bo COVID-19 oziroma njegova zaježitev kazala v jesenskem času.

3.1.2 Demografija podjetij

Število podjetij se je od leta 2014 (25.312) povečevalo, skupaj v 2019 je bilo v Podravju 27.106 podjetij, od tega 10,90 % novonastalih, 6,20 % pa jih je prenehalo poslovati. Število oseb ki delajo se je od leta 2014 povečalo iz 115.612 na 129.058 (+ 13.446). Preživetvena doba gospodarskih družb v Podravju, ki so obstala na trgu vsaj pet let je 50,68 %.

V letu 2019 so v Podravju prevladovali mikro (7.108) in majhne (1.204) gospodarske družbe. Srednje velikih je bilo 134 in velikih 34 družb. Velike družbe so zaposlovale 26,3% vseh delavcev, ustvarile 37% vseh prihodkov in polovico celotnega izvoza v regiji. Srednje družbe so z 22,2 % vseh zaposlenih ustvarile 23,2 % vseh prihodkov; majhne družbe so zaposlovale 31,2 % vseh delavcev in ustvarile 27,1 % vseh prihodkov družb v regiji, mikro družbe, ki jih je v regiji 7.108 oz. 85,6 %, so v letu 2019 zaposlovale dobro petino vseh delavcev in ustvarile 12,7 % vseh prihodkov v regiji. Okvirno 50,7% vseh poslovnih subjektov v Podravju predstavljajo samostojni podjetniki in fizične osebe, ki izvajajo gospodarsko dejavnost. V času epidemije COVID-19 je pričakovati, da bodo nekatera mikro in mala podjetja nehala poslovati, še posebej pa bodo prizadeti samozaposleni. V kolikor se bo ponovil scenarij

iz prejšnje gospodarske krize, bodo nastajala z enako mero novi, na trenutne razmerje bolj prilagojeni poslovni subjekti.

V letu 2019 je na območju regije Podravje poslovalo 8.397 gospodarskih družb, ki so ustvarile 2.594.296 tisoč EUR dodane vrednosti. V primerjavi z letom 2014 še je število gospodarskih družb povečalo za 8,8 %, medtem ko se je ustvarjena dodana vrednost zvišala za 32,6 %.

Na območju Spodnjega Podravja je v letu 2019 poslovalo 1.267 gospodarskih družb, kar je predstavljalo 15,1% vseh družb v Podravju, ki so ustvarile 22,7% celotne ustvarjene dodane vrednosti gospodarskih družb v Podravju.

Na območju ORP Prlekija je v letu 2019 poslovalo 189 gospodarskih družb, kar je predstavljalo 2,25 % vseh družb v Podravju, ki so ustvarile 2,08 % celotne ustvarjene dodane vrednosti gospodarskih družb v Podravju.

Na območju ORP Slovenskih goric je v letu 2019 poslovalo 625 gospodarskih družb, kar je predstavljalo 7,4 % vseh družb v Podravju, ki so ustvarile 5,6 % celotne ustvarjene dodane vrednosti gospodarskih družb v Podravju.

Tabela 3: Število gospodarski družb in ustvarjena dodana vrednost v letu 2014 in 2019

Območje	Družbe (število)		Dodana vrednost (v tisoč EUR)	
	letu 2014	letu 2019	letu 2014	letu 2019
PODRAVJE	7.718	8.397	1.956.803	2.594.296
ORP Spodnje Podravje	1.331	1.267	337.460	589.772
ORP Prlekija	170	189	51.379	54.071
ORP Slovenske gorice	427	625	107.320	145.223

Vir: Ajpes, Informacija o poslovanju gospodarskih družb, samostojnih podjetnikov in zadrug v statistični regiji Podravje v letu 2014 in 2019, julij 2020

Gospodarske družbe v Podravju so v letu 2019 skupaj zaposlovale 71.201 zaposlenih, ustvarile 9.789.874 tisoč EUR prihodkov ter 2.583.269 tisoč EUR neto dodane vrednosti. Družbe na območju Spodnjega Podravja so v enakem obdobju zaposlovale 14.026 zaposlenih, ter ustvarile 18,4 % prihodkov vseh gospodarskih družb v Podravju.

Družbe na območju ORP Prlekija so v enakem obdobju zaposlovale 1.882 zaposlenih, ter ustvarile 1,58% prihodkov vseh gospodarskih družb v Podravju. Gospodarske družbe ORP Slovenskih goric so v letu 2019 skupaj zaposlovale 4.368 oseb, ustvarile 530.786 EUR prihodkov in 145.035 EUR neto dodane vrednosti.

V letu 2019 je na območju regije Podravje poslovalo 7.889 samostojnih podjetnikov posameznikov, ki so ustvarili 253.578 tisoč EUR dodane vrednosti. V primerjavi z letom 2014 še je število samostojnih podjetnikov posameznikov zmanjšalo za 7,6 %, medtem ko se je ustvarjena dodana vrednost zvišala za 7,2 %.

Na območju Spodnjega Podravja je v letu 2019 poslovalo 1.681 samostojnih podjetnikov posameznikov, kar je predstavljalo 21,3 % vseh samostojnih podjetnikov v Podravju, ki so ustvarili 23,5% celotne ustvarjene dodane vrednosti samostojnih podjetnikov v Podravju.

Na območju ORP Prlekija je v letu 2019 poslovalo 310 samostojnih podjetnikov posameznikov, kar je predstavljalo 3,93 % vseh samostojnih podjetnikov v Podravju, ki so ustvarili 4,52 % celotne ustvarjene dodane vrednosti samostojnih podjetnikov v Podravju.

Na območju ORP Slovenske gorice je v letu 2019 poslovalo 987 samostojnih podjetnikov posameznikov, kar na nivoju regije Podravje predstavlja 12,5 % in so ustvarili 17,3 % celotne ustvarjene dodane vrednosti samostojnih podjetnikov v Podravju.

Tabela 4: Število samostojnih podjetnikov in ustvarjena dodana vrednost v letu 2014 in 2019

Območje	Samostojni podjetniki (število)		Dodana vrednost (v tisoč EUR)	
	letu 2014	letu 2019	letu 2014	letu 2019
PODRAVJE	8.535	7.889	236.640	253.578
ORP Spodnje Podravje	1.740	1.681	55.367	59.530
ORP Prlekija	356	310	11.469	11.472
ORP Slovenske gorice	1.034	987	40.523 (l. 2018)	43.907

Vir: Ajpes, Informacija o poslovanju gospodarskih družb, samostojnih podjetnikov in zadrug v statistični regiji Podravje v letu 2014 in 2019, julij 2020

Samostojni podjetniki v Podravju so v letu 2018 skupaj zaposlovali 7.951 zaposlenih, ustvarili 852.715 tisoč EUR prihodkov ter 251.300 tisoč EUR neto dodane vrednosti.

Samostojni podjetniki na območju Spodnjega Podravja so v istem obdobju zaposlovali 1.930 zaposlenih, ter v enakem obdobju ustvarili 23,12 % prihodkov vseh samostojnih podjetnikov v Podravju. Samostojni podjetniki na območju ORP Prlekija so v istem obdobju zaposlovali 417 zaposlenih, ter v enakem obdobju ustvarili 4,07 % prihodkov vseh samostojnih podjetnikov v Podravju.

Na območju ORP Slovenske gorice po podatkih na 31. marec 2020 posluje 2.895 poslovnih subjektov, največ (51 %) je samostojnih podjetnikov. Skupno število poslovnih subjektov v 2020 je na območju ORP Slovenske gorice kar za 12 % višje kot leta 2014. Ta rast je minimalno pod ravno za celotne Slovenije, kjer znaša 13 % in na ravni Podravja. Vse občine območja ORP so v obdobju 2020 povečala število poslovnih subjektov v primerjavi z letom 2014.

Tabela 5: Poslovni subjekti skupaj po letih

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Slovenija	194.905	200.569	203.542	207.828	212.421	217.266	220.490
PODRAVJE	26.286	26.893	26.944	27.496	28.126	28.707	29.182
ORP SP. Podravje	5.044	5.158	5.167	5.273	5.352	5.506	5.597
ORP Prlekija	960	990	991	1.001	1.027	1.055	1.083
ORP Slov. gorice	2.596	2.643	2.633	2.701	2.758	2.808	2.895

Vir: AJPES Podatki iz poslovnega registra Slovenije po letih

Najuspešnejša podjetja iz skupine C - predelovalna dejavnost po SKD, upoštevajoč čiste prihodke od prodaje, v Podravju v letu 2019 so bila: ADK d.o.o. (Hoče), Silkem d.o.o. (Kidričevo), IMPOL PCPC d.o.o. (Slovenska Bistrica), TBP d.o.o. (Lenart v Slovenskih goricah), IMPOL FT d.o.o. (Slovenska Bistrica), Walstead Leykam tiskarna d.o.o. (Hoče), BOXMARK LEATHER d.o.o., Kidričevo, STARKOM d.o.o. Maribor, PALFINGER d.o.o. Maribor, Paloma d.d. Sladki Vrh, MELTAL IS, d.o.o., Maribor, Henkel Maribor d.o.o., Impol d.o.o. (Slovenska Bistrica), Talum d.d. Kidričevo, Perutnina Ptuj d.o.o., Weiler Abrasives d.o.o. Maribor in Geberit proizvodnja d.o.o. Ruše.

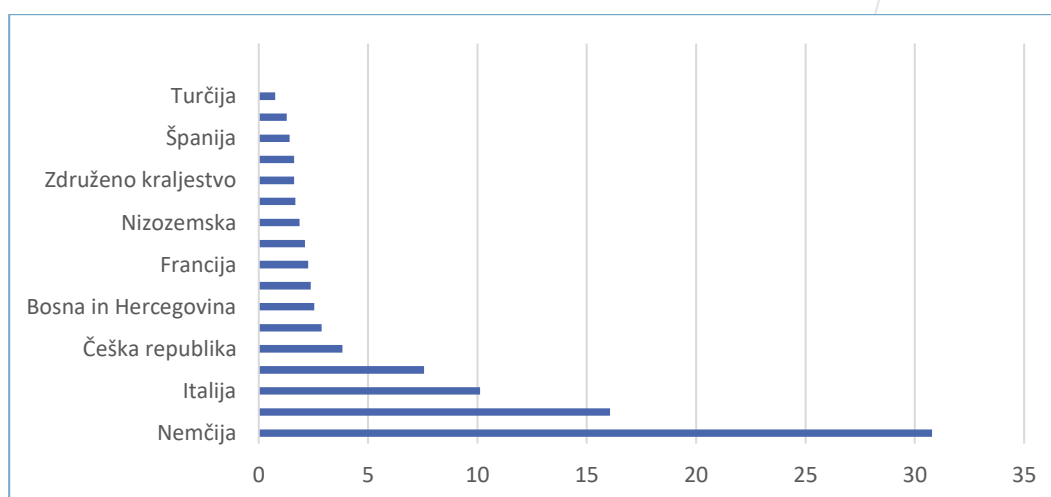
V letu 2019 je bilo v Podravju 167 hitrorastočih podjetij, ki so imele povprečno letno rast v triletnem obdobju več kot 10 % in so zaposlovale vsaj deset zaposlenih (skupaj 10.942 zaposlenih). Podobno kot je upadlo število hitrorastočih podjetij v času finančne krize, pričakujemo njihov upad tudi v letu 2020–2024 zaradi posledic COVID-19.

3.1.3 Izvoz in vključenost v globalne verige vrednosti

Izvoz podravskega podjetij kaže na usmerjenost na tradicionalne evropske trge (Nemčijo, Avstrijo, Italijo, Hrvaško, Bosno in Hercegovino, Madžarsko, Srbijo, Nizozemsko, Češko republiko). Največja je trgovinska odvisnost od Nemčije, od koder je Podravje v letu 2018 uvozilo 553.464.000 EUR blaga in storitev in izvozilo 916.883.000 EUR. V letih gospodarske krize je zmanjšanje uvoza iz Nemčije povzročilo negativno trgovinsko bilanco. Od nemške industrijske politike je torej v veliki meri odvisno podravsko gospodarstvo, vpeto predvsem v njeno avtomobilsko in elektro industrijo (industrija 4.0, »Made in Germany« je slogan Nemške industrijske politike do 2030, zato je ključno vprašanje ali so podravska podjetja pripravljena na spremembe, ki jih prinaša industrija 4.0 in seveda ali bo Nemčija še iskala dobavitelje v naši regiji ali pa jih bo nadomestila z bližnjimi ali stroškovno bolj ugodnimi).

Negativno trgovinsko bilanco ima Podravje s Srbijo, Kitajsko, Bosno in Hercegovino, Brazilijo, Romunijo, Nizozemsko, Belgijo, Francijo, Bolgarijo Indijo, Portugalsko, Švedsko, Latvijo, Finsko, Slovaško, Madžarsko, Tajvanom, Tajsko, Ciprom, Estonijo in Litvo.

Graf 3: Države s katerimi ima Podravje največji delež (%) Izvoza (2018)

Glede na povedano je akcijski načrt države na področju internacionalizacije »Mednarodni izzivi 2019 in 2020 ter osnutek vladnega Programa za promocijo investicij in internacionalizacijo slovenskega gospodarstva 2020–2024 moč razumeti predvsem kot smernice za »Slovenija : Zelena. Ustvarjalna. Pametna.« Kako diverzificirati izvoz, povečati število izvoznikov (MSP) in se pozicionirati v globalne

vrednostne verige, kot nosilci proizvodov, storitev ali tehnologij na globalnem trgu, ki predstavlja dodano vrednost, je seveda ključno vprašanje ne samo za izvoznike temveč predvsem za oblikovalce nacionalnih politik. Zanesljivih usmeritev s strani države za izvoznike ni, čeprav se pojavljajo želje po diverzifikaciji izvoza (tako blaga in storitev) kot tudi trgov. Slovenija je usmerjena za doseganje večje konkurenčnosti v razvoj in raziskave visokotehnoloških izdelkov in tehnoloških rešitev, ki temeljijo na usmeritvah trajnostnega, zelenega in krožnega gospodarstva, okoljskih tehnologijah, avtomatizaciji in robotizaciji, digitalizaciji, mobilnosti, trajnostni pridelavi hrane in razvoju materialov iz odpadkov (sekundarne surovine) in razvoju novih trajnostnih funkcionalnih materialov, kot tudi končnih produktov ter razvoju kreativne industrije. Slovensko poslovno okolje temelji na načelu: zeleno, ustvarjalno in pametno. Z uresničevanjem ciljev Strategije pametne specializacije (nosilni stebri pametne specializacije: (S)Industrija 4.0, Digitalno, Krožno) pa Slovenija oz. slovensko gospodarstvo in s tem tudi regija Podravje, in s povezovanjem v strateška razvojno inovacijska partnerstva (SRIP) bolj učinkovito prispeva k razvoju internacionalizacije gospodarstva. Potrebni so nadaljnji ukrepi v smeri subvencij za zagon podjetij (tudi start-upov), subvencij za podporo pri razvoju in postavitvi demonstracijske-pilotne proizvodnje.

Slika 4: Model procesa prehoda v krožno gospodarstvo (krožna veriga vrednosti)

Slovensko gospodarstvo je majhno in odprto in je v veliki meri vključeno v globalne verige vrednosti (GVV), tako zaradi nezadostnosti lastnih naravnih virov kot tudi zaradi majhnosti domačega trga in omejitev, ki izhajajo iz tega pri izkoriščanju ekonomije obsega. Leta 2019 je bil slovenski delež izvoza in uvoza v BDP (84,4 % oziroma 75,3 %) precej večji od primerljivih povprečnih deležev evrskega območja (48 % oziroma 44,1 %) ali Nemčije (46,9 % oziroma 40,9 %). Slovenija je bila leta 2015 bolj vključena v GVV kot Nemčija (52,4 % oziroma 42,9 %).

Razlika v izpostavljenosti obravnavanih držav zaradi vključenosti v GVV postane izrazitejša, če primerjamo tujo dodano vrednost v proizvodnji izvoznih izdelkov domače države (vzvodne povezave) in dodano vrednost domače države v proizvodnji izvoznih izdelkov tuje države (nizvodne povezave) kot delež v bruto dodani vrednosti. Leta 2015 je skupna izpostavljenost Slovenije (vzvodne in nizvodne povezave skupaj) znašala 33,2 % bruto dodane vrednosti, medtem ko je bil v Nemčiji ta delež le 17-

odstoten. Močan negativen vpliv na slovenska podjetja in posledično tudi na celotno gospodarsko aktivnost je pričakovati zaradi slovenske izpostavljenosti do štirih največjih gospodarstev evrskega območja (tj. Nemčije, Francije, Španije in Italije) ter v strukturi izvoza (relativno majhen delež visoko tehnoloških produktov napram srednje tehnoloških in manj tehnoloških produktov, majhen delež TIER1 produktov – visok delež TIER 2 in TIER3 produktov).

3.1.4 Tuje neposredne investicije

Stanje tujih neposrednih investicij (TNI) v Sloveniji je konec leta 2018 znašalo 15,2 mrd EUR, kar je 8,6 % več kot konec leta 2017. V letu 2018 je bilo za 535 mio EUR pritoka lastniškega kapitala, k čemur so največ prispevale tuje naložbe v predelovalnih dejavnostih ter dejavnosti trgovine, vzdrževanja in popravil motornih vozil. V letu 2018 so podjetja s tujimi lastniki dosegla doslej najvišje dobičke (1,3 mrd EUR) in posledično tudi izplačila dobičkov (739 mio EUR). Pomemben podatek je tudi, da je zadržani (reinvestirani) del dobičkov je v letu 2018 znašal 540 mio EUR. Najpomembnejše države investitorice so bile Avstrija, Luksemburg, Švica, Nemčija in Italija. Po strukturi dejavnosti pa je bilo največ naložb v predelovalnih dejavnostih, v finančnih in zavarovalniških dejavnostih ter v dejavnosti trgovine, vzdrževanja in popravil motornih vozil.

Podjetja s tujimi neposrednimi naložbami so konec leta 2018 predstavljala 1,6 % celotne populacije slovenskih podjetij (brez finančnih posrednikov). Donosnost kapitala je znašala v podjetjih s tujimi TNI leta 2018 9,1 %, pri vseh podjetjih pa 8,6 %. Najpomembnejše so bile predelovalne dejavnosti, ki so leta 2018 zajemale 25,6 % vseh podjetij s tujimi neposrednimi naložbami in zaposlovale polovico vseh zaposlenih v podjetjih s tujim kapitalom.

Podjetja s tujimi neposrednimi investicijami so izplačevala tudi 9,3 % višjo plačo na zaposlenega v primerjavi s povprečno plačo na zaposlenega v Sloveniji in v povprečju dosegala za 8,8 % višjo dodano vrednost na zaposlenega.

Celotni izvoz blaga in storitev podjetij s tujimi neposrednimi naložbami se je leta 2018 glede na 2017 povečal za 6,5 % in dosegel raven 15,2 mrd EUR. Med podjetji v večinski tuji lasti so bila najbolj izvozno usmerjena velika podjetja iz predelovalnih dejavnosti, največjo produktivnost pa so med velikimi podjetji v tuji lasti v povprečju dosegala podjetja iz dejavnosti oskrbe z električno energijo, plinom in paro. Pri razvrstitvi po statističnih regijah je bila v proučevanem obdobju največja koncentracija vrednosti tujih TNI v Osrednjeslovenski regiji, kjer je bilo konec leta 2018 58,0 % vseh investicij. Po velikosti TNI ji sledi Podravska z 9,2%.

Davčna politika ZDA, trgovinska vojna med ZDA in Kitajsko, premik paradigme od globalizaciji napram regionalizaciji ter krčenje gospodarskih aktivnosti v letu 2018 in 2019 so prispevali k temu, da se je obseg TNI na globalni ravni v zadnjih letih zelo skrčil. Dodatno negotovost za investitorje predstavljajo posledice covid-19 zato OECD ocenjuje, da se bo obseg TNI v letu 2020 skrčil za okvirno 25%.

3.1.5 Raziskave, razvoj in inoviranje

Skromno investicijsko trošenje ter investicije v osnovna sredstva podjetij zavira hitrejšo rast produktivnosti, ki ostaja precej pod povprečjem EU, s tem pa tudi bruto domači proizvod na prebivalca kot merilo gospodarske razvitosti. Glede na pred krizno raven izstopajo nizke gradbene investicije, z vidika prihodnjih izzivov pa je ključna predvsem okrepitev vlaganj na področjih z večjim dolgoročnim vplivom na produktivnost in konkurenčnost, kot so raziskave, razvoj, inovacije in digitalizacija, kjer so

bila v preteklih letih gibanja pretežno neugodna. Krepitev teh dejavnikov je še zlasti pomembna, ker bo zaradi krčenja obsega razpoložljive delovne sile kot posledice demografskih sprememb prihodnji razvoj vse bolj odvisen od povečanja produktivnosti.

Obstoječa raziskovalna oprema je večinoma amortizirana in zastarela. Posodobitve raziskovalne opreme so se izvajale predvsem iz sredstev, ki so jih raziskovalci pridobili na trgu, v manjšem obsegu pa tudi iz projektov EU in ARRS. Takšno posodabljanje raziskovalne opreme ni bilo zadostno, da bi lahko sledili potrebam današnjega časa. Trenutno UM na področju raziskovalne dejavnosti sledim svetovnim trendom predvsem na osnovi izjemne osebne motivacije raziskovalcev in prekomernega obsega dela, s čimer so lahko delno kompenzirali pomanjkanje ustrezne raziskovalne opreme. Ob upoštevanju pomanjkanja primerne raziskovalne opreme so rezultati naših raziskovalcev vrhunski in izjemni ne le v nacionalnem, temveč tudi v svetovnem merilu. Na temelju dosedanjih rezultatov znanstvene odličnosti so raziskovalci UM že močno zakorakali v nekatera nova prednostno raziskovalna področja, na katerih želijo doseči dodatne ključne preboje. Da bodo lahko na vseh teh področjih ohranili stik s svetovnim vrhom in v nekaterih nišah celo prevzeli primat, pa potrebujejo pomembno nadgradnjo obstoječe raziskovalne infrastrukture, saj načrtovani prihodnji znanstveni preboji in sodobni raziskovalni trendi zahtevajo večje vložke v raziskovalno opremo. Tudi vključevanje v mednarodne raziskave in mednarodne projekte je brez ustrezne vrhunske raziskovalne opreme vedno težje.

V okviru projekta Nadgradnja nacionalnih raziskovalnih infrastruktur – RIUM, ki se že izvaja, bo UM pridobila del potrebne vrhunske raziskovalne infrastrukture. Manjkajočo raziskovalno opremo želi UM zagotoviti v okviru projekta RIUM 2 z namenom, da se lahko zagotovi razvoj vseh strateških področij, tako znanstvenoraziskovalnega, izobraževalnega, kakor tudi vpetosti v okolje in podpore podjetjem. Nova oprema bo raziskovalcem omogočala, bolj enakovredno in aktivnejše vključevanje v vrhunske znanstvene mreže in konzorcije in na ta način večje možnosti doseganja prebojnih znanstveno-raziskovalnih rezultatov, na osnovi katerih bo mogoče razvijati sodobnejše pristope in še poglobljati sodelovanje s podjetji in okoljem. Po načelu odprtega dostopa bo raziskovalna oprema na voljo zainteresiranemu gospodarstvu za izvedbo razvojnih projektov. Poleg navedenega pa bo raziskovalna infrastruktura omogočala usposabljanje in vključevanje mladih raziskovalcev in doktorskih študentov iz podjetij ter njihovo povezovanje s kolegi in skupinami iz tujine preko izvajanja mednarodnih projektov.

Bruto domači izdatki za raziskovalno-razvojno dejavnost v Podravju so v letu 2019 znašali zgolj 0,91 % BDP, od tega je bil delež virov gospodarskih družb 50,9 %. Nizke so tudi davčne olajšave podravskega podjetij, ki so v letu 2018 znašale 9,14 mio EUR, od tega v občini Maribor 4.44 mio EUR. Največ so v raziskave in razvoj vlagala podravska podjetja iz predelovalnih panog (5,7 mio EUR) in podjetja iz skupine IKT (2,19 mio EUR). Težišča vlaganja v raziskave in razvoj v Podravju so: računalniško programiranje, kovinsko-predelovalne in elektro industrija ter naravoslovno-tehnično raziskovanje. Predelovalne dejavnosti zaposlujejo v Podravju 21,64 %, Informacijske in komunikacijske dejavnosti pa zgolj 2,1%, Strokovne, znanstvene, tehnične in druge poslovne dejavnosti pa 12,87 %.

V Podravski regiji je bilo v RRD zaposlenih skupaj 2050 oseb, od tega 650 žensk (ekvivalent polnega delovnega časa: 969). Med zaposlenimi je bilo 1522 raziskovalcev, od tega 506 žensk. V Podravju je bilo v RRD zaposleno 8,67 % vseh zaposlenih v RRD v Sloveniji, od tega 9,56 % raziskovalcev (ekvivalent polnega delovnega časa). 58 % vseh raziskovalcev je v osrednjeslovenski regiji.

Po regionalnem indeksu inoviranja se Vzhodna kohezija uvršča med zmerne inovatorke. Po številu patentnih prijav, ki še vedno velja kot eno izmed meril inovativnosti, je bilo v letu 2019 v celotnem Podravju zgolj 9 patentov, 18 znamk in 1 model (SLO: 2950 patentov, 1309 znamk in 37 modelov). V nacionalni raziskavi ni bilo bistvenih razlik med inovativnostjo (kot lastnostjo) in inoviranjem med Vzhodno in Zahodno Slovenijo.

Razvoj gospodarstva je odvisen od raziskav, razvoja in inoviranja ter uvajanje digitalizacije za večjo učinkovitost ter lažje povezovanje v verige vrednosti za vstop na tuje trge. DIH Slovenije je v času prvega vala COVID-19 objavil delne rezultate ankete, ki kažejo, da ima zgolj 28 % podjetij zapisano strategijo digitalizacije (od tega so 54 % procesi in digitalne rešitve, 38 % izkušnja s stranko), pri fazi digitalizacije 40 % podjetij izvaja digitalizacijo procesov, 28 % to načrtuje v letošnjem letu, 22 % v letu 2023 in 9 % ne načrtuje. Največji razlog za ne razvijanje digitalizacije je pomanjkanje finančnih sredstev, pomanjkanje kadrov in preveliki stroški digitalizacije. Pri tehnologijah, ki so v podjetjih v uporabi, pa največji odstotek, kar 78 % predstavljajo družbena omrežja, nato celovite programske rešitve (59 %), računalništvo v oblaku (59 %), mobilne aplikacije (46 %), digitalno delovno mesto (37 %), poslovna analitika, digitalizacija procesov, interne stvari (15 %), umetna inteligenca, roboti, digitalni dvojčki (manj kot 4 %).

3.1.6 Gospodarska podporna infrastruktura

Med gospodarsko podporno infrastrukturo v Podravju prištevamo inkubatorje, coworking prostore, strateška razvojno inovacijska partnerstva, gospodarska zbornica in obrtno podjetniška zbornica, žive laboratorije, fab-labs, laboratorije odprtega inoviranja Orbitala, Geek House, Sociolab (ekosistem za krepitev potencialov posameznikov, iniciativ) in skupnosti z namenom razmaha socialne ekonomije (socialnih podjetij in združenj) ter s tem povezanega ustvarjanja in ohranjanja kvalitetnih in trajnih delovnih mest v sektorju socialne ekonomije ter širitve ponudbe dostopnih (družbeno) inovativnih produktov (storitev in proizvodov), ki bodo zagotavljali večjo socialno vključenost ranljivih skupin, prispevali k zmanjševanju revščine in večanju kvalitete življenja ter gospodarskemu in družbenemu razvoju v Podravski regiji.

V regiji Podravje imata sedež dva SRIP-a:

A. SRIP – Mreže z prehod v krožno gospodarstvo

SRIP je povezava slovenskega gospodarstva, izobraževalno-raziskovalnih in razvojnih institucij, nevladnih organizacij in drugih zainteresiranih, v sodelovanju z državo, v nove verige vrednosti po načelih ekonomije zaključenih snovnih tokov. Trajnostni vidik delovanja SRIP – Krožno gospodarstvo je pripomoči k prepoznavnosti Slovenije kot središča ('hub') krožnega gospodarstva, ki bo s svojim znanjem, raziskovalno-razvojno infrastrukturo, prebojnimi tehnologijami in storitvami ter podpornim regulatornim okoljem postavila referenčni standard za vrhunske strokovnjake in tuje investitorje. Cilj partnerstva je ustanoviti dolgotrajno javno-zasebno partnerstvo, izboljšanje indeksa snovne učinkovitosti/produktivnosti z 1,07 (leto 2011) na 1,5 (2020), vzpostavitev novih verig vrednosti z zaključenimi snovnimi tokovi ter novi poslovni modeli. Z uresničevanjem zastavljenih ciljev bodo vsi člani SRIP – Krožno gospodarstvo prispevali tudi k uresničevanju ciljev Strategije pametne specializacije Slovenije S4, to je k izboljšanju konkurenčnosti Slovenije na globalnih trgih z dvigom dodane vrednosti na zaposlenega, povečanjem obsega znanja in tehnologij v izvozu visokotehnološko intenzivnih proizvodov in storitev ter dvigom podjetniške aktivnosti.

B. SRIP– Pametne stavbe in Dom z lesno verigo (SRIP PSiDL)

SRIP pokriva področja **trajnostne gradnje** in **inteligentnega pristopa** k oblikovanju, gradnji, upravljanju ter delovanju stavb in bivanju v le-teh. Poseben poudarek je na kakovostnem notranjem okolju, energetski učinkovitosti in skrbi za okolje. **SRIP PSiDL** je z **vidika elementov bivanja**, kot so pametne naprave in pametno upravljanje doma, in z **vidika trajnostne stavbe**, ki predstavlja okvir za bivanje, usmerjen na področje pametnih stavb in domov ter nanje navezujočo napredno infrastrukturo za povezavo na sosese v prihodnosti. Ob tem SRIP PSiDL vključuje tudi les in na lesu osnovane materiale, tako za vgradnjo v stavbo, kot tudi za opremo stavbe.

Cilj partnerstva je, da namesto posameznih naprav, stavb in sistemov **pričnemo razvijati, promovirati in prodajati kakovostno in napredno notranje okolje**.

SPOT svetovanje Podravje (dosedanji portal VEM), ki ga sestavlja konzorcij: Regionalna razvojna agencija Podravje – Maribor, Štajerska gospodarska zbornica, Območna obrtno-podjetniška zbornica Maribor, Znanstveno-raziskovalno središče Bistra ter Razvojno informacijski center Slovenska Bistrica opravlja aktivnosti informiranje o podjetniških vsebinah v regiji, svetovanje za potencialne podjetnike in MSP, povezovanja regionalnega podpornega okolja, usposabljanja in delavnice za potencialne podjetnike in MSP, izmenjava dobrih praks in odpiranje poslovnih priložnosti ter sooblikovanja podpornega okolja za poslovne subjekte.

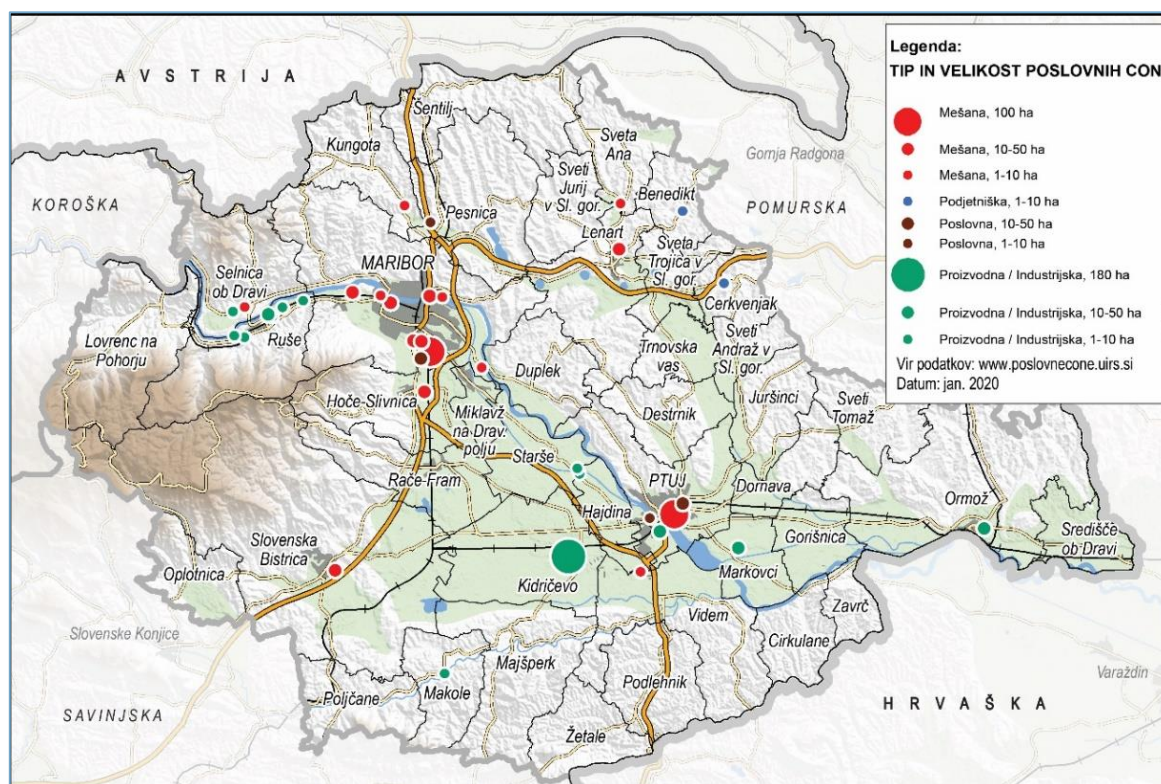
Inkubatorji v regiji so trije: Štajerski tehnološki park s sedežem v Pesnici pri Mariboru, Tovarna podjetij v okviru Inštituta za raziskovanje podjetništva (IRP), ki ima funkcijo univerzitetnega inkubatorja in Mrežni podjetniški inkubator Ormož d.o.o.. V okviru RRA Podravje - Maribor deluje pisarna za privabljanje investitorjev – Invest Podravje - Slovenija, ki evidentira investicijske projekte v regiji, le-te predstavlja potencialnim investitorjem, potencialnim investitorjem v regiji olajša nudi vrsto različnih pomoči. Aktivna pa je tudi na področju iskanje vlagateljev in prenosa lastništva družinskih podjetij, ki nimajo »naslednikov«. V prihodnje bo v Podravju potrebno pristopiti k ustanavljanju mrežnega inkubatorja, ki bo zraven zagotavljanja prostorov, podjetniškega druženja, povezovanja in izmenjavo podjetniških idej nudil tudi strateško strokovno pomoč mladim podjetnikom pri iskanju najboljših tehnik upravljanja, poslovnega administriranja, strateškega povezovanja in projektne vodnje ter seveda iskanju potrebnih finančnih sredstev za razvoj idej.

V Podravju je evidentiranih 63 poslovnih/proizvodnih/industrijskih con. Zgolj dve med njimi sta v upravljanju: Poslovna Cona Tezno in Industrijska cona Talum. Ostale cone v Podravju nimajo upravljalca. To pomeni, da dejansko ni pregleda in podatkov kaj se v teh poslovnih conah dogaja.

Državnega pomena je samo Poslovna Cona Tezno. Regionalni pomen imajo tri cone: Gospodarska cona Slovenska Bistrica, IC Talum, POC Bistrica (Slovenska Bistrica). Medobčinski pomen imata dve con: Industrijska cona I8 in I11 ter NPIC - Lenart v Slovenskih goricah. Vse ostale cone so lokalnega, občinskega pomena, njihovo upravljanje je prepuščeno lokalnim skupnostim in njihovim oddelkom za gospodarstvo.

Poslovne cone, ki so večje od 15 ha so: Dogoše Ob Kanalu, Gospodarska cona Ptuj (levi breg Drave), Gospodarska cona Slovenska Bistrica, IC Talum Kidričevo, Industrijska cona I7 in I11 Hoče-Slivnica, Industrijska cona Ptuj (desni breg Drave), Limbuš Marles Maribor, Melje Maribor, NPIC Lenart v Slovenskih goricah, Obrtna cona Novi Jork Markovci, Obrtna cona Ormož, Obrtna cona Ptuj (Špindlerjeva), POC Bistrica, Poslovna cona Ruše TDR (RU26), Poslovna cona Tabor 14P Maribor, Tovarna sladkorja Ormož (v likvidaciji).

Slika 5: Poslovne in proizvodne cone v Podravju

Iz obstoječih podatkov (www.poslovnecone.uirs.si) je moč razbrati, da imajo možnost širitve nad 10 ha: Glinokop Ormož, Gospodarska Cona Ptuj (levi breg), Gospodarska cona Slovenska Bistrica, IC Talum Kidričevo in Obrtna cona Ormož. Možnost širitve (od 5 do 10 ha) imajo še naslednje cone: Industrijska cona Ptuj (desni breg Drave), Poslovna cona Lipje (Središče ob Dravi), Poslovna cona Zavrč in Poslovno obrtna cona Zlatoličje. V občinah Hajdina, Ptuj in Videm obstaja potencial za izgradnjo poslovne cone v velikosti 100 ha, ki leži neposredno ob avtocesti.

Za optimalno izrabo prostora in optimiranje sinergičnih učinkov poslovnih con je nujno vzpostaviti upravljanje poslovnih con. Za razvoj in širitev poslovnih con in njihovo načrtovanje ob vzpostavitvi ustreznega regijskega upravljanja je potrebno vzpostaviti tudi ustrezno regionalno načrtovanje, zagotoviti pomoč občinam pri komasaciji in komunalnemu opremljanju le-teh.

3.1.7 Razvoj kulturno kreativnega sektorja v Podravski regiji

Opredelitev področja in stanje

Kulturni in kreativni sektor (v nadaljevanju KKS) opredeljujejo dejavnosti, ki združujejo ustvarjalnost s proizvodnjo in distribucijo dobrin in storitev¹, med katere se običajno prištevajo naslednja področja: uprizoritvene in glasbene umetnosti, film in avdiovizualna dejavnost, oblikovanje in vizualne

¹ Področja KKS sledijo opredelitvi kot jih navajata pomembnejši evropski študiji tega sektorja *Boosting the competitiveness for cultural and creative industries for growth and jobs*, 2016 http://ec.europa.eu/growth/content/boosting-competitiveness-cultural-and-creative-industries-growth-and-jobs-0_en.

umetnosti, kulturna dediščina, arhitektura, oglaševanje, knjiga in knjižnična dejavnost, intermedijske umetnosti, medije, kulturno-umetnostno vzgojo ter kulturni turizem.

KKS je generator rasti gospodarskih dejavnosti, novih delovnih mest in aktivator odpornosti proti krizam. Inovativna moč sektorja je bistvenega pomena za nadaljnji razvoj gospodarstev in družb, ker ustvarja blaginjo in kohezijo, je pomembna gonilna sila inovacij in katalizator pozitivnih družbenih sprememb. S kreativnimi pristopi in metodami uspešno sooblikuje javni prostor, modernizira gospodarske panoge in poslovne sektorje, izboljšuje mestna in podeželska območja, oblikuje izdelke, storitve in doživetja, ustvarja in digitalizira vsebine, bogati naše vizualne izkušnje in ponuja vsebine za razprave. Ustvarja 5,3 odstotke bruto dodane vrednosti Evropske Unije, predvsem v mikro in malih podjetjih. KKS potrebuje funkcionalne okvirne pogoje: medsektorsko povezovanje, regulativno okolje, ki spodbuja ustvarjalnost in inovativnost, izboljššan dostop do financ, možnosti rasti in internacionalizacije ter ponudbo specifičnih znanj in spretnosti.

V KKS je zaposlenih 7% vseh zaposlenih v Sloveniji. Od 24.062 organizacijskih enot v KKS na vseslovenskem nivoju, jih je v Podravju 2.731 (2017). Razvojne razlike na področju KKS med regijami so očitne, kažejo se v razvojnih stopnjah, rasti in obsegu dejavnosti. Razkorak med vzhodno in zahodno kohezijsko regijo je velik, saj slednja premore 65% vseh organizacijskih enot, 68% zaposlenih in kar 74% vseh prihodkov v slovenskem KKS. Med odločevalci v Podravju in lokalnih skupnostih še vedno obstaja nerazumevanje značilnosti in potencialov KKS. Prav tako KKS v regiji ni ustrezno definiran kot razvojno področje z izrazito medsektorsko vlogo na presečišču podjetniško-gospodarskega, kulturnega in razvojno-inovacijskega področja. V Podravju tudi ni organizacije, ki bi se osredotočala in delovala kot podporno in razvojno okolje za KKS. Posledično se podravski KKS sooča z razdrobljenostjo, nepovezanostjo in pomanjkljivo organiziranostjo ter pomanjkanjem poslovnih veščin ustvarjalcev in ponudnikov kreativnih storitev. Težava je nezadostna infrastruktura za delovanje in pomanjkljivo vzpostavljene prodajnih poti. Zagotavljanje prihodkov iz dejavnosti KKS je nujno za delovanje in trajnostni razvoj sektorja.

Razvojni potenciali in cilji

Ob vlogi pospeševalca inovacij (poslovnih, družbenih, okoljskih) ter spodbujevalca sprememb v drugih sektorjih, je KKS vse pomembnejši element skoraj vsakega izdelka, storitve in procesa. Je katalizator zaposlovanja mladih in razvoja sodobnega podjetništva, ki lahko zaradi digitalizacije in iskanja ugodnih pogojev za delovanje deluje decentralizirano v manjših lokalnih skupnostih ali regionalnih centrih. KKS predstavlja priložnost za mednarodno uveljavitev in se lažje in hitreje kot druge dejavnosti usmerja v izvoz. Omogoča uresničevanja sodobnih smernic v razvoju industrijske produkcije, uveljavitev načel krožnega gospodarstva in uvajanje skupnosti brez odpadkov.

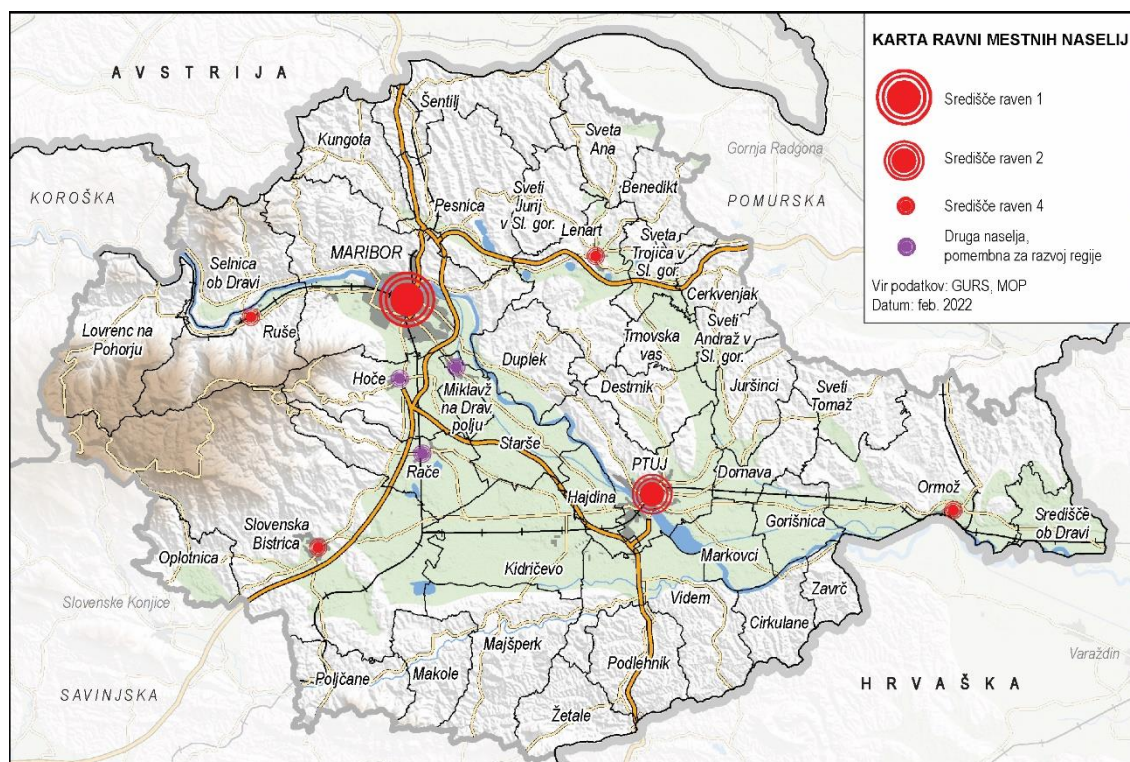
- V Podravski regiji je prvi korak k razvoju KKS prepoznanje deležnikov tega področja in vzpostavitev evidence, s čimer bi lažje oblikovali projekte za medsektorsko povezovanje in načrtovanje ter učinkoviteje povezovali podjetništvo in gospodarstvo s kulturnimi in kreativnimi dejavnostmi. Pomembne so tudi komunikacijskih poti za namen promocije in dviga zavedanja o delovanju in prisotnosti KKS.
- Vzpostaviti je potrebno regionalno strokovno podporno institucijo za razvoj KKS v Podravju z nalogami povezovanja in koordinacije, promocije, razvoja prodajnih poti, izobraževanja, raziskav in analiz, razvoja projektov, izvajanja podpornih storitev ter pospeševanja vključevanja deležnikov KKS v nacionalne podporne programe.

- Potrebno je povezovanje in razvoj obstoječih lokalnih podpornih struktur v Podravju: podjetniški inkubatorji, poslovne cone, kreativni hubi, co-working prostori in druge lokacije, ki omogočajo delo ustvarjalcem in drugim deležnikom področja, prostore za ustvarjanje in produkcijo ter druge podporne storitve.
- KKS je treba omogočiti rabo degradirane infrastrukture; neuporabljene stavbe in nekdanja industrijska območja nameniti za razvoj in vzpostavitev poslovnih in kreativnim vozlišč.
- Ustvarjalce in deležnike sektorja je potrebno vključevati pri razvoju trajnostne in inovativne rabe dediščine in razvoja inovativnih produktov v turizmu (npr. Strategija za Pohorje, Dravska kolesarska pot).
- Deležnike KKS je treba povezovati z gospodarskimi družbami z namenom razvoja inovativne ponudbe z višjo dodano vrednostjo ter vključiti v nastajanje novih kreativnih proizvodnih in podjetniških skupnosti.
- Zagotavljanje je potrebno dostop KKS do razvojnih finančnih virov v okviru lokalnih skupnosti in regije; razvijati podporno regionalno/lokalno okolje, ki bo sposobno prilagajati operativne ukrepe posameznim panogam KKS. Te delujejo po različnih poslovnih modelih.
- Spodbujanje projektov mednarodnega sodelovanja in internacionalizacije KKS (zlasti na obmejnih območjih) in krepiti povezanost Podravja z Avstrijo in Hrvaško.
- Omogočiti razvoj in boljšo povezanost prodajnih poti (prodajalne v institucijah, tržnice, sejmi, splet, ipd.), ki deležnikom omogočajo ustvarjanje prihodka in pomoč pri trajnostnem delovanju.
- Oblikovati vzvode ter uvesti spodbude za aktivnejše povezovanje ustvarjalcev, podjetij in javnega sektorja zaradi pridobivanja in deljenja praktičnih izkušenj ter s tem boljšega prenosa znanj.
- Pri razvoju KKS v Podravju lahko pomagajo kulturne institucije, tako da proste kapacitete namenjajo različnim formatom kulturno-kreativnih vsebin. Pri tem gre za dodatne prodajne poti in priložnosti za promocijo dejavnosti KKS.

3.2 Prostor in okolje

Maribor se na podlagi usmeritev Ministrstva za okolje in prostor razvija kot središče vzhodnega dela države s poudarjenim čezmejnem pomenom, kot pomembno univerzitetno in zaposlitveno središče ter jedrno prometno vozlišče TEN-T omrežja s potencialom za razvoj intermodalnih terminalov za potniški in tovorni promet. Na mednarodni ravni se vzpostavi in krepí povezava mednarodnega železniškega in letalskega prometa s cestnim javnim potniškim prometom v širšem mestnem območju ter v gravitacijskem območju Maribora v prostoru med dvema pomembnima mednarodnima središčema sosednjih držav Zagrebom (Hrvaška) in Gradcem (Avstrija) ter v prometnem koridorju z navezavo na Madžarsko. Krepí se gospodarsko, raziskovalno, izobraževalno vlogo Maribora tako znotraj nacionalnega prostora kot v čezmejnem funkcionalnem območju z Gradcem (Avstrija) kot večjim industrijskim središčem v Srednji Evropi ter univerzitetnim središčem. Razvija zdravstvene storitve najvišje ravni (univerzitetni klinični center) ter spodbuja povezovanje znanosti in raziskovanja z razvojem gospodarskih dejavnosti.

Slika 6: Karta ravni mestnih naselij

Ptuj se razvija kot središče II. ravni znotraj podravskega širšega mestnega območja s poudarjeno vlogo v oskrbi podeželskega gravitacijskega območja Haloz in južnega dela Slovenskih goric.

Slovenska Bistrica, Ruše in Ormož in Lenart v Slovenskih goricah se razvijajo kot središča IV. ravni. V teh središčih se zagotavlja najmanj zdravniška oskrba na primarni ravni in teritorialna organizacija državne uprave.

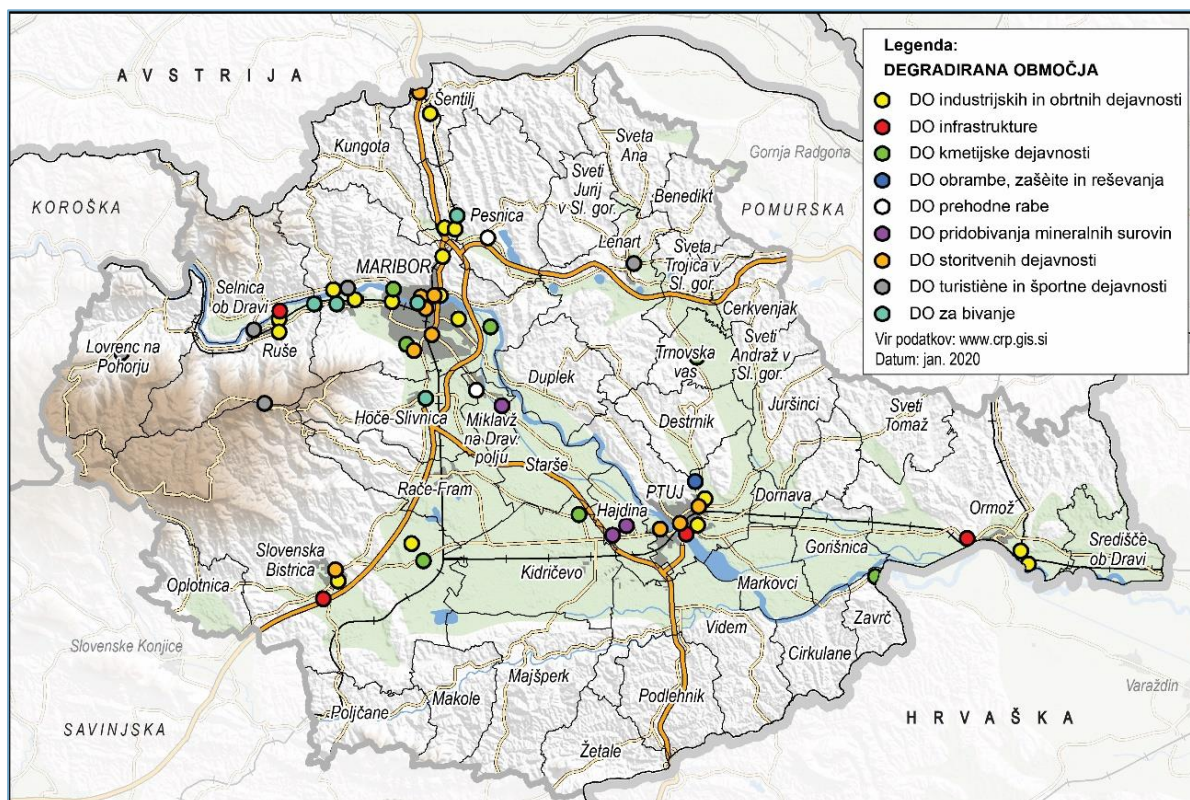
Naselja Hoče, Rače in Miklavž na Dravskem polju spadajo med druga naselja, pomembna za razvoj regije.

Na poselitvenih območjih, predvsem pa na širših mestnih območjih, je treba usklajeno načrtovati dejavnosti, zlasti javna stanovanja za ranljivejše skupine prebivalstva, gospodarske cone in centralne dejavnosti, ter obenem večati in razvijati dostopnost do teh dejavnosti z javnim potniškim prometom. Na ravni regije je treba upoštevač potrebe določiti stanovanjska območja, zlasti območja javne stanovanjske gradnje za ranljivejše skupine prebivalstva. Določiti je treba območja funkcionalne prenove stanovanj (zlasti zmanjševanje emisij CO₂ iz stanovanj, prenova dotrajanih stanovanj, prenova nekvalitetnih stanovanjskih sosesk z zagotovitvijo zadostnih javnih, predvsem zelenih površin, ipd.).

Število stanovanj na 1000 prebivalcev po podatkih SURS iz leta 2018 kaže, da je v 17 podravskih občinah število stanovanj na 1000 prebivalcev višje od slovenskega povprečja. Največjo razpoložljivost imajo Cirkulane (650), Podlehnik (586), Makole (472) in Maribor (471). Najmanjšo razpoložljivost stanovanj na 1000 prebivalcev imajo Markovci (339), Gorišnica (347) in Oplotnica (356).

Območja centralnih dejavnosti (oskrbnih, storitvenih, poslovnih, servisnih in drugih centralnih dejavnosti) se v naseljih razvija le skladno s funkcijo izbranega naselja v policentričnem urbanem sistemu. Prebivalcem drugih naselij pa je treba zagotoviti dobro dostopnost z javnim potniškim prometom do centralnih dejavnosti.

Slika 7: Karta degradiranih območij

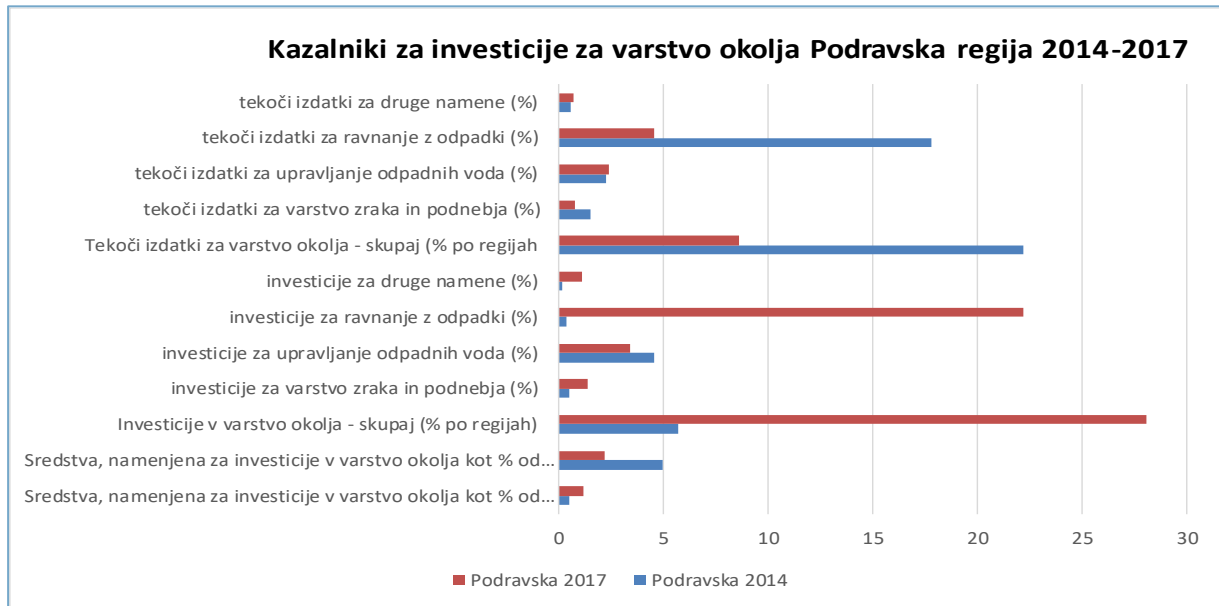

Za spodbujanje nadaljnjega razvoja v predvidenih razvojnih območjih je potrebno prioritarno vlagati v komunalno opremljanje zemljišč. Prednost pred poseganjem na nove površine se daje urbani prenovi oz. prednostni uporabi degradiranih urbanih območij. Degradirana območja predstavljajo razvojni potencial, ker so v skladu s principom »notranjega razvoja poselitvenih območij« in ker so že komunalno opremljena). Razpršena urbanizacija v mariborski in ptujski aglomeraciji naj se sanira z zgoščitvijo in oblikovanjem v več urbanih jedeh.

Z vidika območij s potenciali in problemi so deli regije na Kozjaku, Pohorju, Halozah in v Slovenskih goricah uvrščeni med »hribovska in gorska območja«. Na dokaj velikem vzhodnem delu regije so ogrožena območja zaradi nevarnih naravnih procesov (plazenje tal ipd.). Del regije na severu in vzhodu (Kozjak in Slovenske gorice) SPRS uvršča v »vodo-deficitarno območje«.

Z vidika prostorskih omejitev za razvoj in prostorskih problemov uvršča SPRS pas ozemlja vzdolž Drave in območja vzdolž Pohorja v »poplavna območja«. Upoštevati je treba tudi potencialno nevarnost zaradi morebitne porušitve visokih pregrad na Dravi (hidroelektrarne). Severni in vzhodni hriboviti del regije (Slovenske gorice) so ogrožena območja zaradi naravnih procesov (erozija srednje intenzitete, ponekod obstoječa žarišča zemeljskih plazov). Jugovzhodno od Maribora je na Dravskem polju »območje požarne ogroženosti naravnega okolja«.

Graf 4: Kazalniki za investicije v varstvo okolja Podravske regije 2014-2017

Na območjih s posebnimi potenciali in problemi se na državnem nivoju spodbuja programe, s katerimi se opredeli skupna razvojna in varstvena izhodišča za pripravo skupnih prostorskih aktov (regionalne zasnove prostorskega razvoja). Za problemska ali geografsko homogena območja (npr. Kozjak) se spodbuja programe prostorskega razvoja, ki vključujejo razvoj naselij, cestne povezave, turistični razvoj, energetska oskrba, ohranjanje narave.

Za investicije v varstvo okolja je bilo v letu 2017 namenjenih 233 milijonov EUR ali 9,8 % več kot v letu 2016. V celotni strukturi investicij v varstvo okolja v letu 2017 so obsegale največji delež investicije za ravnanje z odpadki, in sicer 44,9 % (105 milijonov EUR). Tekoči izdatki za varstvo okolja so v letu 2017 znašali 531 milijon EUR ali 5,2 % več kot v letu 2016. V celotni strukturi tekočih izdatkov za varstvo okolja so v letu 2017 obsegali največji delež tekoči izdatki za ravnanje z odpadki, in sicer 57,5% (306 milijonov EUR). V strukturi investicij za varstvo okolja v industriji (področja dejavnosti B, C, D) je bilo v letu 2017 namenjenih za varstvo okolja na koncu proizvodnega procesa 65,2 % investicij, za varstvo okolja med delovnim procesom pa 34,8 % investicij.

3.2.1 Učinkovita raba energije

Vse občine Podravja so izdelale in sprejele Lokalni energetski koncept, s katerim so določile energetska politiko za naslednjih deset let in določile ukrepe, s katerimi bodo to politiko tudi izvajale. Ukrepi temeljijo na analizi stanja, finančnih zmožnostih občine in so skladni z zavezami 20-20-20. Danes so ti podatki deloma že zastareli in potrebno bo pristopiti k pripravi novelaciji LEK-ov.

Družba Dravske elektrarne Maribor (DEM) je največji proizvajalec energije v Podravju. DEM je lastnik 8 velikih in 2 malih hidroelektrarn na reki Dravi, 1 male hidroelektrarne na reki Muri (4 velike in 3 male hidroelektrarne so locirane v Podravju) in 4 sončnih elektrarn. Skupna instalirana moč elektrarn je skoraj 600 MW. Drava ima potencial 2.896 GWh proizvedene električne energije na leto. Trenutno se koristi 97,8 % tega potenciala. Podjetje Dem načrtuje gradnjo črpalne hidroelektrarne Kozjak z 440 MW instalirane moči. Gradnja črpalne hidroelektrarne bi pomenila nova delovna mesta v regiji. Ker imamo v regiji le dva večja sistema daljinskega ogrevanja in nekaj posameznih sončnih elektrarn in elektrarn na bioplin, je težko podati točno število zaposlenih na tem področju. Lesna biomasa je lokalni vir v vseh

slovenskih regijah in zato je velik poudarek namenjen uporabi lesa kot vir toplote. Spodbujanje lesne biomase skozi njeno celotno vrednostno verigo tako pozitivno vpliva na regionalno gospodarstvo.

Starejše, pomanjkljivo izolirane stavbe, pri nas porabijo tudi preko 200 kWh/m² na leto za ogrevanje. Do leta 2020 bodo vse novo grajene stavbe v Sloveniji morale dosegati standarde skoraj nič energijskih stavb. Stanovanjske stavbe iz različnih obdobj so različno grajene in nimajo enakih energijskih izhodišč, zato je tudi poraba energije v njih različna. Večinoma je previsoka, saj imajo starejše stavbe slabše toplotno zaščiteni in neizklesni ovj, slabše stavbno pohištvo, ogrevalne sisteme ipd. - zaradi česar prihaja do večjih toplotnih potreb. Pri teh stavbah je tudi energijska sanacija zahtevnejša saj sta hkrati potrebni še gradbena in arhitekturna sanacija. Z ukrepi na področju energetske sanacije stanovanj bi lahko dosegli do 30 % skupnih energetskih prihrankov v stavbi. Podobni ukrepi bi bili potrebni tudi pri sanaciji javnih stavb in podjetij. Povezovanje javnega in zasebnega sektorja v smislu uporabe odpadne toplote iz industrijskih procesov za ogrevanje javnih objektov v sistemih daljinskega ogrevanja. S promocijo in s pomočjo subvencij za energetske preglede do učinkovitejše rabe energije v podjetjih. V podjetjih, kjer še nimajo energetskega upravitelja, se lahko z energetskim pregledom organizira energetske upravljanje in postavijo prioritete aktivnosti za izboljšanje energetske učinkovitosti v podjetju.

Prihranki pri prenovi javne razsvetljave znašajo od 30% do 50% električne energije. Dodatne prihranke električne energije dosežemo z uporabo centralne regulacije javne razsvetljave, kjer ob določeni uri znižamo električni tok sijalkam in s tem porabo električne energije. Za ustrezno izbiro vrste regulacije je potrebno poznati vrsto in število obstoječih svetilk. Dodatni prihranki električne energije z regulacijo so do 30%. Ob zamenjavi zastarelih svetilk z energetsko najučinkovitejšimi (LED svetilkami) ter z zvezno regulacijo vsake svetilke, lahko prihranimo od 40 %, z regulacijo vred pa maksimalno do 62% električne energije.

V skladu z Direktivo 2009/28/ES o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov je do leta 2020 potrebno doseči 10 odstotni delež energije iz obnovljivih virov za vse oblike prevozov. Ena možnost za doseganje zastavljenega cilja je uporaba električne energije proizvedene iz obnovljivih virov energije. Električna energija, porabljena v prometnem sektorju, bo tako potrebovala dokaz o deležu OVE. Druga možnost so biogoriva. V Podravju imamo relativno dobre pogoje za gojenje oljne repice, ki je surovina za proizvodnjo biodizla. Kljub precej obetavnim napovedim pozitivnih učinkov biogoriv je v zadnjih letih vse večji dvom v njihovo uporabo. Zlasti je sporna proizvodnja in uporaba biogoriv prve generacije (goriv iz kmetijskih pridelkov), ki naj bi imeli negativne učinke na biotsko raznovrstnost, varstvo voda in tal, globalno spremembo rabe zemljišč ter zvišanje cen hrane. Zato se pozornost preusmerja v drugo generacijo biogoriv (odpadki, rastlinski ostanki, kot so lesna biomasa, slama, trava), ki pa še niso dovolj raziskani, proizvodnja pa je na podlagi obstoječe tehnologije precej draga (EEA, 2008). EU z visokimi cenami motornih goriv in naraščajočo energetsko odvisnostjo veliko prispeva k biogorivom, ki bo skupaj z drugimi obnovljivimi viri energije do leta 2020 predstavljala 10 % mešanice energetskih virov (EEA, 2009; Direktiva o obnovljivi energiji 2009/28/ES).

Skupna površina gozdov v Podravju znaša 84.339,42 ha, od tega 74,82 % zasebnih gozdov in 24,22 % v lasti države, manj kot 1 % gozdov je v lasti občin. Zaloge lesa znašajo 29.503.456,27 m³ in letna prirast je 777.605,01 m³. Teoretični potencial lesa, primerne za uporabo v energetske namene znaša 142.704,94 ton. Dejanski (tehnični) potencial lesa, ki se lahko uporablja za energetske namene znaša 40.988,36 ton, kar pomeni, da se izkorišča manj kot 30 % teoretičnega potenciala. Razlog za visoko

razliko med teoretičnim in tehničnim potencialom je v velikem deležu zasebnih gozdov, kjer se izvaja veliko manj sečnje. Zaraščena območja predstavljajo velik potencial lesne biomase. Lesna biomasa se ne nahaja le v gozdovih, ampak tudi na drugih območjih dreves in grmovja. Glede na predpostavke Gozdarskega inštituta v Sloveniji ta območja predstavljajo 21 % celotnega potenciala lesne biomase.

Za izkoriščanje sončne energije za namene ogrevanja sanitarne vode ali ogrevanja objekta ne obstajajo stroge omejitve, kajti gre za individualne sisteme, ki se uporabljajo v kombinaciji z ostalimi viri energije. Tehnologija ogrevanja tople sanitarne vode je enostavna in tudi finančno sprejemljiva investicija za individualne hiše, še toliko bolj pa za objekte, kjer je poraba tople sanitarne vode velika. Sončna energija se lahko izrablja tudi za proizvodnjo električne energije. Količina sončnega obsevanja na letni ravni znaša na območju Podravja 38.414,89 kWh/(m² a). V Podravju je nameščenih okrog 680 elektrarn s skupno močjo 58,9 MW, ki letno proizvajajo 65 GWh sončne energije.

V Sloveniji trenutno obratujeta dve vetrni elektrarni, načrtujejo se tudi večja polja vetrnih elektrarn. Trenutno v podravski regiji nimamo vetrnih elektrarn. V skladu z nacionalno energetske strategijo obstaja v Podravju le ena možna lokacija za postavitev vetrnih elektrarn (Pohorje).

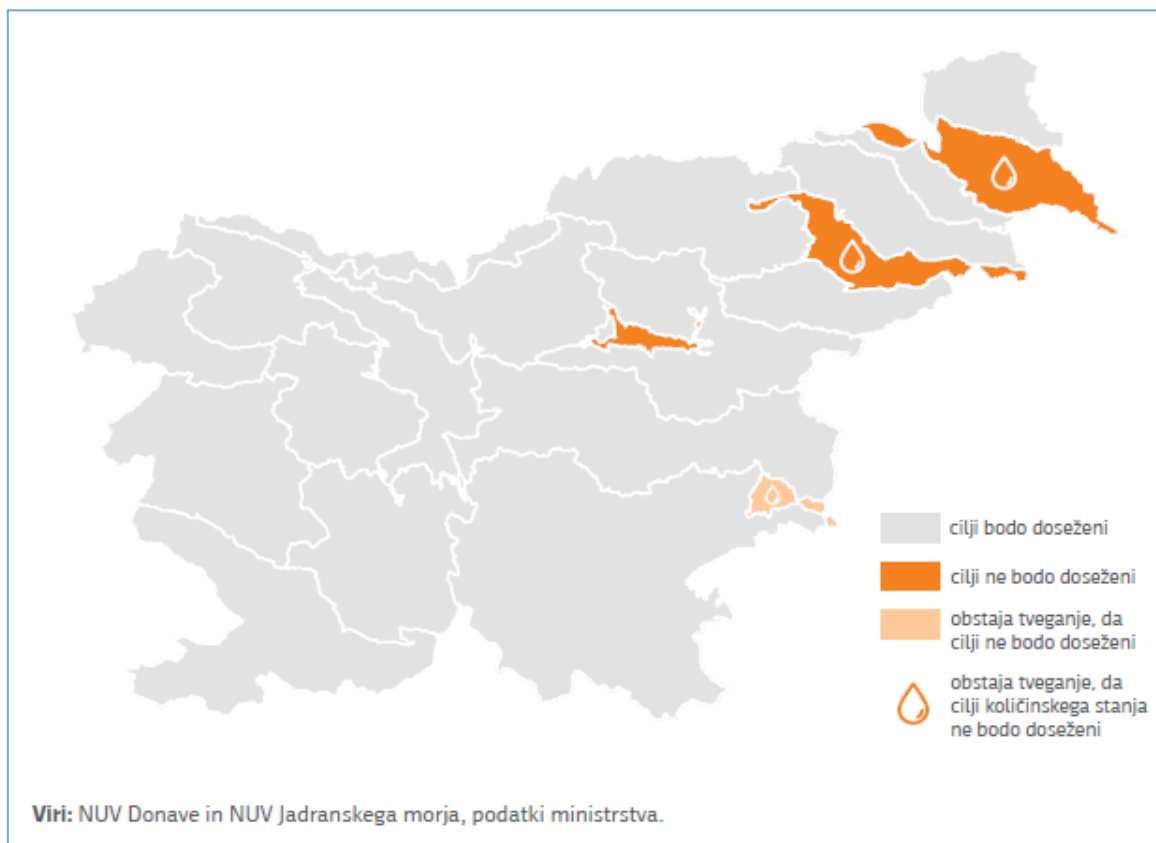
Možnosti izkoriščanja geotermalne energije v Podravju so precej dobre. Geotermalna energija se v regiji uporablja le neposredno v termalnih parkih. Geotermalna energija za daljinsko ogrevanje se trenutno uporablja le v sosednji regiji (Pomurje). V Podravju leži na različnih globinah (do 5000 m) vodonosnik imenovan Termal II, ki je primeren za proizvodnjo električne energije. Temperature vode znašajo med 90 ° C in 175 ° C. Prvi projekti so že pripravljeni in čez nekaj let bi se naj začela gradnja. Na območju Slovenskih goric, v občini Benedikt je bil izmerjen največji geotermični gradient, ki je dvakrat večji od slovenskega povprečja, vendar do začetka tega projekta (2004) nikjer v Sloveniji niso bile v paleozojskih metamornih kamninah najdene tako velike količine termalne vode. Možnosti razvoja so v smeri geotermalnih elektrarn, vzpostavitve toplifikacijskega omrežja in vzpodbujanje kapitala v investicije v turistično infrastrukturo, proizvodnjo hrane v rastlinjakih, ribogojnicah in izrabo geotermalnega vira v industrijske namene (sušilnice, hladilnice, procesna toplota,...) (Geotermalna energija v Benediktu, 2004).

3.2.2 Pitna voda, ravnanje z odpadki in odpadno vodo

3.2.2.1 Pitna voda

Zaradi intenzivnih človekovih dejavnosti so najbolj obremenjena vodna telesa v severovzhodnem delu Slovenije in sicer v vodonosnikih s pretežno medzrnsko poroznostjo. V letu 2018 je bilo slabo kemijsko stanje ugotovljeno za Savinjsko, Dravsko in Mursko kotlino. Podzemna voda v Savinjski, Dravski in Murski kotlini je prekomerno obremenjena z nitrati, na Dravski kotlini pa tudi z atrazinom in njegovim razpadli produktom desetil-atrazinom. Trendi nitrata, atrazina in desetil-atrazina na vseh merilnih mestih padajo razen na MM globinski vodnjak Skorba VG-3 kjer narašča vrednost nitrata.

Slika 8: Podzemna vodna telesa, ki ne bodo dosegla dobrega stanja do leta 2021

Najbolj problematično vodno telo po vsebnosti nitrata je Dravska kotlina, ki iz svoje podtalnice napaja celotno Dravsko polje, območja Slovenskih goric in Haloz. Analize nitrata v podzemni vodi Dravskega polja so pokazale, da je v zadnjih letih stalno okoli 40% merilnih mest. Še vedno predstavlja problem prisotnost atrazina na nekaterih črpališčih pitne vode (Skorba in Šikole), čeprav vsebnosti tudi tam upadajo. Atrazin se na Dravski kotlini zadržuje veliko dlje časa kot na drugih vodnih telesih po Sloveniji.

Podtalnico Dravskega in Ptujkega polja ogrožajo izpusti neprečiščenih odpadnih vod naselij na Dravskem in Ptujskem polju, intenzivnega kmetijstva in industrije. Prioritetna naloga vodnega gospodarstva je oskrba prebivalstva z neoporečno pitno vodo. Delež prebivalstva, ki je priključen na javni vodovod v Podravju se giblje med 85% in 95 %. Cilj je zmanjšanje izgub.

V letu 2020 je bilo v Sloveniji 506.011 vodovodnih priključkov v dolžini 34.038 km vodovodnega omrežja. V istem letu je na območju regije Podravje bilo 87.812 vodovodnih priključkov v dolžini 4.294 km vodovodnega omrežja. V primerjavi z letom 2014 se je v Podravski regiji število vodovodnih priključkov povečalo za 11.02%, ter dolžina vodovodnega omrežja za 478 km.

Vodooskrbni sistem na območju Spodnjega Podravja, s katerim upravlja Komunalno podjetje Ptuj, je dolg 89,19 km. Število priključkov na vodooskrbnem sistemu Spodnje Podravje je v letu 2019 znašalo 23.199, od tega je delež individualnih priključkov 92,70%. Vodooskrbni sistem na območju ORP Prlekija, s katerim upravlja Komunalno podjetje Ormož, je dolg 483 km (toliko kilometrov je zajetih v katastru vodovodnega omrežja). Število priključkov na vodooskrbnem sistemu ORP Prlekija je v letu 2019 znašalo 6.338 (na da 31.12.2019), od tega je delež individualnih priključkov 97%. Mariborski vodovod danes v celoti ali vsaj delno oskrbuje s pitno vodo porabnike v 16 občinah med katerimi so tudi vse občine ORP Slovenskih goric, in sicer v skupni dolžini 700.382 m in št. priključkov 11.634 (v letu 2019).

Del območja ORP Slovenske gorice oskrbuje tudi Komunalno podjetje Ptuj, in sicer v občinah Cerkevjak in Sv. Trojica v Slovenskih goricah, v skupni dolžini 38.575 m in 729 priključkov.

3.2.2.2 Odpadki

Odpadki so eno slabše rešenih področij varstva okolja v regiji. Nakopičeni problemi pri ravnanju z odpadki so večplastni in izvirajo iz dosedanjega odnosa do odpadkov in načina ravnanja z njimi, pomanjkanja pravnih predpisov in ekonomskih ukrepov, iz geoloških in hidroloških značilnosti prostora.

Podravje je po količini nastalih komunalnih odpadkov na drugem mestu med vsemi slovenskimi regijami, in sicer za Osrednjeslovensko regijo. Na ravni regij se je na območju regije Podravje količina nastalih komunalnih odpadkov v letu 2020 v primerjavi z letom 2014, povečalo za 2.250 ton oz. za 1,60%. Na prvem mestu po nastalih komunalnih odpadkov na prebivalca v letu 2018 je bila Obalno-kraška regije, ki je zbrala kar 575 kg komunalnih odpadkov na prebivalca. Regija Podravje se je v letu 2020 med slovenskimi regijami uvrstila na peto mesto. Nastali komunalni odpadki so znašali 485 kg/prebivalca, kar je v primerjavi z letom 2014 za 12,53% več.

Na ravni Spodnjega Podravja se je količina nastalih komunalnih odpadkov v letu 2018 v primerjavi z letom 2014, povečalo za 5.441 ton oz. za 21,14 %. Nastali komunalni odpadki so v letu 2018 znašali 375 kg/prebivalca, kar je v primerjavi z letom 2014 za 77 kg/prebivalca več. Na območju ORP Prlekija se je količina nastalih komunalnih odpadkov v letu 2018 v primerjavi z letom 2014, povečala za 1.206 ton oz. za 26,13 %. Nastali komunalni odpadki so v letu 2018 znašali 341 kg/prebivalca, kar je v primerjavi z letom 2014 za 71 kg/prebivalca več. Na območju občin ORP Slovenske gorice je v letu 2018 nastalo povprečno 420 kg komunalnih odpadkov na prebivalca. Nastali komunalni odpadki na prebivalca so sicer kar za 75 kg na prebivalca pod slovenskim povprečjem, vendar pa v primerjavi z letom 2014 na območju ORP SG za kar 48 kg na prebivalca višji.

Za regijo Podravje je za leto 2018 bilo značilno, da je delež odpadkov iz proizvodnih in storitvenih dejavnosti znašal 6,7 % vseh odpadkov storitvenih dejavnosti v Sloveniji, ter 3,2 % slovenskih nastalih nevarnih odpadkov iz proizvodnih in storitvenih dejavnosti. Posebej problematično je nerešeno odstranjevanje blata iz čistilnih naprav.

Tabela 6: Količina nastalih komunalnih odpadkov

	2014		2018	
	Nastali komunalni odpadki (kg/prebivalca)	Nevarni odpadki (% od vseh)	Nastali komunalni odpadki (kg/prebivalca)	Nevarni odpadki (% od vseh)
Slovenija	433	3,7	495	1,7
Zahodna Slovenija	458	5,2	532	1,8
Vzhodna Slovenija	410	2,9	462	1,6
Podravje	431	4,9	48	3,2
ORP Spodnje Podravje	298	n.p.	375	n.p.
ORP Slovenske gorice	372	n.p.	420	n.p.
ORP Prlekija	270	n.p.	341	n.p.

Vir: Republika Slovenija, Statistični urad

Na ravni regije Podravje se je v letu 2019 474.650 ton nenevarnih odpadkov in 15.518 ton nevarnih odpadkov. V primerjavi z letom 2014 gre za 78,32 % povečanje količine nenevarnih odpadkov in za 13,74 % povečanje nevarnih odpadkov. Večina nenevarnih in nevarnih odpadkov se odda drugim v Sloveniji, 14.861 ton nenevarnih odpadkov se odpošilja v druge države EU, 427 ton nenevarnih odpadkov pa se pošilja v države izven EU.

3.2.2.3 Odpadna voda

Za odvajanje in čiščenje komunalnih odpadnih in padavinskih voda pa je še bolj kot pri ostalih oskrbovalnih sistemih značilna neizgrajenost sistemov ter njihova velika razdrobljenost, ki je še dodatno pogojena s topografskimi danostmi. V primerjavi z letom 2014 se je v Podravski regiji leta 2018 dolžina kanalizacijskega omrežja raztezala na 1.434 km, kar je za 188 km več. Število kanalizacijskih priključkov je v letu 2018 na območju regije Podravje doseglo število 48.768. Največ odpadnih voda v Podravju 92,14 % je bilo v letu 2018 podvrženo terciarnemu čiščenju, ki je najvišja stopnja čiščenja z namenom, da se omogoči vrnitev vode nazaj v ekosistem. Voda je kemično in fizično prečiščena pred izpustom v potok, reko, zaliv, laguno ali v mokrišča. Vodo se uporablja tudi za bogatenje podtalnice ali v kmetijske namene.

Tabela 7: Dolžina kanalizacijskega omrežja

Območje	Dolžina kanalizacijskega omrežja (km)		
	2014	2018	Razlika 2014/2018 (%)
Slovenija	8.842	9.972	12,8
Vzhodna Slovenija	4.903	5.950	21,3
Podravje	1.246	1.434	15,1
ORP Spodnje Podravje	356	440	23,44
ORP Slovenske gorice	127	163	28,3
ORP Prlekija	67	100	49,25

Vir: Republika Slovenija, Statistični urad

Na območju občin Spodnjega Podravja je 439,96 km kanalizacijskega omrežja komunalnih in padavinskih odpadnih voda. Po zadnjih podatkih (letu 2019) na območju javnega kanalizacijskega sistema Spodnje Podravje obratuje 147 črpališč odpadnih vod, 27 čistilnih naprav ter 117 malih komunalnih čistilnih naprav. Na javno kanalizacijo je na območju Spodnjega Podravja priključenih 8.882 individualnih stanovanjskih objektov, 590 večstanovanjskih objektov in 1.253 poslovnih subjektov.

Na območju ORP Prlekija je 105 km kanalizacijskega omrežja za odvajanje komunalnih in padavinskih odpadnih voda. Po zadnjih podatkih (letu 2019) na območju javnega kanalizacijskega sistema obratuje 41 črpališč odpadnih vod, 11 čistilnih naprav ter 150 malih komunalnih čistilnih naprav. Na javno kanalizacijo je na območju ORP Prlekija priključenih 1543 individualnih stanovanjskih objektov, 46 večstanovanjskih objektov in 125 poslovnih subjektov.

Na območju občin ORP Slovenske gorice je v letu 2019 obratovalo 113 črpališč odpadnih vod, 26 čistilnih naprav ter 513 malih komunalnih čistilnih naprav. Na javno kanalizacijo je na območju občin ORP Slovenske gorice priključenih 3966 stanovanjskih objektov (poslovni, večstanovanjski, in individualni).

Pričakovane spremembe:

- zaznati je trend zniževanja povpraševanja po pitni vodi,
- v industriji bo povpraševanje po pitni vodi še naprej nazadovalo,
- zaostri se bodo kazalci varnosti oskrbe s pitno vodo:
 - koncentracija polutantov,
 - mikrobiološka kakovost,
 - varnost vodovarstvenih območij,
- povečal se bo pritisk na gospodarsko rabo vodovarstvenega območja,
- dolgoročno bodo zmanjšane izgube iz vodovodnih omrežij,
- opredelili ali zgradili se bodo rezervni vodni viri,
- izboljšala se bo varnost pred onesnaževanjem iz kanalizacije,
- izgradnje kanalizacijskega sistema in čistilne naprave za odpadne vode,
- tok reke Drave skozi mesta ne bo vseboval kanalizacijskih odplak mesta,
- v gospodarstvu se bodo odpadne vode očistile na izvoru do predpisane stopnje.

3.2.3 Kakovost zraka

Kakovost zraka je eden izmed najpomembnejših vidikov stanja okolja. Onesnažen zrak vpliva na zdravje in počutje ljudi bolj kot drugi okoljski vplivi in velja za najpomembnejši vzrok zdravstvenih problemov, povezanih z onesnaževanjem okolja. Slovenija mora na podlagi nove Direktive NEC znatno zmanjšati svoje emisije, in sicer do leta 2030 emisije SO₂ za 92 odstotkov glede na leto 2005, NO_x za 65 odstotkov, NMVOC za 53 odstotkov, NH₃ za 15 odstotkov ter PM_{2,5} za 60 odstotkov. V preteklosti so se emisije že znatno zmanjšale, najbolj SO₂, ki so bile leta 2017 za 88 odstotkov manjše kot leta 2005, sledi zmanjšanje emisij NO_x in NMVOC, ki so bile manjše za 39 odstotkov oziroma 38 odstotkov. Emisije PM_{2,5} so se zmanjšale za 14 odstotkov, emisije NH₃ pa za 8 odstotkov. V regiji razen Maribora in sosednjih občin ter Ptuj ni mreže merilnih mest s katerimi bi lahko kvalitetno merili najpomembnejše onesnaževalca zraka. V kolikor bi želeli v Podravju dobiti pravo sliko kakovosti zraka, bi morali merilne postaje razporediti v vsa večja urbana ali industrijska območja regije.

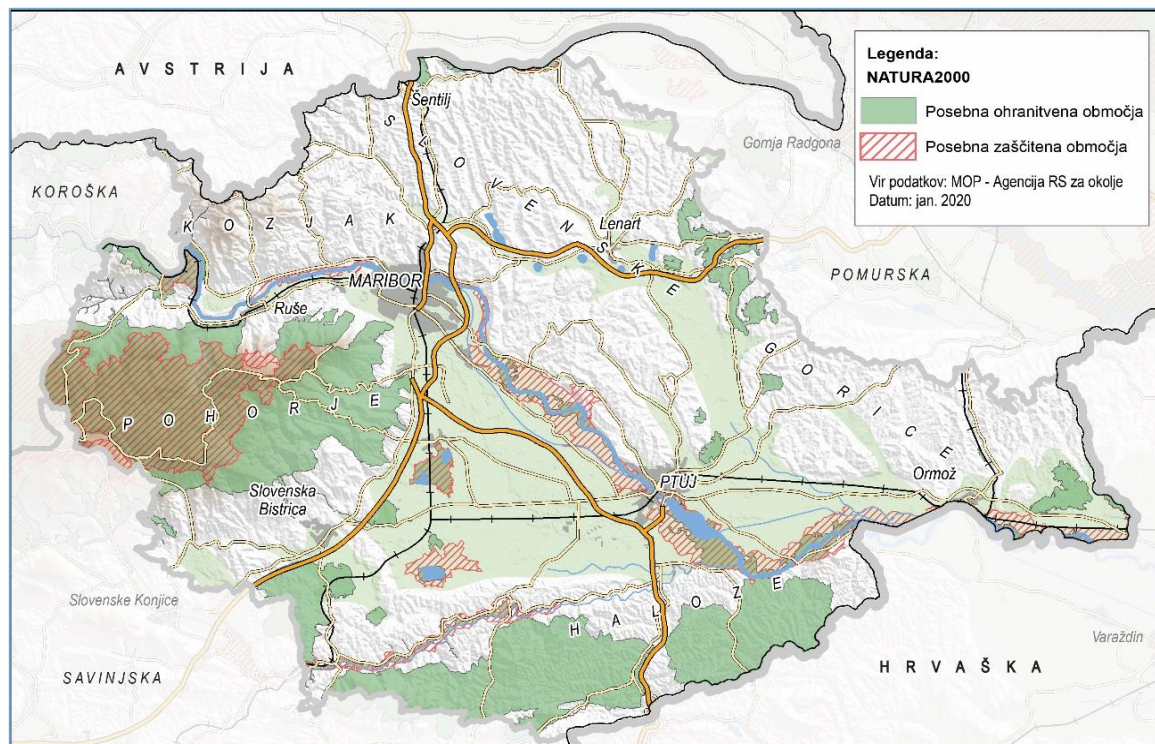
Onesnaženost zraka z delci PM₁₀ že nekaj let (med leti 2002–2017) v povprečju ostaja na isti ravni in je zelo odvisna od vremenskih razmer, vendar se vseeno po letu 2005 pozna trend upadanja ravni delcev v urbanih naseljih. Vsota prekoračitev v letu 2017 je na desetih merilnih mestih (Celje – Mariborska 57, Ljubljana Center 51, Celje 49, Zagorje 46, Murska Sobota – Rakičan 44, Trbovlje 39, Ljubljana – Gospodarsko razstavišče 39, Celje – Gaji 39, Miklavž na Dravskem polju 39 in Ptuj 38) preseгла število 35, ki je dovoljeno za vse leto. Do večine vseh preseganj je prišlo v zimskih mesecih. V primerjavi z letom 2016 je bilo v letu 2017 dovoljeno število preseganj prekoračeno manjkrat, izmerjene maksimalne dnevne ravni delcev PM₁₀ pa so bile v letu 2017 na večini merilnih mest bistveno višje. Najvišje dnevne ravni PM₁₀ smo izmerili januarja in v prvih dneh februarja, ko je prevladovalo stabilno in hladno vreme z izrazitimi temperaturnimi obrati. Letna mejna vrednost za delce PM₁₀ (40µg/m³) ni bila presežena na nobenem merilnem mestu.

Izmerjene koncentracije benzo(a)pirena v delcih PM₁₀ so bile na lokaciji na Ptuj v zimskih mesecih podobne (občasno višje) kot na lokaciji Maribor Center, iz česar bi zopet lahko sklepali, da je glavni povzročitelj onesnaženja kurjenje lesne biomase. Zaradi premajhnega števila vzorcev sicer ne moremo sklepati na preseganje mejne letne vrednosti, ki pa je zaradi visokih izmerjenih vrednosti mogoče.

3.2.4 Varstvo narave

Območja Natura 2000 v Sloveniji so del širšega omrežja, ki so ga vzpostavile vse države članice EU. Omrežje je namenjeno ohranjanju tistih živalskih in rastlinskih vrst in habitatnih tipov, ki so v EU ogroženi ali redki. Omrežje je nastalo na podlagi direktive o pticah in direktive o habitatih, ki določata tudi, da so države dolžne določiti ukrepe za ohranjanje. Varstvo narave se v Sloveniji prednostno izvaja z varstvom varovanih območij (zavarovanih območij in območij Natura 2000), naravnih vrednot in ekološko pomembnih območij.

Slika 9: Območja Natura 2000 v Podravju

V preteklem obdobju je na varovanih območjih regije bilo izvedenih kar nekaj pomembnih projektov, katerih cilj je bil izboljšanje in ohranitev habitatov varovanih vrst ter predvsem iskanja učinkovitih načinov upravljanja teh območij. TRUD -Trajnostno upravljanje reke Drave, LIFE to GRASSLANDS – Ohranjanje in upravljanje suhih travnišč v Vzhodni Sloveniji, WETMAN – Ohranjanje in upravljanje sladkovodnih mokrišč v Sloveniji ter Obnova rečnega ekosistema nižinskega dela Drave v Sloveniji – LIVEDRAVA in projekt ENJOYHERITAGE c ciljem vzpostavitve inovativnih interpretacijskih pristopov za trajnostno koriščenje dediščine v smeri trajnostnega turizma za mlade. Varstvo in razvoj varovanih območij predstavlja tudi velik potencial za snovanje novih regijskih turističnih produktov, ki bodo prispevali k trajnostnem razvoju regije in širše. Posebej pomembna so območja Natura 2000 ob reki Dravi, na Pohorju in Halozah, območje ohranjene kulturne krajine Slovenskih Goric in Ormoških goric ter območje Krajinskega parka Boč – Donačka gora, kjer regija načrtuje pomembne projekte. V tem trenutku se izvaja projekt Drava Natura 2000 – reka za prihodnost in projekt Interpretacijsko-informacijski center območja Natura 2000 – Grad Borl ter projekt Pohorka na Pohorju.

Velik delež varovanih območij naj bi pomenilo potencial za zeleni razvoj in prednost pri financiranju z EU viri, ki pa se le deloma uresničuje. Zato bo potrebno vzpodbuditi pripravo kvalitetnih varstveno

razvojnih projektov na teh območjih ter naravovarstvenih, okoljevarstvenih, energetskih in drugih razvojnih ciljev.

Največji izziv za ohranjanje ugodnega stanja varovanih vrst in habitatnih tipov je nezadostno financiranje naravovarstvenih ukrepov ter pomanjkljivo vključevanje in izvajanje naravovarstvenih usmeritev v sektorskem načrtovanju. Zaradi manjka upravljanja in nadzora prihaja v varovanih območjih narave tudi do slabšanja stanja narave zaradi njene stihijske in neusmerjene prostočasne rabe. Na območju so evidentirane številne naravne vrednote, nekatere so zavarovane kot naravni spomeniki ali večja območja kot krajinski parki, izjemna je biotska pestrost območja ter ohranjene prvine tradicionalne krajine.

3.2.5 Upravljanje s prostorom

Razdrobljenost pristojnosti načrtovanja in upravljanja s prostorom ter vzpostavljanja in vzdrževanja mreže gospodarske javne infrastrukture še vedno otežuje optimalno upravljanje in izrabo finančnih virov ter kadrov. Potrebno bo okrepiti prizadevanja in aktivnosti za združevanje in optimizacijo procesov načrtovanja, upravljanja in vzdrževanja. Zakon o urejanju prostora (Ur. l. RS, št. 61/17, ZUreP-2) iz leta 2017 je prevedel regionalne prostorske plane, vendar združevanje razvojnega in prostorskega načrtovanj v praksi še ni zaživelo, ravno tako se regionalni prostorski plani v Sloveniji še ne izdelujejo.

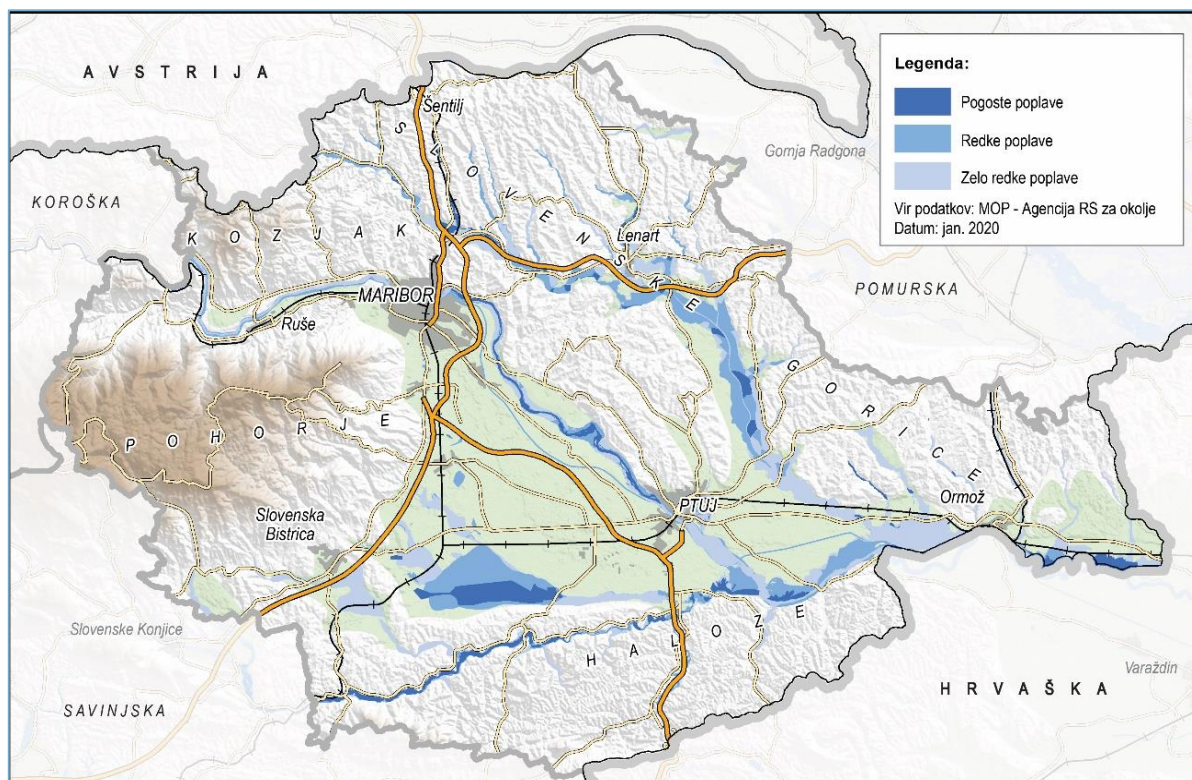
V letu 2019 je MOP pričel piloten projekt priprave posameznih sestavin regionalnih prostorskih planov v posameznih regijah. Izdelava plana v vseh regijah je načrtovana do konca finančne perspektive 2021-2027, saj bo osnova za naslednji regionalni razvojni program. Največji izziv predstavlja pridobivanje finančnih virov za pripravo planov ter v fazi same priprave planov usklajevanje interesov različnih ministrstev ter občin. Iz opravljenega pregleda statusa občinskih prostorskih načrtov je razvidno, da ima 35 lokalnih skupnosti veljavne OPN, šest pa jih je v postopku izdelave in potrjevanja: Hajdina, Lenart, MO Maribor, Miklavž na Dravskem polju, Pesnica in Slovenska Bistrica.

V pripravi so tudi naslednji državni prostorski načrti:

- DPN za PVE Rogatec,
- DPN za PVE Mislinja,
- DPN za glavno cesto Ptuj – Markovci,
- DPN za Zahodno obvoznico Maribor BPG,
- DPN za plinovod M9 Kidričevo Vodice.

Boljše upravljanje s prostorom bi zmanjšalo poplavno ogroženost Podravja. Največja območja poplav v Sloveniji se nahajajo na Srednji Savi, Dravi in Muri. V Podravju je 8.593 ogroženih prebivalcev, ki se nahajajo na območjih poplavljanja reke Drave. V regiji so poleg območja reke Drave izpostavljena območje ob vodotokih njenih pritokov Pesnice, Dravinje, Polskave in drugih manjših vodotokov.

Slika 10: Poplavna ogroženost v Podravju

V zadnjem obdobju je opažen trend naraščanja temperature kar vpliva na število vročih dni ter posledično na večje število spremenljivih padavin (nevihte, toča). Nevarnostni potencial poplavnih dogodkov se bo povečeval zaradi podnebnih sprememb kakor tudi zaradi neustreznega upravljanja porečja oz. prostorske politike poselitve v preteklosti. Povečuje se jesenski višek padavin ter izrazitost pojavov visokih vod, pri tem izstopajo manjši vodotoki hudourniškega značaja. V regiji je seveda najbolj izpostavljena reka Drava s pritoki (Pesnica, Dravinja, Polskava, itn.)

3.3 Mobilnost in povezanost

Ena od strateških prednosti Podravja je zelo ugodna geostrateška lega, saj čez regijo teče jedrno evropsko prometno omrežje oz. dva TEN-T koridorja (Sredozemski koridor in koridor Baltik–Jadran). Ključna prometna infrastruktura zajema mednarodno Letališče Edvarda Rusjana Maribor, avtoceste A1, A4 in A5, glavno železniško omrežje (koridor Zidani most-Pragersko-Maribor-Gradec in Zidani most-Pragersko-Ptuj-Hodoš-Budimpešta) ter omrežje državnih cest. Regija dosega najvišjo gostoto javnega cestnega omrežja med vsemi slovenskimi regijami, ta znaša 2,97 km/km².

Čeprav je v Podravju najvišja gostota javnega cestnega omrežja v Sloveniji to ničesar ne pove o stanju cestne infrastrukture. Ker gre večinoma za hribovita območja, mnoga izmed njih so tudi plazovita, ki so preprejena z zelo različno kvaliteto cestnega omrežja je ena od prioritarnih nalog lokalnih skupnosti v novi finančni perspektivi tudi obnova obstoječega cestnega omrežja in izgradnja manjkajočih delov.

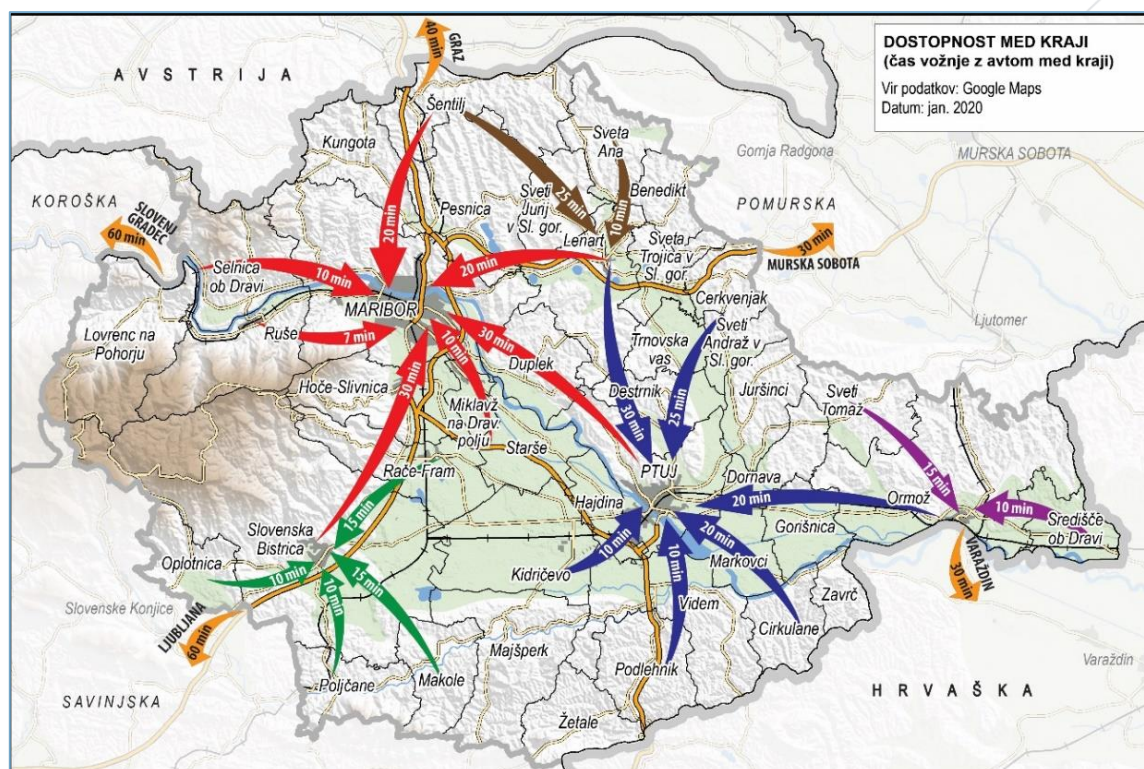
Tabela 8: Površina (km²) in gostota javnega cestnega omrežja (km/km²)

Območje	Površina (km ²) in gostota javnega cestnega omrežja 2018		
	Površina	Gostota	Dolžina JC
Slovenija	20.273,00	1,90	38.600.996
Podravje	2.169,70	2,97	6.444.508
ORP Spodnje Podravje	646,70	2,89	1.866.097
ORP Slovenske gorice	385,30	3,51	1.351.971
ORP Prlekija	212,47	2,97	618.203

Vir: <https://www.gov.si teme/cestna-infrastruktura/>

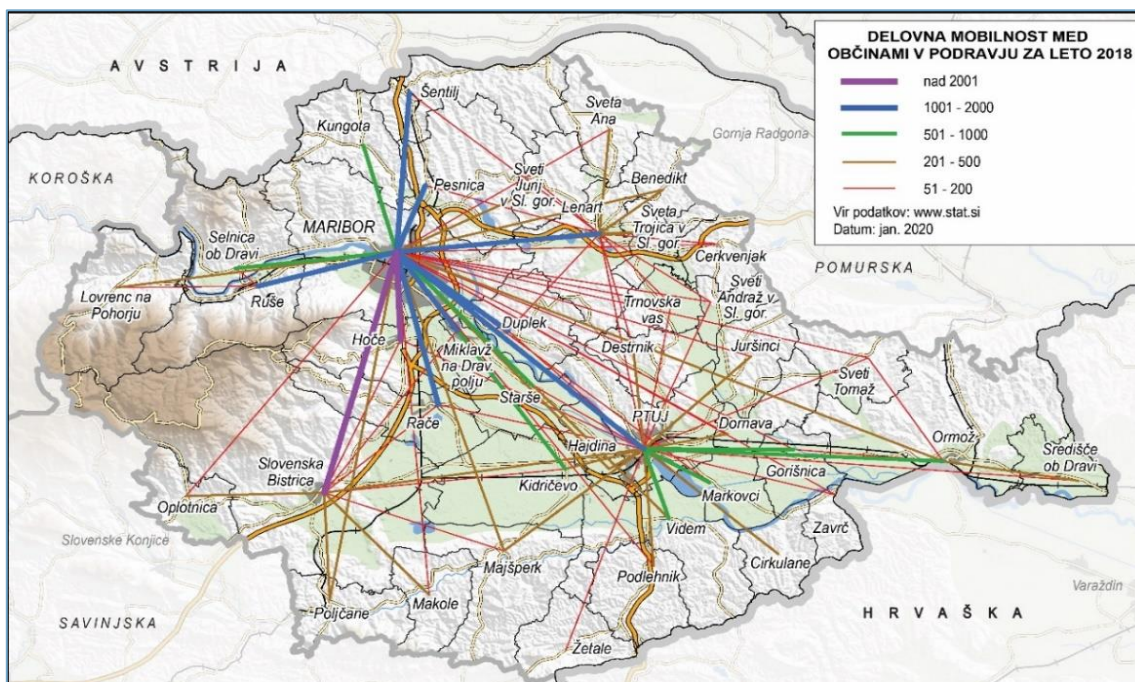
Veliko občin v Podravju je v zadnjem obdobju izdelalo Celostne prometne strategije (Maribor, Ptuj, Miklavž na Dravskem polju, Hoče-Slivnica, Ormož, Lenart v Slovenskih Goricah in Slovenska Bistrica). S tem procesom se je sistematično pristopilo k razvoju trajnostne mobilnosti v mestih in multimodalnosti. Za izboljšanje medmestnih povezav in razvojnem regijske multimodalnosti pa bo potrebno v prihodnje izdelati regijsko celostno prometno strategijo.

Slika 11: Dostopnost med kraji znotraj regije

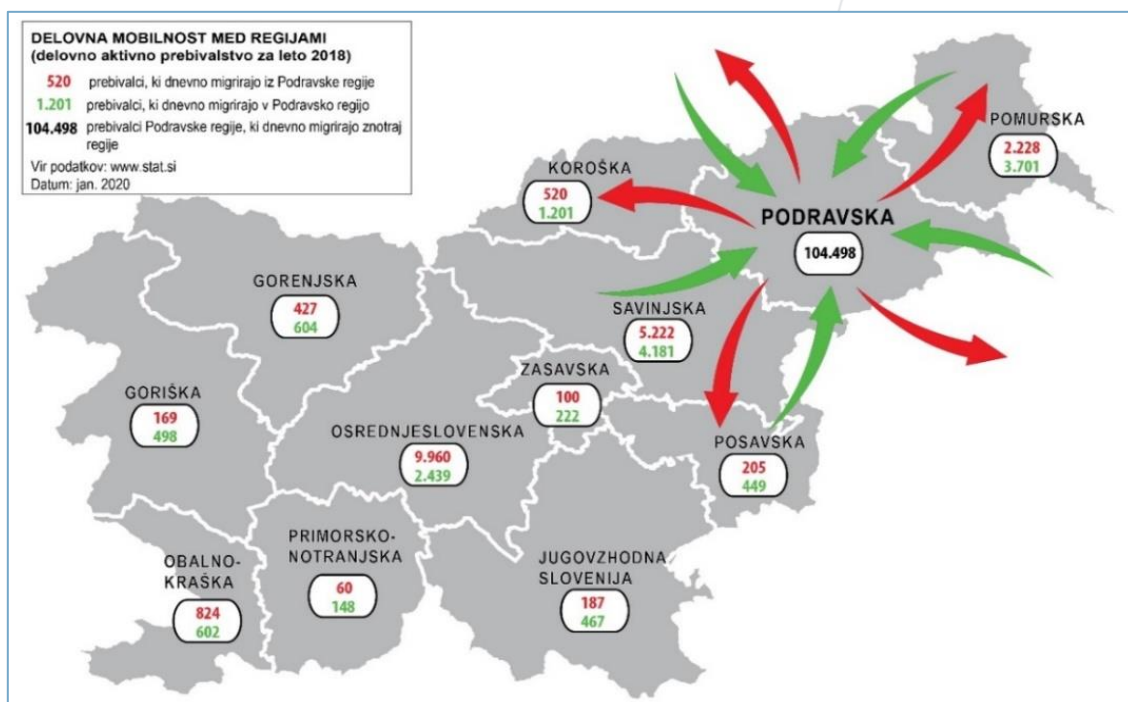
Večina prebivalcev se nahaja v času pol-urne dostopnosti do večjega mesta ali regijskega središča. Zaradi poselitvenih sprememb, velikega števila dnevnih migracij in prekomerne uporabe osebnih avtomobilov se je zelo povečal motorni promet. Še posebej so zaradi velikega prometa obremenjena mestna središča, kar negativno vpliva na kakovost in atraktivnost bivanja v mestih.

Slika 12: Delovna mobilnost med občinami znotraj regije

Delovna mobilnost znotraj regije je zelo velika, še posebej v regijska središča, ki so zaposlitveni centri regije. Največji generator je Maribor, kamor se dnevno na delo iz drugih občin vozi približno 30.000 delavcev, kar predstavlja skoraj polovica vseh delovnih mest v občini. Največ delavcev prihaja iz občin Pesnica, Slovenska Bistrica, Šentilj, Ruše in Ptuj. Drugi največji generator delovne mobilnosti je Ptuj, kamor se dnevno vozi skoraj 8.000 delavcev. Največ iz Vidma, Markovcev in Ormoža. Pomembni generatorji delovne mobilnosti so še Slovenska Bistrica in Hoče, kjer se dnevno na delo iz drugih občin vozi 3.500 delavcev in Lenart, kamor se dnevno vozi 2.800 delavcev.

Slika 13: Delovna mobilnost med regijami

Veliko delavcev se vsaki dan na delo opravi izven Podravske regije. Največ delavcev se vozi v Osrednjeslovensko (skoraj 10.000), Savinjsko (5.222) ter Pomursko regijo (2.228). Po neuradnih podatkih se več kot 10.000 delavcev dnevno vozi na delo v Avstrijo. V manjši meri, se delavci vozijo na delo v Podravske regijo iz drugih slovenskih regij, največ iz Savinjske (4.181), Pomurske (3.701), Osrednjeslovenske (2.439) in Koroške regije (1.201).

3.3.1 Letališka infrastruktura

V regiji sta dve letališči – mednarodno letališče Edvarda Rusjana Maribor v občini Hoče-Slivnica in športno letališče Ptuj v Moškanjcih. V zadnjem obdobju je bilo izvedenih veliko aktivnosti z namenom razvoja Letališča Edvarda Rusjana Maribor. Ministrstvo je pristopilo k projektu »Posodobitev letališke infrastrukture na letališču Maribor 2007–2013«, ki je bil delno financiran iz Evropskega sklada za regionalni razvoj. V okviru projekta je bil junija 2014 zgrajen in prevzet v obratovanje potniški terminal na Letališču Edvarda Rusjana Maribor. Junija 2015 je Vlada RS sprejela Sklep o pripravi DPN za Letališče Edvarda Rusjana Maribor. V teku so dejavnosti za izdelavo strokovnih podlag ter prostorske, okoljske, investicijske in tehnične dokumentacije, potrebne za sprejetje uredbe o DPN. Sprejetje DPN bo osnova za nadaljnja vlaganja in prihod novih potencialnih investitorjev na območje letališča. Vendar se je z umikov kitajskih investitorjev nadaljnja priprava DPN ustavila, pristojno ministrstvo pa išče novo smer razvoja letališča.

Trenutno na Letališču Edvarda Rusjana Maribor ni rednih ali čarterskih letov. Letališče bi v prihodnosti lahko priložnosti za nadaljnji razvoj gradilo na prevozu turistov iz sveta v Maribor ter prevoz turistov vzhodne Slovenije, severne Hrvaške in južne Avstrije v nasprotno smer z organiziranjem čarterskih prevozov z najetimi letali, ustanovitve start up letalske družbe ter vzdrževanjem letal, letalsko šolo za športna letala, organiziranjem prireditev in športnih dogodkov, povezanih z letalstvom. Za Letališče Ptuj je potrebno pripraviti načrt upravljanja. Na območju ORP Slovenske gorice se v Občini Cerkvenjak razvija vzletišče Cerkvenjak, ki je pomembno z vidika zaščite pred posledicami neviht, saj je Mariborski letalski center vzpostavil bazo za letalsko obrambo proti toči. Prav tako se na vzletišču načrtuje podaljšanje vzletne steze za uporabo manjših zasebnih letal v turistične namene in za izvajanje različnih športnih dogodkov v letenju.

3.3.2 Cestna infrastruktura

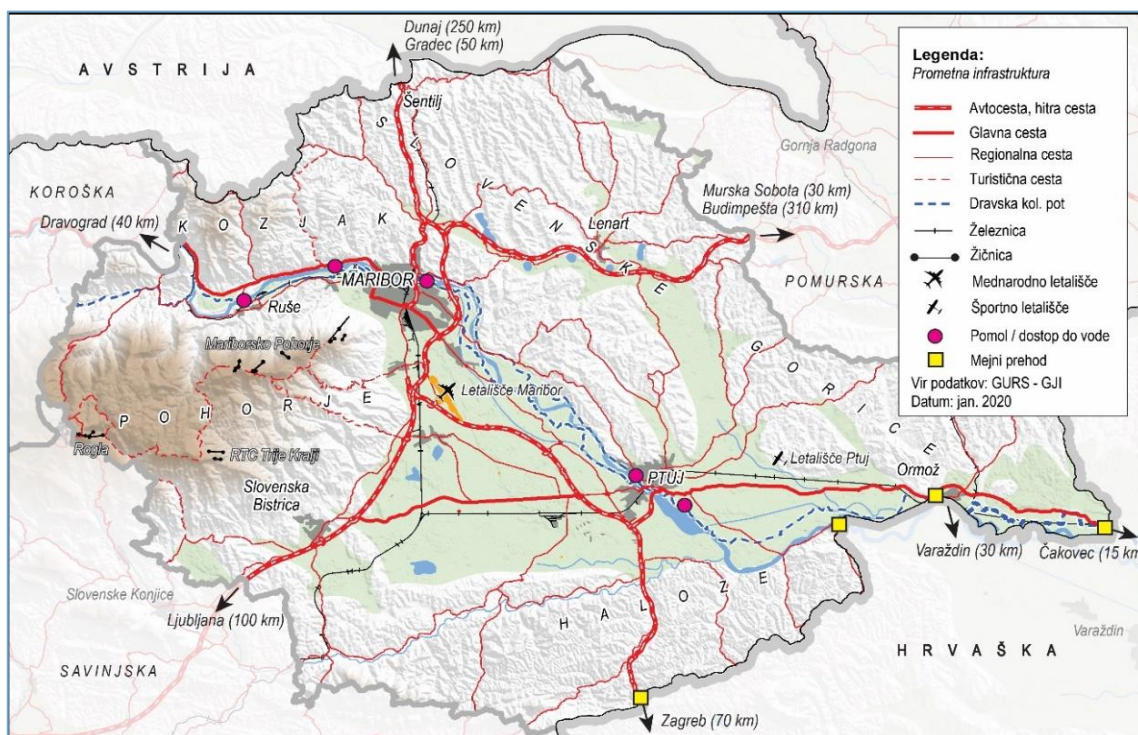
V regiji je najbolj razvita cestna infrastruktura, ki zajema omrežje avtocest (AC) ter državnih in lokalnih cest. Avtocestno omrežje v Podravju, s katerim upravlja DARS, je bilo z zadnjim odsekom avtocestnega omrežja med Ptujem in Gruškovjem zgrajeno. Še vedno pa ostaja velik problem v slabi regionalni povezavi na relaciji Ptuj – Ormož. Z izgradnjo tega odseka bo osnovno cestno omrežje, ki bo omogočalo hitro dostopnost med pomembnimi središči znotraj regije zaključeno.

V preteklem obdobju je bila sprejeta Uredbe o DPN na odseku Ormož–Markovci, kjer se je v letu 2019 začela gradnja viadukta Sejanci v Ormožu. Nadaljnja gradnja tega odseka se premika v prihodnja leta, saj se trenutno pridobivajo manjkajoča zemljišča ter okoljevarstveno soglasje in gradbeno dovoljenje. Še vedno pa manjka DPN na odseku Ptuj–Markovci, kjer je DARS v letu 2019 pričel z izdelavo okoljskega poročila in ponovne študije variant.

Državno cestno omrežje, ki je v upravljanju DRSI, še vedno potrebuje veliko izboljšav, s katerimi bi dosegli višjo prometno varnost, boljšo pretočnost prometa ter umik tranzitnega prometa iz mestnih središč. Razbremenitev mestnih središč bo lahko dosežena le z izgradnjo naslednjih obvoznic:

zahodna/južna obvoznica Maribora, zahodna obvoznica Slovenska Bistrica, obvoznica Ruše, obvoznica Lenart. Izboljšati bi bilo potrebno vzdrževanje državnih in lokalnih cest, kar bo možno samo s povečanjem sredstev ter povečanjem varnosti z ureditvijo cest skozi naselja in gradnjo krožišč.

Slika 14: Prometno omrežje v Podravju

3.3.3 Javni potniški promet

Javni potni prevoz doživlja podobno usodo kot v ostalih delih Slovenije. V zadnjih letih se število potnikov vztrajno manjša, število voženj z osebnimi avtomobili pa narašča. Dokaj dobro razvita je glavna železniška infrastruktura, ki pa je zaradi favoriziranja cestnega prometa v dokaj nezavidljivem položaju. Prometno zastavljen je tudi javni avtobusni potniški promet, kateremu število prepeljanih potnikov se je v zadnje desetletju drastično zmanjšalo.

Direkcija RS za infrastrukturo (DRSI) je v zadnjem obdobju pričela aktivnosti na več odsekih železniškega omrežja s poudarkom na TEN-T koridorjih: nadgradnja železniške proge Dolga Gora–Poljčane, Maribor–Šentilj, Pragersko–Hodoš, Slovenska Bistrica–Pragersko, vozlišča Pragersko ter uvedba ETCS sistema na železniških odseku Pragersko–Maribor–Šentilj. Kljub večjemu številu investicij v železniško omrežje pa je zaradi pomanjkanja vlaganj v zelo slabem stanju regionalno železniško omrežje in je tako nekonkurenčno ostalemu prometu. V zelo slabem stanju so regionalne železniške proge: Maribor–Holmec in Ormož–Središče ob Dravi.

Večje modernizacije regionalnih prog v Strategiji razvoja prometa v RS dolgoročno ni predvidena (do 2030). Zato je potrebno v tem obdobju pripraviti vso potrebno dokumentacijo za nadgradnjo prog v prihodnosti. Večji poudarek je potrebno tako na glavnih kot regionalnih progah nameniti konkurenčnosti potniškega prometa (večje hitrosti) ter prevozu koles (v turistične namene in dnevno mobilnost). Največji potencial imajo povezave v smeri Ljubljane, Gradca, Celovca in Varaždina. Predvsem pa je potrebno izboljšati primestno in medmestne povezave znotraj regije na relaciji Maribor–Ruše, Maribor–Ptuj in Maribor–Lenart.

Javni avtobusni potniški promet je zaradi prevladujoče uporabe avtomobila v trajnem upadu. Povečujejo se časi med posameznimi vožnjami ter skoraj popoln manjko avtobusne ponudbe med vikendi, ki so pomembne tudi za razvoj turizma. Potrebno bi bilo razvija javni potniški promet tudi na reki Dravi v mestu Maribor. Gordijski vozeli je nemogoče prerezati brez celovite trajnostno naravnane prometne strategije v regiji.

V zelo slabem stanju je tudi žičniška infrastruktura, ki se v Podravju nahaja samo na območju Pohorja. Študija razvojnega stanja, potreb in ukrepov (2019) ugotavlja, da povprečna starost žičniških naprav v vodilnih gorskih centrih znaša več kot 30 let. Najstarejša je vlečnica Bolfenk (56 let) na Mariborskem Pohorju. Na podlagi študije je razbrati, da bi v okviru kratkoročnih naložb morali na Mariborskem Pohorju zamenjati in modernizirati vlečnico Radvanje, Ruška in Sleme ter urediti vmesno postajo na gondoli. Nove naprave bodo morale biti prilagojene tudi prevozu koles s ciljem razvoja letne vseletne turistične ponudbe na Pohorju.

3.3.4 Kolesarska infrastruktura

Kolesarsko omrežje v regiji je nepovezano in še vedno slabo razvito, zato večina kolesarjev pri svojih kolesarskih potovanjih uporablja manj obremenjene cestne povezave. Z zadnjo finančno perspektivo in izdelavo CPS ter financiranjem z sredstvi EU se je pričela sistematična gradnja kolesarskih povezav za dnevno mobilnost znotraj mest, vendar le-ta zaradi pomanjkanja sredstev ne bo v celoti zaključena. Na območju ORP Slovenskih goric je v izvajanju gradnja kolesarskih povezav za zagotavljanje trajnostne mobilnosti 174,4 km kolesarskih poti. Na območju ORP Prlekija je v izvajanju gradnja kolesarskih povezav za zagotavljanje trajnostne mobilnosti v dolžini 2,0 km. Na območju Spodnjega Podravje je v izvajanju 53,8 km kolesarskih povezav. V Podravju se kažejo velike možnosti za razvoj turistično-rekreativnega kolesarjenja. Čeprav regijo prečijo tri pomembne državne daljinske kolesarske povezave (D1-Eurovelo 9, D3-Dravska kolesarska pot in D8-Zdraviliščna kolesarska pot) se je regija šele v zadnjem obdobju začela tudi povezovati in načrtovati izgradnjo povezanih, atraktivnih ter varnih samostojnih kolesarskih poti. Regija potrebuje strateški pristop pri umeščanju državnih kolesarskih povezav, dober primer je načrtovanje in razvoj Dravske kolesarske poti, ki je zaenkrat edini primer celovito označene in s projektno dokumentacijo obdelane države kolesarske povezave v Podravju. Regija potrebuje regijski načrt državnih kolesarskih povezav (daljinskih, glavnih in regionalnih), ki bodo dobile svoje mesto v proračunu RS, tako kot imajo urejene nekatere druge regije v Sloveniji (npr. Koroška in Savinjska regija).

3.3.5 Plovnost

Reka Drava, kot največja reka v Podravju, ki je bila v preteklosti glavna prometna žila regije, v večjem delu nima urejenega režima plovnosti. Prav tako je razvitost plovnosti zelo nizka tudi na odsekih reke, kjer so pravne podlage za plovnost urejene. Edino območje na reki Dravi, ki ima urejen status z Uredbo je Ptujsko jezero, kjer je v veljavi Uredba o uporabi plovil na motorni pogon na delu reke Drave in Ptujskem jezeru iz leta 2004. Vendar je tudi na tem delu veliko omejitev, ki ne omogočajo resnega razvoja plovnosti. V zadnjih letih se je pričela priprava Uredbe na območju Brestrniškega in Mariborskega jezera, kjer je prepovedana plovba motornih plovil po Dravi zaradi varstva narave. Težave se pojavljajo tudi zaradi neurejenega prehajanja hidroenergetskih objektov ter neurejenih vstopno izstopnih točk. V Mariboru se načrtuje vzpostavitev rečnega javnega potniškega prometa. S podobnimi izzivi se soočajo na območju ORP Slovenske gorice, kjer imamo večje število akumulacijskih jezer s potencialom za skupne aktivnosti razvoja plovbe po jezerih za potrebe turistične dejavnosti.

3.3.6 Informacijska komunikacijska tehnologija

Slovenija si je zastavila cilj, da do leta 2020 96 % prebivalstva zagotovi internetno hitrost v višini najmanj 100Mb/s. Delno se bo lahko približala cilju, saj Broadband Funda, s projektom RUNE, vrednim okoli 200 milijonov €, povezuje ozemlje Slovenije z ultra širokopasovno infrastrukturo. Gradnja naj bi zajela okoli 1/3 vseh gospodinjstev v Sloveniji. Na območjih, ki jih projekt RUNE ne bo zajel, pa bo internetno povezavo zagotovil projekt GOŠO3, ki ga vodi Ministrstvo za javno upravo (MJU). Kljub temu pričakujemo, da bodo ostale nepokrite bele lise, ki so najbolj oddaljene in najtežje izvedljive. Cilj je, da se nadgradi obstoječo infrastrukturo na hitrost 1 Gb/sekundo ter da se pokrije celotno območje Podravja z zmogljivimi širokopasovnimi povezavami.

V Podravju je kar nekaj občin, ki so siva lisa v pokritosti z možnostjo dostopa do optičnih priključkov kakor tudi do možnosti višjih internetnih hitrosti.

Naslednje občine v Podravju nimajo optičnega priključka: Cerkvenc, Cirkulane, Kungota, Makole, Podlehnik in Žetale. Med občine, ki sicer imajo možnost priklopa na optične priključke imajo pa nizke internetne hitrosti spadajo še: Destrnik, Juršinci, ter Zavrč.

3.4 Družba

3.4.1 Trg delovne sile

Povprečna mesečna bruto plača v Podravju je v letu 2019 znašala 1.605,09 EUR kar znaša 91,5% slovenskega povprečja, ki je bilo 1.753,84 EUR, za povprečno mesečno bruto plačo v Osrednjeslovenski regiji, ki je znašala 1.934,45 EUR je zaostajala za kar 17%.

Tabela 9: Povprečna mesečna bruto plača na zaposlenega in indeks, SL=100) na območju Podravja

Območje	2011		2014		2019	
	Povp. bruto plača	Indeks SL= 100	Povp. bruto plača	Indeks SL= 100	Povp. bruto plača	Indeks SL= 100
SLOVENIJA	1.524,65	100,0	1.540,25	100,0	1.753,84	100,0
PODRAVJE	1.398,14	91,7	1.404,54	91,2	1.605,09	91,5
ORP Spodnje Podravje	1.255,75	82,4	1.262,48	82,0	1.500,80	85,6
ORP Slovenske gorice	1.352,06	88,7	1.324,29	86,0	1.494,97	85,2
ORP Prlekija	1.448,82	95,0	1.389,10	90,2	1.566,30	89,3

Vir: Republika Slovenija, Statistični urad (<https://pxweb.stat.si/SiStat>)

Za Podravje je pomembna tudi primerjava s plačami v sosednji avstrijski Štajerski, kjer je povprečna bruto mesečna plača za leto 2018 znašala 2.591,16 EUR oz. 1.896,66 EUR neto. Primerjava je pomembna predvsem iz vidika bega možganov in deficitarne delovne sile iz Podravja v Avstrijo. S tem pojavom se sooča celotna Slovenija, Podravska regija pa je pri tem še posebej izpostavljena. Podravju namreč občutno primanjkujejo delovna mesta. To dejstvo dela Podravje še posebej ranljivo v času ekonomskih kriz, saj se število brezposelnih v tem času nesorazmerno poveča v primerjavi z povprečno brezposelnostjo v Sloveniji.

Slika 15: Prikaz razmerja med ponudbo visoko izobražene delovne sile in povpraševanjem po njej po regijah v Sloveniji

Decembra 2019 je bilo v Podravju skupaj zaposlenih 123.704 oseb, od tega 11.355 (10,80 %) samozaposlenih. Glede na strukturo zaposlitve v Podravju vidimo, da je največ zaposlenih v panogi predelovalnih dejavnosti, ki ji sledi panoga trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil. Ti dve panogi skupaj ustvarita 35% zaposlitve. Na tretjem in četrtem mestu pa sta panogi zdravstvo in socialno varstvo ter izobraževanje, kjer je v letu 2015 izobraževanje predstavlja 9%, zdravstvo in socialno varstvo pa 8,7%; v letu 2019 pa se je razmerje obrnilo v prid zdravstva in socialnega varstva 9,3% in izobraževanje 8,9%. Skupno tako te štiri panoge zaposlujejo preko 50% vsega aktivnega prebivalstva. Ob tem je pa je potrebno poudariti, da je bilo 2019 v Podravju skupaj 151.448 delovno aktivnih prebivalcev, od tega 137.074 (90,51%) zaposlenih in samozaposlenih skupaj ter 14.374 (9,49%) brezposelnih. Iz tega je razvidno, da 123.704 delovnih mest v regiji predstavlja zgolj za 81,68% delovno aktivnega prebivalstva. Skupno je kar 80.955 (65,44%) vseh zaposlitev v 6 občinah Podravja.

Tabela 10: Število zaposlenih in samozaposlenih po delovnem mestu na območju Podravja

Območje	2011		2014		2019	
	Zaposleni	Samozaposleni	Zaposleni	Samozaposleni	Zaposleni	Samozaposleni
SLOVENIJA	720.050	94.917	703.040	94.752	801.909	92.320
PODRAVJE	103.724	15.731	99.539	14.514	110.996	13.265
ORP Spodnje Podravje	18.622	4.151	19.629	3.647	21.671	3.159
ORP Slovenske gorice	8.333	2.760	8.069	2.410	8.298	1.927
ORP Prlekija	3.623	1.250	3.599	1.003	3.562	846

Vir: Republika Slovenija, Statistični urad (<https://pxweb.stat.si/SiStat>)

Število zaposlenih v Podravju se je od leta 2011 povečalo za slabih 7%, še posebej v občinah Sp. Podravja ter v ostalih občinah, ki niso povezane v območna razvojna partnerstva. Medtem ko se je število zaposlenih zmanjšalo na območjih Slovenskih goric ter podravskega dela ORP Prlekije. Delež samozaposlenih zadnjih 10 let upada v celotni regiji.

Od leta 2014 dalje je bila stopnja registrirane brezposelnosti v statistični regiji Podravje med najvišjimi v Sloveniji, zgolj Pomurje je imelo konstantno zabeleženo višjo stopnjo brezposelnosti. Stopnja registrirane brezposelnosti je v Podravju vse do leta 2013 naraščala in je takrat znašala 15,0 %, v Sloveniji pa 13,5 %. Nato je začela postopoma upadati in je konec leta 2018 znašala 8,4 %, kar je bilo manj kot v Sloveniji (8,7 %). Na območju Spodnjega Podravja je bilo januarja 2020 2.354 brezposelnih oseb, stopnja registrirane brezposelnosti je znašala 7,8, medtem ko je še v letu 2014 ta znašala 12,7. Na območju ORP Prlekija je bilo septembra 2020 631 brezposelnih oseb, stopnja registrirane brezposelnosti je znašala 9,3%, medtem ko je še v letu 2014 povprečna stopnja brezposelnosti ta znašala 12,9%. Na območju ORP Slovenske gorice je bila stopnja registrirane brezposelnosti prav tako nižja od povprečja v Podravju kakor tudi v Sloveniji.

Tabela 11: Stopnja delovne aktivnosti in stopnja registrirane brezposelnosti na območju Podravja

Območje	2011		2014		2019/2020	
	% DAP	% reg. brezp.	% DAP	% reg. brezp.	% DAP	% reg. brezp.
SLOVENIJA	58,1	11,8	57,2	13,1	66,0	8,7 *
PODRAVJE	54,7	12,5	54,0	12,1	61,2	8,4 *
ORP Spodnje Podravje	56,4	11,7	56,4	10,9	62,9	7,5 *
ORP Slovenske gorice	56,9	10,8	55,4	10,9	58,2	7,7 *
ORP Prlekija	58,7	14,0	59,3	12,9	67,0	9,7 *

Vir: Republika Slovenija, Statistični urad (<https://pxweb.stat.si/SiStat>)

Posledice COVID-19 se kažejo že v mesečni statistiki Zavoda RS za zaposlovanje. V Sloveniji je bilo konec aprila 2020 88.648 brezposelnih oseb, kar 51.451 v Vzhodni Sloveniji. Zaostajanje pri povprečni bruto plači v primerjavi z Slovenijo je zadnjih 10 let skorajda enako in znaša v letu 91,5 povprečja Slovenije. Povprečna bruto plača se je povečala v Sp. Podravju in ostalih občinah, zmanjšala pa se je na območju Slovenskih goric ter dela Prlekije.

Decembra 2019 je bilo v Podravju 1.561 prostih delovnih mest. Med temi je bilo največ povpraševanja po naslednjih poklicih: varilci, orodjarji, elektroinštalaterji; zidarji; čistilci; strežniki in gospodinjski pomočniki ipd. v uradih, hotelih in drugih ustanovah; zdravniki specialisti (razen splošne medicine); prodajalci; vozniki težkih tovornjakov in vlačilcev; natarjarji; strokovnjaki za zdravstveno nego, bolničarji negovalci v zavodih; strokovni sodelavci za zdravstveno nego; pripravljavci in monterji kovinskih konstrukcij; kuharji; komercialni zastopniki za prodajo ipd. Po koncu epidemije maja 2020 je bilo vseh prostih mest le še 548.

3.4.2 Demografija

Staranje prebivalstva in nizka rodnost sta povzročili pomembne spremembe v sestavi gospodinjstev in družin – več enočlanskih gospodinjstev, več ostarelih gospodinjstev in izrazito prevladujoč delež družin z enim ali dvema otrokoma. Sprememba velikosti in sestave gospodinjstev ima odločilen vpliv na ustreznost in izkoriščenost stavbnega fonda ter na stanovanjsko politiko. Za starejšo populacijo je značilen tudi visok delež lastniških stanovanj in hkrati nadpovprečno visok delež starejših, ki živijo na kmetijah ali v samostojnih hišah (UMAR 2016), kar ob njihovem odmiranju pomeni tudi težave z opuščeni lastniškimi stavbnimi fondom. Prebivalstvo bo po rezultatih demografskih projekcij do 2080 (SURS 2017a) v naslednjih desetletjih ob sedanjih vrednostih naravne rasti in priseljevanja pričelo

številčno upadati ter bo leta 2080 za 6 % manjše kot leta 2015. Regionalne projekcije prebivalstva nakazujejo neenakomerno staranje prebivalstva po regijah (UMAR 2016), kar kaže, da sta vloga in pomen razvojnega in prostorskega načrtovanja na regionalni ravni velika.

V Podravju skupno živi 325.994 ljudi (2020), od tega je zgolj 151.448, ali 46,73 % celotnega prebivalstva delovno aktivno. Med leti 2010 in 2020 je število prebivalstva naraslo s 2.651 prebivalcev. Naravni prirast prebivalstva je (med 2010 in 2018) bil vseskozi negativen, tako da gre prirast prebivalstva pripisati selitvenemu prirastu tako med regijami znotraj Slovenije kakor zlasti iz tujine. Število prebivalcev se je znižalo na območju Sp. Podravja ter dela Prlekije, v ostalih delih Podravja pa počasi narašča.

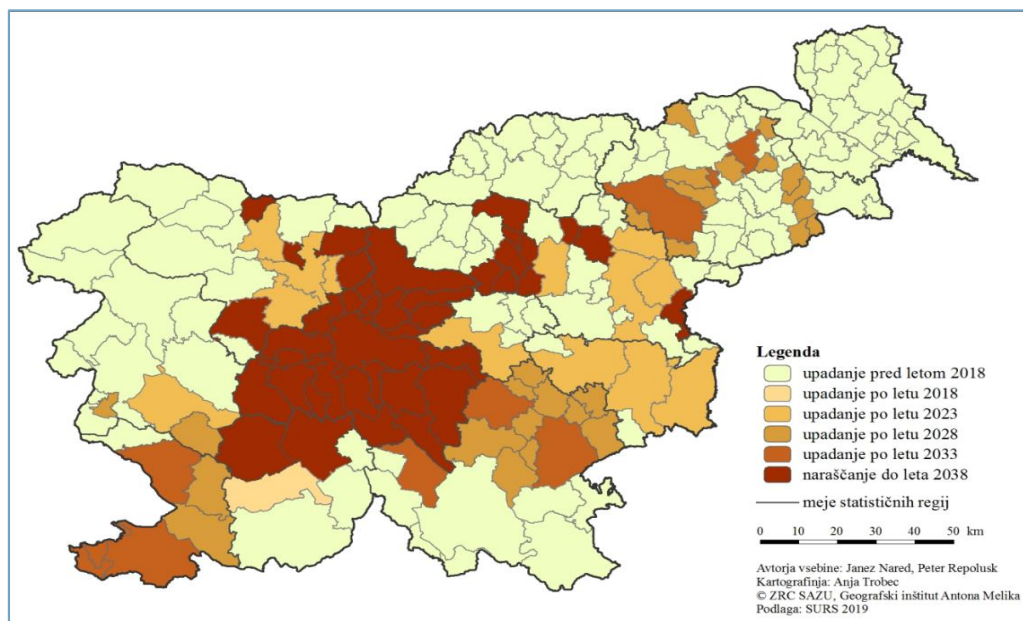
Tabela 12: Število prebivalcev in naravni prirast na območju Podravja

Območje	2011		2014		2019	
	Št. prebiv.	Naravni prirast	Št. prebiv.	Naravni prirast	Št. prebiv.	Naravni prirast
SLOVENIJA	2.052.496	3.248	2.061.623	2.279	2.089.310	-1.260
PODRAVJE	322.843	-264	323.034	-119	324.875	-606
ORP Spodnje Podravje	69.399	-51	68.493	-12	68.938	-105
ORP Slovenske gorice	41.785	-57	41.922	-51	42.276	-55
ORP Prlekija	16.840	-38	16.560	-41	15.917	-58

Vir: Republika Slovenija, Statistični urad (<https://pxweb.stat.si/SiStat>)

Podravska statistična regija bo po rezultatih osnovne projekcije od leta 2018 do 2038 izgubila 7 % prebivalstva, kar je še enkrat več kot celotna država (3,3 %). Skupno število prebivalcev bo prvo desetletje projekcije stagniralo oziroma upadalo počasi, hitrejše upadanje je pričakovati po letu 2028. Prebivalstvo območij ruralno 1 in urbano 1 bo med leti 2018 in 2038 naraslo za 1,5 oziroma 3 %, na območjih urbano 2 in ruralno 2 pa upadlo za dobrih 10 %. Vsaj del negativnih razvojnih trendov na območju urbano 2 je mogoče pripisati odseljevanju iz večjih mest v okoliške podeželske občine (preglednica 36). Statistična regija kot celota v obdobju 2008 do 2018 ni imela negativnih migracijskih trendov, izjema je bilo le občine, ki so zelo odmaknjene od večjih mest, ki je letno zaradi odselitev izgubljalo 1,8 osebe na 1000 prebivalcev. Nizka pa je v statistični regiji rodnost, v desetletju 2008 do 2018 je število živorojenih na 1000 žensk v starosti 15 do 44 let znašalo le 49, nižje vrednosti sta imeli samo pomurska in obalno-kraška statistična regija. Regija sodi med tiste, kjer je močnejše odseljevanje državljanov v razvite države – v obdobju 2008/2018 je znašal povprečni negativen selitveni neto okrog 900 oseb ali -2,8 na 1000 prebivalcev (SiStat 2019).

Slika 16: Projekcija upadanja števila prebivalcev po obdobjih po občinah

Zaradi nizke rodnosti se bo prebivalstvo staralo, indeks starosti se bo z 146 leta 2018 dvignil na 282 leta 2038, kar je več kot vrednost za celotno državo - 238. Višji porast indeksa starosti je mogoče pričakovati v občinah območij večjih mest in mest, ki so bolj oddaljena teh naselij. Delež starih 65 in več let v skupnem prebivalstvu bo narasel z 20 na 31 %, delež starih 0 do 24 let pa upadel s 23 na 20 % (slika 53). Za četrtino bo upadlo število žensk v starosti 20 do 39 let, ki so v obdobju 2008 do 2017 v Sloveniji rodile 96 do 97 % otrok (preglednica 38). Posledici nizke rodnosti bosta tudi upadanje številčnosti aktivnega kontingenta prebivalstva (25 do 64 let) in staranje delovne sile. Aktivni kontingent naj se bo od leta 2018 do 2038 znižal s 182.200 na 146.600 oseb. Delež starejših aktivnih (45 do 64 let) od vseh aktivnih bo v istem obdobju narasel z 52 na 58 % (preglednica 39).

Med pomembnimi nevarnosti za regijo je potrebno omeniti razpršeno urbanizacijo, velike razlike demografskih trendov, pojavljanje območij z odmiranjem prebivalstva, obmejna območja ter konflikt med poselitvijo in drugimi rabami prostora.

3.4.3 Revščina in socialna izključenost

Revščina in socialna izključenost sta družbena pojava, ki predstavljata velik družbeni problem, saj posameznikom onemogočata zadovoljevanje osnovnih življenjskih potreb. V sklopu projekta 2SoKrog je bila izvedena analiza na področju prejemnikov denarnih socialnih pomoči (v nadaljevanju DSP) v letih 2016, 2017 in 2018, ki je pokazala, da narašča število upravičencev do denarne socialne pomoči. Število upravičencev do denarne socialne pomoči se v celotnem opazovanem obdobju postopno zvišuje. Starostna struktura je relativno stabilna, število upravičencev do DSP se zvišuje v vseh starostnih razredih. Glede na tip gospodinjstva med prejemniki ne prevladujejo družine ampak samska gospodinjstva. Na osnovi analize se lahko poda ocena, da gre pri okoli eni četrtini odraslih upravičencev do DSP za osebe, ki zelo verjetno niso zaposljive in ki verjetno tudi v prihodnje ne bodo zaposljive, bodo pa ostale med upravičenci do DSP. V ugodnih gospodarskih pogojih bi lahko pričakovali zmanjšanje števila upravičencev do DSP, vendar podatki kažejo, da temu ni tako, saj delež dolgotrajnih upravičencev do DSP narašča tudi v letih ugodnih gospodarskih razmer in ugodnih razmer na trgu dela, torej po letu 2014. Število oseb pod pragom tveganja revščine se je na območju regije Podravje v letu

2018 v primerjavi z letom 2010 zmanjšalo za 14,29 %, Stopnja tveganja revščine, se je tako od leta 2010 iz 17,9 % zmanjšala na 15,6 % do leta 2018. Za celotno opazovano obdobje pa je značilno, da je regija Podravje v stopnji tveganja revščine bila nad slovenskim povprečjem, kakor tudi nad povprečjem obeh kohezijskih regij.

Tabela 13: Stopnja tveganja revščine po kohezijskih in statističnih regijah

	Območje	2010	2014	2018
Stopnja tveganja revščine (% oseb)	Slovenija	12,7	14,5	13,3
	Vzhodna Slovenija	15,6	16,4	14,7
	Zahodna Slovenija	9,5	12,3	11,6
	Podravska	17,9	17,3	15,6
Število oseb pod pragom tveganja revščine	Slovenija	254.000	290.000	268.000
	Vzhodna Slovenija	164.000	175.000	160.000
	Zahodna Slovenija	90.000	116.000	108.000
	Podravska	56.000	52.000	49.000

Vir: Republika Slovenija, Statistični urad

Število upravičencev do socialnih transferjev, odvisnih od materialnega položaja oziroma družine, v posamezni regiji odraža socialno in delno tudi starostno sliko prebivalstva posamezne regije. Najvišje število oseb, ki prejema DSP, je tako kot v preteklih opazovanih letih v Pomurju, slabih 61 oseb na 1000 prebivalcev, sledi pa Podravska regija s približno 55 oseb na 1000 prebivalcev in Savinjska regija s približno 49 oseb na 1000 prebivalcev.

Stopnja resne materialne prikrajšanosti se je na območju regije Podravje v obdobju od leta 2010, ko je znašala 7,5 % oseb, do leta 2018 zmanjšala na 4,7 % vseh oseb. V letu 2018 je tako bila še vedno nad državnim povprečjem, nad povprečjem Zahodne kohezijske regije, vendar pa za 0,3 % pod povprečjem, ki je veljalo za Vzhodno kohezijsko regijo.

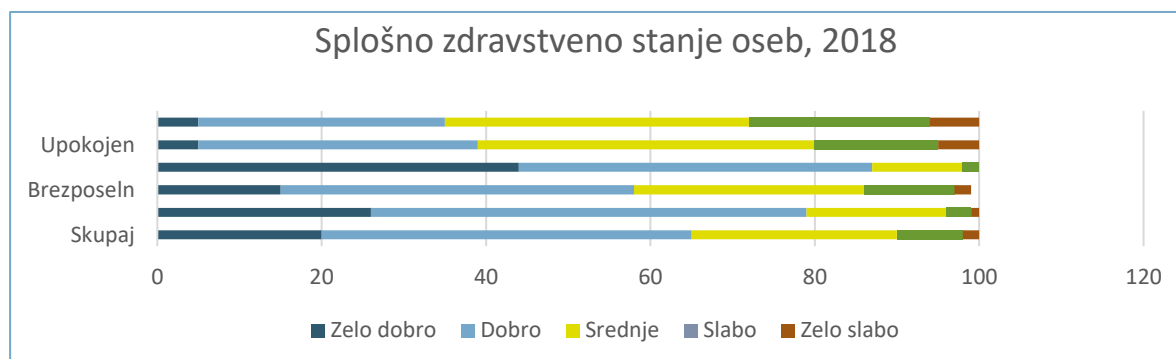
Stopnja zelo nizke delovne intenzivnosti se je na območju regije Podravje v obdobju od leta 2010, ko je znašala 9,3 % oseb, do leta 2018 zmanjšala na 6,9 % vseh oseb. Vendar pa je bila v letu 2018 še vedno nad državnim povprečjem ter nad povprečjem obeh kohezijskih regij.

3.4.4 Zdravje

Manj kot šestdeset odstotkov prebivalcev Podravja ocenjuje svoje zdravstveno stanje kot dobro/zelo dobro. To nas uvršča nižje od slovenskega povprečja, v mednarodnih okvirjih so nam najbližje prebivalci Madžarske, Poljske, in Češke. V kar 28 podravske skupnosti prebivalci ocenjujejo zdravstveno stanje primerjalno nižje kot v Sloveniji, od tega najnižje v občinah: Pesnica (41,8 %), Šentilj (42,5 %), Kungota (43,3 %), Cerkvenjak (47,3 %), Sveti Jurij v Slovenskih goricah (49,4 %) in Sveta Ana (49,6 %). Nad slovenskim povprečje (ki znaša 66 %) so občine Podlehnik (70,5 %), Juršinci 67,7 %, Sveti Andraž v Slovenskih goricah 67,1 %, Makole 67 %, Ptuj 66,9 %, Slovenska Bistrica 66,8 %, Gorišnica 66,4 % in Cirkulane s Poljčanami 66,3 %. Kot izhaja iz slike v nadaljevanju je dobro zdravstveno stanje oseb najvišje med osebami, ki se izobražujejo, tem sledijo zaposleni/samozaposleni, najnižje je med neaktivnimi in upokojenimi. Skladno s pričakovanji ocenjujejo najslabše lastno zdravstveno stanje osebe starejše od 65 let. Več moških kot žensk ocenjuje svoje zdravstveno stanje kot zelo dobro in dobro, pri oceni »zelo slabo« pa sta spola izenačena. Osebe, ki živijo v višjih dogodkovnih skupinah,

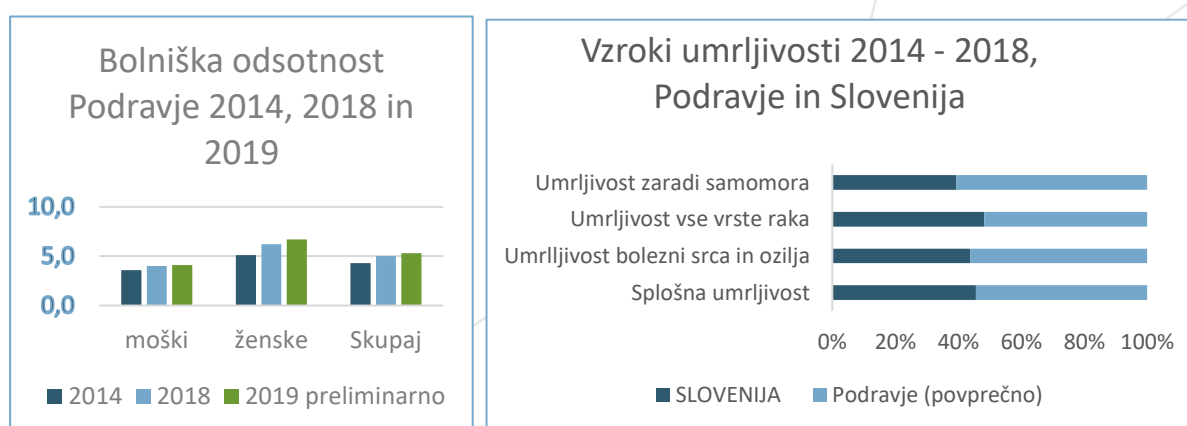
ocenjujejo svoje zdravje kot dobro ali zelo dobro v več odstotkih kot tiste v nižjih dohodkovnih skupinah.

Graf 5: Splošno zdravstveno stanje oseb v Podravju

Pričakovana življenjska doba žensk v Podravju znaša 81,1 leta, moških pa občutno manj, tj. 73,3 leta. Za ženske smo ob rojstvu v letu 2016 pričakovali 57,9 let zdravega življenja, za moške pa 58,7 let. V Podravju se je absentizem, merjen v letih 2014, 2018 in 2019 povečal in sicer iz 4,3 % na 5,3 % bolniškega staleža in je nad slovenskim povprečjem. Tako so delodajalci izgubili v letu 2019 kar 2.511.416 koledarskih dni oziroma 19 koledarskih dni na zaposlenega, pri čemer je posamezna bolniška odsotnost v povprečju trajala 16 dni, na 100 zaposlenih pa kar 116 dni. V primerjavi s povprečjem Slovenije je v Podravju višja splošna umrljivost kot tudi umrljivost zaradi bolezni srca in ožilja, vseh vrst raka in še posebej zaradi samomorov (leta 2014–2018). Podravje ima med vsemi slovenskimi regijami najvišje absolutno število samomorov (podatki za leto 2017), tj. 82 posameznikov, pri čemer je 4 krat več samomorov med moškimi kot ženskami. Najvišji samomorilni količnik je med populacijo starejšo od 80 let, sledi ji skupina med 50 in 59 let.

Graf 6: Bolniška odsotnost in vzroki umrljivosti

Po umrljivosti je Podravje nad slovenskim povprečjem (11,2 osebe na 10.000 prebivalcev napram 9,9 oseb v Sloveniji). 21 % vseh prebivalcev Podravja je starejših od 65 let (Slovenija, 20 %). Po podatkih v Sloveniji trpi za demenco približno 32.000 ljudi, število pa naj bi se podvojilo do leta 2035. Med diagnosticiranimi, starimi od 30 let do 95 let je skoraj dva in pol krat več žensk kot moških. Prav tako ne gre prezreti dejstva, da je delež starejših prebivalcev, ki živijo sami okrog 34 %.

Med dejavniki tveganja v Podravju velja izpostaviti kajenje, prekomerno prehranjenost oseb, tako otrok kot odraslih, prometne nesreče z alkoholiziranimi vozniki, visoko tvegano opijanje ter nižjo sosedsko povezanost kot je v slovenskem povprečju.

V podravski statistični regiji imajo sedež pomembne zdravstvene ustanove kot so: Univerzitetni klinični center Maribor, Medicinska fakulteta Univerze v Mariboru, Zdravstveni dom dr. Adolfa Drolca Maribor, Nacionalni laboratorij za zdravje, okolje in hrano ter druge. Odličnost zdravstvenih ustanov v Podravju se je izkazala tudi ob COVID-19, saj je v času razglašene epidemije imel Maribor samo 35 obolelih za virusom. COVID-19 je hkrati opomin, da država potrebuje močno javno zdravstvo, če želi zagotavljati zdravo populacijo, ne glede na njen socio-ekonomski položaj.

Med leti 2014 in 2018 se je v Podravju povečalo število zdravstvenega osebja, vendar je ostalo enako oziroma se zmanjšalo število babic, defektologov, inženirjev radiologije in višjih fizioterapevtov.

Na področju zdravstvenega sistema vplivajo tehnološke spremembe na nove procese (npr. odločitve na podlagi algoritmov), strukture in oblike sodelovanja (poslovne modele kot je telemedicina).

Nadalje doprinaša tehnološki napredek v zdravstvu k rasti BDP, predvsem storitvenega sektorja. Izvoz storitev zdravljenja je v letu 2018 znašal 54 milijonov, uvoz pa 0,7 milijona. Ne glede na spodbudno trgovinsko bilanco na področju zdravstvenih in zdraviliških storitev, približno pet odstotkov prebivalcev nima urejenega dodatnega zdravstvenega zavarovanja.

Demografske in družbene spremembe kažejo akutne znake staranja prebivalstva, pri čemer se zdrava leta ne podaljšujejo sorazmerno. Izziv torej ostaja: kako ohraniti prebivalstvo čim dlje zdravo in kako jim omogočiti popolno in dostojno oskrbo na stara leta. V ta namen je potrebno prevetriti tudi sistem financiranja/sofinanciranja javnega zdravstva v Sloveniji. Ravno COVID-19 je pokazal šibkost socialnega varstva v domovih za ostarele in krizo odsotnosti dolgotrajne zdravniške oskrbe v Podravju/Sloveniji. T.i. pomoč na domu ne more rešiti vseh tegob s katerimi se srečujejo starostniki in za katero bi veljalo premisliti, ali je v regiji moč vzpostaviti enotni model dolgotrajne oskrbe starejših.

Rešitev seveda ne more biti zgolj v razvoju novih aplikacij. Le-te ponujajo gospodarske družbe za pomoč starejšim prebivalcem in so povezane z njihovim zdravstvenim stanjem in dobrim počutjem in predstavljajo dodatne stroške tako za ponudnika teh storitev (npr. zdravstveni dom) kot tudi za starostnika kot končnega koristnika storitev.

3.4.5 Vzgoja in izobraževanje

Stanje na področju vzgoje in izobraževanja

Sistem predšolske vzgoje in šolski sistem je na območju Podravja relativno dobro razvit, predvsem na področju predšolske vzgoje in osnovnih šol, ki so v pristojnosti lokalnih skupnosti. V regiji je prav tako dobro razvita mreže srednjih šol kakor tudi srednjih poklicnih in strokovnih šol. V Podravju ima sedež tudi druga največja Univerza v Sloveniji, ki ima sedež v Mariboru. Zraven Maribora se na Ptujju izvajajo trije višješolski in en visokošolski program.

Predšolska vzgoja

V Podravju imamo dobro razvit sistem predšolske vzgoje. Vsaka občina ima vsaj en vrtec, ki zagotavlja varstvo predšolskih otrok. Število vključenih otrok v vzgojno varstvenih zavodih/vrtcih v Podravju se je v šolskem letu 2018/2019 v primerjavi s šolskim letom 2010/2011 povečalo za 10,42 % oz. za 1.188 otrok. Število vrtce in enot se je v obravnavanem obdobju povečalo za 6.

Tabela 14: Število predšolskih otrok in število vrtcev z enotami na območju Podravja

Območje	Število otrok			Število vrtcev in enot		
	2010/11	2014/15	2018/19	2010/11	2014/15	2018/19
SLOVENIJA	75.972	84.750	87.147	891	979	968
PODRAVJE	11.396	11.739	12.584	132	137	138
ORP Spodnje Podravje	2.315	2.472	2.596	25	29	29
ORP Slovenske gorice	1.443	1.522	1.716	19	19	16
ORP Prlekija	559	564	538	8	8	8

Vir: Republika Slovenija, Statistični urad (<https://pxweb.stat.si/SiStat>)

Osnovnošolsko izobraževanje

Tudi osnovnošolsko izobraževanje je na območju Podravja dobro dostopno in razvito. Na območju regije je 115 šol in njenih podružnic. Število se je glede na leto 2011 zmanjšalo za 3. Število osnovnošolskih otrok pa se je povečalo za 3.371 kar znaša 14,5 % povečanje. Število učencev se je povečalo na vseh območjih razen ORP Prlekija.

Tabela 15: Število osnovnošolskih učencev in število šol s podružnicami na območju Podravja

Območje/študijsko leto	2010/11		2014/15		2018/19	
	Učenci	Šole in podružnice	Učenci	Šole in podružnice	Učenci	Šole in podružnice
SLOVENIJA	161.046	843	169.101	838	186.328	822
PODRAVJE	23.231	118	24.065	115	26.602	115
ORP Spodnje Podravje	5.103	28	5.197	27	5.731	27
ORP Slovenske gorice	3.351	21	3.391	21	3.623	20
ORP Prlekija	1.337	9	1.252	9	1.333	9

Vir: Republika Slovenija, Statistični urad (<https://pxweb.stat.si/SiStat>)

Srednješolsko izobraževanje

V Podravju imamo velik nabor srednjih šol ter poklicnih in strokovnih šol. Sedeži šol so v 5 občinah (MO Maribor in MO Ptuj, Ormož, Ruše in Slovenska Bistrica). Število dijakov se je od leta 2011 zmanjšalo na vseh območjih, najmanj na območju Slovenskih goric. Skupno število dijakov se je v Podravju zmanjšalo za 13,03 %.

Tabela 16: Število dijakov po prebivališču v Podravju

Območje/študijsko leto	2010/11	2014/15	2018/19
SLOVENIJA	82.267	75.325	73.110
PODRAVJE	12.159	10.982	10.575
ORP Spodnje Podravje	2.771	2.504	2.289
ORP Slovenske gorice	1.658	1.639	1.568
ORP Prlekija	719	681	530

Vir: Republika Slovenija, Statistični urad (<https://pxweb.stat.si/SiStat>)

Študijsko izobraževanje

Terciarno izobraževanje obsega višješolski strokovni in visokošolski dodiplomski in podiplomski študij, ki poteka na javnih in zasebnih višjih strokovnih šolah ter na javnih in zasebnih visokošolskih zavodih. V študijskem letu 2018/2019 je na območju regije študiralo 9.917 študentov. Število študentov terciarnega izobraževanja se je v primerjavi s študijskim letom 2010/11 zmanjšalo tako na ravni države, celotne regije Podravje (-30,85 %).

Tabela 17: Število študentov po prebivališču

Območje/študijsko leto	2010/11	2014/15	2018/19
SLOVENIJA	104.003	85.616	76.728
PODRAVJE	14.341	12.013	9.917
ORP Spodnje Podravje	3.242	2.753	2.095
ORP Slovenske gorice	1.791	1.517	1.207
ORP Prlekija	736	660	520

Vir: Republika Slovenija, Statistični urad (<https://pxweb.stat.si/SiStat>)

Število diplomantov na 1000 prebivalcev se je prav tako zmanjšalo za cca 20 % kar je podoben trend kot velja za celotno ozemlje Slovenije.

Tabela 18: Število diplomantov na 1000 prebivalcev

Območje	2011	2014	2017	2019
SLOVENIJA	10,0	9,1	8,0	7,7
PODRAVJE	8,6	8,3	7,3	7,1
ORP Spodnje Podravje	7,4	8,0	6,4	6,0
ORP Slovenske gorice	7,8	7,7	7,3	6,6
ORP Prlekija	8,7	9,2	7,6	8,4

Vir: Republika Slovenija, Statistični urad (<https://pxweb.stat.si/SiStat>)

Vseživljenjsko učenje

Programi vseživljenjskega učenja dvigujejo izobrazbeno strukturo prebivalstva, povečujejo socialno vključenost, višajo konkurenčnost ter zaposljivost in povečujejo kompetence delovne sile.

V Podravju je poskrbljeno tudi za izobraževanje odraslih oziroma vseživljenjsko učenje. V vseh večjih mestih imamo Ljudske univerze, ki ponujajo številne programe izobraževanja in usposabljanja odraslih.

Ključni izzivi so naslednji: delodajalci delavcev, starejših od 45 let, ne vključujejo v dodatna izobraževanja. Zaradi pomanjkanja delovne sile in potreb po povečevanju delovne aktivnosti starejših bodo morali spremeniti svoj odnos do izobraževanja starejših delavcev. Za podaljševanje delovne aktivnosti starejših zaposlenih in krepitev njihovih kompetenc, bo vseživljenjsko učenje ključno. Prav tako starejše osebe potrebujejo izobraževanje in usposabljanje za življenje, osebni razvoj, vključenost v družbo, aktivno staranje ter ohranjanje intelektualnih sposobnosti. Digitalizacija spreminja trg delovne sile in je proces, ki se tiče vseh sektorjev družbe. Podravje mora pristopiti k

ozaveščanju vseh državljanov o pomembnosti digitalizacije in pridobivanju e-veščin, pri čemer ima in bo imelo vseživljenjsko učenje veliko vlogo.

3.4.6 Kultura kot generator razvoja Podravja

Po podatkih Evropske komisije sodi kultura med najpomembnejše generatorje novih delovnih mest, gospodarske rasti ter vključujoče in trajnostne družbe znanja. Tako so inovativnost, ustvarjalnost in kultura pomembni gradniki identitete in razvojnih potencialov Podravja. Kulturna dediščina in sodobne ustvarjalne prakse, bogato ljudsko izročilo in vrhunska umetniška dejavnost, bogata festivalska tradicija in raziskave na področju umetnosti in tehnologije sooblikujejo kulturno življenje prebivalcev in dvigujejo privlačnost destinacije za obiskovalce. Kultura v vsej svoji raznolikosti in razvejanosti predstavlja pomemben gradnik kakovosti življenja prebivalcev Podravja, ob tem pa v pomembni meri sooblikuje in utrjuje mednarodno podobo Slovenije.

Podravska regija ima zaradi svoje srednje-evropske zgodovine, skoncentrirane na relativno majhnem področju, izjemne možnosti za razvoj kulturnega turizma, ki lahko postane gibalo in katalizator razvoja na mnogih družbenih področjih. Različne ustvarjalne prakse pozitivno vplivajo na razvoj številnih sektorjev in spodbujajo nove zamisli tudi na področjih industrije, poslovanja, izobraževanja, javne uprave, turizma in drugje. Močan kulturni sektor, z ustrezno zavarovano kulturno dediščino in v polni meri uresničnim potencialom umetnosti in ustvarjalnosti, lahko bistveno prispeva na vsa področja trajnostnega razvoja regije.

Odgovorna in razvojno usmerjena politika bo z vsemi razpoložljivimi mehanizmi kulturo uveljavljala kot pomemben razvojni dejavnik in si prizadevala za njeno tesnejšo povezanost z drugimi sektorji, s ciljem sooblikovanja ustvarjalne, povezane in trajnostno usmerjene družbe, kar bo privedlo do celovite uresničitve inovacijskih, ustvarjalnih, ekonomskih in družbenih potencialov tega področja. Pri uresničevanju teh ciljev je zlasti pomembno zagotoviti višjo stopnjo medsektorske povezanosti in vključenosti kulture v trajnostne razvojne strategije, vključno s posodobitvijo sistema upravljanja v kulturi ter okrepljenim spremljanjem učinkovitosti politik in ukrepov na lokalni in regionalni ravni.²

Razvojni potenciali in cilji kulture

Nova evropska agenda za kulturo³ (2018) se osredotoča na tri strateške cilje: (1) izkoriščanje moči kulture in kulturne raznolikosti za socialno kohezijo in blaginjo, (2) podpiranje na kulturi temelječe ustvarjalnosti pri izobraževanju in inovacijah ter za delovna mesta in rast ter (3) krepitev mednarodnih kulturnih povezav. Ob tem pa izpostavlja dve področji ukrepanja politike na ravni Evropske skupnosti, ki bosta prispevali k doseganju omenjenih ciljev: zaščito in vrednotenje kulturne dediščine ter Digital4Culture. Delovni načrt za obdobje 2019–2022 med prioritarnimi temami za evropsko sodelovanje v oblikovanju kulturnih politik navaja: (1) trajnost kulturne dediščine, (2) kohezijo in

² RS trenutno nima veljavne nacionalne resolucije o programu za kulturo (NPK), ki bi opredeljevala nacionalne razvojne cilje tega področja in ukrepe za njihovo uresničevanje. Lokalni program za kulturo Mestne občine Maribor se je iztekel z lanskim letom, Mestna občina Ptuj ima veljavnega.

³ SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ Krepitev evropske identitete s pomočjo izobraževanja in kulture Prispevek Evropske komisije k srečanju voditeljev v Göteborgu, 17. novembra 2017

blaginjo, (3) podporno okolje za umetnike, kulturnike in ustvarjalce ter evropske vsebine, (4) spolno enakost ter (5) mednarodne kulturne odnose.

Podravje združuje izjemno snovno in nesnovno dediščino, bogato ljudsko izročilo in niz pomembnih institucij ter producentov na področju sodobne umetnosti, med njimi denimo tudi Slovensko narodno gledališče Maribor z mednarodno uveljavljenima Baletom ter Festivalom Borštnikovo srečanje, Kulturno prireditveni center Narodni dom s festivaloma Lent in Maribor, pokrajinska muzeja v Mariboru in na Ptujju, Umetnostno galerijo Maribor, regionalno razvejano mrežo javnih knjižnic, evropsko povezani Multimedijski center Kibla ter številne mednarodno uveljavljene producente ter ustvarjalce, med katerimi velja omeniti vsaj še mednarodno umeščene ptujske poletne festivale. Prav mariborski in ptujski festivali (tudi v povezavi s kulturno dediščino) ponujajo odlična izhodišča za razvoj kulturnega turizma. Edinstveni značaj umetniške produkcije in kulture ter avtentična narava dediščine podeljujejo nacionalno in mednarodno prepoznavnost regije in predstavljajo temelj njenega družbenega razvoja.

Naloga podravske lokalne skupnosti in celotne razvojne regije je oblikovati kulturnemu razvoju naklonjeno okolje, v katerem se bodo ohranili in na ustrezno kakovostni ravni predstavljali regijske kulturna dediščina in raznolikost, pri čemer se bo v polni meri uresničeval njun potencial, razvijale in uveljavljale vrhunske ustvarjalne in umetniške prakse, oblikovale učinkovite povezave med kreativnostjo in gospodarstvom, ob tem pa se bo ohranjala raznolikost kulturnega življenja prebivalcev in obiskovalcev Podravja.

Pri uresničevanju teh nalog in ciljev bodo javne politike in podporni ukrepi usmerjeni k razvoju na znanju utemeljene, kreativne in inovativne družbe, širokemu angažmaju javnosti v kulturnih projektih in širših kulturnih procesih, zagotavljanju, da bo kultura ustrezno zastopana v različnih področjih trajnostnega razvoja in družbenega življenja, razvoju sodobne kulturne infrastrukture in novih tehnologij, vključno z digitalnim in zelenim prehodom v kulturnem sektorju. Pri tem bodo upoštevana načela zagotavljanja stabilnega in trajnostno naravnega financiranja in spodbujanja interesa za zaposlovanje na področju kulture, razvoja učinkovitega kulturno-ekonomskega modela, ki omogoča trajnostni razvoj področja, mednarodne promocije in uveljavljanja kulture ter upravljanja tega področja skladno z demokratičnimi načeli.

Razvojne ukrepe je potrebno vezati na prenovu, posodobitev in izgradnjo javne kulturne infrastrukture, razvoj kulturnega in festivalskega turizma, revitalizacijo kulturne dediščine, uvajanje novih tehnologij in sodobnih pristopov, vključno z digitalizacijo in digitalnim prehodom, vzpostavitev vzdržnega sistema financiranja, krepitev vključenosti prebivalstva v kulturno dogajanje in nove zaposlitvene priložnosti ter učinkovito mednarodno promocijo kulturnih programov in značilnosti. Vrsta izzivov in priložnosti torej, ki jih bo smiselno in potrebno financirati tudi iz kohezijske politike in drugih evropskih podpornih mehanizmov.

Vključenost v kulturno udejstvovanje

Po podatkih raziskave Eurobarometra⁴ (2017) dostopnost kulture predstavlja drugi najpomembnejši dejavnik dobrega počutja, takoj za odsotnostjo bolezn. Dostopnost je načelo, ki vpliva na mnoga področja posameznikovega življenja, razumeti jo je potrebno na različnih ravneh sposobnosti in potreb – gibalni, senzorni, kognitivni in čustveni. Tudi v Podravju je zaskrbljujoča situacija zlasti med revnejšimi sloji prebivalstva in starejšimi. Dostop do kulture sicer omogoča slovenski šolski sistem, vendar je ta omejen in tudi ne zadošča za razvoj polne vključenosti in vzpostavitev trajnega odnosa posameznika do kulture. Zato je potrebno razvijati in okrepiti načine prilagajanja uporabe kulture strukturi prebivalstva ter premostiti ovire za kulturno udejstvovanje. Pri tem se je smiselno nasloniti na vsesplošno digitalno transformacijo, ki prinaša nove in inovativne oblike umetniškega ustvarjanja in oblikovanja novih kulturnih, umetniških in družbenih kontekstov ter bolj demokratičen dostop do različnih vsebin. Odprava fizičnih ovir pri dostopnosti objektov in prizorišč za ljudi z gibalnimi ovirami je danes samoumevna, potrebno pa je razvijati tudi digitalno dostopnost do kulturnih vsebin.

Pomen kulturne dediščine Podravja

V Strategiji kulturne dediščine 2020–2023⁵ je kulturna dediščina izpostavljena kot vrednota v vseh svojih pojavnih oblikah, saj predstavlja nedeljiv del lokalne, pokrajinske, državne in vseevropske identitete. Sodobno razumevanje kulturne dediščine presega tradicionalni identitetni pogled ter področje zaznava celostno in kot enega od generatorjev trajnostnega razvoja.

Uresničevanje celostnega razvojnega potenciala kulturne dediščine Podravja tako mora vključevati ohranjanje kulturne dediščine kot temelja regionalne/lokalne in kulturne raznolikosti regije, njeno vlogo pri razvoju podeželja, prostorskega planiranja, razvoju turizma, socialnega varstva ter njen naboj pri sodobni ustvarjalnosti. Kulturna dediščina je eden ključnih dejavnikov prepoznavnosti Podravja v Sloveniji in v mednarodnem prostoru, varstvo kulturne dediščine pa je neločljivo povezano z varstvom okolja in ohranjanjem narave. Pri doseganju naštetega je nujno usklajeno regionalno sodelovanje med javnimi, institucionalnimi, nevladniškimi in zasebnimi dejavniki ter medsektorsko povezovanje.

Med razvojne cilje s področja kulturne dediščine Podravja spada njeno vključevanje in razvojni potencial v lokalne/regionalne razvojne dokumente in politike. Uveljaviti je potrebno njen pomen in vlogo, vzpodbuditi medgeneracijsko in medkulturno povezovanje pri oživiljanju dediščine. Vzpostaviti je treba sinergije med gospodarstvom in varstvom dediščine ter sistemsko financiranje in davčne/finančne spodbude in ugodnosti na področju dediščine. Spodbujati razvoj trajnostnega kulturnega turizma ter razvoj kulturnih in kreativnih industrij z uporabo dediščinskih virov. Pospesovati je treba digitalni prehod in e-storitve na področju dediščine. Kvalitativni premik je potreben tudi v ravnanju s kulturnimi spomeniki v javni lasti ter pri oblikovanju dediščinskih blagovnih znamk.

⁴ [Standard Eurobarometer 88 – Autumn 2017, European citizenship Report, European Union 2018, str. 54.](#)

⁵ Na pomen kulturne dediščine se nanaša več pomembnih evropskih razvojnih dokumentov (npr. Evropska strategija kulture dediščine za 21. stoletje, Nova evropska agenda za kulturo). Znotraj nacionalne zakonodaje jo utemeljuje področni zakon Zakon o varovanju kulturne dediščine (ZVKD-1) in usmerja navedena strategija.

Razvojni vidik kulturno-umetnostne vzgoje (KUV)

Po vsebini in poslanstvu spada področje KUV na presečišče kulturnega in vzgojno-izobraževalnega sektorja, temelji pa na povezovanju med vzgojno-izobraževalnimi zavodi in profesionalnimi kulturnimi ustanovami⁶, pomembno je tudi partnerstvo z drugimi resorji. V Podravju je treba zagotoviti dostopnost kakovostne kulturno-umetnostne vzgoje ter krečiti zavest o njenem pomenu za trajnostni razvoj posameznika in družbe kot celote. Načrtno je treba skrbeti za prepoznavanje in promoviranje vloge in pomena KUV v celotnem vzgojno-izobraževalnem sistemu in širši družbi. Zagotavljati razpršeno dostopnost profesionalne KUV ponudbe v Podravju, s posebnim poudarkom na dostopnosti kakovostne ponudbe za otroke in mladino tako v okviru formalnega kot tudi neformalnega izobraževanja – kultura in umetnost morata postati pomemben del otrokovega vsakdana (kakovostno in ustvarjalno preživljanje učnega in prostega časa, razvoj bralne pismenosti in osebne kulture ipd.).⁷

Med razvojne cilje spada medresorska umestitev KUV v področne strategije in operativne načrte lokalnih skupnosti, vključno z lokalnimi programi za kulturo. Zagotoviti je treba podporo kakovostnim KUV programom in projektom profesionalnih kulturnih ustanov in strokovnih delavcev v kulturi na vseh področjih kulture na lokalni ravni ter povezovanje resorjev, ki skrbijo za programe in projekte za otroke in mlade ter razvoj kreativnega partnerstva ustanov. Vzpostaviti je treba podporno službo za KUV na regionalni ravni (programska, organizacijska in informacijska podpora služba) ter vzpostaviti stalne regionalne informacijsko-svetovalne KUV točke (v sodelovanju z lokalnimi skupnostmi).

3.4.7 Ocena socialne ekonomije in nevladnih organizacij

V Podravju je v 2019 delovalo in poslovalo 95 subjektov, ki so statusno ustrezala definiciji socialne ekonomije, dodatnih 13 pa ni imelo finančnega toka in se smatrajo za neaktivne. Največja koncentracija je razvidna v Mariboru in bližnji okolici, kjer je združenih več kot polovica le teh. Tipično gre za mikro podjetja, saj več kot dve tretjini le teh ne dosega 100.000 € letnega prihodka in ima manj kot 3 zaposlene. Ta se pretežno ukvarjajo s storitveno dejavnostjo na področjih turizma, izobraževanja in poslovnega svetovanja. Med večjimi subjekti z letnim prihodom do 500.000 € se nahajajo nevladne organizacije in podjetja na področju turizma, gostinstva ter socialnih in poslovnih storitev. Največje organizacije, nad 500.000 € letnega prometa so skoraj izključno subjekti na področju proizvodnje in prodaje primarnih dobrin, tipično kmetijske ali gozdarske zadruga, tudi s ter zadruga za prodajo opreme slednjim. Kmetijske in gozdarske zadruga predstavljajo štiri petine finančnega toka v sektorju socialne ekonomije.

Številna podjetja v sektorju SE so bila ustanovljena kot nevladne organizacije, ki pogosto nimajo znanj za preusmeritev iz financiranja svoje dejavnosti na podlagi projektov, financiranih iz javnih virov v zagotavljanje virov za izvajanje dejavnosti na trgu ali vsaj v hibridni poslovni model. V zadnjih letih se je število SE močno povečalo, verjetno zaradi posebnih spodbud v zvezi z javnim financiranjem, ki je

⁶ Izraz »kulturne ustanove« v celotnem besedilu vključuje vse ustanove od javnih zavodov do nevladnih organizacij, združenj in društev, vključuje tudi delovanje samostojnih kulturnih ustvarjalcev – umetnikov in umetniških skupin, ki pripravljajo in izvajajo programe in projekte na področju kulturno-umetnostne vzgoje.

⁷ Udeležanje načrtno kulturno-umetnostne vzgoje in njena vključitev v ključne dokumente kulture ter vzgoje in izobraževanja sledita evropskim in mednarodnim smernicam na tem področju (Unescove smernice *Road Map for Arts Education*, 2006; *Seoul Agenda: Goals for the Development of Arts Education*, 2010; *Cultural Awareness and Expression Handbook*, 2016).

zahtevalo status socialnih podjetij. Posledično obstaja velik delež SE, ki nimajo podjetniških, poslovnih in finančnih znanj. dejavnost pogosto izvajajo brez ustreznih tržnih raziskav, izvedljivega poslovnega modela in posledično poznavanja trga.

V sektorju SE v Sloveniji, kot tudi v Podravju je precej izpostavljena potreba po povezovanju in medsebojni izmenjavi znanja in izkušenj. Mrežno povezovanje je potrebno zlasti na področju trženja: skupna promocija in podpora pri prodaji, skupna internetna platforma, skupni nastop na trgu. Pomembno podporo je treba podpirati v mreženje, izmenjavo in prenos znanja ter razvoj inovativnih oblik poslovnega sodelovanja med socialnimi podjetji, da se ustvarijo sinergije pri njihovem načinu reševanja družbenih problemov.

Ocena potencialov

Po oceni podpornih organizacij vključenih v podporni ekosistem socialne ekonomije Podravja, SocioLab je kot področja potenciala **največkrat omenjen turizem**. Pogosto se kot potenciali kažejo posamične naravne in kulturne znamenitosti, ki so sicer v javni lasti a tipično zanemarjene in počasi propadajo. Pogosto so izpostavljeni lokalni gradovi (Grad Borl, Grad Muretinci, Grad Turnišče, itd.) pa tudi druge markantne lokacije, ki trenutno samevajo brez prave uporabe. Na področju turizma je pogosto izpostavljeno, da se izgublja priložnosti zaradi nepovezanosti posamičnih akterjev na področju turizma, npr., med ponudniki prenočitvenih kapacitet in organizatorjev kulturnih dogodkov, festivalov, upravniki geografskih ali obrtnih znamenitosti ali ponudniki lokalno pridelane ekološke hrane ali butičnih izdelkov.

Opozarjajo, da je potencial tudi v razmahu ekološkega kmetovanja z večjo dodano vrednostjo, še posebej če bi se to razvijalo v spregi s turističnimi dejavnostmi, kot je urejanje starih domačij, oživitvijo obrti in podobno, saj bi tako lahko razvili tudi predelovalne dejavnosti za butične visokokvalitetne produkte. Kot potencial se identificira usmeritev določenih občin, predvsem Hoče-Slivnica, v izgradnjo kapacitet za starostnike, ki bodo potrebovali vrsto podpornih storitev. Nenazadnje je potencial tudi v skupnostnih oblikah stanovanjskih rešitev. Ob obuditvi iniciative za stanovanjsko zadrugo v Mariboru bi lahko ob uspešni implementaciji nastal enostavno prenosljiv model za reševanje stanovanjske problematike, ki izhaja iz desetletja dolge odsotnosti stanovanjske politike na državnem nivoju.

V regiji deluje tudi Združenje Socialna ekonomija Slovenije, ki ima sedež v Mariboru in zastopa cca 50 članov iz vse Slovenije. Združenje je v letu 2018 vodilo projekt »Maribor Evropska prestolnica socialne ekonomije 2018«, saj je v Podravju največji delež registriranih socialnih podjetij. Izvedli smo tudi projekt za vključevanje in dostojno delo prekarcev www.Create-responsible.eu in ustanovili zadrugo Odgovorni ustvarjalci, so.p.

Deficitarna področja

Deficitarna območja katera bi se dalo nasloviti preko konceptov socialne ekonomije (socialna podjetja & zadruge), ki jih identificirajo stične točke v okviru podpornega sistema Socialne ekonomije Podravja, SocioLab so med različnimi občinami precej sorodna. Brez izjeme v skoraj vseh občinah identificirajo pomanjkljive kapacitete za podporo starostnikom. Posebej je to izpostavljeno na podeželju, kjer starostniki ob zmanjšani mobilnosti obstanejo v domačijah, kjer jim je normalna oskrba otežena, pogosto pa niti ne morejo vzdrževati socialnih stikov potrebnih za mentalno zdravje. Kapacitete v javnih in zasebnih institucijah za oskrbo starostnikov so nezadostne. na tem področju obstaja velik

potencial za razvoj storitev v okviru sektorja socialne ekonomije, seveda ob ustrezni zakonski ureditvi dolgotrajne oskrbe.

V mnogih občinah je problematična predvsem povezanost z vodovodom in reševanje kanalizacijskih voda. Rešitve se ponujajo v organizaciji lokalnih manjših vodovodnih sistemov v skupnostnem upravljanju (dober primer je v okviru SocioLaba podprta ustanovitev Vodovodne zadruge v Zavrhu).

Nedostopnost primernih stanovanjskih kapacitet se opaža v mnogih občinah, tudi takšnih, kjer prihaja do odseljevanja, kar je posledica neobstoječe stanovanjske politike na nivoju države. Tudi to so področja, kjer obstajajo rešitve in potencial za realizacijo le-teh na področju socialne ekonomije. V Mariboru, kjer je največja koncentracija subjektov SE je bilo zaznati, da subjekti pogrešajo tudi storitve računovodstva in davčnega svetovanja, ki bi poznal specifikke poslovanja subjektov SE.

Podporne organizacije in lokalna samouprava

Podpora subjektom SE je v Podravju na ravni lokalne samouprave in obstoječih podpornih organizacij, ki delujejo na področju gospodarstva je zelo splošna. Tipično organi lokalne samouprave ne razpolagajo z znanji o socialni ekonomiji, ne poznajo edinstvenih potreb in potencialov socialne ekonomije in se nanje ne znajo odzivati ali jih spodbujati. Pri pregledu finančnih mehanizmov za podporo se ugotavlja, da finančni mehanizmi za podporo področju SE na lokalni ravni praktično sploh ne obstajajo (z redkimi izjemami, kot je bila npr. podpora socialnim podjetjem v občini slovenska Bistrica in v krajšem obdobju tudi z brezplačnim najemom poslovnih prostorov v MOM).

Tudi pri dostopu do možnosti javnih naročil so subjekti SE pogosto prikrajšani, če je edino merilo za izbiro cena. Čeprav nacionalna zakonodaja omogoča pridržana javna naročila (javna naročila, namenjena SE), je njihova uporaba v praksi precej redka, najverjetneje zaradi nepoznavanja te možnosti.

Izziv za sektor SE je tudi pomanjkanje ali popolna odsotnost statističnih podatkov, ki bi jih lahko uporabili pri dokazovanju svoje družbene vrednosti. Razen različnih zakonov, ki urejajo področje socialnega podjetništva, za ustrežnejšo podporo tako v Podravju, kot na ravni Slovenije, še vedno žal manjkajo strategije in ukrepi, ki podpirajo vzpostavitev novih poslovnih modelov v SE sektorju. Finančna podpora je potrebna v fazi (družbenega) zagona podjetij v sektorju SE, pa tudi v fazi razvoja, vendar ne bi smela voditi do odvisnosti SE od finančne podpore, temveč do njihove krepitve, da bi se lahko sami upravljali.

Pojav novih subjektov SE in njihova rast je v veliki meri odvisna od podporne poslovne infrastrukture v obliki poslovnega in inovacijskega podpornega okolja ter finančnih mehanizmov in vlagateljev. Obstoječe okolje za podporo »klasičnim« podjetjem je dobro uveljavljeno, vendar le redko ponuja storitve, ki ustrezajo specifičnim potrebam sektorja SE, kar velja tudi za mreženje in prenos znanja. Na splošno v Sloveniji obstajajo podporne organizacije SE, vendar nimajo enotnih strokovnih standardov, niso dobro povezane in nimajo sistemskih virov za delovanje.

V Podravju pa so se te organizacije (10) povezale v regionalno mrežo podpornih organizacij za izgradnjo poslovni inovacijskega ekosistema socialne ekonomije Podravja, SocioLab, ki je oblikovala in testira celovit portfolijo podpornih storitev za sekto SE na regionalni ravni, ki lahko postane podlaga za vzpostavitev enotnih standardov podpornega okolja SE za Slovenijo.

Potrebno pa bo zagotoviti sistemske vire za sofinanciranje delovanja takšnega podpornega okolja tudi v prihodnje (po zaključku pilotnega projekta SocioLab) kot tudi ustrezne finančne mehanizme za zagon

in rast subjektov SE. Ob tem pa ugotavljamo še, da je obstoječe politično in zakonodajno okolje v Sloveniji in tudi v Podravju je »dovolj dobro« za razvoj sektorja SE, vendar pa manjka jasna in močna strategija z delovnim programom in ustreznimi ukrepi na vseh ravneh (lokalna, nacionalna, regionalna, sektorska). Znotraj bančnega sistema ni dovolj ugodnih virov za SE in osebno obravnavanje njihovih projektov, do bančnih posojil SE pa je težko dostopati pod enakimi pogoji kot za tradicionalna podjetja. Finančni ukrepi države so sporadični, premalo, pogosto za neprimerno vsebino in (zaskrbljujoče) s padajočim trendom. Subjekti SE imajo sicer večinoma dostop do finančnih mehanizmov, ki so namenjeni podpori gospodarstvu na splošno, vendar ker ti mehanizmi ne upoštevajo specifik subjektov SE, se le ti znajdejo v manj ugodnem položaju.

Tudi pri podpornih organizacijah v Podravju za razvoj gospodarstva se ugotavlja, da le redke (skoraj izključno tiste, ki so del projekta / in ekosistema SE Podravja, SocioLab) razpolagajo s specialističnimi znanji za razumevanje sektorja SE. Pri drugih podpornih organizacijah za podjetništvo v Podravju (izven partnerstva projekta SocioLab) nismo identificirali zaposlenih oseb, ki bi bile specializirane za podporo socialnim podjetjem ali zadrugam. Za razliko od organov lokalne samouprave pa so nekatere podporne organizacije v preteklosti že izvajale programe podpore specifično za subjekte socialne ekonomije, pogosto v navezavi na določene državne spodbude ali EU programe. Večinoma so ti programi izpadli manj uspešni zaradi napak pri snovanju državnih spodbud kot tudi zaradi pomanjkanja znanja o socialni ekonomiji na strani podpornih organizacij in pomanjkanja poslovnih veščin na strani socialnih podjetij in zadrug, ter so po zaključku javnega financiranja usahnili.

3.4.8 Nevladne organizacije – subjekt in partner razvoja v Podravju

Pomemben in najbolj množičen subjekt v okviru socialne ekonomije predstavljajo nevladne organizacije. Sodobne mednarodne usmeritve na področju razvoja nevladnih organizacij kažejo, da so pomen in vlogo nevladnih organizacij prepoznale praktično vse razvite države, zato v zadnjih dvajset let beležimo njihov razcvet, predvsem pa pospešeno krepitev partnerstva med njimi in državo ter ostalimi družbenimi sektorji. To se kaže tako v vključevanju nevladnih organizacij v procese odločanja kot tudi v njihovem vse širšem vključevanju v mrežo izvajalcev javnih storitev. V državah članicah Evropske unije so nevladne organizacije močno vpete v delovanje države, zlasti na področjih izobraževanja, zdravstva, socialnega varstva ter kulture in športa. V povprečju zaposlujejo 5,42 % aktivnega prebivalstva. Države Evropske unije namenjajo za programe, ki jih NVO izvajajo v javno korist v povprečju 2,2 % državnega BDP. V Sloveniji so ta povprečja precej nižja in je tako država delovanju NVO v letu 2019 namenila le **0,77 % svojega BDP**.

Od leta 2008 se v Sloveniji razvija infrastrukturno podporno okolje za nevladne organizacije v okviru katerega se je razvila vrsta nacionalnih in regionalnih subjektov podpornega okolja, katerih ključna naloga je, da v različnih fazah razvoja podprejo nove in inovativne iniciative nevladnih organizacij (Regionalno stičišče NVO Podravja je del mreže regionalnih NVO stičišč povezanih v mrežo ZaNVO in pokriva podravsko regijo). Delovanje podpornih NVO struktur je določeno v Zakonu o NVO. Za dodatno krepitev delovanja nevladnih organizacij se je pri Ministrstvu za javno upravo ustanovil proračunski sklad, ki je namenjen financiranju NVO na področju krepitve profesionalizacije in razvoja podpornega okolja. Podobno kot na področju podpornega okolja za tržne subjekte SE, tudi podporno okolje za NVO ni deležno finančne podpore s strani lokalnih samouprav.

Področje profesionalizacije nevladnih organizacij je ključnega pomena za njihov razvoj, saj več kot 92% NVO nima zaposlenih. NVO v Podravju zaposlujejo 1.231 oseb. Profesionalizacija NVO vodi k večji

strokovnosti, učinkovitosti in uspešnosti ter usposobljenosti za izvajanje javnih storitev. Za obravnavanje skupnih izzivov družbenega okolja je treba krepiti **aktivno sodelovanje gospodarstva, državnih institucij in nevladnih organizacij** z namenom izmenjave izkušenj, strokovnih znanj in dobrih praks pa krepiti trajnostno naravnano sodelovanje med gospodarstvom in nevladnimi organizacijami.

Nevladne organizacije bodo s svojim delovanjem, poznavanjem področij in strokovnostjo pomemben partner v razvojnih projektih regije v okviru razvojnih ciljev regije in jih je potrebno vključevati v pripravo in izvajanje medsektorskih projektov v okviru kohezijske politike v podravski regiji.

V podravski regiji deluje (AJPES, 2019):

- 3479 društev s 469 zaposlenimi, ki so ustvarile 78.699.382 EUR prihodkov od tega s pridobitno dejavnostjo 23.423,197 EUR prihodkov,
- 434 zavodov in ustanov s 762 zaposlenimi, ki so ustvarili 54.299.859 EUR prihodkov od tega 36.491.007 EUR iz opravljanja lastne dejavnosti.

V podravski regiji ima 690 nevladnih organizacij status delovanja v javnem interesu. Največje število NVO deluje na področju športa in rekreacije, sledijo jim organizacije na področju kulture in sociale, varovanja ter zdravja, okolja in drugih dejavnosti.

Glavni izzivi NVO v Podravju so naslednji:

- povečanje števila zaposlenih (profesionalizacija),
- krepitev na področju izvajanja javnih storitev,
- vključevanje NVO v medsektorske projekte na regionalnem nivoju,
- institucionalna in organizacijska krepitev NVO ter krepitev podpornega okolja,
- povečanje vloge in pomena NVO pri regionalnem razvojnem načrtovanju,
- vključevanje NVO v oblikovanje javnih politik na lokalni in regionalni ravni,
- vključevanje v procese deinstitucionalizacije in razvoja skupnostne skrbi s poudarkom na dolgoživi družbi,
- razvoj kakovostnega in trajnostnega prostovoljstva,
- širjenje e-demokracije in demokracije na področju ozaveščanja o razvojnem pomenu informacijsko-komunikacijske tehnologije in interneta ter boljše digitalne pismenosti za enakopravno vključevanje vseh generacij v evropsko digitalno družbo,
- razvoj krožnega gospodarstva in skrb za zeleno prihodnost,
- krepitev vloge izvajalca in partnerja na področju ustvarjalnosti in kulturno kreativnih dejavnosti ter zagotavljanje podpornega okolja organizacijam delujočim na teh področjih.

3.4.9 Problematika Romov v Podravju

Mestna občina Maribor izvaja ukrepe iz svoje pristojnosti (tudi) za pripadnike romske skupnosti, in sicer predvsem na področju vzgoje in izobraževanja, kjer je izvajala zakonsko predpisane normative in standarde v vrtcih in osnovnih šolah za otroke oziroma učence Rome (dodatni strokovni delavec za delo z učenci Romi, oblikovanje oddelka v katerem so najmanj trije romski učenci itd.), prav tako pa tudi na področju zdravstvenega in socialnega varstva (uveljavljanje različnih pomoči, sofinanciranje društev, sofinanciranje romskega koordinatorja itd.). Z namenom izboljšanja položaja pripadnikov romske skupnosti, sobivanja in njihovega lažjega vključevanja v okolje, občina že osmo leto po vrsti financira zaposlitev strokovne delavke, koordinatorice za romska vprašanja na CSD Maribor, ki skrbi za Rome, za izboljšanje njihovega materialnega položaja in jim svetuje o možnostih iskanja zaposlitev.

MOM s pomočjo Društva za pomoč in samopomoč brezdomcev Kralji ulice izvaja program »Preprečevanje deložacij in krepitev moči za ohranitev obstoječe nastanitve«. Občina podpira tudi društva, ki jih ustanavljajo pripadniki romske skupnosti, in ostale nevladne organizacije, ki se ukvarjajo z Romi. Tako ima občina za potrebe delovanja Romskega društva Romano Pralipe Maribor sklenjeno najemno pogodbo o brezplačni oddaji poslovnega prostora na naslovu Partizanska cesta 12, prav tako pa tudi o brezplačni oddaji poslovnega prostora na naslovu Gorkega ulica 34 (večnamenski prostor).

Občina vsako leto sofinancira tudi zaposlitve preko programa javnih del, ki so namenjena ranljivejšim skupinam, kot so Romi, in z javnim interesom potrdi vse prispele vloge romskih društev. Na ZRSZ, Območni službi Maribor, jim pomagajo z ukrepi APZ, kot so izobraževanja za odrasle, javna dela in kot podpora socialnemu podjetništvu. Večina mariborskih Romov ima nedokončano osnovno šolo, zato so težje zaposljivi in imajo status brezposelne osebe, ki prejema denarno socialno pomoč, otroški dodatek in subvencijo najemnine. Romi še vedno predstavljajo največji delež vpisanih v program osnovne šole za odrasle na Andragoškem zavodu Maribor, prevladovati pa so začeli mlajši romski osipniki do 18. leta starosti. Na mariborskem območju še vedno beležimo relativno velik delež romskih nepismenih žensk, ki so se v preteklih letih vpisovale v oddelek opismenjevanja.

Ključni cilji pri obravnavi romske problematike v Podravju so:

- izkoreniniti anticiganizem in diskriminacijo nad Romi,
- zmanjšati revščino in socialno izključenost ter zmanjšati razkorak med Romi in večinsko populacijo,
- spodbujati udeležbo pripadnikov romske skupnosti preko opolnomočenja, sodelovanja in izgradnje zaupanja.

Za vključevanje romske skupnosti v pripravo in izvedbo regionalnih razvojnih projektov je potrebno ozavestiti tako potencialne nositeljice kot opolnomočiti romsko skupnost, da se bo ustrezno organizirala in odzvala na ponujene možnosti in priložnosti.

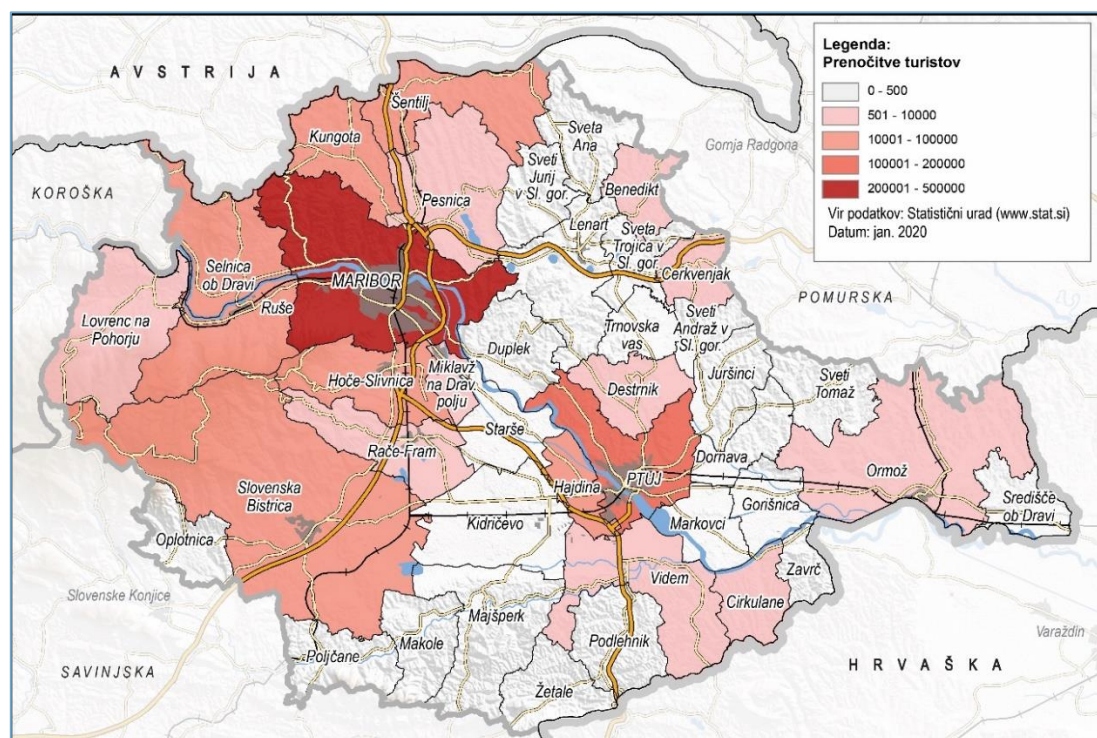
3.4.10 Turizem

Razvojna regija Podravje se na področju turizma umešča med dve makro destinaciji: Alpsko Slovenija z vodilno destinacijo Maribor - Pohorje ter Termalno Panonska Slovenija z vodilno destinacijo Ptuj. Nosilni produkti v makrodestinaciji Alpska Slovenija so »Počitnice v gorah«: outdoor, športni turizem, poslovna srečanja in dogodki. Sekundarni podporni produkti: gastronomija, kultura, doživetja narave, krožna potovanja, igralništvo in turizem na podeželju. Posebno vlogo v razvoju povezanih treh vodilnih destinacij ima reka Drava, ki nizdolno posega v Panonsko-termalno makro destinacijo. Nosilni produkti v Panonsko-termalni makro destinaciji: zdravje in dobro počutje, gastronomija, turizem na podeželju. Sekundarni podporni produkti: outdoor, kultura, posebni interesi, doživetja narave.

Vse podravske lokalne skupnosti niso vključene v vodilne destinacije. Po podatkih Slovenske turistične organizacije so bile v letu 2017 v vodilno destinacijo Maribor vključene naslednje lokalne skupnosti: Benedikt, Cerkevjak, Duplek, Hoče-Slivnica, Kungota, Lenart, Lovrenc na Pohorju, Makole, Maribor, Miklavž na Dravskem polju, Pesnica, Poljčane, Rače-Fram, Ruše, Selnica ob Dravi, Slovenska Bistrica, Starše, Sveta Ana, Sveti Jurij v Slovenskih goricah, Sveta Trojica v Slovenskih goricah, Šentilj. Vse občine v tej destinaciji se niso povezovale z Mariborom temveč so razvijale svojo destinacijo oz. ponudbo z povezovanjem v Slovenske gorice, Ravno polje, Haloze ali Slovenska Bistrica. V vodilno destinacijo Ptuj je vključena zgolj lokalna skupnost Ptuj. V vodilno destinacijo Rogla-Pohorje je vključena podravska občina Oplotnica (ob Slovenskih Konjicah, Vitanju in Zrečah). Lokalne skupnosti, ki niso vključene v

nobeno vodilno destinacijo so: Cirkulane, Destrnik, Dornava, Gorišnica, Hajdina, Juršinci, Kidričevo, Majšperk, Markovci, Ormož, Podlehnik, Središče ob Dravi, Sveti Andraž v Slovenskih goricah, Sveti Tomaž, Trnovska vas, Videm, Zavrč, Žetale. Za slednje velja, da se lahko povezujejo na terenu. Model vodilnih destinacij je bil oblikovan leta 2017 in postavljen glede na že obstoječe produktne navezave in strategije razvoja turizma ter izvedene razgovore na terenu. Kljub temu so se nekatere občine povezale v manjše destinacije, kot npr. destinacija Jeruzalem Slovenija, ki zajema občine Ormož, Središče ob Dravi in Sveti Tomaž. Na območju ORP Slovenske gorice je razvita blagovna znamka Slovenske gorice – preprosto čudovite, ki se v zadnjih letih s povezovanjem turistične ponudbe intenzivno razvija v mikro destinacijo v regiji. Slovenskim goricam bi kot samostojni mikro destinaciji bo s tem omogočen dostop do finančnih sredstev s področja turizma, za katera trenutno ni mogoče kandidirati. Povezovanje na nivoju mikro destinacij in skupnem povezovanju v regiji je ključno za celovit razvoj.

Slika 17: Nočitve turistov v Podravju po občinah

Problemi turizma v Podravju so predvsem razdrobljenost, nepovezanost, slaba osnovna infrastruktura ter slabo upravljanje produktov ter pomanjkljivo promoviranje produktov preko agencij, ki bi privabljale turiste iz tujine. Kljub temu je v zadnjem obdobju nastalo nekaj pozitivnih iniciativ za povezovanje, razvijajo se mikro destinacije, ki zaokrožujejo geografska območja: na območju ORP Slovenske gorice – preprosto čudovite, v Spodnjem Podravju Haloze – dežela tisočerih gričev, Ravno polje in Jeruzalem – Ormož.

Kljub temu je v zadnjem obdobju nastalo nekaj pozitivnih iniciativ za povezovanje. Vodilne destinacije, in sicer Koroška, Maribor in Rogla-Pohorje se povezujejo v skupno iniciativo, Partnerstvo za Pohorje, ki jo od leta 2019 vodi RRA Podravje - Maribor. V pripravi je strategija, ki bo vključevala tudi pregled turistične infrastrukture in predvsem potreb za umestitev vodilnih treh turističnih destinacij na skupni svetovni turistični zemljevid. Z namenom ustvarjanja turističnih in športno-rekreacijskih doživetij je nujen razvoj sekundarne turistične infrastrukture (kolesarske in pohodniške poti, žičniška

infrastruktura, tematski parki, interpretacijske poti doživljanja narave, plezalni parki itd.). Vodilne destinacije Koroška, Maribor in Ptuj pod koordinatorstvom RRA Podravje - Maribor se povezujejo v skupnem projektu razvoja Dravske kolesarske poti in razvoja turizma na reki Dravi.

V letu 2019 beležimo v vodilni destinaciji Maribor - Pohorje več prihodov turistov kot leto poprej (286.593), vendar pa se je zmanjšalo število njihovih prenočitev (616.013). V celotni vodilni destinaciji Maribor - Pohorje je največ turistov obiskalo Maribor, in sicer 217.817, ki so ustvarili 454.004 nočitev (od tega 398.780 nočitev tujih turistov). Vodilna destinacija Ptuj je beležila v letu 2019 66.970 prihodov turistov in zabeležila 156.668 nočitev. Za Oplotnico, ki spada v VD Rogla-Pohorje so podatki statistično zaupni.

Tabela 19: Prihodi in prenočitve domačin in tujih turistov, 2019

	Prihodi turistov			Prenočitve turistov		
	domači	tuji	skupaj	domači	tuji	skupaj
Podravje	87.621	297.522	385.143	215.102	612.489	827.591
Zg. Podravje - ostali	59.924	225.017	284.941	138.294	473.459	611.753
ORP Spodnje Podravje	23.690	59.373	83.063	70.632	114.049	184.681
ORP Slovenskih goric	2.735	13.132	15.867	4.316	20.144	24.460
ORP Prlekija	1.272		3.580	1.860	4.837	6.697

Vir: SiStat, <https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/21645255.px>

V celotni regiji Podravje je bilo v letu 2019 skupaj 385.143 prihodov turistov, od tega kar 77,3 % tujih. Ustvarjenih je bilo 827.591 prenočitev, od katerih je bilo 612.489 s strani tujih turistov. Območje Spodnjega Podravja je ustvarilo 21,6 % vseh prihodov turistov v Podravsko regijo, ter ustvarilo 22,4 % vseh prenočitev v regiji. Od prihodov turistov, kakor tudi prenočitev so prevladovali tuji turisti. Območje ORP Slovenskih goric je ustvarilo 4,1 % vseh prihodov turistov v Podravsko regijo. Ustvarilo je 2,9 % vseh prenočitev v regiji. Razloga za tako nizka procenta sta izjemno nizko število prenočitvenih kapacitet in pa zelo visok delež enodnevnih turistov, kar pa ne pomeni, da je turistov tako malo. Le mehanizmi za zbiranje podatkov so ozko usmerjeni.

Statistična slika Podravske razvojne regije na področju turizma kaže, da so prihode in nočitve turistov v letu 2019 beležile samo naslednje občine: Maribor, Ptuj, Hoče-Slivnica, Slovenska Bistrica, Šentilj, Hajdina, Kungota, Selnica ob Dravi, Videm, Ormož, Pesnica, Benedikt, Miklavž na Dravskem polju, Rače-Fram, Cerkljenjak, Cirkulane. V navedenih 16 občinah je bilo skupaj 368.382 turistov in 798.418 prenočitev. Samo 4 občine v Podravju (Maribor, Ptuj, Hoče-Slivnica in Slovenska Bistrica) beležijo 90 % vseh prihodov in nočitev.

Tabela 20: Štiri vodilne občine v Podravju po številu prihodov turistov in nočitev (2019)

Občina/regija	prihodi	% prihodov v regiji	nočitve	% nočitev v regiji
Maribor	217.817	59,13	454.004	56,86
Ptuj	66.970	18,18	156.668	19,62
Hoče-Slivnica	28.452	7,72	56.658	7,09
Slovenska Bistrica	20.389	5,53	49.138	6,15
Skupaj 4 občine	333.628	90,57	716.468	89,74
Podravje	368.382	100	798.418	100

Vir: Republika Slovenija, Statistični urad (<https://pxweb.stat.si/SiStat>)

Turizem bo med najbolj prizadetimi gospodarskimi panogami, ki se bo s posledicami COVID-19 soočal ne samo zaradi »karantene« temveč tudi zaradi politike sosednjih držav in njihovega odpiranja mej, saj večina turistov prihaja iz Srednje Evrope (Nemčija, Avstrija, Poljska, Italija, Hrvaška). Pričakuje se, da bo turizem za okrevanje potreboval največ časa med vsemi gospodarskimi panogami.

3.5 Kmetijstvo in gozdarstvo

3.5.1 Kmetijstvo

Kmetijstvo v Sloveniji in Podravju ohranja svoje prostorske in socialne razsežnosti, hrana pa vedno bolj postaja strateška dobrina. Poleg gospodarske (strogo pridelovalne) se kmetijstvu vse bolj pripisujejo tudi druge družbeno pomembne funkcije, ki jih tržni mehanizmi žal danes še ne uravnavajo. Med njimi lahko izpostavimo številne pozitivne vplive kmetijstva na okolje (ohranjanje biodiverzitete, številne ekosistemske funkcije idr), vplive na socialno ravnovesje, na podobo kulturne pokrajine, na ohranjanje naravnih vrednot in kulturne dediščine.

Skupna kmetijska politika (SKP) se mora nenehno prilagajati izzivom, s katerimi se srečuje evropsko kmetijstvo. SKP po letu 2020 bo enostavnejša in še bolj prilagojena potrebam kmetom, temeljila pa bo na treh splošnih in devetih specifičnih ciljih. Splošni cilji so podkrepljeni s horizontalnim ciljem in razširjanjem znanja, dodaten poudarek je na inovacijah in digitalizaciji v kmetijstvu in na podeželskih območjih.

Trije splošni cilji:

- spodbujanje prehranske varnosti,
- krepitev skrbi za okolje in podnebnih ukrepov,
- krepitev podeželskih območij.

S kmetijsko politiko se podpira trajnostni razvoj kmetijstva, ki naj bo ekonomsko učinkovito in konkurenčno, socialno in družbeno odgovorno, hkrati pa tudi okolju prijazno in vzdržno. V prihodnje bo potrebno zagotoviti prehransko varnost s stabilno pridelavo varne, kakovostne in potrošniku dostopne hrane, ohraniti čisto okolje in rodovitno zemljo ter zagotoviti poseljenost in skladen razvoj podeželja.

Gospodarsko stabilnost kmetijskih gospodarstev se na nacionalni ravni spodbuja s finančnimi podporami, prilagojeno davčno politiko, poenostavljenim računovodskim sistemom in možnostjo številnih dopolnilnih dejavnosti na kmetijah. V Sloveniji je po podatkih zadnjih razpoložljivih podatkih iz leta 2016 69.902 kmetijskih gospodarstev (tj. kmetijskih podjetij in družinskih kmetij skupaj) in za 6,36% manj kot leta 2010. Največ kmetijskih gospodarstev je v podravski regiji, ki ji sledita savinjska in pomurska statistična regija, daleč najmanj pa v zasavski statistični regiji.

V Podravski regiji je leta 2016 bilo 10.990 kmetijskih gospodarstev kar pomeni 10% upad števila glede na leto 2010. Od celotne površine zemljišč v regiji Podravje v uporabi prevladujejo kmetijska zemljišča katerih delež znaša 69,63%, vendar so se kmetijska zemljišča v uporabi v primerjavi z letom 2000 zmanjšala za 1.606 ha oz. za 2%. Nerodovitnih površin je 1,66%, medtem, ko delež gozda obsega 28,71% vseh zemljišč v uporabi. Na območju Spodnjega Podravja prav tako prevladujejo kmetijska zemljišča, ki obsegajo 16,2% vseh kmetijskih zemljišč v regiji Podravje. Na območju ORP Slovenske gorice je bilo po zadnjih uradno dostopnih podatkih (SiStat, 2010) 16.797 ha kmetijskih zemljišč. Na območju ORP Prlekija prevladujejo kmetijska zemljišča, ki obsegajo 13,01% vseh kmetijskih zemljišč v

regiji Podravje. V Sloveniji imamo več kot polovico kmetij na območjih z omejenimi dejavniki pridelave (OMD), kamor spada skoraj celotno območje ORP Slovenske gorice, Haloze, ... Iz podatkov ARSKTRP je razvidno, da je na območju ORP Slovenske gorice skoraj 72,1 % obdelovalnih površin na območjih OMD (podatki za leto 2019). Število kmetijskih gospodarstev po letih upada, v letih od 2017 - 2019 se je na celotnem območju ORP SG zmanjšalo za 120 KMG, kar predstavlja cca. 7 % kmetijskih gospodarstev območja.

Tabela 21: Skupna in kmetijska zemljišča

	Vrsta zemljišča SKUPAJ	Kmetijska zemljišča	Gozd	Nerodovitno
SLOVENIJA	897.650	494.641	387.868	15.142
Podravje	115.030	80.100	33.021	1.909
ORP Spodnje Podravje	34.244	25.793	7.757	690
ORP Slovenskih goric	16.797	11.334	4.796	667
ORP Prlekija	13.395	10.423	2.641	331

Vir: Republika Slovenija, Statistični urad (<https://pxweb.stat.si/SiStat>)

Po tipu kmetovanja v regiji Podravje prevladujejo kmetijska gospodarstva za specializirano rejo pašne živine, tem pa sledijo kmetijska gospodarstva, ki se ukvarjajo s specializirano pridelovanjem poljščin, mešano rastlinska in mešano živinorejska kmetijska gospodarstva.

Na območju regije Podravje, je bilo po zadnjih razpoložljivih podatkih registriranih 4.992 vinogradnikov, ki obdelujejo 7.170 vinogradov na površini 3.949,6 ha. Na območju Spodnjega Podravja se nahaja 28,7% površin namenjenih vinogradništvu, na katerih je 1.955 pridelovalcev, po zadnjih razpoložljivih podatkih, pridelalo 3,8 milijonov sadik. Na območju ORP Slovenske gorice je 15,3 % površin vinogradov napram celotni regiji Podravje, posajenih pa 2,2 mio sadik trte. Na območju ORP Prlekija se nahaja 26,6% površin namenjenih vinogradništvu, na katerih je 1.029 pridelovalcev, po zadnjih razpoložljivih podatkih, pridelalo 3,76 milijonov sadik.

Tabela 22: Pridelovalci, površina, število vinogradov in število sadik glede na sedež kmetijskega gospodarstva

Območje	Pridelovalci	Površina (ha)	Število vinogradov	Število sadik (v 1000)
SLOVENIJA	25.582	16.354,3	4.2970	58.914,1
Podravska	4.992	3.949,6	7.170	14.326,4
ORP Spodnje Podravje	1.955	1.134,4	2.781	3.851,2
ORP Slovenske gorice	765	571,1	1.018	2.240,2
ORP Prlekija	1.029	1.050,5	1.588	3.763,2

Vir: Republika Slovenija, Statistični urad (<https://pxweb.stat.si/SiStat>) 2009

Slovenija ima tako v primerjavi z EU–15 kot tudi z EU–28 še vedno zelo neugodno velikostno strukturo kmetijskih gospodarstev. Na območju Podravske regije so v letu 2016 prevladovala KZU od 10 do pod 20 ha, teh je bilo za 17.203 ha, oz. za 21,62 %. Na drugem mestu po velikostnem razredu so KZU v velikostjo od 5 do pod 10 ha, ki skupaj obsegajo 15.646 ha oz. 19,66 % KZU. Največji delež kmetijskih gospodarstev, kar 61,68% je tistih, ki razpolagajo z zemljišči od 0 do pod 5 ha KZU.

Eden največjih razvojnih problemov slovenskega kmetijstva je zemljiška in posestna razdrobljenost, kar je značilno tudi za Podravje. Zaradi pretirane razdrobljenosti tudi večje kmetije ne dosegajo pridelovalnega optimuma. Tudi kmetije, ki z najemanjem ali z nakupom zemlje večajo svojo posest, praviloma s tem večajo tudi število parcel. Zanimanje kmetov po dodatnem najemu ali nakupu oz. oddaji ali prodaji obdelovalnih zemljišč kažejo trenutne razmere v kmetijstvu Podravja. Med kmetijami ni interesa ne po dodatnem najemu/nakup oz. oddaji/prodaji obdelovalnih zemljišč. Takšen rezultat je pravzaprav presenetljiv, saj regijo označujejo podpovprečno velike kmetije. Razlogov za tako majhen interes kmetov je lahko več; pomanjkanje delovne sile (otroci se šolajo), staranje gospodarjev, ni potomca na kmetiji, razmeroma dobra dostopnost delovnih mest, splošen trend opuščanja kmetijskih zemljišč. Najmanj interesa po dodatnih zemljiščih pričakovano kažejo kmetije v Halozah.

Največ njivskih površin je v Podravju, namenjenih pridelavi žit s katero se ukvarja 3.106 kmetijskih gospodarstev. Sledi pridelava krmnih rastlin, ki obsega 3.488 ha in se z njo ukvarja 1.735 kmetijskih gospodarstev in pridelava krompirja s katero se ukvarja 1.647 kmetijskih gospodarstev v Podravju. V živinoreji so spremembe v obsegu proizvodnje praviloma manjše kot v rastlinski pridelavi, čeprav so tudi pri tem med leti opazna nihanja. Dolgoročno šibak trend zmanjševanja proizvodnje na agregatni ravni se je, kot kažejo podatki, ustavil, saj se je ustavil negativni trend obsega prašičereje, ki je bil poglavitni razlog zmanjševanja obsega živinoreje. V letu 2018 se je živinorejska proizvodnja povečala, v primerjavi s predhodnim letom je bila večja za malo manj kot odstotek.

Če primerjamo stopnjo zagotavljanja samooskrbe Podravja s slovenskimi razmerami pa je slika kljub vsemu izrazito pozitivna. Obseg obdelovalnih zemljišč na prebivalca Podravja je skoraj za štirikrat večji kot na prebivalca Slovenije in tudi presega površino, ki je potreba za zagotavljanje samooskrbe. Tako Podravje z vidika zagotavljanja boljše stopnje samooskrbe predstavlja nacionalno pomembno in posebej vredno regijo, kar bi morali upoštevati tako pri oblikovanju nacionalnih kot regionalnih, razvojnih ukrepov in usmeritev.

Podatki za Slovenijo kažejo na znižanje stopnje samooskrbe v zadnjih 20 letih. Nizka stopnja samooskrbe je značilna za zelenjavo (39 %), sadje (48 %), krompir (48 %) in žita (68 %). Zadovoljiva je samooskrba z mesom (81 %) in jajci (96 %). Zelo niha tudi samooskrba z medom.

Tabela 23: Skupne površine za namakanje (2015-2019)

	Skupaj površina (ha)				
	2015	2016	2017	2018	2019
SLOVENIJA	6.084	5.810	5.997	6.497	6.673
Vzhodna Slovenija	3.859	3.571	3.742	4.444	4.523
Podravje	2.471	2.177	2.328	2.305	2.293

Vir: Republika Slovenija, Statistični urad (<https://pxweb.stat.si/SiStat>) 2009

Namakanje je eden ključnih ukrepov za blaženje in prilagajanje na podnebne spremembe. Z namakanjem dosegamo okoljsko učinkovito kmetijsko pridelavo na varovanih področjih, na nivoju kmetij pa nam omogoča visoke, kakovostne in stabilne pridelke zelenjave in poljščin. V Podravju skupna površina zemljišč, ki so pripravljena za namakanje že od leta 2015 vztrajno pada, medtem ko v Sloveniji narašča, kar kaže na slabo gospodarjenje s tovrstnimi zemljišči in hkrati kaže na velik potencial v prihodnje. Še slabša je slika pri dejansko namakanih površini. Od leta 2015 (627 ha) se je površina zmanjšala za slabo tretjino, količina porabljene vode se je iz leta 2015 ko smo porabili 375 (1.000 m³)

vode zmanjšala v letu 2019 na samo 74 (1.000 m³). V Sloveniji je poraba vode za namakanje ostala na ravni leta 2015.

3.5.2 Dopolnilne dejavnosti in ekološko kmetijstvo

Dopolnilne dejavnosti na kmetijah, turizem in rekreacija so že elementi gospodarske rasti vendar še nezadostno izkoriščene. Zlasti v zadnjih desetih letih je prišlo do razmaha dopolnilnih dejavnosti na podeželju, predvsem turizma na kmetijah, v glavnem izletniškega. Žal je še vedno čutiti veliko pomanjkanje prenočišč in kulinarične ponudbe, predvsem pa programov, ki bi vključevali širšo, celostno in kakovostno ponudbo (kulinarika, prenočitvene kapacitete, izven penzijske aktivnosti,...). Še naprej bo potrebno spodbujati dopolnilne dejavnosti na kmetiji in kombinacijo dela v kmetijstvu z zaposlitvijo zunaj njega. Dopolnilne dejavnosti na kmetijah (predelava pridelkov, turizem, storitve itd.) so elementi gospodarske rasti, ki so na tem območju še nezadostno izkoriščene.

Ohranjanje biotske raznovrstnosti, krajinske pestrosti in naravnih ekosistemov v zadnjem času postaja v okviru okoljskih programov vse pomembnejše področje. Na spreminjanje krajine najbolj vplivajo posegi v naravo, med katerimi je tudi konvencionalno kmetijstvo. Usmerjanje v okolju bolj prijazne načine kmetovanja je zato v prihodnje edina možna alternativa konvencionalnemu načinu. Posebej ob dejstvu, da se potrošniki vse bolj zavedajo pomena zdrave prehrane, oziroma hrane, pri kateri je omogočena sledljivost, preverjanje njene kakovosti praktično od polja do krožnika.

Na območju Spodnjega Podravja je zaradi različnih omejitvenih pogojev (vodovarstvena območja pitne vode, razgiban relief, ponekod slabša lokalna infrastruktura) potrebno zelo skrbno načrtovati bodoče usmeritve v kmetijstvu in širše na podeželju. Nedvomno ima z vidika ohranjanja naravnih virov in ekološke stabilnosti regije velik pomen postopen prehod iz trenutno prevladujočih intenzivnih v trajnostne oblike pridelave, predvsem ekološko kmetovanje. Ekološko kmetijstvo temelji na biološkem razumevanju medsebojnih povezav v kmetijstvu. Razvilo se je v celosten koncept kmetijskega gospodarjenja, ki si v sozvočju z naravo prizadeva za čim bolj sklenjen krogotok snovi in energije na kmetiji oziroma posestvu.

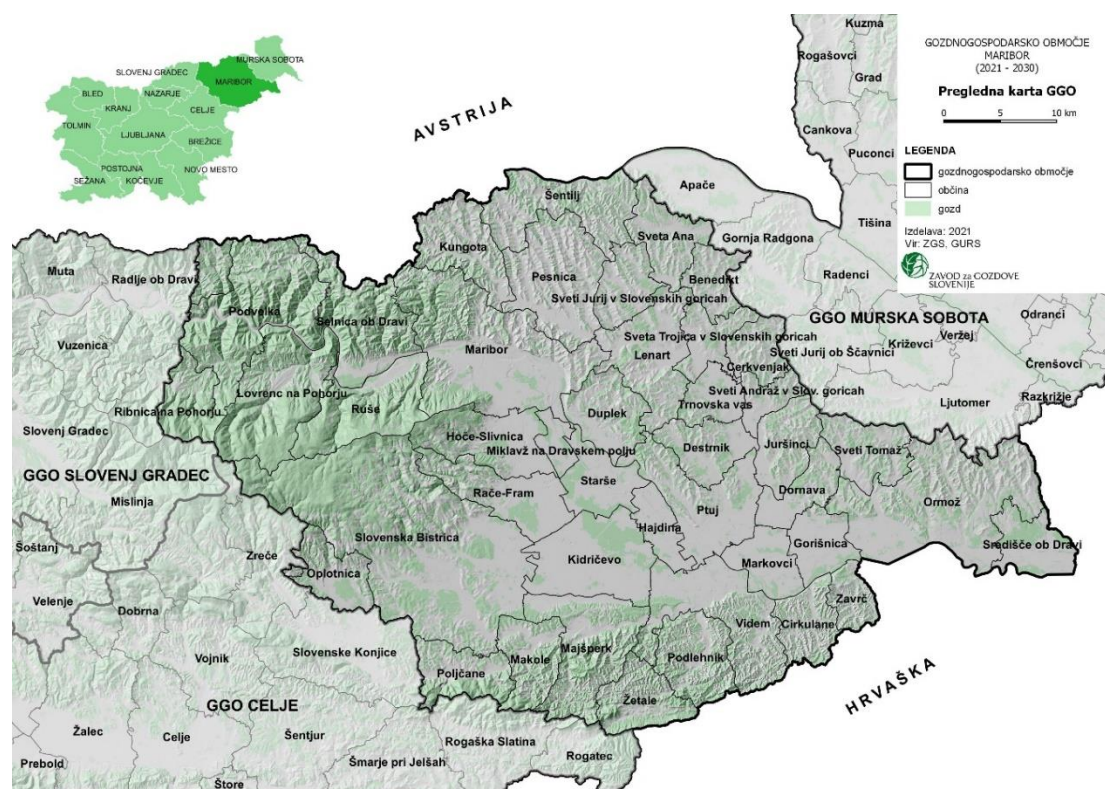
Iz uradno dosegljivih podatkov je razvidno, da se veliko kmetov odloča za ekološko kmetovanje. Po zadnjih podatkih za leto 2019 deluje na območju Spodnjega Podravja 49 ekoloških kmetij in 197 integriranih kmetij. Število pridelovalcev pa se še naprej povečuje, saj je v Spodnjem Podravju v tem trenutku še kar nekaj kmetij v postopku preusmeritve v ekološko kmetovanje. Ta trend je po podatkih KGZS Zavoda Ptuj in KGZS Zavoda Maribor ter AKTRP opazen tudi na območju ORP Slovenske gorice, kjer je bilo v letu 2019 72 ekoloških kmetij.

3.5.3 Gozdarstvo

Podravski regiji ima 9.842 kmetijskih gospodarstev tudi gozd. Trend kaže na upadanje števila le-teh, prav tako se zmanjšuje površina gozdov, ki jih kmetijska gospodarstva uporabljajo. Za območje je značilna velika raznolikost glede velikosti in razdrobljenosti posesti ter razlike v številu lastnikov gozdov. Povprečna posest meri le 2,13 ha.

Raziskave kmetijskih gospodarstev in podrobne analize poseka v gozdovih družinskih kmetij kažejo naraščajoč trend pridobivanja lesa. Povprečni posek na družinsko kmetijo, ki je imela posek, se je v zadnjih desetih letih s 15,66 m³ povečal na 22,64 m³.

Slika 18: Pregledna karta GGO

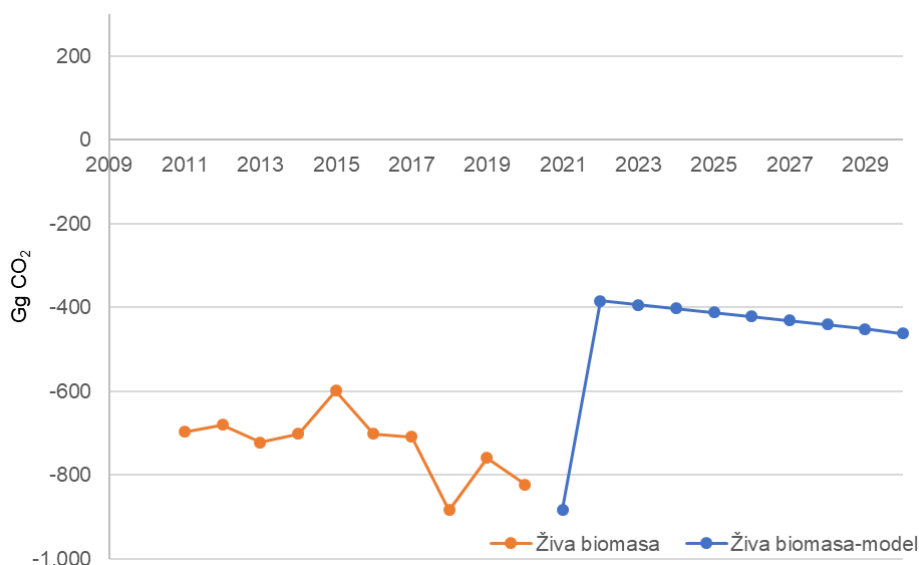
Več kot polovica gospodarjev kmetij na območju Podravja, oziroma 57,2 % gospodarjev je starejših od 51 let (nižja od povprečne starosti gospodarja-upravitelja na kmetijskih gospodarstvih, ki je 57 let). Lastniška in starostna struktura neugodno vpliva na nadaljnji razvoj kmetijstva, ki zahteva modernizacijo in prestrukturiranje.

Splošna izobrazba gospodarjev na kmetijskih gospodarstvih se je v Podravju v zadnjih letih dvignila. Povečal se je delež gospodarjev, ki dosegajo srednjo splošno izobrazbo in več. V Podravju upravlja družinske kmetije 65,44 % gospodarjev, ki nimajo pridobljene formalne kmetijske izobrazbe (imajo le praktične izkušnje v kmetovanju), 23,15 % gospodarjev pa ima le tečaj iz kmetijstva, ne pa tudi formalne izobrazbe.

Ponori ogljika

V GGO Maribor so bili gozdovi v obdobju 2011–2020 vir ponorov ogljika, in sicer je znašala povprečna letna vrednost ponorov 495 Gg CO₂. Od povprečja nekoliko odstopata leti 2014 in 2015. Leta 2014 se je skladiščilo 612 Gg CO₂, leta 2015 pa, zaradi povečanega obsega sečenj zaradi žledoloma v letu 2014, najmanj v preteklem desetletju, in sicer 381 Gg CO₂ (slika 19).

Slika 19: Ponori ogljika za obdobje 2011-2030

Posek

V preteklem obdobju 2011–2020 je bilo posekanih 4.462.053 m³ lesne mase, realizacija načrtovanega poseka je znašala 62,7 %. Tako na ravni GGO kot tudi po posameznih kategorijah lastništva je bila realizacija višja pri iglavcih.

Na dinamiko sečenj po letih so močno vplivale ujme. Največ skupne lesne mase je bilo posekane leta 2014, kar je posledica žledoloma, ki se je zgodil februarja 2014. Sledi leto 2019, ki so ga zaznamovale gradacije podlubnikov, kot posledica vetrolomov v letih 2017 in 2018.

Gojitvena, varstvena in druga dela

V preteklem obdobju je nastal velik razkorak med načrtovanimi in realiziranimi deli. V zasebnih gozdovih na realizacijo del pomembno vplivajo še razpoložljiva proračunska sredstva za vlaganja v gozdove in za (so)financiranje vlaganj.

Realizacija programa gojitvenih in varstvenih del v državnih gozdovih je bila v veliki meri odvisna od sredstev, ki jih je SKZG ter kasneje SiDG namenil za vlaganje v državne gozdove. Veliko začetnih težav pri organiziranosti SiDG je močno vplivalo na izvedbo gojitvenih in varstvenih del v letih 2016 do 2018.

Dela za naravno obnovo gozda so bila izvedena na površini 12,0 % od načrtovane. Ker se nekatera dela opravijo že pri sami sečnji, je bil dejansko izveden večji obseg, vendar ni bil evidentiran. Obnova s sadnjo je bila izvedena v obsegu 80,0 % od načrtovanega, od tega je bil velik del obnove s sadnjo izveden na po ujmah ogolelih površinah.

V sklopu negovalnih del je bila v največjem deležu realizirana obžetev, kar kaže na odgovoren odnos lastnikov do obnove s sadnjo. V velikem deležu je bila realizirane tudi nega mladja, medtem ko so nega gošče, letvenjaka in mlajšega drogovnjaka realizirane v precej manjšem obsegu. V zadnjih nekaj letih je bila v večji meri načrtovana in izvajana nega prebiralnega gozda.

Med varstvenimi deli je prevladovala zaščita pred divjadjo, pretežno na posajenih površinah. Na večjih površinah se je najpogosteje uporabljala zaščita z ograjo ali premazi. Posamična zaščita s tulci in količenjem se je uporabljala praviloma na manjših površinah.

V okviru ukrepov nege habitatov so se izvajala dela za divjad. Najpogostejši ukrepi so bili vzdrževanje travnikov in pašnikov v gozdu (69 ha), sadnja plodonosnih drevesnih vrst (1.400 sadik), vzdrževanje grmišč (2 ha) in ohranjanje biotopov. Stopnja realizacije teh del se je močno povečala z vzpostavitvijo možnosti sofinanciranja del iz sredstev Gozdnega sklada. V zadnjem desetletju je bilo prepuščeno naravnemu razvoju 377 ha površin, v zasebnih gozdovih pa še 1.566 m³ lesne mase posameznih dreves. V sklopu Gozdnega sklada je bilo za namen habitatnega drevja prepuščenih 280 m³ drevja.

Načrtno prepuščanje delov biotopov pomembnih za ohranjanje in razvoj ogroženih vrst (ukrep 653) se je izvajalo v največjem obsegu na območjih Natura 2000, to so Pohorje in Boč-Haloze-Donačka gora. Na drugih območjih Nature 2000 (Zgornja Drava s pritoki, Mura, Drava in Ličenca pri Poljčanah) je bil obseg izločenih ekocelic manjši. Glavne vrste, zaradi katerih je bil izveden ukrep naravnega razvoja biotopov, so škrlatni kukuj (Boč-Haloze-Donačka gora), triprsti detel, divji petelin, alpski kozliček, koconogi čuk, mali skovik in mali podkovnjak (Pohorje). Vse drevje znotraj ekocelic je prepuščeno naravnemu razvoju za dobo dvajsetih let.

Lesna industrija

Lesna industrija je v Podravju slabše razvita kot kaže potencial lesne biomase. V skupini C16 - Obdelava in predelava lesa, proizvodnja izdelkov iz lesa, plute, slame in protja, razen pohištva je bilo v Podravju v letu 2020 zaposlenih 695 oseb. Čisti poslovni izid skupine je znašal 3.118.180,00 EUR, celotni prihodki pa so znašali 90.521.382,00 EUR. Po celotnih prihodkih so največja podjetja: Marles hiše Maribor d.o.o., Lumar IG d.o.o., Bioles horizont d.o.o. ter Kager hiša d.o.o. Podjetja skupine C16 so koncentrirana v občini Maribor, Ptuj, Hoče-Slivnica, Slovenska Bistrica in Miklavž na Dravskem polju. V skupini *C31 Proizvodnja pohištva* je v letu 2020 delovalo 127 podjetij, od tega jih je bilo 12,6 % odličnih subjektov, 13,4% z nizkim tveganjem in kar 39,4% izbrisanih ali insolventnih subjektov. Skupina je zaposlovala približno 130 oseb. Podjetje s 105.841,00 EUR je podjetje z največjimi prihodki v podravski skupini, kar je relativno nizko. V Podravju, glede na tradicijo kovinsko-predelovalne industrije velja omeniti tudi uspešno podjetje Lestro Ledinek d.o.o., ki proizvaja najsodobnejše stroje za izdelavo lesa. Pri spodbujanju podravskega podjetniškega okolja zato velja v obdobju 2021 – 2027 nameniti večjo pozornost priložnostim, ki izhajajo iz potencialov lesne biomase.

3.6 Teritorialno sodelovanje

Evropsko teritorialno sodelovanje je cilj kohezijske politike, namenjen čezmejnemu reševanju težav in skupnemu razvoju potenciala različnih ozemelj. Evropski sklad za regionalni razvoj podpira ukrepe, namenjene sodelovanju, prek treh ključnih elementov: čezmejnega sodelovanja, nadnacionalnega sodelovanja in medregionalnega sodelovanja.

Pravila za evropsko teritorialno sodelovanje v obdobju 2021–2027 so določena v uredbi o posebnih določbah za cilj »evropsko teritorialno sodelovanje« (Interreg). V obdobju 2021–2027 je evropsko teritorialno sodelovanje sestavljeno iz štirih delov (sklopov):

- čezmejno sodelovanje (Interreg A),
- nadnacionalno sodelovanje (Interreg B),
- medregionalno sodelovanje (Interreg C),
- sodelovanje najbolj oddaljenih regij (Interreg D).

Predlagana uredba določa tudi dva specifična cilja programa Interreg:

- boljše upravljanje sodelovanja,
- varnejša in bolj varovana Evropa.

V programskem obdobju 2021–2027 bo približno 8 milijard EUR (v cenah iz leta 2018) dodeljenih za evropsko teritorialno sodelovanje. Ta sredstva so dodeljena, kot sledi:

- 72,2 % (tj. skupaj 5.812.790.000 EUR) za kopensko in pomorsko čezmejno sodelovanje,
- 18,2 % (tj. skupaj 1.466.000.000 EUR) za nadnacionalno sodelovanje,
- 6,1 % (tj. skupaj 490.000.000 EUR) za medregionalno sodelovanje,
- 3,5 % (tj. skupaj 281.210.000 EUR) za sodelovanje najbolj oddaljenih regij.

Glavni vir financiranja ETS je Evropski sklad za regionalni razvoj, ki za slovenske prijavitelje prispeva 80% vseh javnih sredstev programa. Slovenski prijavitelji prispevajo k izvedbi posameznega projekta 20% lastnih virov.

3.6.1 Makroregije

Podravska razvojna regija se umešča v tri makroregije: Podonavsko, Alpsko in Jadransko-Jonsko. V vseh treh je upravičena do sodelovanja celotna država.

EU Strategija za Alpski prostor (EUSALP)

EUSALP vključuje 7 alpskih držav, od tega 5 članic EU (Slovenija, Avstrija, Francija, Nemčija, Italija) ter Lihtenštajn in Švica. Strategija se udejanja preko devetih tematskih akcijskih skupin. Območje predstavlja najbolj dinamičen in gospodarsko razvit del Evrope. Alpska strategija se usmerja na konkurenčnost in inovativnost, trajnostno mobilnost in energetske učinkovitost, naravne in kulturne vire ter horizontalno politiko upravljanja.

EU Strategija za Jadransko-Jonsko regijo (EUSAIR)

EUSAIR vključuje 9 držav Jadransko-Jonske regije, med njimi 4 države članice (Slovenija, Hrvaška, Italija, Grčija) ter 5 držav izven EU (Albanija, BiH, Črna gora, Srbija in S Makedonija). Strategija sloni na 4 tematskih stebrih, ki pokrivajo transport in povezljivost, energijo, modro rast, okolje in zeleno rast ter trajnostni turizem. Ta strategija je najmlajša med makroregionalnimi strategijami, saj je bila sprejeta šele 2014.

EU strategija za Podonavje (EUSDR)

Na območju EUSDR, ki se razteza od Črnega gozda v Nemčiji do Črnega morja ob obalah Romunije, Ukrajine in Moldavije, prebiva 115 milijonov prebivalcev. EUSDR sledi naslednjim načelom: pravica do življenja v čistem in ohranjenem okolju, pravica do dobrih življenjskih pogojev in pravica do varnega življenja. Oblikovana je na štirih stebrih: regionalni povezljivosti, zaščiti okolja, gradnji prosperitete in krepitvi regije.

3.6.2 Teritorialno sodelovanje 2014 - 2020

Podravska regija uspešno dopolnjuje kohezijska sredstva s sodelovanjem v projektih ETS. V potrjenih projektih ETS je bilo v obdobju 2014 – 2020 več kot 17 % partnerjev iz podravske regije, pri čemer je višina dodeljenih sredstev ESRR na prebivalca v teh projektih blizu slovenskega povprečja.

Podravska regija sodeluje v čezmejnih programih z Avstrijo, Hrvaško in Madžarsko ter medregionalnih transnacionalnih programih, ki pripomorejo h strateškemu umeščanju Podravja v čezmejni in širši

evropski prostor. Obenem se v teh aktivnostih generirajo nova znanja in prenašajo dobre prakse med partnerji in širše v regiji. Programi in projekti so s področja internacionalizacije malih in srednjih podjetij, trajnostnega upravljanja urbanih območij, podjetništva, inovacij s trajnostnim učinkom, krožnega gospodarstva, vključevanja razvojnega potenciala mladih migrantov in drugih vsebin.

Podravske organizacije so v obdobju 2014 – 2020 sodelovale v 241⁸ teritorialnih projektih (čezmejni, transnacionalni in medregionalni), sofinanciranih s strani ESRR v višini 35.569.363,38 EUR. Organizacije, ki so sodelovale v teritorialnem sodelovanju so registrirane v 12 podravske lokalnih skupnostih, pri čemer so projekti zgoščeni na Ptuj in v Mariboru.

Tabela 24: Teritorialni projekti

Občina	Število projektov	Višina ESRR sofinanciranja
Destrnik	1	61 119,68
Gorišnica	1	63 928,50
Hoče - Slivnica	1	93 712,50
Ormož	1	250 548,75
Ptuj	77	1 803 582,71
Maribor	146	21 016 588,98
Slovenska Bistrica	5	832 896,85
Pesnica	3	365 640,25
Sv. Ana	2	227 096,11
Selnica	1	62 808,2
Šentilj v Sl. goricah	1	358 544,00
Lenart	3	432 896,85
SKUPAJ	241	35.569.363,38

Vir: www.keep.eu

Sodelovanje podravske organizacije v teritorialnem sodelovanju 2021 – 2027

V skladu s posameznimi cilji in prioriteta programov ter ob upoštevanju regionalnih izzivov lahko pričakujemo, da bodo podravski prijavitelji sodelovali v vseh teritorialnih programih, ki so odprti za regijo. *Smiselno in potrebno bi bilo več usklajevanja na regionalni ravni, predvsem da bi se izognili nepotrebemu podvajanju vsebin in že obstoječih rešitev.* Zato je nujna, da na regionalnem nivoju oblikujemo teritorialno platformo, ki bo povezovala deležnike in promovirala rezultate ter dosežene cilje posameznih projektov, saj le tako lahko dosežemo ustrezno koncentracijo in regionalni napredek.

Podravski prijavitelji si naj v obdobju 2021 – 2027 prizadevajo, da prevzemajo vlogo vodilnega partnerja v teritorialnih projektih sodelovanja.

Namen in cilji teritorialnega sodelovanja v Podravju 2021 - 2027

Načrtovanje in izvajanje ukrepov teritorialnega sodelovanja v Podravju ima v obdobju 2014 – 2020 štiri cilje:

1. Doseči razvojne presežke v sodelovanju s čezmejnimi/medregionalnimi/transnacionalnimi partnerji;

⁸ Vir: www.keep.eu [17. 2. 2022]

2. Udejanjiti nove in koristne rešitve v skupnem družbenem polju;
3. Doseči kvalitetno sodelovanje četverne spirale oz. medinstitucionalnega povezovanja (akademska, podjetniška, upravna sfera in končni uporabniki/koristniki);
4. Povezati projektne partnerje in deležnike teritorialnega sodelovanja v Podravju z namenom bolj usklajenega delovanja in povezovanja in posledično večjega učinka na regionalni razvoj, kar je moč storiti ob ustrezni informacijski platformi kot tudi rabi socialnih omrežij.

Strukturiranje teritorialnega sodelovanja poteka na treh stebrih: čezmejno, medregionalno in transnacionalno sodelovanje. V okviru čezmejnega sodelovanja ima v Podravju najdaljši historiat čezmejno sodelovanje z Avstrijo, predvsem avstrijsko Štajersko in nato s Hrvaško in Madžarsko.

Čezmejno sodelovanje v Podravju 2021 – 2027

Podravska razvojna regija sodeluje v treh čezmejnih programih, in sicer z Avstrijo (Štajerska, Gradiščanska, Koroška), Hrvaško in Madžarsko. Indikativna alokacija po programih: Slovenija – Avstrija 45,8 milijonov evrov, Slovenija – Hrvaška 39,4 milijone evrov in Slovenija – Madžarska 14,1 milijon evrov. Vsi trije čezmejni programi naslavljajo drugi in četrti cilj kohezijske politike: »bolj zelena, nizkoogljična in odporna Evropa« ter »**bolj socialna** Evropa, ki podpira učinkovito in vključujoče zaposlovanje, izobraževanje, razvoj spretnosti in znanja, socialno vključenost in enakopraven dostop do zdravstva ter krepi vloge kulture in trajnostnega turizma« ter specifični cilj teritorialnega sodelovanja (Interreg), tj. vključujočo in sodelujočo čezmejno regijo.

Čezmejni programi naslavljajo tri strateške cilje Podravske razvojne regije:

Nizkoogljična
in bolj zelena
regija

Bolj privlačna
in socialna
regija

Regija, ki je
bliže
državljanom

Transnacionalno sodelovanje

Poslanstvo transnacionalnih programov je priprava skupnih razvojnih rešitev za skupne izzive. Poudarek je na krepitvi institucionalnih zmogljivostih javne uprave in javnega sektorja, tudi v povezavi z zasebnim sektorjem, in na izboljšanju razvojnih politik ter strategij.

Vloga transnacionalnih projektov je razvijati, testirati in izvajati evropske, makroregionalne in državne razvojne politike ter strategije v transnacionalnem kontekstu; z uporabo prostorskega pristopa. Transnacionalni projekti so vključeni v postopke oblikovanja politik in v pripravo določene politike na široko uveljavitev v praksi. Spričo tega tipični transnacionalni projekti obsegajo strateški razvoj politik, preučevanje učinkov politik in pilotne akcije. Splošni cilj transnacionalnih programov je razviti institucionalne kapacitete javnega sektorja, upoštevajoč v obzir potrebe ciljnih skupin in razvoj večnivojskih in večsektorskih rešitev v programskih območjih. Tudi, ko v projektih sodelujejo podjetja, morajo biti projekti osredotočeni na javni oz. splošni interes. Transnacionalni projekti ne financirajo velikih investicij, povezovanja in mreženja brez ostalih rezultatov ter samostojnih raziskav ali študij.

Programi transnacionalnega in medregionalnega sodelovanja odpirajo možnosti sodelovanja upravičencev iz različnih držav in omogočajo dostop do znanja in izkušenj predstavnikom nacionalne, regionalne in lokalne ravni, interesnih združenj, raziskovalnih institucij in civilne družbe ter predstavnikom resornih ministrstev in njihovih izvajalskih institucij.

Tabela 25: ESRR in specifični cilji Interreg

ESRR in SPECIFIČNI CILJ INTERREG	Območje Alp	Srednja Evropa	Jadransko-Jonski (ADRION)	Mediteran (MED)	Podonavje
SC1: konkurenčnejšo in pametnejšo Evropo s spodbujanjem inovativne in pametne gospodarske preobrazbe ter regionalne povezljivosti na področju IKT (cilj politike 1)					
SC2: bolj zeleno, nizkoogljično Evropo, ki prehaja na gospodarstvo z ničelno stopnjo neto emisij ogljika in je odporna					
SC3: bolj povezano Evropo, z izboljšanjem mobilnosti (cilj politike3)					
SC4: bolj socialno in vključujočo Evropo, z izvajanjem evropskega stebra socialnih pravic (cilj politike 4)					
SC5: s krepitvijo vloge kulture in trajnostnega turizma pri gospodarskem razvoju, socialni vključenosti in socialnih inovacijah					
Specifični Interreg: izboljšanje sodelovanja in upravljanja					

Medregionalno sodelovanje

Podravska razvojna regija lahko s svojimi institucijami sodeluje tudi v naslednjih medregionalnih programih: Interreg Evropa, ESPON in URBACT.

Vsi Interreg programi so financirani iz Evropskega sklada za regionalni razvoj.

Kdo lahko sodeluje v teritorialnih programih?

Vsi teritorialni programi (transnacionalni, čezmejni in medregionalni) omogočajo sodelovanje organizacij tako javnega kot privatnega sektorja, ki prinašajo dodano vrednost za izvedbo posameznih projektov. Te organizacije lahko nastopajo kot partner, opazovalec ali kot zunanji strokovnjaki. Vendar velja opozorilo, da fizične osebe ne morejo postati projektni partner. V nekaterih programih kot je npr. čezmejni program med Slovenijo in Madžarsko morajo biti prijavitelji javne organizacije.

Kako se oblikujejo partnerstva?

Po pravilu morajo partnerji izhajati iz programskega območja in imeti zadostne finančne in človeške vire za izvedbo projekta. Teme, ki jih izberejo za sodelovanje morajo biti del njihovih pristojnosti in odgovornosti. Običajno projekti presegajo 2 mio EUR in so razdeljeni med partnerje glede na njihove vloge in odgovornosti v projektu. Slovenski partnerji morajo za svoj projektni proračun prispevati 20% lastnih virov.

Kakšne so neposredne koristi od sodelovanja?

Organizacije pridobivajo nova znanja in veščine ter s partnerji izmenjajo izkušnje in dobre prakse, postavljajo skupne vizije in raziskujejo možnosti za doseganje skupnih ciljev. Lahko oblikujejo projekte, ki imajo neposredni učinek na stebre trajnostnega razvoja in vključujejo prebivalce v vseh stopnjah projekta – od razvoja projekta do njegove izvedbe, evalvacije do neposrednih koristi, ki izhajajo iz projekta.

4 MULTIKRITERIJSKI OKVIR REGIJE PODRAVJA

4.1 Swot analiza

Swot analiza je bila izdelana na podlagi predhodnih analiz in dejstev predstavljenih v poglavju 3 ter izvedenih delavnicah in prejetih pobudah v sklopu priprave regionalnega razvojnega programa.

Tabela 26: SWOT analiza

DOSTOPNOST IN MOBILNOST	PREDNOSTI	SLABOSTI
	<ul style="list-style-type: none"> - odličen geostrateški položaj regije - zgrajeno avtocestno omrežje - delno obnovljeno glavno železniško omrežje - obnova železniške postaje v Mariboru in Pragerskem - obnovljen potniški terminal mednarodnega letališča Edvarda Rusjana Maribor - obstoj JPP v Mariboru in Ptujju - gondola na Mariborskem Pohorju kot JPP - urejena Uredba o plovnosti na Ptujskem jezeru 	<ul style="list-style-type: none"> - slabo stanje državnih in občinskih cest - pomankanje cestnih obvoznic večjih mest - pomanjkanje hitre ceste med Ormožem in Ptujem - pomanjkljivo in nepovezano omrežje državnih kolesarskih povezav - nekonkurenčne potniške železniške povezave - slabo stanje regionalnih železniških povezav in nekonkurenčnost avtobusnega JPP - nedelovanje mednarodnega letališča Edvarda Rusjana Maribor - nekonkurenčnost trajnostnih oblik mobilnosti v mestih - pomankanje P+R - slabo stanje žičniških naprav
	PRILOŽNOSTI	TVEGANJA
	<ul style="list-style-type: none"> - razvoj mednarodnega letališča Edvarda Rusjana Maribor v turistično/poslovno letališče - veljaven DPN za hitro cesto Ormož – Markovci in nekaterih obvoznic - izdelava regionalne celostne prometne strategije - možnost ureditve 3 daljinskih kolesarskih povezav (D1, D3, D8) - ureditev plovnosti in JPP na reki Dravi - ureditev multimodalnih vozlišč - izboljšanje JPP 	<ul style="list-style-type: none"> - težave s pripravo DPN za pomembnejše prometne ureditve (letališče, hitra cesta, obvoznice) - nepovezanost regije pri projektih trajnostne mobilnosti - prevelika odvisnost od osebnega avtomobila - naravovarstvene ovire pri urejanju plovnosti na reki Dravi

PROSTOR, OKOLJE, NARAVNA DEDIŠČINA	PREDNOSTI	SLABOSTI
	<ul style="list-style-type: none"> - regija razpolaga z naravnim potencialom vodnih virov, zlasti območij podzemne in termalne vode; - območja naravne krajine so raznolika in sorazmerno dobro ohranjena (NATURA 2000) ter naravne vrednote in zavarovana območja; - ohranjena narava, kulturna krajina in biotska pestrost 	<ul style="list-style-type: none"> - glavni vodni viri, površinske vode, tla in podtalnica so onesnaženi; - nekatere gospodarske dejavnosti in rabe prostora se izvajajo na načine, ki znatno poslabšujejo stanje narave in okolja - ni regionalnih konceptov razvoja na vseh ravneh varovanja okolja; - nerešeni problemi s celovitim ravnanjem z odpadki, - infrastruktura oskrbe s pitno vodo (zastarela omrežja, zajetja, velike izgube pitne vode - večje število manjkajočih ČN in kanalizacijskih sistemov do 2000 PE
	PRILOŽNOSTI	NEVARNOSTI
	<ul style="list-style-type: none"> - razvoj integriranega poselitveno-prometnega sistema, v katerem regionalna in subregionalna središča opravljajo ustrezne poselitvene središčne funkcije; - območja varstva narave kot razvojna priložnost; - celovit razvoj, načrtovanje in upravljanje varovanih in zavarovanih območij ter zagotavljanje njihovega trajnostnega razvoja; - razvoj trajnostnega turizma in rekreacije na območjih vredne(ohranjene narave - razvoj trajnostnega turizma in rekreacije na območjih vredne(ohranjene narave - povišanje energetske samozadostnosti 	<ul style="list-style-type: none"> - izginjanje manjših območij, pomembnih za ohranjanje biotske raznovrstnosti (mokrišča, mejice); - slabšanje stanja in obsega habitatov ogroženih vrst; - nadaljnje in dodatno poslabševanja stanja narave in okolja - povečevanje škod zaradi neustrezne rabe poplavnih in plazovitih območij

ČLOVEŠKI VIRI	PREDNOSTI	SLABOSTI
	<ul style="list-style-type: none"> - Visoka izobrazbena struktura prebivalstva, ki se še izboljšuje, razvita in dostopna možnost izobraževanja / univerza - razvito podporno okolje (zbornice, kompetenčni centri, itd) - dobro razvito podporno okolje za karierno orientacijo in razvoj kompetenc skladno s potrebami trga dela ter razviti programi vseživljenjskega učenja - razvejana društvena dejavnost, predvsem kulturna in športna (obstoj številnih aktivnih kulturnih in športnih društev) 	<ul style="list-style-type: none"> - negativen naravni in selitveni prirast - višanje deleža starejše populacije - neugodna starostna in izobrazbena struktura brezposelnih (visok delež brezposelnih nad 50 let, visok delež dolgotrajno brezposelnih) - naraščanje deleža mladih brezposelnih - nizka stopnja delovno aktivnega prebivalstva - pomanjkanje kakovostnih delovnih mest, še zlasti za mlade izobražene kadre – selitev na druga območja - pomanjkanje socialnih in neprofitnih stanovanj za mlade družine - pomanjkanje kakovostnih storitev zdravstveno socialno varstvene oskrbe -
	PRILOŽNOSTI	NEVARNOSTI
	<ul style="list-style-type: none"> - razvoj programov izobraževanja in usposabljanja prilagojenim potrebam gospodarstva - razvoj mehanizmov za dolgoročno napoved potreb po kompetencah in skladno s tem razvijanje kompetenc - vzpostavitev mehanizmov povezovanja med gospodarstvom, univerzo ter raziskovalno-razvojnimi institucijami - krepiti zdravje in zagotoviti višjo stopnjo motiviranosti za športne aktivnosti in programe preventivnega zdravstvenega varstva. 	<ul style="list-style-type: none"> - pomanjkanje visoko izobražene delovne sile ter delavcev v storitvenih dejavnostih zaradi odseljevanja – bistveno višje plače za primerljiva delovna mesta.

KULTURA in KULTURNO KREATIVNI SEKTOR	PREDNOSTI	SLABOSTI
	<ul style="list-style-type: none"> - Zavedanje o vlogi in pomenu KKS narašča, vedno več dobrih praks povezovanja ter rast dejavnosti sektorja v zadnjem desetletju. - Veliko zanimanje za razvojne programe KKS, odzivnost in vključevanje ustvarjalcev ter dostopnost razvojnih programov. - Finančne vzpodbude na ravni države - Podravje je del vzhodne kohezije, kjer se razdeljuje pomemben del sredstev za razvojne subvencije. - V Podravju je sorazmerno visoka koncentracija izobraževalnih, gospodarsko- podjetniških in drugih podpornih institucij kar predstavlja prednosti za razmah dejavnosti KKS. - Sledenje aktualnim trendom razvoja in dobrim praksam iz tujine. <p>-----</p> <ul style="list-style-type: none"> - Krajinska in biotska pestrost Podravja utemeljuje bogato in raznovrstno kulturna dediščino - Ohranjena urbana dediščina (slikovita mestna jedra, industrijska dediščina, judovska dediščina) in dediščina podeželja (tipična arhitektura, gradovi/samostani, etnološko izročilo, obrtne tradicije lesarstva, oglarstva, glažutarstva, splavarstva, čolnarstva, vinogradništva, sadjarstva, izpiranja zlata itd.). - Regija premore močan in raznovrsten področni institucionalni sektor - Zlasti v urbanem okolju se odnos in način dojemanja dediščine razvija v smeri celostnega pogleda. 	<ul style="list-style-type: none"> - KKS pri odločevalcih in v gospodarstvu ni zadostno prepoznan kot potencial za razvoj regije in lokalnih skupnosti. - Ni dolgoročnih načrtov in ukrepov za regionalni razvoj tega področja. - KKS ni v zadostni meri vključen v lokalne programe za kulturo in druge strateške razvojne načrte lokalnih skupnosti Podravja. - Počasnejša rast in razvoj tega sektorja v Podravju v primerjavi z nekaterimi ostalim slovenskimi regijami. V Podravju tudi ni regionalne institucije za razvoj področja. - Slabo razvito in nepovezano podporno okolje za KKS. - Ni vzpostavljenih skupnih, povezanih komunikacijskih in prodajnih poti za večjo tržno realizacijo ustvarjalcev s KKS <p>-----</p> <ul style="list-style-type: none"> - Objekti dediščine so slabo vzdrževani in ogroženi, skromna vlaganja v dediščinsko infrastrukturo. - Šibka povezanost deležnikov na področju dediščine v regionalne in mednarodne mreže. - Neizkoriščenost evropskih virov za sofinanciranje na področju dediščine (infrastruktura in programi). - Nizka raven digitalnega prehoda in e-storitev na področju dediščine.

PRILOŽNOSTI	NEVARNOSTI
<ul style="list-style-type: none"> - Izdelava strategij za razvoj KKS na regionalni in lokalni ravni. - Boljše izkoriščanje infrastrukturnih kapacitet za delo in povezovanje deležnikov KKS - Razvoj podpornih aktivnosti pri povezovanju, promociji in trženju izdelkov in storitev KKS. - Izobraževanje, mentorstva in aktivna podpora pri razvoju in širjenju dejavnosti. - Razvoj primerjalnih prednosti posamezne lokalne skupnosti na temelju KKS (turizem in kulturni turizem, inovativni izdelki in storitve, domača obrt, gastronomija, naravna in kulturna dediščina, festivali in drugi programi in dogodki na področju kulture). - Uporaba kapacitet javnih zavodov za namene podpore KKS. - Obmejna lega Podravja v kombinaciji z digitalnim prehodom omogoča večjo prisotnost na bližnjih tujih trgih ter lažje izvajanje prodajnih in promocijskih aktivnosti. <hr/> <ul style="list-style-type: none"> - Revitalizacija urbanih degradiranih območij, ki so dediščina, razvoj podeželja skozi dediščinski kanal (trajnost in inovacija). - Večja mednarodna prepoznavnost dediščine (priprava, podpora in promocija utemeljenih nominacij za mednarodne izbore dediščine, UNESCO) - Razvoj kulturnega turizma in KKI z uporabo dediščinskih virov. - Digitalizacija in spletna dostopnost dediščinskih vsebin, ki imajo visok komunikacijski potencial (ohranjanje, dostopnost, promocija). 	<ul style="list-style-type: none"> - Brez aktivne podporne in razvojno usmerjene politike na lokalni in regionalni ravni je razvoj KKS ustavljen. - Deležniki KKS se selijo v bolj inovativna in razvita podporna okolja (centralizacija dejavnosti KKS, selitev in koncentracija v večjih središčih). - Razvojni potenciali povezovanja KKS in gospodarstva za večjo konkurenčnost ostajajo neizkoriščeni. - KKS ne generira novih zaposlitev in samozaposlitev, neizkoriščanje potenciala za decentralizacijo KKS in delovanja v domačih okoljih. <hr/> <ul style="list-style-type: none"> - Nadaljnje propadanje dediščine, izguba tradicij, znanj, tipične kulturne krajine. - Nestrokovno obujanje in banalizacija dediščine. - Zastoj na področju digitalizacije. - Izključevanje kulturne dediščine pri načrtovanju regionalnega razvoja.

--	--

GOSPODARSTVO	PREDNOSTI	SLABOSTI
	<ul style="list-style-type: none"> - Relativna odprtost gospodarstva na tuje trge: v zadnjih letih se je okreplil izvoz na tuje trge, kar kaže porast čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu, ki jih ustvarijo gospodarske družbe, - veliko število hitro rastočih podjetij, - razvito podporno okolje za podjetništvo (zbornice, razvojne agencije, SPOT, SRIPi). 	<ul style="list-style-type: none"> - pomanjkanje domačih in tujih naložb / investicij - dolgotrajnimi in zapletenimi postopki pri investicijskih vlaganjih (administrativne ovire) - premajhna povezanost gospodarstva, univerze in razvojno-raziskovalnih institucij - nizka vlaganja v R&R dejavnost - upad števila velikih razvojno naravnanih podjetij
	PRILOŽNOSTI	NEVARNOSTI
	<ul style="list-style-type: none"> - Povezovanje med podjetji ter povezovanje podjetij z razvojnimi institucijami odpira možnosti za skupni razvoj izdelkov, storitev in postopkov ter skupne nastope na trgih, (nove verige vrednosti), - izoblikovanje ugodnejšega okolja za tuje neposredne investicije (TNI) na splošno ter še posebej z namenom TNI v raziskave in razvoj (R&R) - priliv sredstev tujih vlagateljev, izboljšanje investicijskega potenciala, vpliv na izboljšanje konkurenčnosti, - razvoj prebojnih tehnologij na področju industrije 4.0 - digitalizacija, - razvoj krožnega gospodarstva, - povezovanje gospodarstva in inštitucij znanja - poglobiti in povezati podporno okolje za podjetništvo (po principu enotnih vstopnih točk). 	<ul style="list-style-type: none"> - Večja konkurenčnost tujih podjetij predvsem v panogah z visoko dodano vrednostjo - neustrezno razvite in ne-integrirane platforma za tehnološki transfer in povezave med gospodarstvom in raziskovalnim sektorjem lahko vodijo k še nižjim donosom vlaganj v R&R, - prevlada tujih bolj konkurenčnih ponudnikov v različnih panogah, - velik odliv »naših kadrov« čez mejo in v druge regije - zaprtje letališča.

KMETIJSTVO IN RAZVOJ PODEŽELJA, DOPOLNILNE DEJAVNOSTI	PREDNOSTI	SLABOSTI
	<ul style="list-style-type: none"> - Regija ima največji delež od celotne površine kmetijskih zemljišč v uporabi - regija ima ugodne naravne možnosti za povečanje konvencionalne kot tudi ekološke pridelave v agroživilstvu; - obstaja veliko število lokalno značilnih izdelkov in ohranjenih starih obrti, kar ponuja možnosti za razvoj dopolnilnih dejavnosti v kmetijstvu in skupni nastop na tržišču, tudi v povezavi z živilsko predelovalno industrijo - dobro organizirana kmetijsko svetovalna služba 	<ul style="list-style-type: none"> - kmetije so nizko produktivne zaradi majhnosti in velike razdrobljenosti kmetijskih posestev ter tehnološko zastarele in neučinkovite mehanizacije; - povečuje se zaraščanje kmetijskih zemljišč; - premalo je uveljavljenih blagovnih znamk za regijske proizvode; - neugodna starostna struktura nosilcev kmetijskih gospodarstev - nepovezanost v verigi proizvodnje in predelave ter prodaje - pomanjkanje delovnih mest na kmetijah (trženje)
	PRILOŽNOSTI	NEVARNOSTI
	<ul style="list-style-type: none"> - naravni potenciali za uvajanje sonaravnega kmetovanja ter izboljšanje samooskrbe s hrano; - naravni pogoji odpirajo možnosti za razvoj turizma in raznovrstnih drugih dopolnilnih dejavnosti. - povezovanje lastnikov kmetijskih zemljišč za skupen nastop na tržišču - ustvarjanje novih delovnih mest na podeželju - nove razvojne možnosti na kmetijah iz evropskega kriznega programa 	<ul style="list-style-type: none"> - neugodni pogoji za vlaganje v kmetijstvo ter razvoj podeželja; - klimatske spremembe (povečano pomanjkanje vode za zalivanje, toča in poplave) - globalizacija trga hrane (cenovna politika, nekonkurenčnost, zmanjšanje tržnega deleža) - zaradi nekonkurenčnosti na kmetijskih trgih se opušča obdelava kmetijskih zemljišč

TURIZEM IN KULTURNA DEDIŠČINA	PREDNOSTI	SLABOSTI
	<ul style="list-style-type: none"> - Ohranjena bogata kulturna in arhitekturna dediščina - regija se ponaša z bogato etnogastronomsko ponudbo; - obstaja vrsta tradicionalnih ter kakovostnih prireditev - ohranjena narava, kulturna krajina in biotska pestrost - dobro organizirana kmetijska svetovalna služba (delo s turističnimi kmetijami in pridobitev oz. 	<ul style="list-style-type: none"> - primanjkuje kakovostnih integralnih turističnih produktov na turističnih kmetijah - objekti kulturne dediščine so močno ogroženi in slabo vzdrževani. - šibko sodelovanje med turističnimi ponudniki in organizacijami za trženje in promocijo - pomanjkanje podjetniške iniciative na podeželju (premajhno število družinskih MSP)

<p>vzpodbujanje in usposabljanje novih kmetij)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - turistična ponudba je sezonska in zato ostaja neizkoriščen potencial letnega turizma in pohodnih, kolesarskih in vodnih poti, kulturnega, mestnega turizma itd.
<p>PRILOŽNOSTI</p>	<p>NEVARNOSTI</p>
<ul style="list-style-type: none"> - povečanje kakovostnih integralnih turističnih proizvodov ter skupnih promocijskih nastopov za povečanje prepoznavnosti destinacije, - vključevanje materialne in nematerialne kulturne dediščine v oblikovanje regionalnih razvojnih priložnosti in prepoznavnosti turistične destinacije in regije v mednarodnem - celostna revitalizacija objektov kulturne dediščine v okviru razvoja turistične infrastrukture. - razvoj zelenega turizma v območjih natura 2000, Pohorje in Slovenske gorice, Haloze – Drava; - revitalizacija in interpretacija naravne dediščine ter zagotavljanje zelene infrastrukture za usmerjen obisk; - celovit razvoj in upravljanje varovanih/zavarovanih območij in njihova vključitev v turistično ponudbo; - razvoj programov, ponudbe in izobraževanje vodnikov interpretatorjev narave, krajine in kulturne dediščine; - Incoming agencija - Doživljajski turizem – doživetja za različne ciljne skupine 	<ul style="list-style-type: none"> - izguba prepoznavnosti tradicionalne kulturne krajine, banalizacija materialne in nematerialne kulturne dediščine pri razvoju turističnih programov in produktov ter izključevanje kulturne dediščine in najrazličnejših tradicij pri načrtovanju regionalnega razvoja. - prepočasna implementacija modela javno zasebnega partnerstva za razvoj turističnih produktov in infrastrukture - možnost omejevanje integralnega razvoja turizma s strani inštitucij varstva narave in kulturne dediščine; - neusmerjen in nekontroliran obisk na območja vredne narave, ki postanejo preobremenjena z obiskom, posledično postanejo turistično nezanimiva in vidika varstva narave pa ogrožena.

ZDRAVJE PREBIVALSTVA TER ZDRAV ŽIVLJENJSKI SLOG	PREDNOSTI	SLABOSTI
	<ul style="list-style-type: none"> - naravne danosti, ki omogočajo gibanje na prostem ter rekreacijo (ugodna klima skozi vso leto, Pohorje, pohodne poti, Dravska kolesarska pot...) - obstoječa infrastruktura (pohodne in kolesarske poti, športne dvorane in objekti za izvedbo športnih dejavnosti ter prireditve), ki omogoča gibanje ter zdrav življenjski slog - obstoječi ponudniki lokalne prehrane znanega izvora - svetovni trend, ki podpira programe pospeševanja zdravega življenjskega sloga 	<ul style="list-style-type: none"> - nadpovprečno visok delež obolevnosti prebivalstva za tipičnimi boleznimi povezanimi z nezdravim življenjskim slogom (npr. visoka prekomerna prehranjenost, visok delež prejemnikov zdravil zaradi obolevnosti s sladkorno boleznijo ter povišanim krvnim tlakom, obolevnost za boleznimi srca in ožilja ter rakom). - Nadpovprečno visok delež obolelih za duševnimi boleznimi in umrljivostjo zaradi samomora - Pomanjkanje strateške usmeritve regije ter nepovezanost deležnikov na področju pospeševanja zdravega življenjskega sloga - demografsko neugodna struktura prebivalstva (nižja povprečna izobrazba, višja povprečna starost) - pomanjkanje sodelovanja med deležniki na področju gibanja, prehrane in zdravega načina življenja
	PRILOŽNOSTI	NEVARNOSTI
	<ul style="list-style-type: none"> - strateška revitalizacija regije v smeri povezovanja življenjskega sloga, zdravja ter digitalizacije - vzpostavitev regijskega središča za promocijo zdravega življenjskega sloga - programi za dvig zavedanja prebivalstva o lastni odgovornosti in skrbi za zdravje - programi za dvig splošne stopnje vsakodnevne fizične aktivnosti in splošne skrbi za zdrav življenjski slog prebivalstva vseh demografskih skupin 	<ul style="list-style-type: none"> - generalno slaba odzivnost na programe pospeševanja zdravega življenjskega sloga (kot npr. Svit, Zora) - nepovezanost deležnikov v regiji - financiranje programov - neizkoriščen potencial za sodelovanje zdravstvenih, izobraževalno-raziskovalnih institucij in gospodarstva

4.2 Ključne razvojne ovire, dileme in trendi

4.2.1 Podravje (ne)povezana regija

Podravska regija je po številu prebivalcev druga najmočnejša regija v Sloveniji, po številu občin pa zaseda prvo mesto. Vendar po razvitosti precej zastaja za Osrednjeslovensko regijo in zaseda mesta v spodnjem delu razpredelnice. Z večjim povezovanjem občin, predvsem največjega mesta v regiji z ostalimi mesti in občinami, bi regija lahko postala močnejša in prodornejša ter konkurenčnejša v slovenskem prostoru. Ob tem je zelo pomemben tudi razmerje do regij v sosednjih državah. Velike priložnosti sodelovanja znotraj regije so na področju gospodarstva (razvoj krožnega gospodarstva), digitalizacije, turizma, privabljanja investorjev, trajnostne mobilnosti, samooskrbe in mariborskega letališča. Možnosti izboljšanja povezovanja in sodelovanja med lokalnimi skupnostmi, gospodarstvom, izobraževalnimi inštitucijami ter akterji podpornega okolja.

4.2.2 Odseljevanje visoko izobraženega in drugega kadra v tujino

Univerza v Mariboru, kot druga največja univerza v Sloveniji predstavlja pomemben element gospodarskega razvoja ne samo Podravja temveč celotne Vzhodne Kohezijske regije. Vendar vedno več visoko izobraženih tehničnih kadrov ter tudi kadrov drugih strok odhaja na delo v Avstrijo. Najboljšim študentom tuja podjetja ponuja zaposlitev že v času študija. Gospodarstvo v Podravju težko zagotavlja podobne pogoje dela ter zaslužka kot podjetja v Avstriji, zato je ključen dvig dodane vrednosti ter posledično dvig povprečne plače v Podravju, ki je nižji od slovenskega povprečja. Predvsem pa je potrebno zagotoviti pogoje za razvoj inovativnih podjetij ter boljšega sodelovanja gospodarstva in univerze že v času študij. Ob tem bo potrebno poskrbeti, da se zmanjša odseljevanje mladih, zato je potrebno poskrbeti za kvalitetno bivalno okolje, kvalitetno šolstvo ter javne storitve in predvsem dovolj najemniških stanovanj oz. stanovanj po ugodnih cenah. Na drugi strani pa si moramo prizadevat, da v regijo privabimo visoko izobražen kader iz razvite Evrope, za kar bo potrebno vzpostaviti tudi osnove pogoje, kot npr. mednarodno osnovo šolo in vrtec.

4.2.3 Kadrovska vrzel na trgu dela – neusklajenost s potrebami gospodarstva

Demografske spremembe vplivajo na problem pomanjkanja delovne sile, kar je še zlasti izrazito v regiji Podravje. Prisotna je kadrovska vrzel v smislu premajhne povezanosti izobraževanja s potrebami gospodarstva, s tem pa ponudbe in povpraševanja po kadrih.

Za izboljšanje konkurenčnih prednosti gospodarstva in podjetništva, ter socialne ekonomije je potreben razvoj novih, zelenih delovnih mest z višjo dodano vrednostjo in večjo pravičnostjo je potrebno iskati rešitev v zmanjšanju tega razkoraka na trgu dela ki se lahko zmanjša med drugim tudi s politiko kadrovskega štipendij, ki so skladni s poklicnimi (kadrovske) potrebami gospodarstva v regiji ter večjim sodelovanjem izobraževalnih inštitucij z gospodarstvom in obratno.

Ustvarjanje potrebnih in kakovostnih delovnih mest zahteva ustrezno izobraževanje, ki je pomembno za rast in razvoj gospodarstva in drugih področij družbenega življenja. V regiji so potrebni ukrepi v smeri ustvarjanja pogojev usklajene ponudbe in povpraševanja po kadrih, kakor tudi upoštevanja načel trajnostnega razvoja, izboljšanja zdravja in aktivnega staranja, podpore pri razvoju različnih gospodarskih panogah in podjetništvu (kot so npr. predelovalne industrije: kovinsko predelovalne, živilsko predelovalne, prehrabeno predelovalne in druge dejavnosti), pri razvoju zelenih tehnologij in trajnostnih materialov in izdelkov, kot tudi pri razvoju zelenega turizma v urbanih okoljih in na

podeželju, ipd. Za dvig potencialne rasti regije z ustrezno delovno silo in kadrovsko usklajenostjo s potrebami gospodarstva, ki vključuje tudi investicije ter finančne sheme za raziskave in razvoj ter infrastrukturo, družbe kot celote in za večjo družbeno blaginjo so potrebni ukrepi integralnih politik, ki bodo usmerjeni v podporo razvoju in preobrazbi človeških virov, (krožnemu) gospodarstvu, inoviranju (tehnološke in ne-tehnološke inovacije), mobilnosti ipd.

Priložnost za zagon lokalnega gospodarstva in s tem za nove perspektivne kadre je v nadgradnji povezav in sinergij med visoko šolstvom, znanostjo in srednješolskim sistemom ter gospodarstvom. Zato je pomembna podpora pri razvoju kadrov pri prehodu iz izobraževalnega okolja v gospodarstvo (upoštevati potrebe gospodarstva, nova znanja, kompetence za t.i. poklice prihodnosti).

4.2.4 (Ne)izkoriščenost odličnega geostrateškega položaja

Podravje ima odličen geostrateški položaj, saj skozi regijo potekajo pomembni evropski koridorji. Zelo dober je tudi položaj mariborskega letališča, ki je v neposredni bližini avtoceste in železnice ter ima v slovenskem prostoru najboljše pogoje za nadaljnji razvoj predvsem tovornega ter tudi potniškega prometa. Ob glavnih prometnih koridorjih manjkajo močne poslovno-proizvodne cone, na katerih bi regija v prihodnje privabljala nove investitorje. Nujna je povezanost letališča z železniško progo ter sprejetje ustreznih prostorskih načrtov ob upoštevanju prvovrstnih kmetijskih zemljišč ter iskanju nadomestnih kmetijskih zemljišč (revitalizacija).

4.2.5 Turistična (ne)povezanost regije

Problemi turizma v Podravju so predvsem razdrobljenost, nepovezanost, slaba osnovna infrastruktura ter slabo upravljanje produktov ter pomanjkljivo promoviranje produktov preko agencij, ki bi privablale turiste iz tujine. Vodilne destinacije v regiji zajemajo predvsem mestni občini, medtem ko se nekatere preostale občine povezujejo v manjše destinacije. Samo 4 občine v Podravju ustvarijo 90 % turističnih nočitev. Polovica občin statistično ne ustvari letno niti ene nočitve. Potrebna je vzpostavitev skupnega upravljanja destinacije, razvoja in trženja povezovalnih/skupnih turističnih produktov na območju regije, ki bo temeljilo na sodelovanju vseh zainteresiranih skupin in posameznikov ob upoštevanju načel trajnostnega razvoja ter ohranjanju štajerske tradicije. Občinske meje bodo tako postale manj pomembne, kajti v ospredje stopi skupni cilj: atraktivna, prepoznavna skupna turistična destinacija. Pomembno je, da ob tujih turistih povečamo obisk tudi domačih gostov ter nadgradimo vlogo turistično-informacijskih centrov ter jih medsebojno bolje povežemo.

4.2.6 Trajnostna mobilnost

Za vzpostavitev trajnostne mobilnosti je nujen regijski pristop načrtovanja upravljanja s prometom. Regija nima izdelanega regijskega načrta razvoja trajnostne mobilnosti.

Ključna področja sodelovanja med občinami so potrebna pri načrtovanju sistema P+R, kolesarskih povezav ter javnega potniškega prometa. Avtobusne linije mestnega prometa so večinoma omejene na meje mestne občine, kar zmanjšuje ugodne povezave s primestnimi občinami. Javni železniški potniški promet je podrejen železniškemu tovornemu prometu in posledično ne zagotavlja konkurenčnih povezav. Potrebno bi bilo vzpostaviti boljše povezave večjih mest z zaledjem s primestnimi železniškimi linijami. Mestna jedra je potrebno urejati s ciljem umika motornih vozil v podzemne garažne hiše in s tem prostor nameniti kolesarjem, pešcem ter javnim površinam (trgom,

parkom). Ureditev javnega potniškega prometa na reki Dravi bo možna samo ob ustrezni ureditvi zakonodaje.

4.2.7 Demografske spremembe

Podravje spada med demografsko bolj ogrožene regije v Sloveniji, predvsem bodo v prihodnje poslabšale razmere v prometno odročnih in obmejnih delih regije. Demografske spremembe spreminjajo potrebe po kapacitetah v izobraževanju v smeri krepite vseživljenjskega izobraževanja in zagotavljanja veččin za življenje in delo. Ob ohranjanju skromnih migracij tudi večja delovna aktivnost mladih in starejših ne bo zadostovala za pokritje potreb po večjem zaposlovanju zaradi krepitev gospodarske aktivnosti. Med starejšimi je že sedaj nadpovprečno visok delež socialno izključenih, ob povečanju njihovega števila bi problem lahko postal še izrazitejši. Pomembno bo zagotavljanje zadostnih kapacitet v zdravstvu ter socialno varstvenih zavodih. Demografske spremembe povečujejo potrebo po starejšim prilagojenemu prostorskemu načrtovanju, gradnji objektov in prometni politiki.

4.2.8 Prehransko samooskrbna regija

V Podravski regiji je največ kmetijskih gospodarstev med vsemi slovenskimi regijami, kar daje veliko možnost za specializacijo regije ter prodajo izdelkov višje dodane vrednosti v preostale regije. Kljub temu je viden trend upada števila kmetijskih gospodarstev, med njimi največ malih kmetij in kmetij z dopolnilno dejavnostjo. Na drugi strani potrošniki postajajo vedno bolj ozaveščeni, zanima jih zdravo prehranjevanje in s tem način pridelave in predelave hrane. V prihodnje bi bila potrebna kontinuirana promocija lokalne in kakovostne hrane, saj se spreminja vedenje porabnikov, opazno je staranje prebivalstva in drugačen način življenja in prehranjevanja. Povečati bi bilo potrebno vrednost lokalne ekonomije s povečanjem nakupa hrane od lokalnih ponudnikov. Dvig prepoznavnosti lokalnih ponudnikov in lokalno pridelane hrane. Pomembna je povezana in celovita ponudba ter skupno trženje in prodaja pridelkov in izdelkov. Velik potencial je povečanje naročene domače pridelane hrane v javnih ustanovah ter vključitev prebivalcev v pridelavo hrane ter razvoj dopolnilnih dejavnosti na kmetijah - razvoj novih delovnih mest.

4.2.9 Varovanje naravne in kulturne dediščine ter gospodarjenje z gozdovi

Ohranjenost stavbne, kulturne dediščine vseh zvrsti lahko na območju Podravja poveča možnosti turistične ponudbe s strokovno prenovo in prezentacijo stavb in njihovo oživitvijo z ustreznimi dejavnostmi. V smislu konkretnih vlaganj javnih sredstev v kulturne spomenike je treba načrtovati ustrezno sanacijo in prezentacijo potencialno zanimivih stavb. Potrebno jim je poiskati ustrezno vsebino v povezavi s turistično ponudbo in njenim kvalitetnim dvigom oziroma s potencialnimi razvojnimi programi celotne regije. Iz vidika ohranjanja narave je izjemnega pomena tudi reka Drava in zemljišča neposredno ob njej, ki so prepoznana ne le znotraj območij Natura 2000, ampak tudi kot posebne naravne vrednote. Velik pomen predstavlja tudi ovršje Pohorja, kjer se načrtuje vzpostavitev Regijskega parka. Z vidika varstva narave so pomembna tudi območja Boč, Donačka gora in Haloze, Dravinjska dolina ter območja tradicionalne krajine Slovenske gorice in (Jeruzalemsko) - Ormoške gorice. »Manjša« območja naravnih vrednot in Natura 2000 območij so pomembna zaradi njihove »individualne« vrednosti ter zaradi funkcionalne povezanosti ekološke mreže. Del podravske regije sega tudi na Pohorje, ki je bolj ali manj pokrito z gozdovi, ki so včasih imeli večji gospodarski pomen kot ga imajo danes. Gozdarska tradicija ter predelava lesa je lahko tudi prihodnosti eden od izzivov regije, glede na dejstvo, da imamo v regiji kar nekaj večjih izdelovalcev montažnih hiš, katerih surovina

izhaja iz gozda. V regiji imamo tudi Sredno lesarsko šolo, ki lahko zagotavlja kakovostne kadre za lesno predelovalno industrijo v regiji.

Ne glede na to, da so zlasti na lokalni ravni zavarovana območja in v zadnjih letih predvsem območja Natura 2000 v Sloveniji prepoznana kot pomembne razvojne ovire, bo v prihodnosti potrebno to miselnost preseči in začeti sprejemati tovrstna območja kot edinstven regijski kapital in razvojni potencial predvsem na področju sonaravnega trajnostnega turizma.

4.2.10 Problemska območja

Obmejna problemska območja so kljub neugodnim naravnim in geografskim razmeram, slabo dostopnostjo, depopulacijo, reliefnimi oblikami in režimi varovanja prostora, hkrati tudi območja s posebnimi priložnostmi, saj predstavljajo velik potencial za krepitev endogenega razvoja teh območij, v navezavi in s sodelovanjem s čezmejnimi območji. Iz tega vidika so obmejna problemska območja, ki ne predstavljajo funkcionalno zaledje večjih urbanih središč v Sloveniji, strateška območja, saj lahko z majhnimi vložki spodbudimo gospodarsko in družbeno pestrejši razvoj, hkrati pa zadostimo ciljem ohranitve poseljenosti ter okrepitve obmejnega pasu tudi z novimi investicijami in možnostjo novega zaposlovanja ter ustvarimo danosti za izboljšanje demografske slike tega prostora. Zmanjšali pa bi sedanje dnevne delovne migracije iz tega območja v sosednje države in v osrednji del države ter s tem prispevali k okoljevarstvenim ciljem, dvigu kakovosti življenja in socialnega standarda v teh območjih. Znotraj problemskih območij v Podravju imajo lokalne skupnosti na območju Haloz in Slovenskih goric še vedno zelo veliko potrebo po zagotavljanju osnovni infrastrukturnih pogojev. Kajti samo z izgradnjo osnovne komunalne in razvojne infrastrukture, bodo lahko svojim občanom zagotovile razvoj gospodarstva na tem območju in s tem izboljšale kakovost življenja.

Zato je eden ključnih programov te prioritete Zagotavljanje infrastrukturnih pogojev za razvoj gospodarstva v občinah, na podlagi načrtov razvojnih programov občin in območnih razvojnih partnerstev, kot komplementarni ukrep spodbujanju konkurenčnosti gospodarstva. Podpora pri pripravi in izvajanju razvojnih projektov na območju Haloz in Slovenskih goric je eden ključnih horizontalnih ukrepov. Potrebna je prednostna obravnava programov in projektov na teh območjih pri kandidiranju za sredstva iz nacionalnih programov, programov evropske kohezijske politike in politike razvoja podeželja na posameznih področjih. Potrebni so ukrepi v smeri subvencij za zagon podjetij (tudi start-upov), subvencije za rast in razvoj v začetni fazi, podpora demonstracijsko-pilotni proizvodnji.

4.3 Predlog razvojne specializacije podravske regije

Na podlagi analize razvojnih potencialov, pregleda gospodarstva podravske regije, Strategije razvoja Univerze v Mariboru ter analize raziskovalnega potenciala v Podravske regiji v povezavi s strategijo pametne specializacije Slovenije smo definirali predlog razvojne specializacije regije.

Prednostna razvojna področja za regijo Podravje, kjer obstaja največja možnost za trajen vpliv in pri čemer bodo hkrati upošteevane konkurenčne prednosti gospodarstva ter osredotočanje regionalnih ter lokalnih akterjev in virov za vizijo odličnosti ter njihovo realizacijo v prihodnosti vidimo predvsem na naslednjih področjih:

Osredotočenost na ta področja so utemeljena s potrebo po kratkoročnih ukrepih za povečanje dostopnosti do finančnih virov za podjetja, raziskave in spodbude, za povečanje zaposlenosti in zaposljivosti s hkratnim ustvarjanjem dolgoročnega stabilnega okolja, ki bo spodbudilo razvoj kakovostnih delovnih mest s spremenjeno strukturo gospodarstva ter uvajanjem novih ekonomskih modelov.

Za regijo Podravje je tako potrebna splošna preusmeritev vlaganj k raziskavam in inovacijam, vključujoč socialne (družbene) inovacije, podpora malim in srednje velikim podjetjem (MSP) ter socialnim podjetjem, kmetijskim gospodarstvom ter kakovostnemu izobraževanju in usposabljanju, vključujočemu trgu dela, ki spodbuja trajnostno zaposlovanje, socialno kohezijo, zagotavljanju povečevanja produktivnosti in dodane vrednosti, vključevanju ciljev vezanih na podnebne spremembe ter prehodu na nizkoogljično gospodarstvo z učinkovito rabo virov, na vseh zgoraj omenjenih področjih.

Izboljšanje konkurenčnih prednosti gospodarstva in subjektov socialne ekonomije ter nova delovna mesta z višjo dodano vrednostjo in večjo pravičnostjo so osnova za rast in razvoj, zato jih bomo morali z uporabo načel trajnostnega razvoja, tako na področju izboljšanja zdravja in aktivnega staranja, kmetijske in prehranske predelovalne dejavnosti, turizma z razvojem podeželja in novih tehnologij in materialov, znati ohranjati in na novo ustvarjati. Za dvig potencialne rasti bodo ukrepi usmerjeni v ustrezno kombinacijo politik, ki bo združevala investicije v človeške vire, aktivacijo, mobilnost s tehnološkimi in ne-tehnološkimi investicijami, RRI in večjo energetske in snovno učinkovitostjo ter krepitev družbenih inovacij. Na področju gospodarstva bomo spodbujali razvoj gospodarske infrastrukture, tehnološke (npr. odprte in trajnostne inovacije) in netehnološke inovacije ter finančne sheme za podporo gospodarstvu. Priložnost za zagon lokalnega gospodarstva vidimo v izrabi energetskega potenciala ter učinkovite rabe energije, ter v spodbujanju naložb podjetij v inovacije in raziskave ter vzpostavljanjem povezav in sinergij med visokošolstvom, znanostjo in gospodarstvom. Pri tem bomo spodbujali tudi razvoj socialnih (družbenih) inovacij in socialnega podjetništva, ki bodo prispevale k trajnostnemu razvoju in ustvarjanju novih delovnih mest..

Na področju turizma bomo spodbujali investicije v povečanje konkurenčne prednosti, kreiranje inovativnih ITP (integralnih turističnih produktov), izboljšanje turistične infrastrukture, kvalitetna promocija, profesionalna prodaja in vlaganja v turistično infrastrukturo, povezano z gradnjo kakovostnih produktov, ki bodo imeli pozitivne učinke na nadaljnji razvoj turizma zlasti v destinacijah in na področjih turistične ponudbe, spodbujali razvoj regionalnih in lokalnih organizacijskih struktur s poudarkom na izboljšanju kakovosti in povečanju obsega promocije posameznih turističnih destinacij, ter spodbujali lokalno-regionalne operacije trženja in razvoja izdelkov ter storitev, ki bodo prispevale k povečanju števila kakovostnih integralnih turističnih produktov in dvigu konkurenčnosti turističnega gospodarstva. Razvoj inovativnega turizma vidimo v povezavi z razvojem podeželja ter ohranjanje biotske raznovrstnosti kot osnove za družbeno odgovoren razvoj. Želimo podati sugestijo o upoštevanju trendov turizma in potrebah v Sloveniji po vzpostavitvi inovativnih integralnih turističnih produktov skozi Tematska doživetja in Tematske parke.

Spodbujali bomo tudi vse kmetijske in prehrabno predelovalne procese s poudarkom na samooskrbi, ter skrbeli za varstvo in ohranitev biotske raznovrstnosti in tal ter spodbujali ekosistemske storitve, vključno z omrežjem NATURA 2000 in zelenimi infrastrukturami ter gozdnimi površinami kot pomembnimi dejavniki blaženja posledic podnebnih sprememb. Na področju živilsko predelovalne industrije, ki v Podravju predstavlja kritično maso znanja, kapacitet in kompetenc, in ima inovacijski potencial za razvojno oživetev celotne vzhodno kohezijske regije, namreč obstaja največja možnost za trajen vpliv na učinkovita in uspešna vlaganja sredstev, ki bodo doprinesla k višji dodani vrednosti in tako najbolj pripomogla k uresničevanju ciljev trajnostne, pametne in vključujoče rasti.

Področje živilsko predelovalna industrije je torej vsekakor tista panoga, na področju katere lahko združimo potenciale in tehnologije in razvijemo čim bolj profilirane in celovite rešitve, s katerimi bi lažje in z višjo dodano vrednostjo prodrl v mednarodne verige in mreže vrednosti, hkrati pa bi s tem podprli pridelavo hrane višje kakovosti, proizvodov višje dodane vrednosti in vzpostavitev kratkih oskrbnih verig s hrano. Hkrati pa v regiji rešili nemalo izzivov, s katerimi se soočajo mikro, mala in srednje velika podjetja na podeželskih območjih, ter izpolnili strateške zahteve, definirane v Strategiji pametne specializacije, kjer je poseben poudarek namenjen ukrepom lokalnega razvoja, ki temelji na kratkih dobavnih verigah na lokalnih trgih.

Pomemben je razvoj novih, trajnostnih materialov, sekundarne surovine iz različnih odpadkov, biokompoziti, kakor tudi novi materiali, npr. silikatni in alumosilikatni materiali, ki predstavljajo možnost trajnostne izrabe naravnih potencialov zemlje. Razvoj novih generacij proizvodov in tehnologij na podlagi uporabe in vgradnje obnovljivih virov za zmanjšanje ogljičnega odtisa in prehajanju proizvodnje v nizko ali brezogljico trajnostno proizvodnjo. Ena veja proizvodov predstavlja izdelke z visoko dodano vrednostjo, druge vrste izdelkov, ki neposredno zmanjšujejo CO₂ emisije z zmanjšanjem toplotnih izgub zgradb ter izboljšanjem učinkovite rabe energije..

Z vzpostavljanjem razvojnega partnerstva vzpostavljamo verigo, ki omogoča ne le razvoj področja kakor tudi izobraževanje kadrov ter uvajanje novih tehnologij v regijo, ki omogočajo povečanje rabe lokalno dostopnih obnovljivih energetskih in surovinskih virov. Intenzivnejše sodelovanje omogoča delovanje v mednarodnih projektnih mrežah ter povezovanje podjetij in raziskovalnih inštitucij.

Razvoj materialov v končne produkte z visoko dodano vrednostjo in izvoznim potencialom ter s potencialom zniževanja energijske porabe in s tem emisij CO₂ v zgradbah predstavlja razvojno možnost

specializacije v smeri, ki strogo podpira uporabo obnovljivih virov in trajnostni razvoj. Specializacija nedvomno omogoča usmerjanje razvoja regije v željeno »zeleno« in trajnostno smer.

5 VIZIJA IN CILJI RAZVOJA

5.1 Vizija

Vizija razvoja Podravske regije izhaja iz narejene SWOT analize in se glasi:

»PODRAVJE – SAMOOSKRBNA, TRAJNOSTNO NARAVNANA REGIJA, INOVATIVNEGA IN KREATIVNEGA GOSPODARSTVA TER ZADOVOLJNIH LJUDI«

**PODRAVJE – NAJBOLJŠI PROSTOR ZA KREATIVNOST, INOVATIVNOST, ODDIH
IN KVALITETNO BIVANJE**

Vizijo namerava podravska regija doseči:

- z večjimi vlaganji in razvojem človeškega potenciala ter preprečevanjem »bega možganov«,
- z vzpostavitvijo platforme znanstveno izobraževalnih ustanov ter drugih razvojnih institucij v povezavi s tehnološko prenovljenimi in inovativnimi podjetji,
- z večjim in učinkovitejšim vlaganjem v raziskave, inovacije in tehnološki razvoj v skladu s pametno specializacijo regije ter s vzpostavitvijo pogojev za razvoj kreativnih in kulturnih industrij,
- s kreativno in odgovorno souporabo naravnega potenciala (virov) regije, (materialni in nematerialni viri),
- z boljšo prometno povezanostjo in dostopnostjo v regiji ter uvajanjem trajnostnih oblik in metod pri načrtovanju in izvajanju posegov v prostor,
- z izboljšanjem bivalnih pogojev v regiji,
- s povečanjem družbene blaginje in socialne kohezije,
- s spodbujanjem sodelovanja med sektorji,
- s prehodom v nizkoogljično družbo ter uvajanjem krožnega gospodarstva,
- z aktivnim delovanjem podpornega okolja, vključno s SRIP-i,
- s pripravo ključnih regionalnih strateških dokumentov za posamezna vsebinska področja: Regijski prostorski plan (RPP), Regijski prometna strategija (RPS), Regijski načrt za bio-krožno gospodarstvo (RNBK), Strategija pametne regije (SPR), Regijska strategija privabljanja investorjev (TNI), Regijski podnebni načrt (RPN), Regijski načrt (prehranske, energetske) samooskrbe (RNS), Strategija TD Štajerske.

5.2 Strateški cilji

Cilj 1 – Pametnejša, konkurenčna in trajnejša regija

- Krepitev razvojno-raziskovalnih in inovacijskih zmogljivosti
- Spodbujanje digitalne preobrazbe
- Krepitev rasti in konkurenčnosti malih in srednjih podjetij
- Razvijanje znanj in spretnosti za pametno specializacijo, industrijsko tranzicijo in podjetništvo

- Razvijanje kariernega potenciala bodočih zaposlenih v gospodarstvu na področju podjetništva za potrebe gospodarstva
- Trajnostni razvoj in promocija vzdržnega turizma s poudarkom na spodbujanju in varovanju naravne in kulturne dediščine ter kulturne in kreativne ustvarjalnosti
- Razvoj kmetij, spodbujanje lokalne samooskrbe in ohranjanje vitalnega podeželja

Cilj 2 – Nizkoogljična in bolj zelena regije

- Večja energetska učinkovitost in spodbujanje rabe energije iz obnovljivih virov
- Razvoj pametnih energetskih sistemov in omrežij ter hrambe energije
- Spodbujanje prilagajanja podnebnim spremembam ter krepitev odpornosti na nesreče
- Spodbujanje trajnostnega gospodarjenja z vodnimi viri
- Spodbujanje prehoda na nizkoogljično družbo in krožno gospodarstvo
- Izboljšanje stanja ter varstvo naravnih vrednot in ohranjanje biotske raznovrstnosti, zelene infrastrukture v urbanem okolju in zmanjšanje onesnaženja
- Izboljšanje javnega potniškega prometa
- Izboljšanje kolesarskega prometa
- Urbana multimodalna mobilnosti

Cilj 3 – Bolj povezana regija

- Razvoj širokopasovnih povezav
- Izboljšanje cestne infrastrukture
- Posodobitev železniškega prometa
- Posodobitev letališke infrastrukture
- Posodobitev žičniške infrastrukture

Cilj 4 – Bolj privlačna in socialna regija

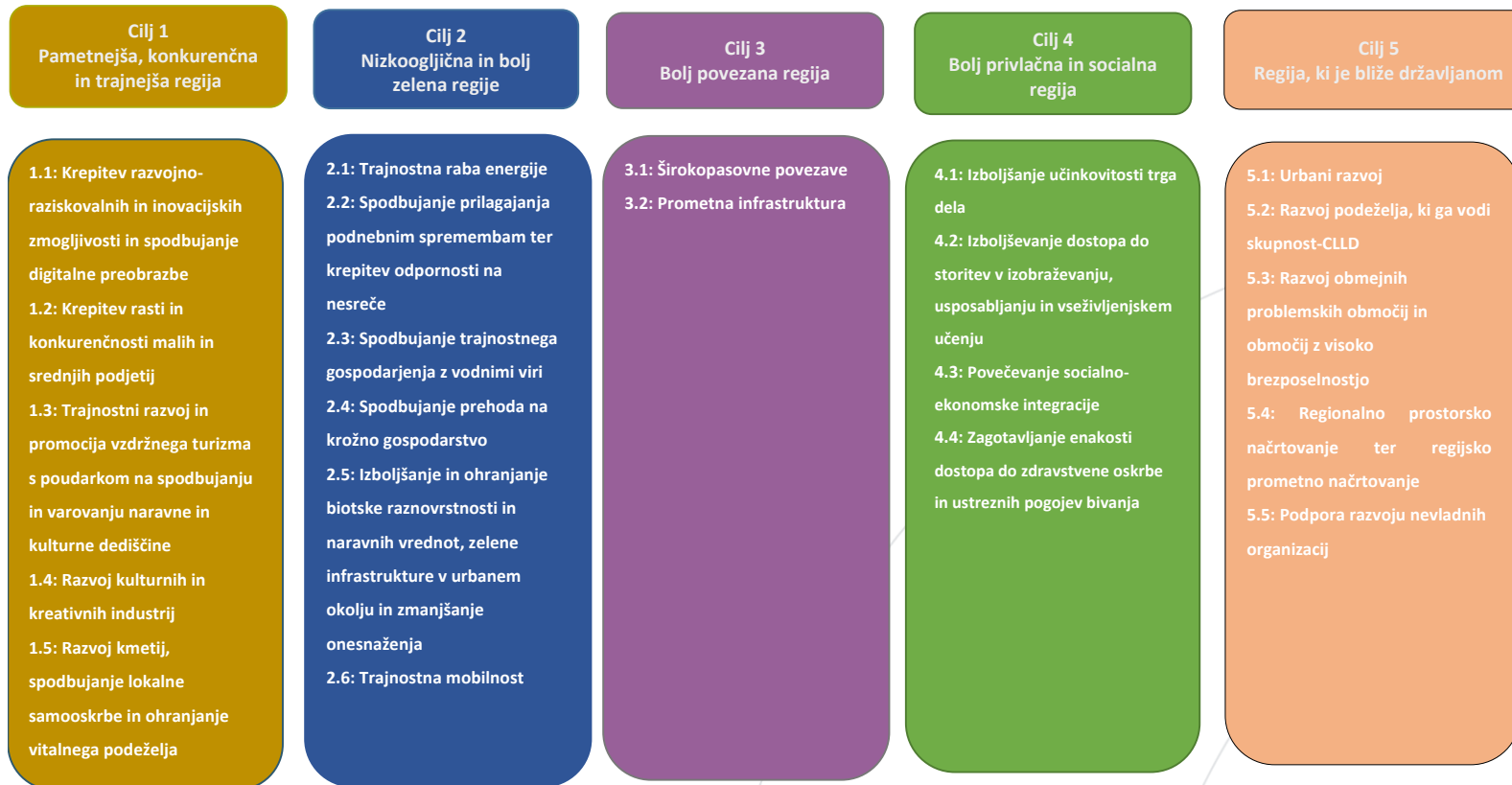
- Izboljšanje učinkovitosti trga dela in dostopa do kakovostne zaposlitve preko razvoja družbenih inovacij in infrastrukture
- Vzpostavitev centra za razvoj kariernega potenciala bodočih zaposlenih v gospodarstvu za izboljšanje kompetenc s področja podjetništva glede na potrebe v gospodarstvu
- Izboljševanje dostopa do vključujočih in kakovostnih storitev v izobraževanju, usposabljanje in vseživljenjsko učenje preko razvoja infrastrukture
- Povečevanje socialno-ekonomske integracije marginaliziranih skupnosti, Romov, migrantov in ranljivih skupin preko integriranih ukrepov, vključno s stanovanjskimi in socialnimi storitvami
- Zagotavljanje enakosti dostopa do zdravstvene oskrbe preko razvoja infrastrukture, vključno s primarno oskrbo
- Zagotavljanje ustreznih pogojev bivanja in drugih vidikov kakovosti življenja, vključno z oskrbo starejših
- Spodbujanje zdravega življenjskega sloga na lokalni ravni z vključevanjem različnih deležnikov in naslavljanjem različnih ciljnih skupin

Cilj 5 – Regija, ki je bliže državljanom

- Trajnostni razvoj mest
- Podjetno, konkurenčno in pametno podeželje
- Razvoj problemskih obmejnih območij ter območij z večjo brezposelnostjo
- Regionalno prostorsko načrtovanje ter institucionalna krepitev kapacitet na regionalni ravni
- Nadgradnja delovanja in razvoj nevladnih organizacij

RRP PODRAVJE 2021 - 2027

**»PODRAVJE – SAMOOSKRIBNA, TRAJNOSTNO NARAVNANA,
INOVATIVNA IN KREATIVNA REGIJA ZADOVOLJNIH LJUDK**

6 RAZVOJNI CILJI REGIJE

6.1 Razvojni cilj 1: Pametnejša, konkurenčna in trajnejša regija

V okviru Razvojnega cilja 1 z ukrepi naslavljammo izzive konkurenčnosti in gospodarskega razvoja Podravja. Gospodarstvo potrebuje vzvod za svojo rast, krepitev in dvig dodane vrednosti v okrepljeni razvojno raziskovalni in inovacijski dejavnosti, ki bo omogočila uspešno aplikacijo raziskovalnih rezultatov v tržne dejavnosti ter nova visoko kakovostna delovna mesta. Cilji obsegajo tudi ukrepe, ki bodo omogočili in spodbudili rast in konkurenčnost malih in srednje velikih podjetij in ki bodo omogočili razvoj znanj in spretnosti (kompetenc) za pametno specializacijo. Pomemben potencial razvoja Podravja predstavlja turizem kot gospodarska panoga in podeželje, zato se ukrepi te prioritete usmerijo še v razvoj in promocijo trajnostnega turizma s poudarkom na spodbujanju in varovanju naravne in kulturne dediščine ter v razvoj kmetijske dejavnosti ter z njo povezanim spodbujanjem lokalne samooskrbe ter na ta način ohranjanjem vitalnega podeželja.

V okviru Razvojnega cilja 1 bomo z ukrepi:

- Povečali obseg in kvaliteto raziskovalno-razvojnega in inovacijskega področja.
- Ustvarili trajnejše povezave med raziskovalnimi organizacijami, subjekti podjetniško inovacijskega podpornega okolja, gospodarstvom in lokalnimi skupnostmi ter nevladnim sektorjem.
- Prispevali k zagotavljanju raziskovalne infrastrukture na območju Podravja za razvoj znanstveno-raziskovalne dejavnosti, podjetništva ter razvoj kompetenc bodočega kadra za gospodarstvo.
- Omogočili digitalno preobrazbo.
- Prispevali k dvigu ekonomske moči Podravja s spodbujanjem gospodarske transformacije, dviga konkurenčnosti malih in srednje velikih podjetij in spodbujanjem rasti števila visokotehnoloških podjetij, za spodbujanje podjetništva in za konkurenčen razvoj turizma.
- Povečali konkurenčnost in razvoj ter odpornost podjetij z uvajanjem prožnih oblik dela in podporo razvoja kadrov.
- Omogočili bolj varno in zdravo delovno okolje, ki je prilagojeno potrebam (starejših) zaposlenih, z namenom podaljševanja delovne aktivnosti in zniževanja bolniških odsotnosti.
- Zagotovili podporno okolje za strateško in usmerjeno privabljanje novih gospodarskih panog in investitorjev, za prenos najnovejših tehnologij v podjetja in javni sektor za spodbujanje podjetništva in za konkurenčen razvoj turizma.
- Zagotovili razvoj inovativnih visoko kakovostnih doživetij in konkurenčnih integralnih turističnih produktov, ki vključujejo lokalne proizvode in ponudnike storitev.
- Zagotovili celovit pristop v povezovanju izobraževalnih in študijskih programov s potrebami gospodarstva in na ta način spodbudili ustvarjalnost, inovativnost in podjetnost.
- Okrepili trajnostne pristope v perspektivnih dejavnostih in razvoj zelenih delovnih mest.
- Omogočili trajnostni razvoj kmetijstva z ohranjanjem najbolj kakovostnih kmetijskih zemljišč, vključno z vzpostavitvijo uspešnih prodajnih verig in trženja kmetijskih pridelkov in izdelkov.
- Omogočili trajnostni razvoj gozdarstva z ohranjanjem najbolj kakovostnih gozdnih površin, vključno z vzpostavitvijo uspešnih lesnih verig in trženja gozdnih pridelkov in izdelkov.

Tabela 27: Kazalniki razvojnega cilja 1

Kazalniki	Vrsta	Izhodiščna vrednost Podravje 2019	Ciljna vrednost za leto 2027 Podravje	Izhodiščna vrednost SLO 2019
Bruto domači proizvod na prebivalca, v SKM, EU=100	Euro-stat	70	80	87
Povprečna plača na zaposlenega v GD, EUR	Ajpes	1.564 (91,2 %)	95 %	1.714
Bruto domači izdatki za RRD (% od regionalnega BDP)	Si-Stat	0,91 %	1,5 %	2,05 %
Bruto domači izdatki za RRD (% glede na Slovenijo)	Si-Stat	5,6 %	8 %	100,0 %
Raziskovalci	Si-Stat	1.743 (10,9 %)	15 %	15.925
Raziskovalci (v EPDČ) (% glede na Slovenijo)	Si-Stat	7,8 %	10,0%	100.0 %
Neto dodana vrednost na zaposlenega pri GD, EUR	Ajpes	36.281 (77,6 %)	90 %	46.752
Povprečna plača na zaposlenega v SP, EUR	Ajpes	1.100	110	1.106
Neto dodana vrednost na nosilca dejavnosti in njegove zaposlene, EUR	Ajpes	15.865 (102,3)	110	15.498
Prihod turistov	Si-Stat	Skupaj:385.143 (6,2 %) i Domači:87.621 (5,7 %) Tuji:297.522 (6,3 %)	Skupaj:8,5 % Domači:10 % Tuji:8,5 %	Skupaj: 6.229.573 Domači: 1.527.695 Tuji: 4.701.878
Prenočitve turistov	Si-Stat	Skupaj: 827.591 (5,2 %) Domači: 215.102 (4,9 %) Tuji: 612.489 (5,4 %)	Skupaj: 7,5 % Domači: 6,5 % Tuji: 7,0 %	Skupaj: 15.775.331 Domači: 4.404.565 Tuji: 11.370.766
Delež prihodov domačih turistov, %	Si-Stat	26,74	40 %	27,86
Delež prihodov tujih turistov, %	Si-Stat	73,26	60 %	72,14
Skupne površine za namakanje, ha	Si-Stat	2.293 (34,4%)	40 %	6.673

Razvojna prioriteta 1.1: Krepitev razvojno-raziskovalnih, inovacijskih zmogljivosti in spodbujanje digitalne preobrazbe

V okviru ukrepov za krepitev razvojno raziskovalnih in inovacijskih zmogljivosti naslavljamo potrebe po večjem obsegu in kvaliteti razvojno raziskovalnih in inovacijskih aktivnosti ter prioritete spodbujanja digitalne preobrazbe, ki sledijo potrebam uporabe naprednih digitalnih tehnologij v poslovanju podjetij, javnega sektorja, organizacij v poslovni in širši družbeni sferi.

Tabela 28: Kazalniki razvojnega cilja 1.1

Kazalniki	Viri	Izhodiščna vrednost Podravje 2019	Ciljna vrednost za leto 2027 Podravje
Bruto domači proizvod na prebivalca, v SKM, EU=100	Euro-stat	70	80
Povprečna plača na zaposlenega v GD, EUR	Ajpes	1.564 (91,2 %)	95 %
Bruto domači izdatki za RRD (% od regionalnega BDP)	Ši-Stat	0,91 %	1,5 %
Število zaposlenih v RRD skupaj	Ši-Stat	2050	2400

Ukrepi:

1.1.1: Spodbujanje raziskav, razvoja in inovacijske dejavnosti

Spodbujanje projektnega ter strateškega in trajnostnega sodelovanja med visokošolskimi in raziskovalnimi organizacijami ter gospodarstvom, ki bo skladno z evropskimi politikami, Strategijo pametne specializacije (S4) in potrebami gospodarstva, vključno z razvojem visokotehnoloških trajnostnih izdelkov in storitev, novih, zelenih, inovativnih tehnologij in energentov za prehod v bolj energetske in snovno učinkovite krožne in digitalno gospodarstvo ter nizkoogljično družbo.

1.1.2: Spodbujanje vlaganj v razvojno raziskovalno in inovacijsko infrastrukturo

Spodbujanje potrebnih naložb v ustrezno razvojno raziskovalno in inovacijsko infrastrukturo, za doseganje in ohranitev znanstvene ravni v regiji.

1.1.3: Razvoj kadrov in kompetenc za razvojno, raziskovalno in inovacijsko dejavnost

Ukrepi naslavljajo spodbujanje prehoda visoko izobraženega kadra v podjetja in obratno ter krepitev kompetenc za učinkovito implementacijo odprtih inovacijskih metod v podjetjih in oblikovanjem sodelujočih poslovnih modelov za optimizacijo in vitko poslovanje.

1.1.4: Spodbujanje digitalne preobrazbe

Vlaganja v povečevanje znanja in digitalnih kompetenc zaposlenih, razvoj in uvedba novih digitalnih storitev projektom povezovanja v pametne občine/regije, spodbujanje uvajanja digitalnih tehnologij za namen povečevanja deleža oskrbe z energijo iz obnovljivih virov in za uvajanje storitev prožnosti

energije, trajnostnega gospodarjenja s pitno vodo ter oblikovanje občin sodelovalnih platform za neposredno komunikacijo med vsemi ključnimi deležniki.

Razvojna prioriteta 1.2: Krepitev rasti in konkurenčnosti MSP

Podjetniška aktivnost je pomemben dejavnik dolgoročne rasti produktivnosti, saj predstavlja potencial za prenos znanja in pretvarjanje novih idej v tržno uspešne inovacije.

Tabela 29: Kazalniki razvojnega cilja 1.2

Kazalniki	Vir	Izhodiščna vrednost Podravje 2019	Ciljna vrednost za leto 2027 Podravje
Neto dodana vrednost na zaposlenega pri GD, EUR	Ajpes	36.281 (77,6 %)	90 %
Povprečna plača na zaposlenega v SP, EUR	Ajpes	1.100	110 %
Neto dodana vrednost na nosilca dejavnosti in njegove zaposlene, EUR	Ajpes	15.865 (102,3)	110 %

Ukrepi:

1.2.1: Podporno okolje in spodbude za ustanavljanje, rast in razvoj MSP

Ukrep je usmerjen v ustvarjanje spodbudnega podjetniško-inovacijskega podpornega okolja za razvoj, krepitev rasti in konkurenčnosti MSP z vzpostavitvijo finančnih mehanizmov.

1.2.2: Vlaganja v ekonomsko poslovno infrastrukturo in upravljanje

Omogočanje ugodnih pogojev za investitorje in aktivno privabljanje investitorjev v regijo. Potreben je razvoj MSP: zagon novih, rastočih in inovativnih podjetij. Nove poslovno-obrtne cone se prioritarno vzpostavlja z revitalizacijo degradiranih območij. Prednost se nameni urejanju in upravljanju že obstoječih poslovno-obrtnih con. Skladno s prostorskimi usmeritvami regija podpira poslovno-obrtne cone glede na vlogo in pomen naselja v poselitvenem sistemu.

1.2.3: Razvoj kompetenc za pametno specializacijo, industrijsko tranzicijo in podjetništvo

Z vidika razvoja znanj in spretnosti za pametno specializacijo, industrijski prehod in podjetništvo je pomembno, da se zagotovi celovitost ukrepov in podporno okolje (raziskovalni sektor, gospodarstvo, negospodarstvo, izobraževalni sistem), ki bo spodbujalo in omogočilo izboljšanje zmogljivosti in pravočasno in ustrezno obravnavo izzivov, ki jih prinašajo tehnološke in netehnološke spremembe, industrijski prehod ter umetna inteligenca, in hkrati izboljšalo upravljanje z znanjem, aplikacijo novih tehnologij, procesov in metod dela na različnih delovnih mestih. Vzpostavitev modelov za napovedovanje kompetenc prihodnosti, prilagoditev sistemov izobraževanja in usposabljanja za pridobitev ustreznih kompetenc, potrebnih za izvedbo pametne specializacije, industrijske tranzicije in podjetništva.

Spodbujanje podjetij za zaposlovanje mladih raziskovalcev in krepitev razvojnih oddelkov v podjetjih na področjih pametne specializacije.

Krepitev podpornih storitev za pametno specializacijo, vključno s podpornimi inštrumenti za inoviranje v MSP.

Nadgradnja kompetenčnih centrov za razvoj kadrov (KOC) in povezovanje s SRIP-i na prednostnih področjih uporabe pametne specializacije.

Izboljšanje koordinacije ter povezovanja vseh subjektov podjetniško-inovacijskega podpornega okolja regije Podravje, z boljšim dostop do informacij, hitrejši prenos znanja med deležniki (kibernetska varnost, računalništvo v oblaku, velepodatki in robotika).

1.2.4: Uvajanje prožnih oblik dela

Ukrep je usmerjen v vzpostavitev podpornega okolja in orodij, ki podjetjem pomaga pri uvajanju prožnih oblik dela ter posledično večjo odpornost in konkurenčnost.

1.2.5: Vlaganja v bolj varno in zdravo delovno okolje

Izboljšanje delovnih pogojev za zaposlene, da bodo le-ti motivirani in sposobni delati dlje: potrebne so podpora in spodbude za podjetja za prilagajanje delovnih mest, zmanjševanje psihosocialnih dejavnikov tveganja, krepitev telesnega kot duševnega zdravja zaposlenih.

Razvojna prioriteta 1.3: Trajnostni razvoj in promocija vzdržnega turizma s poudarkom na spodbujanju in varovanju naravne in kulturne dediščine)

Trajnostno naravnano razvoja turizma je ključen minimalen vpliv na okolje, družbo in kulturo, obenem pa povečuje družbene in gospodarske koristi za lokalne skupnosti.

Tabela 30: Kazalniki razvojnega cilja 1.3

Kazalniki	Vir	Izhodiščna vrednost Podravje 2019	Ciljna vrednost za leto 2027 Podravje
Prihod turistov	Si-Stat	Skupaj: 385.143 (6,2 %) Domači: 87.621 (5,7 %) Tuji: 297.522 (6,3 %)	Skupaj: 8,5 % Domači: 10 % Tuji: 8,5 %
Prenočitve turistov	Si-Stat	Skupaj: 827.591 (5,2 %) Domači: 215.102 (4,9 %) Tuji: 612.489 (5,4 %)	Skupaj: 7,5 % Domači: 6,5 % Tuji: 7,0 %
Delež prihodov domačih turistov, %	Si-Stat	26,74	40 %
Delež prihodov tujih turistov, %	Si-Stat	73,26	60 %

Ukrepi:

1.3.1: Razvoj in upravljanje trajnostnih turističnih produktov ter spodbujanje regijskega povezovanja

Usmerjanje v razvoj novih inovativnih turističnih produktov in storitev, dvig kakovosti in razvoja turističnih destinacij s spodbujanjem turističnih podjetij (MSP) in kmetijskih gospodarstev, z vključevanjem lokalnih surovin in izdelkov v redno turistično ponudbo ob upoštevanju sinergije med gospodarstvom in ohranjanjem biotske pestrosti ter varstvom kulturne dediščine. S povezovanjem in posledično tvorjenjem skupnih integralnih turističnih produktov turistični ponudniki regije lažje dostopajo do (domačih in) tujih trgov. Poleg tega je potrebno vzpostaviti skupno vodniško službo/regionalni izpit za turističnega vodnika.

1.3.2: Valorizacija naravne in kulturne dediščine

Ukrep izpostavlja potrebe varovanja naravne in kulturne dediščine, ki celostno ohranja dediščino kot temelj nacionalne identitete in kulturne raznolikosti ter tako prispeva k kakovostni življenja in izboljšanju odnosa do dediščine.

1.3.3: Turistična infrastruktura

Vlaganje v osnovno turistično infrastrukturo, vključno z njeno nadgradnjo ter ureditev turistične infrastrukture za obiskovanje na območjih naravne in kulturne dediščine za doživljanje, usmerjanje obiska in ohranjanje območij varovane/zavarovane narave in kulturne dediščine. Še posebej je pomembno uvajanje digitalizacije v promocijo in predstavitev različnih turističnih objektov tako naravne kakor tudi kulturne dediščine (QR Code).

1.3.4: Promocija trajnostnih turističnih destinacij z uvajanjem digitalizacije ter vzpostavitve podpornega okolja za manjše turistične ponudnike

Ukrep je usmerjen v skupno promocijo turistične ponudbe z učinkovitim in inovativnim trženjem ter razvojem inovativnih turističnih, programov, ponudbe in izobraževanjem/licenciranjem interpretatorjev narave, krajine in kulturne dediščine. Kot odgovor na ne-trajnost masovnega turizma, se regija zapiše trajnostnemu turizmu manjših ponudnikov, doživetij v mestih, krajih in na podeželju. Manjši ponudniki pomembno doprinašajo k raznovrstnosti ponudbe regije in so/bodo predvsem v času po COVID-19 a) zelo iskani s strani gostov, hkrati pa b) zelo izpostavljeni posledicam (gospodarske) krize. Podporno okolje bi zajemalo predvsem izobraževanja, coachinge, povezovanje v mrežo in povezovanje v skupne produkte, s katerimi lažje nastopajo na domačem in tujem trgu.

Razvojna prioriteta 1.4: Razvoj kulturnih in kreativnih industrij

Kulturni in kreativni sektor (KKS) potrebuje celovit, usklajen in dolgoročen razvoj za krepitev konkurenčnosti in ustvarjanje kakovostnih delovnih mest z visoko dodano vrednostjo na zaposlenega. V prihodnosti bo ob vedno večji uveljavitvi novih tehnologij v ospredje postavljena tudi kreativnost, ki ponuja veliko priložnosti za inovativno prenovo regije. KKS je hkrati izjemno pomemben za urbani razvoj mest in regij ter lahko prispeva k revitalizaciji degradiranih mestnih prostorov, spodbujanju lokalnega gospodarstva, izboljšanju socialne kohezije in vključenosti ranljivih skupin prek participativnih projektov. Je ključnega pomena za identiteto, družbeno povezanost in trajnostne prakse sodobnih, vključujočih in pametnih mest.

Tabela 31: Kazalniki razvojnega cilja 1.4

Kazalniki	Vir	Izhodiščna vrednost Podravje 2019	Ciljna vrednost za leto 2027 Podravje
Število podprtih novih projektov na področju kreativnega sektorja	Euro-stat	0	15
Število novih skupin medsektorskega povezovanja	Ajpes	0	5

Ukrep 1.4.1: Ustvarjanje pogojev za razvoj kulturnega in kreativnega sektorja

Ukrep je usmerjen v oblikovanje in spodbujanje delovanja medsektorskih in interdisciplinarnih delovnih skupin ter organizacij, ki zagotavljajo razvoj kreativne ekonomije v regiji. Hkrati bo ukrep usmerjen v ozaveščanje o potencialu KKS in v krepitev njegove vloge v družbeno – ekonomskem razvoju regije. S ciljem ozaveščanja se bo regija povezovala in sodelovala s številnimi deležniki pri različnih aktivnostih (predstavitvi in prenosu dobrih praks, organizaciji študijskih obiskov, organizaciji različnih dogodkov, razvoju spletnih storitev, informiranju različnih javnosti z uporabo sodobnih komunikacijskih kanalov itd.).

Ukrep 1.4.2: Opolnomočenje in povezovanje kulturnega in kreativnega sektorja

Ukrep bo spodbujal programe in projekte, ki bodo prispevali k revitalizaciji mestnih prostorov in iskali nove rešitve za oživetev lokalnih gospodarstev. Ukrep je usmerjen v povezovanje in opolnomočenje kreativnih skupnosti in profesionalcev, v ustvarjanje vezi med različnimi panogami KKI in povezovanje znanj, za skupen nastop na trgu. Aktivnosti bodo namenjene krepitevi interdisciplinarnih programov in razvoju strateških partnerstev za vključevanje v nove verige vrednosti, ki bodo temeljile na družbenih vrednotah in bodo usmerjene v zelene tehnologije.

Razvojna prioriteta 1.5: Razvoj kmetij, spodbujanje lokalne samooskrbe in ohranjanje vitalnega podeželja ter gospodarjenje z gozdovi

Za skladen in enakomeren razvoj regije je potrebno pozornost poleg mestnih in ostalih urbanih naselij nameniti tudi podeželju. Kmetijstvo in gozdarstvo poleg ekonomske opravljata tudi ekološko in socialno funkcijo ter močno vpliva na podobo krajine. Trenutna raba kmetijskih in gozdnih zemljišč presega samo pridelavo kmetijsko-živilskih izdelkov ter lesa in vključuje tudi rekreacijo, izobraževanje v naravi, ohranjanje okolja, razvoj infrastrukture, ipd. Na ta način podeželska območja postajajo protiutež mestnemu in urbanemu okolju.

Tabela 32: Kazalniki razvojnega cilja 1.5

Kazalniki	Vir	Izhodiščna vrednost Podravje 2019	Ciljna vrednost za leto 2027 Podravje
Število registriranih ekoloških kmetij	MKGP, register	190	230
Skupne površine za namakanje, ha	Si-Stat	2.293 (34,4%)	40 %
Število nosilcev dopolnilnih dejavnosti	AJPES	580	650

Ukrepi:

1.5.1: Razvoj in ohranjanje kmetij

Pomemben je tehnološki razvoj kmetij, z ohranjanjem majhnih kmetij njihove konkurenčnosti in produktivnosti ter večja ekonomska in okoljska učinkovitost.

1.5.2: Ekološko in sonaravno kmetovanje

Poudarek je na trajnostnem razvoju kmetijstva, predvsem ekološkega kmetovanja, povezovanju in prenosu novih inovativnih pristopov v pridelavi, predelavi in trženju na izvajalce kmetijske dejavnosti, ki podpira ohranjanje ogroženih živalskih in rastlinskih vrst kulturne krajine.

1.5.3: Poseljenost podeželja in urejenost kmetijske krajine

Ključnega pomena ostaja trajnostno prostorsko načrtovanje z ohranitvijo in razvojem najbolj kakovostnih kmetijskih zemljišč. Izkazujejo se potrebo po varstvu tradicionalne krajine in stavb ter ohranjanje identitete podeželja. Pri tem ukrepu je potrebno vključiti tudi ustrezno arhitekturno načrtovanje, ki bo ne le zasledovalo cilje ohranitve tradicionalnih stavb, značilnih za posamezno okolje, marveč tudi ustrezno načrtovanje novih – takšnih, ki bodo skladne s posameznim območjem obravnavane regije.

Na območjih z omejenimi oziroma težjimi pogoji za kmetovanje je pomembno ohranjanje kmetij in poseljenosti.

1.5.4: Vlaganje v razvoj človeških virov na podeželju

Krepitev in prenos znanj raziskovalnih institucij in univerz s svetovalnimi službami do kmetij ter razvoj delovnih mest na podeželju (diverzifikacija kmetijskih dejavnosti).

1.5.5: Trženje produktov in vzpodbujanje lokalnih prehrabnih verig

Izkazane so potrebe po okrepitvi trženja, oblikovanja prodajnih verig v ključno z marketingom ter prenos primerov dobrih kmetijskih praks. Eden od načinov »kontinuirane promocije lokalne in kakovostne hrane«, ki jo omenja Osutek RRP 2021 – 2027 so po našem mnenju tudi **trške in vaške tržnice**, ki bi jih kazalo uvesti na zanje primernih mestih v trških in vaških oziroma primestnih središčih. Lanska in letošnja epidemija, povzročena z virusom Covid-19 je prinesla nove oblike ali povečanja

določenih oblik prodaje izdelkov in storitev, med njimi tudi (povečano) **rabo avtomatov** z lokalno pridelano in predelano hrano (lokalnimi prehrabnimi izdelki).

1.5.6: Trajnostno upravljanje ter gospodarjenje z gozdovi

Gozdarstvo kot gospodarska panoga lahko pripomore k razvoju novih dejavnost (lesna - predelovalna veriga, biomasa, stavbno pohištvo, gradnja stanovanjskih objektov ter raznoliki produkti iz lesa). Poleg tega pa ima gozd tudi velik vpliv na blaženje podnebnih sprememb (znižanje temperature, ponori CO₂).

6.2 Razvojni cilj 2: Nizkoogljična in bolj zelena regija

V okviru Razvojnega cilja 2 naslavljammo izzive trajnostnega upravljanja z naravnimi viri vključno z ohranjanjem biotske pestrosti. Negativne posledice podnebnih sprememb zahtevajo ukrepanje na različnih področjih delovanja od varovanja pred poplavami, kakor tudi do prilagajanja nanje. Za zmanjšanje izpustov TGP bo treba spremeniti potovalne in potrošniške navade, povečati rabo OVE ter izboljšati URE. Za zagotavljanje zdravstveno neoporečne pitne vode bo potrebno zaščititi vodne vire, zmanjšati izgube v vodovodnih sistemih, rekonstruirati celoten vodooskrbni sistem, ter urediti kanalizacijske sisteme z izgradnjo čistilnih naprav tudi za aglomeracije pod 2.000 PE. Z zmanjšanjem vseh vrst odpadkov na izvoru, njihovo ponovno uporabo, zapiranjem snovnih krogov ter povečanjem snovne in energetske učinkovitosti bomo omogočili hitrejši prehod v krožno gospodarstvo. Z učinkovitim zavarovanjem in upravljanjem zavarovanih območij bomo izboljšali biotsko raznovrstnost ter omogočili razvoj trajnostnih oblik turizma. Z uporabo zelenih tehnologij v privatnem in javnem sektorju, ob upoštevanju naravnih omejitev ter zmanjšanju vseh vrst onesnaževanja, bomo izboljšali pogoje za življenje. Z izboljšanjem prometne in neprometne infrastrukture ter spodbujanjem vseh oblik trajnostne mobilnosti bomo zmanjšali izpuste toplogrednih plinov iz prometa.

V okviru Razvojnne prioritete 2 bomo z ukrepi:

- spodbudili trajnostno ravnanje z viri,
- povečali ozaveščenost o vzrokih in posledicah podnebnih sprememb in načinih prilagajanja nanje,
- povečali varnost pred posledicami podnebnih sprememb,
- zagotovili kakovostno in zdravstveno neoporečno pitno vodo ter trajnostno gospodarjenje s pitno vodo,
- spodbudili prehod na nizkoogljično krožno gospodarstvo,
- povečali uporabo oblik trajnostne mobilnosti,
- zmanjšali količino izpustov TGP,
- povečali delež OVE in URE,
- spodbudili uporabo trajnostnih načel pri razvoju gospodarskega sektorja,
- zmanjšali količino vseh vrst odpadkov in spodbudili njihovo ponovno uporabo, predelavo ter energetske rabo,
- spodbudili prebivalstvo k rabi in investicijam v trajnostne zelene energetske tehnologije.
- postopno zmanjševali rabo fosilnih goriv,
- ohranili in izboljšali biotsko pestrost.

Tabela 33: Kazalniki razvojnega cilja 2

Kazalnik	Vir	Izhodiščna vrednost Podravje	Ciljna vrednost za leto 2027 Podravje	Izhodiščna vrednost SLO
Investicije za varstvo okolja, 1.000 EUR	Si-Stat	8.971 (3,8) Leto: 2018	5	237.766 Leto: 2018
Delež prebivalcev (v %), ki živijo v km oddaljenosti od postajališč JPP z različno pogostostjo voženj	UMAR	Primerna pogostost voženj: 59% Zadovoljiva pogostost voženj: 84 Vsa postajališča: 93 Leto: 2019	Primerna pogostost voženj: 70% Zadovoljiva pogostost voženj: 90% Vsa postajališča: 95	Primerna pogostost voženj: 60 Zadovoljiva pogostost voženj: 79 Vsa postajališča: 92 Leto: 2019
Funkcionalno degradirana območja (FDO)	UMAR	Število FDO: 101 Površina FDO (ha): 419 Povprečna velikost FDO (ha): 4,1 (124,2) Leto: 2020	Število FDO: 90 Površina FDO (ha): 350 Povprečna velikost FDO (ha): 100	Število FDO: 1.132 Površina FDO (ha): 3.695 Povprečna velikost FDO (ha): 3,3 Leto: 2020
Delež priključenosti na javno kanalizacijsko omrežje (JKO), %	MOP	81,8 Leto: 2018	90	78,8 Leto: 2018
Število vodovodnih priključkov	Si-Stat	83.452 Leto: 2018	87.500	454.487 Leto: 2018
Količina nastalih komunalnih odpadkov kg/prebivalca	Si-Stat	485 Leto: 2018	400	495 Leto: 2018

Razvojna prioriteta 2.1: Trajnostna raba energije

V regiji je potrebno okrepiti prizadevanja na področju trajnostne rabe energije. Velik delež starejšega stanovanjskega fonda, tako stanovanjskih hiš kot predvsem večstanovanjskih objektov, v kombinaciji z negativnimi trendi večanja potencialne energetske revščine predstavlja veliko finančno obremenitev za lastnike, posredno pa tudi zdravstveno tveganje, saj v starejših stavbah večinoma ni zagotovljena ustrezna kakovost bivalnega ugodja. Zato je treba zagotoviti nadaljevanje celovite energetske prenovе stavb ali soresk, povečati ozaveščenost in dostopnost do nepovratnih sredstev energetskih prenov stanovanjskih stavb. Pri tem je posebno pozornost potrebno nameniti celovitemu, transparentnemu in avtomatiziranemu spremljanju porabe energije v realnem času, ki je osnova za dobro planiranje investicij v energetske učinkovitost in sisteme energetske učinkovitega upravljanja z energijo. Slovenija se pri zagotavljanju deleža 27 % obnovljivih virov energije (OVE) v končni bruto rabi energije do leta 2030 ter vsaj 27% izboljšanje energetske učinkovitosti glede na scenarij iz leta 2027 srečuje s številnimi težavami, zaradi česar je treba še povečati delež OVE v proizvodnji električne energije, nadoknaditi zaostanek pri vpeljavi OVE v mobilnosti in transportu, bistveno povečati delež OVE pri virih toplotne energije, zlasti s toplotnimi črpalkami in drugimi OVE.

Tabela 34: Kazalniki razvojnega cilja 2.1

Kazalniki	Vrh	Izhodiščna vrednost Podravje 2019	Ciljna vrednost za leto 2027 Podravje
Število naložb v stanovanjske stavbe (EKO sklad RS)	EKO sklad	14.230	16.500
Število obnove javne razsvetljave	Podatki i občin	17	30

Ukrepi:

2.1.1: Ozaveščanje in spodbujanje trajnostne rabe energije

Ukrepi zraven ozaveščanje o pristopih, ki prispevajo k učinkoviti in trajnostni rabi energije v vsakdanjem življenju, naslavljajo izdelavo programov lokalne energetske samooskrbe, spodbujanje procesnih izboljšav energetske učinkovitosti v gospodarskem sektorju ter informiranje o trajnostni gradnji in prenovi z uporabo naravnih materialov skoraj nič energijskih stavb v javnem in zasebnem sektorju. Spodbujali bomo uporabo energetske učinkovitih naprav in sistemov.

2.1.2: Naložbe v povečanje energetske učinkovitosti ter uporabe in razvoj OVE

Ukrep naslavlja učinkovite energetske prenovne in novogradnje skoraj ničenergijskih stavb v javnem in zasebnem sektorju. Pri tem je pomembna tudi uporaba naravnih materialov oz. materialov z čim manjšim negativnim okoljskim vplivom. Ukrep zajema tudi energetske prenovne javne razsvetljave in vzpostavitev sistemov daljinskega spremljanja tudi preko razvoja energetskega pogodbeništv. Ukrep naslavlja investicije v OVE, predvsem pa v izrabo vetrne, vodne, sončne ter geotermalne energije, kakor tudi povečanje samooskrbe z električno energijo. Podpira spodbujanje in podpora proizvodnje in distribucije energije iz OVE kakor tudi vlaganja v pametne daljinske sisteme (ogrevanja in hlajenja).

2.1.3: Razvoj pametnih energetskih sistemov in omrežij vključno z gradnjo in razvojem učinkovite hrambe energije

Zlasti v obdobjih povečane uporabe električne energije iz OVE, ki je na določenem območju na razpolago hkrati na vseh proizvodnih enotah oz. v primerih, ko je dobava energije omejena, je s ciljem nemotene dobave, izogibanja preobremenjenosti omrežja (električni mrki) in nesorazmerno velikih investicijskih stroškov distributerjev električne energije pri večanju kapacitet omrežij, potrebno uvajati prožno upravljanje, ki vključuje tako časovno prilagajanje virov energije kakor tudi porabnikov, v kombinaciji s hranilniki energije. Zaradi tega je potrebno razvijati in implementirati pametna energetska omrežja z mikroomrežji ter vpeljevati uporabo hranilnikov energije. Poleg kratkoročnega hranjenja energije je treba razvijati in vpeljevati tudi dolgoročneje hranjenje energije, zlasti sezonsko hranjenje za obdobje v mesecu decembru in januarju, ko v našem območju primanjkuje največ energije in je tudi največ potrebujemo. Ukrepi bodo usmerjeni tudi v zagotavljanje kakovostnega električnega omrežja, spodbujanje tehnologij za razvoj pametnih energetskih sistemov ter nastajanje lokalnih energetskih skupnosti.

Razvojna prioriteta 2.2: Spodbujanje prilagajanja podnebnim spremembam ter krepitev odpornosti na nesreče

Pomemben poudarek je tudi spopadanje s podnebnimi spremembam, prilagajanjem nanje in preprečevanju tveganj. Regija se zaradi geografskih značilnosti in spreminjajočega podnebja sooča z burnimi vremenskimi nihanji na območjih kolizij različnih zračnih gmot. Zaradi izpostavljenih tveganj, ki jih potencirajo podnebne spremembe, želimo izboljšati pretočnosti visokih vod, razširiti sisteme protitočne obrambe, trajnostno urediti obvodni prostor in izvesti protipoplavne ukrepe na prepoznanih območjih, urediti zelene retenzijske površine, ki bodo služile zbiranju viškov meteornih vod in majhnih delcev ter hkrati zniževale temperaturne maksimume v poletnem času ter celoletno zagotavljale kvalitetne rekreacijske površin za lokalno prebivalstvo kot tudi turiste. Posebno pozornost se nameni ozelenjevanju naselij, še posebej mestnih. Za povečanje samooskrbe je v regiji treba zagotoviti nemoteno in učinkovito uporabo obstoječih namakalnih **sistemov ter njihova razširitev v povezavi z novimi tehnološkimi rešitvami v kmetijstvu.**

Tabela 35: Kazalniki razvojnega cilja 2.2

Kazalniki	Vir	Izhodiščna vrednost Podravje 2019	Ciljna vrednost za leto 2027 Podravje
Število novih programov ozaveščanja o podnebnih spremembah	Lastni podatki	0	3
Povečanje skupnih površine namakalnih sistemov	Ajpes	2.293	2.800
Število novih rezervnih virov pitne vode	Si-Stat MOP	0	2

Ukrepi:

2.2.1: Ozaveščanje o podnebnih spremembah in upravljanje s tveganji

Ukrepi bodo prednostno usmerjeni v osveščanje o vzrokih in posledicah podnebnih sprememb in priprava načrtov tveganja in vlaganje v posodobitev sistemov za merjenje in obveščanje ter okrepitev odpornosti lokalnih skupnosti in ciljnih skupin o pravilnem ukrepanju.

2.2.2: Naložbe v prilagajanje podnebnim spremembam in krepitev odpornosti

Ukrepi naslavljajo izgradnjo zelene infrastrukture, ki bi pomagala omiliti posledice podnebnih sprememb (ozelenjevanje naselij), krepitev aktivnosti za zmanjšanje vpliva podnebnih sprememb na kmetijsko pridelavo (naložbe v protitočno zaščito, namakalne sisteme ter uvajanje novih kmetijskih tehnik in sort). Naložbe v zagotavljanje rezervnih vodnih virov za intervencije ob naravnih nesrečah, ter investicije v poplavno varnost kakor tudi zagotavljanje retenzijskih površin v primeru visokih vod.

Razvojna prioriteta 2.3: Spodbujanje trajnostnega gospodarjenja z vodnimi viri

Regija se predvsem na območjih razpršene podeželske poselitve še vedno sooča z nezadostno oskrbo s kvalitetno pitno vodo kljub velikemu številu vodnih virov, ki izkazujejo predvsem na podeželskih območjih trend povečanega onesnaževanja z nitrati, tudi z ostanki pesticidov. Težava z oporečnostjo se vedno pogosteje pojavlja zaradi slabega vzdrževanja vodovodnega omrežja in njegove dotrajanosti. Glavni ukrepi v regiji bodo naslavljali zagotovitev dostopa do čiste in kakovostne pitne vode za vse prebivalce, kar bo doseženo z izgradnjo vodovodov na območjih brez javnih vodovodnih sistemov. Na območjih s starejšimi vodovodnimi sistemi, kamor spada celotni vodovodni sistem Spodnjega Podravja, se srečujemo zraven slabe kvalitetne pitne vode, tudi z velikimi izgubami pitne vode zaradi dotrajanosti, zato bo poudarek na zmanjševanju vodnih izgub in obnovi obstoječe dotrajane infrastrukture, ki je marsikje še iz zdravstveno in okoljsko spornih salonitnih cevi.

Nezadostno je tudi zbiranje in čiščenje odpadnih voda na aglomeracijah z manj kot 2000 PE. Velika težava ostajajo manjša, razložena naselja pod 2000 PE, kjer so investicije v tovrstno infrastrukturo velike, a nujno potrebne za zagotavljanje nacionalnih ciljev čiščenja odpadnih voda. Hkrati s tem se naslavlja zagotavljanje kakovosti podzemnih voda (tudi s sanacijo obstoječih, dotrajanih omrežij) in možnost privabljanja gospodarskih investicij v ruralna območja.

Ukrepi naslavljajo sanacija obstoječih in izgradnja novih vodovodnih sistemov za oskrbo prebivalcev s pitno vodo, uvedba novih tehnologij za optimizacijo porabe vodnih virov ter izgradnja in obnova infrastrukture za čiščenje komunalnih odpadnih vod in priključitev dodatnih uporabnikov na to infrastrukturo (kanalizacija, ČN, MČN in individualne rešitve izven aglomeracij), posebej za manjše aglomeracije pod 2000 PE.

Tabela 36: Kazalniki razvojnega cilja 2.3

Kazalniki	Vir	Izhodiščna vrednost Podravje 2019	Ciljna vrednost za leto 2027 Podravje
Delež priključenosti na javno kanalizacijsko omrežje (JKO), %	MOP	81,8 Leto: 2018	90
Število vodovodnih priključkov	Stat	83.452 Leto: 2018	87.500

Ukrepi:

2.3.1: Oskrba z vodo

Sanacija obstoječih in izgradnja novih vodovodnih sistemov za oskrbo prebivalcev s pitno vodo, uvedba novih tehnologij za optimizacijo porabe vodnih virov (vključno s senzoriko in pametnimi merilnimi napravami ter trajnimi zapisi - sledljivimi evidencami porabe) ter ozaveščanje o trajnostnem upravljanju z vodo. Pri tem je pomembna tudi zaščita in sanacija obstoječih individualnih zasebnih vodnjakov ter morebitnih vaških vodnjakov kot nadomestnega vodnega vira. Izvajanje investicij za izboljšanje kakovosti vode naravnih vodotokov in podtalnice. Zagotavljanje usklajenosti glede rabe prostora na območjih vodnih virov (ustrezni vodovarstveni režimi) ter renaturacija in revitalizacija vodotokov, travišč, mokrišč in ostalih habitatov.

2.3.2: Varovanje vodnih virov

Izgradnja in obnova infrastrukture za čiščenje komunalnih odpadnih vod in priključitev dodatnih uporabnikov na to infrastrukturo (kanalizacija, ČN, MČN in individualne rešitve izven aglomeracij), posebej za manjše aglomeracije pod 2000 PE. Z uporabo kmetijskih praks, ki ne ogrožajo vodnih virov, povečati zanesljivost oskrbe z neoporečno vodo (izobraževanje in večji monitoring).

Razvoj in vzpostavitev zelenih tehnologij za čiščenje odpadne vode ter izgradnja infrastrukture za učinkovito odvajanje meteorne vode ter njena ponovna uporaba (krožno gospodarstvo).

Razvojna prioriteta 2.4: Spodbujanje prehoda na krožno gospodarstvo

V regiji so pri posameznih gospodarskih družbah že opazne transformacije poslovanja s prehodom v krožno gospodarstvo iz linearnih v krožne poslovne modele, k čemer je prispevalo tudi Strateško razvojno inovacijsko partnerstvo – Mreže za prehod v krožno gospodarstvo (SRIP-Krožno gospodarstvo), inovativni ekosistem - podporno okolje na ravni Slovenije, delujoč že od novembra 2016 kot eden od devetih ključnih ukrepov Slovenske strategije pametne specializacije, S4 s strateškimi razvojnimi prioritetami, kot so Digitalno, Krožno in (S)Industrija 4.0.

Kljub temu je evidentno, da se gospodarstvo v regiji še vedno sooča s pomanjkanjem uvajanjem novih trajnostnih, zelenih in krožnih tehnologij in procesov, kakor tudi z zastarelimi energetske sistemi ter težavami pri zagotavljanju surovin ter z pomanjkanjem državnih instrumentov za lažji in učinkovit prehod v krožno gospodarstvo.

S prehodom v krožno gospodarstvo, povezovanjem in sodelovanjem gospodarstva in inštitucij znanja je omogočen razvoj visokotehnoloških izdelkov in storitev, z uvajanjem tehnologij, pa tudi večja snovna in energetska učinkovitost. S tem je omogočena večja konkurenčnost, lažje vključevanje v (globalne) verige vrednosti in hitrejši vstop na globalne trge. Hkrati so potrebni ukrepi, ki bodo zagotavljali večjo izkoriščenost in uporabo materialov iz lokalnega okolja oziroma večjo reciklabilnost odpadkov za njihovo ponovno uporabo kot sekundarne surovine ter zmanjšanje energetske intenzivnosti v proizvodnji, storitvenem in stanovanjskem sektorju. Zagotoviti je treba celostni pristop k načrtovanju zagotavljanja energije za podjetja in koriščenja odvečne toplote pri proizvodnji, denimo za vključitev v lokalni sistem daljinskega ogrevanja, ogrevanje športnih objektov ipd.

V gospodarstvu je še vedno prisotna prevelika uporaba pitne vode v proizvodne namene, ki je prav tako pomembni kazalnik pri prehodu v krožno gospodarstvo, in se navezuje na čiščenje in odvajanje odpadnih tehnoloških voda ter možnosti ponovne uporabe. Povečuje se nujnost hitrejšega vključevanja v krožno gospodarstvo. To pa poleg dviga snovne in energetske produktivnosti zahteva tudi spremembo potrošniških navad ter dosedanjih življenjskih vzorcev. Spremembe lahko dosežemo z dodatnim izobraževanjem in osveščanjem ter povezovanjem vseh deležnikov v družbi, še posebej pa s spodbujanjem inovacij, invencij ter novih kreativnih rešitev v gospodarstvu.

Tabela 37: Kazalniki razvojnega cilja 2.4

Kazalniki	Vir	Izhodiščna vrednost Podravje 2019	Ciljna vrednost za leto 2027 Podravje
Število regijskih strategij za krožno gospodarstvo	Lastni podatki	0	1
Število novih projektov za krožno gospodarstvo	Lastni podatki	5	25

Ukrepi:

2.4.1: Ozaveščanje in spodbujanje prehoda na krožno gospodarstvo

Ukrep zajema nadaljevanje ozaveščanja o pravilnem ločevanju odpadkov na izvoru za različne ciljne skupine (gospodinjstva, javni sektor, gospodarstvo), spodbujanje kreativnih rešitev na področju načrtovanja celotnega procesa ravnanja z viri, odpadki, trajnostnimi izdelki, zelenimi tehnologijami, vključno z eko dizajnom. Namenjen je tudi dvigu kompetenc in usposobljenosti vseh ključnih skupin deležnikov (gospodarstvo, javni sektor, lokalni deležniki, nevladni sektor) na tem področju, pa tudi pri vključevanju ustreznih vsebin v izobraževalne procese. Naslavlja spodbujanje koristne rabe novih surovin iz odpadkov (sekundarne surovine), odvečne toplote, recikliranja in ponovne uporabe reciklatov, razvoj krožnih poslovnih modelov, uporabo deževnice, razvoj etičnih verig vrednosti, spodbujanje sprememb potrošniških navad in s tem povezanih vrednot, podpora nagrad podjetjem z etičnim delovanjem itd.

2.4.2: Nadgradnja obstoječe infrastrukture in storitev podpornega okolja

Ukrep bo usmerjen v vzpostavitev in krepitev ustreznega podpornega in inovativnega okolja na področju prehoda v nizkoogljično krožno gospodarstvo za mala in srednje velika podjetja ter zagonska podjetja, in na oblikovanje ustreznih instrumentov za podporo pri transformaciji gospodarskega sektorja (MSP, zagonska podjetja, verige vrednosti) v smeri podnebne nevtralnosti in učinkovite rabe virov. Pri tem bo imel pomembno vlogo tudi kreativni in kulturni sektor, saj je eko dizajn eden od pomembnih omogočevalcev prehoda v nizkoogljično krožno gospodarstvo. Nadgradnja podpornega okolja, SRIP – Krožno gospodarstvo v povezovanju tudi z drugimi SRIPi (npr. digitalizacija, robotizacija).

2.4.3 Demonstracijsko-pilotna proizvodnja

Ukrep bo usmerjen v podporo razvoju demonstracije inovativnih izboljšav izdelkov, procesov in tehnologij, ki so pomembni na razvoj regije ter zmanjšanju tveganega gospodarskega razvoja. Tovrstna pilotna proizvodnja omogoča hitrejši razvoj novih in inovativnih tehnoloških rešitev v skladu s trajnostnim razvojem in industrijo 4.0, umetne inteligence, krožnim gospodarstvom, omogočitvenimi tehnologijami in digitalizacijo ter drugimi prioritetami S4.

Razvojna prioriteta 2.5: Izboljšanje in ohranjanje biotske raznovrstnosti in naravnih vrednot, zelene infrastrukture v urbanem okolju in zmanjšanje onesnaženja

Glede na dejstvo, da je v Sloveniji skoraj 40 % celotnega območja opredeljenega kot Natura 2000, je zelo pomembno, na kakšen način bomo ta območja varovali, upravljali in tudi uporabili za razvoj trajnostnih oblik gospodarjenja. Za ohranitev biotske pestrosti je ključnega pomena umno upravljanje in pravočasna zaščita ogroženih življenjskih prostorov, tako živali kot rastlin. V povezavi z ukrepi blaženja podnebnih sprememb je treba v mestnih območjih z primernimi ukrepi zagotavljati čim večje zelene površine, prednostno zasajene z visokoraslimi drevesnimi vrstami, saj bomo le tako lahko vplivali na počasnejše zviševanje temperature v mestih. Z zmanjšanjem avtomobilskega prometa bomo v mestih znižali hrup in onesnaževanje z TGP in PM delci. Zelo pomembni so tudi ukrepi uvajanja novih oblik daljinskega ogrevanja ter zamenjava individualnih kurišč na trda goriva. Negativne trende zadnjih desetletij s širjenjem razpršene pozidave želimo skupaj z nacionalno strateško politiko omejiti in prednostno zagotavljati površine za stanovanjsko gradnjo z revitalizacijo zemljišč znotraj obstoječih naselij in v neposredni bližini postaj javnega potniškega prometa. Poseben izziv predstavlja revitalizacija in ponovna aktivacija ter po potrebi dekontaminacija funkcionalno degradiranih zemljišč, ki ob uspešni revitalizaciji predstavljajo tovrstna območja velik razvojni in gospodarski potencial.

Tabela 38: Kazalniki razvojnega cilja 2.5

Kazalniki	Vir	Izhodiščna vrednost Podravje 2019	Ciljna vrednost za leto 2027 Podravje
Število ustanovljenih regijskih parkov	Euro-stat	0	2
Število novoustanovljenih krajinskih parkov v Podravju	Ajpes	10	12

Ukrepi:

2.5.1: Varstvo naravnih vrednot in ohranjanje biotske raznovrstnosti (še posebej v varovanih območjih narave)

Ukrepi bodo usmerjeni v obnovo in izboljšanje stanja habitatov varovanih vrst, ki so v slabem stanju ter ukrepi varstva naravnih vrednot. Ukrepi bodo usmerjeni tudi v osveščanje o pomenu ohranjanja narave (tudi interpretacijska infrastruktura, ki služi tudi kot turistična), prenos dobrih praks na temo razvojnih možnosti, ki jih nudijo varovana območja narave in zelena infrastruktura. Stanje ohranjenosti narave v zavarovanih območjih se bo izboljševalo z ukrepom načrtnega upravljanja in nadzorom stihijske prostočasne rabe teh območij, ter obnovo, zaščita in trajnostno uporabo območij Natura 2000 ter vzpostavitev upravljanja območij Natura 2000.

2.5.2: Zagotavljanje zelene infrastrukture

Ukrepi bodo naslavljali vlaganja (tudi odkupi zemljišč) v zagotovitev zelene infrastrukture. Pomembna je revitalizacija površin v mestih (obnova, rušitev in gradnja novih objektov, ureditev okolice, ureditev novih zelenih površin) kakor tudi omejitev vpliva nesmotrne rabe prostora na suburbanih območjih.

Podpora trajnostni uporabi funkcionalno degradiranih območij, kar pomeni prestrukturiranje, prenovo ali sanacijo.

2.5.3: Naložbe v zmanjševanje onesnaženja

Ukrep zajema vzpostavitev sistemov za spremljanje kakovosti zraka v mestih in vseh ogroženih območjih ter zmanjšanje obremenjenosti okolja s delci MP 10 (opremljanje tudi manjših kurišč na lesno biomaso s filtri za trde delce, zamenjava starih kurišč, izgradnja in/ali širitev sistemov daljinskega ogrevanja v vseh urbanih središčih z visoko gostoto poselitve in energetske potreb po ogrevanju);

Razvojna prioriteta 2.6: Trajnostna mobilnost

Promet je eden večjih onesnaževalcev z toplogrednimi plini. Zmanjšanje izpustov in drugega onesnaževanja je možno samo z spremembo vsakdanje mobilnosti v trajnostno mobilnost, ki daje prednost javnem potniškem prometu pred osebnim, nemotoriziranim prevoznim sredstvom pred motoriziranimi. Z spremembo potovalnih navad bomo pomembno vplivali na zmanjšanje zdravstvenih tveganj ter s tem prispevali k boljši kakovosti življenja, še posebej v mestih. Pomemben je povezan sistem načrtovanja poti v realnem času, ki bo s pomočjo pametnih tehnologij omogočil uporabo različnih prevoznih sredstev kot tudi drugih oblik mobilnosti (souporaba, najem, delitev). Trajnostna mobilnost zajema tudi zmanjšanje uporabe fosilnih goriv.

Tabela 39: Kazalniki razvojnega cilja 2.6

Kazalniki	Vir	Izhodiščna vrednost Podravje 2019	Ciljna vrednost za leto 2027 Podravje
Število novih projektov za izposajo javnih koles	Lastni podatki	2	4
Število regijskih prometnih strategij	Lastni podatki	0	1
Število novih regijskih mobilnostnih centrov	Lastni podatki	0	1

Ukrepi:

2.6.1: Spodbujanje uporabe in razvoj vseh oblik trajnostnega prometa

Javni promet je najbolj trajnostni način mobilnosti v večjih urbanih okoljih in na večjih razdaljah, kjer ni na voljo drugih oblik javnega potniškega prometa. Ukrep naslavlja izboljšanje kvalitete storitev medkrajevnega linijskega prevoza potnikov z avtobusi, vključno z nizkopodnimi avtobusi za dostopnost ranljivejših skupin potnikov, zagotavljanje večje vloge občin in razvojnih regij pri načrtovanju medkrajevnega linijskega prevoza potnikov z avtobusi – pri čemer zagotovitev financiranja ostaja na ravni države, uvajanje turističnih linij in/ali možnosti prevoza koles ob bolj obiskanih kolesarskih

povezavah ter vzpostavitve in/ali nadgradnja oblik mobilnosti na podeželju, ureditev vodnega javnega potniškega prometa.

Ureditev varnih kolesarskih in peš površin je osnova za izboljšanje dnevne mobilnosti v urbanih in podeželskih okoljih, na daljših relacijah pa ureditev sklenjenih in varnih kolesarskih povezav. Ukrep ob regijski koordinaciji načrtovanja, vzpostavljanja, upravljanja in vzdrževanja kolesarskih povezav s pomočjo pametnih tehnologij naslavlja tudi nadaljevanje vzpostavljanja državnih kolesarskih povezav s poudarkom na izgradnji daljinskih kolesarskih povezav kot hrbtenice kolesarskega omrežja ter vzpostavljanje celovitih kolesarskih omrežij in spremljajoče infrastrukture.

2.6.2: Načrtovanje in upravljanje multimodalne mobilnosti

Največjo izkoriščenost infrastrukture bomo dosegli z vzpostavitvijo urbane in regionalne multimodalne mobilnosti. Kažejo se potrebe po medsektorskem horizontalnem (promet, prostorsko načrtovanje, turizem) in vertikalnem sodelovanju (občine, regije, država). Ukrepi te razvojne prioritet naslavlajo vzpostavitev regionalnega prostorskega načrtovanja kot podlage za izboljšanje načrtovalskih praks znotraj občinskih uprav, upravljanje mobilnosti, zagotavljanje infrastrukture za spodbujanje multimodalnih načinov potovanj, vzpostavitev infrastrukture za alternativna goriva v prometu in zagotavljanje vozil gospodarskih javnih služb na alternativna goriva, vključno z zagotavljanjem infrastrukture za umiritev motornega prometa ter blažitev hrupa in emisij. Zagotavljanje infrastrukture za spodbujanje multimodalnih načinov potovanj (npr. združevanje infrastrukture za prestopanje med različnimi potovalnimi načini javnega potniškega in drugega prometa, pokrite kolesarnice, varne pešpoti, parkirišča za P&R in sopotništvo).

6.3 Razvojni cilj 3: Bolj povezana regija

V okviru Razvojnega cilja 3 z ukrepi naslavljammo izzive regionalnega, medregionalnega in mednarodnega povezovanja. Dobra povezanost regije je ključna za uspešen razvoj gospodarstva in skladen regionalni razvoj. Nadaljevali bomo z razvojem hitre širokopasovne povezave. Ob tem bomo izboljšali medregionalno in regionalno povezovanje z ureditvijo navezav na TEN-T omrežje s hitrimi in drugimi cestnimi ter regionalnimi železniškimi povezavami.

V okviru Razvojne prioritete 3 bomo z ukrepi:

- povečali prometno povezanost in dostopnost znotraj regije,
- povečati prometno povezanost in dostopnost do Ljubljane in Gradca,
- povečali zračno dostopnost do evropskih letališč,
- izkoristili logistični potencial umeščenosti med evropske prometne koridorje,
- izboljšati zelen dostop v gorskem območju,
- izboljšali dostopnost do širokopasovnih povezav.

Tabela 40: Kazalniki razvojnega cilja 3

Kazalnik	Vir	Izhodiščna vrednost Podravje	Ciljna vrednost za leto 2027 Podravje	Izhodiščna vrednost SLO
Umrli udeleženci v cestnem prometu, št, na 10.000 preb.	JARVP	0,59 (115) Leto: 2018	100 Leto 2027	0,51 Leto: 2018
Dolžina hitrih cest v regiji	DARS	8,7 km Leto: 2018	29 km Leto: 2027	73,3 km Leto: 2018
Dolžina elektrificiranih železniških prog v regiji	DRSI	103 km Leto: 2018	140 km Leto: 2027	609,7 km Leto: 2018
Število potnikov na Letališču Edvarda Rusjana Maribor	DRI	8.800 Leto: 2016	50.000 Leto: 2027	1.810.000 Leto: 2018

Razvojna prioriteta 3.1: Širokopasovne povezave

Ključna je zagotovitev hitrih širokopasovnih povezav na celotnem območju regije. Za uspešno izvajanje digitalne transformacije v okviru različnih ciljev, postavljenih v tem dokumentu, se je treba vključiti v uvajanje tehnologije 5G v skladu s cilji EU. Skladno z Akcijskim načrtom za 5G v Evropi naj bi vsaka članica EU do konca leta 2020 opremila s tehnologijo 5G vsaj eno večje mesto, do leta 2025 pa bi morala imeti vsa večja mesta in glavne prizemne prometne poti nemoteno pokrivanje z omrežjem 5G. Pri uvajanju tehnologije 5G je potrebno preveriti morebitno škodljivo delovanje na človeka in okolje.

Tabela 41: Kazalniki razvojnega cilja 3.1

Kazalniki	Vir	Izhodiščna vrednost Podravje 2019	Ciljna vrednost za leto 2027 Podravje
Število občin z optičnim priključkom	Euro-stat	35	41

Ukrepi:

3.1.1: Razvoj širokopasovnih povezav

Ukrep zajema zagotovitev širokopasovnih povezav na vseh belih lisah in zagotovitev hitrost 1 Gb/sekundo na vseh obstoječih širokopasovnih povezavah, kar je skladno s strategijo EU Proti evropski Gigabitni družbi.

3.1.2: Izgradnja potrebne infrastrukture za doseg nemotene pokritosti z omrežjem 5G

Ukrep zajema izgradnja infrastrukture za pokritosti z omrežjem 5G in razvoj pripadajočih storitev vzpostavitve platform za povečanje dostopnosti.

Razvojna prioriteta 3.2: Prometna infrastruktura

Prometna infrastruktura v Podravju zajema cestno, železniško, letališko in žičniško infrastrukturo. Izboljšanje dostopnosti v nekaterih delih regije je možno zgolj z izboljšanjem novih cestnih povezav oz. razvojnih osi. Potrebna so vlaganja v modernizacijo regionalnih železniških prog, ki napajajo glavno TEN-T omrežje, in izboljšanje povezanosti regionalnih središč. Ob tem je potrebno izboljšati storitve na področju prevoza potnikov in turistov, kjer je pomembna predvsem optimizacija upravljanja in sledenje potrebam po izboljšanju konkurenčnosti. Za dostopnost regije in hitrejši razvoj logističnih storitev je potrebno izkoristiti obstoječe letališče Edvarda Rusjana v Hočah. Razvoj letališke infrastrukture je prav tako pomembna za izboljšanje pogojev v turizmu. Žičniška infrastruktura je ključna za razvoj letnega in zimskega turizma na Pohorju. Povprečna starost žičniških naprav v znaša več kot 30 let. Najstarejša vlečnica na Mariborskem Pohorju Bolfenk je stara 56 let. Brez sodelovanja države smučarski centri v prihodnje ne bodo mogli konkurirati centrom v tujini. Potreba je večja uporaba in ureditev plovbnih režimov ter točk za vstop v reko Dravo na celotni potezi od Dravograda do Središča ob Dravi.

Tabela 42: Kazalniki razvojnega cilja 3.2

Kazalniki	Viri	Izhodiščna vrednost Podravje 2019	Ciljna vrednost za leto 2027 Podravje
Število elektrificiranih železniških prog	DRSI	103 km	140 km
Umrli udeleženci v cestnem prometu, št. na 10.000 preb.	JARS VP	0,59 (115) Leto: 2018	100 Leto 2027
Dolžina hitrih cest v regiji	DARS	8,7 km Leto: 2018	29 km Leto: 2027
Število potnikov na Letališču Edvarda Rusjana Maribor	DRI	8.800 Leto: 2016	50.000 Leto: 2027

Ukrepi:

3.2.1: Izboljšanje cestne infrastrukture

Ukrepi zajemajo modernizacijo, rekonstrukcijo, gradnjo/novogradnjo in obnovo državnih in lokalnih cest ter uvajanje pametnih tehnologij za optimizacijo procesov v cestnem prometu. Pomembno je ozaveščanje o varnosti v cestnem prometu. Med večjimi projekti je gradnja hitre ceste Ptuj–Ormož, za zagotovitev projekta bo potrebno sprejeti DPN na odseku Gorišnica–Ptuj. Potrebna je ureditev obvoznic (Slovenska Bistrica, Lenart, Maribor, Ptuj, Ruše, idr.) in novih navezovalnih cest (Zavrč–Formin, tunel v Mariboru, podaljšek Ulice Pariške komune, idr.). Večje modernizacije so potrebne državne ceste na Pohorju, ki so velik del še vedno v makadamu (Areh–Trije Kralji–Lukanja, Cezlak–Lukanja–Pesek in Lovrenc na Pohorju–Pesek). Potrebna je prenova obmejnih cest za razvoj gospodarstva in turizma.

3.2.2: Posodobitev železniškega prometa

Ukrepi naslavlajo izboljšanje medregionalne in čezmejne povezanosti, izboljšanja garnitur vlakov z avtomatizacija in elektrifikacija regionalnih železniških prog ter prenova železniških postajališč.

Elektrifikacija in avtomatizacije potrebna na regionalni progi Maribor–Prevalje in Ormož–Središče ob Dravi. Potrebna je hitrejša železniška povezava na relaciji Maribor–Ljubljana in Maribor–Ptuj. Potrebna je vzpostavitev hitrih primestnih vlakov in ureditev kolesarnic in parkirišč ob železniških postajališčih.

3.2.3: Naložbe v letališko infrastrukturo

Ukrepi naložb v letališko infrastrukturo so usmerjeni v podaljšanje letališče steze, sprejem DPN za letališče ter navezava letališča na železniško progo. Potrebna so vlaganja v lokalna letališča in narediti nove načrte upravljanja (Maribor in Ptuj).

3.2.4: Izgradnja in zamenjava žičniških naprav na Pohorju

Ukrep v infrastrukturo posodobitev žičniških naprav naslavlja ureditev žičniških naprav Radvanje, Ruška, Sleme ter ureditev vmesne postaja Pohorske vzpenjače. Potrebna je ureditev umetnega zasneževanja med smučišči Stop in Ruška na Pohorju.

3.2.5: Razvoj plovnosti

Namen ukrepa je vzpostavitev ustreznih pogojev za zagotavljanje različnih dejavnosti na rekah, kar zahteva ureditev brežin ob rekah. Previdene aktivnosti so sprejetje Uredb oz. Odlokov o plovnosti, povečanje izrabe obrečnega prostora ter določitev in ureditev vstopno/izstopnih točk ob rekah.

6.4 Razvojni cilj 4: Bolj privlačna in socialna regija

Razvojni cilj 4 razumemo kot področje, ki naslavlja na eni strani problematiko, nanašajočo se na stanje na trgu dela, ter na drugi strani na t.i. družbeni razvoj, kjer gre za vsa tista področja, ki hkrati prispevajo k zviševanju kakovosti življenja prebivalstva v regiji in zagotavljajo zdravo in kakovostno delovno silo.

V okviru Razvojne prioritete 4 bomo z ukrepi:

- Izboljšali učinkovitost trga dela;
- Razvili kompetence za 21. stoletje;
- Zagotovili večjo vključenost ranljivih skupin v družbo;
- Zagotovili dostopno in kakovostno zdravstveno oskrbo za vse prebivalce v regiji;
- Zagotavljanje ustreznih pogojev bivanja in drugih vidikov kakovosti življenja, vključno z oskrbo starejših

Tabela 43: Kazalniki razvojnega cilja 4

Kazalnik	Vir	Izhodiščna vrednost Podravje	Ciljna vrednost za leto 2027 Podravje	Izhodiščna vrednost SLO
Stopnja delovne aktivnosti prebivalstva (v preb. 20-64), v %	SURS	75,6 Leto: 2019	78	76,4 Leto: 2019
Delež prebivalcev, starih 25-64 let, s terciarno izobrazbo, v % (indeks, SI=100)	SURS	32,2 Leto: 2019	100	33,3 Leto: 2019
Neto razpoložljiv dohodek na prebivalca, v EUR (indeks, SI=100)	SURS	11.306 (95,2) Leto: 2018	100	11.872 Leto: 2018
Stopnja tveganja socialne izključenosti, v %	SURS (EU-Silc)	19,2 (118,5) Leto: 2018	100 Leto 2027	16,2 Leto: 2018
Pričakovano trajanje življenja ob rojstvu, po spolu, leta (indeks, SI=100)	NIJZ	Moški: 76,7 (97,9) Ženske: 82,7 (98,5) Leto: 2018	Moški: 100 Ženske: 100 Leto: 2027	Moški: 78,3 Ženske: 84,0 Leto: 2018
Indeks razvojne ogroženosti (indeks, SI=100)	UMAR	133,4 Leto: 2019	115,0	100,0 Leto: 2019
Stopnja registrirane brezposelnosti (indeks, SI=100)	ZRSZ	9,7 (118,3) Leto: 2020/I	100	8,2 Leto: 2020/I
Stopnja delovne aktivnosti (% (indeks, SI=100))	Si-Stat	61,20 (92,7) Leto: 2019	98	66,00 Leto: 2019
Stopnja tveganja revščine, % oseb (indeks, SI=100)	Si-Stat	15,6 (117,3)	105	13,3
Število oseb pod pragom tveganja revščine	Si-Stat	49.000 Delež: 18,3% Leto: 2018	12%	268.000 Leto: 2018
Število diplomantov na 1000 prebivalcev (indeks, SI=100)	Si-Stat	7,1 (92,2) Leto: 2019	98	7,7 Leto: 2019
Povprečna mesečna bruto plača (indeks, SI=100)	Si-Stat	91,50 Leto: 2019	98	100,0 Leto: 2019
Povprečna mesečna neto plača (indeks, SI=100)	Si-Stat	92,50 Leto: 2019	98	100,0 Leto: 2019

Razvojna prioriteta 4.1: Izboljšanje učinkovitosti trga dela

V okviru ukrepov za izboljšanje učinkovitosti trga dela naslavljamo razvojne izzive, ki so tesno povezani z ukrepi, načrtovanimi v okviru Razvojnega cilja 1. Gre za izziv pomanjkanja kakovostnih delovnih mest in kakovostnih pogojev za delo ter zaznavanja nezadostnih priložnosti za kakovostno življenje. Na ravni

države in regije beležimo višji odstotek bolniške odsotnosti, kar nakazuje na potrebo po višji kulturi varnosti in zdravja pri delu v delovnih organizacijah, ki se posledično odraža v boljšem psihofizičnem zdravju zaposlenih, kar je pomemben dejavnik podaljševanja delovne aktivnosti. Podatki kažejo tudi na trend odseljevanja prebivalstva v sosednje regije, še posebej mlada in visoko izobražena populacija pa odhaja tudi v tujino, kar ocenjujemo kot nevarnost za področje razvoja človeških virov ter gospodarstva nasploh.

Tabela 44: Kazalniki razvojnega cilja 4.1

Kazalniki	Vir	Izhodiščna vrednost Podravje 2019	Ciljna vrednost za leto 2027 Podravje
Stopnja delovne aktivnosti prebivalstva (v preb. 20-64), v %	SURS	75,6 Leto: 2019	78
Delež prebivalcev, starih 25-64 let, s terciarno izobrazbo, v % (indeks, SI=100)	SURS	32,2 Leto: 2019	100
Stopnja delovne aktivnosti (%) (indeks, SI=100)	Si-Stat	61,20 (92,7) Leto: 2019	98
Število novih enot podjetniških inkubatorjev v regiji	Lastni podatki	6	12

Ukrepi:

4.1.1: Podpora razvoju delovnih mest preko razvoja družbenih inovacij in infrastrukture

Ukrep je usmerjen v podporo razvoju obstoječih delovnih mest in ustvarjanju novih delovnih mest s spodbujanjem družbenih inovacij (tehnične in netehnične inovacije) in nadgradnjo obstoječe in vzpostavitvijo potrebne infrastrukture.

4.1.2: Kakovostni delovni pogoji in medgeneracijsko sodelovanje na delovnem mestu

Ukrep naslavlja stalno izboljšanje delovnih pogojev ob aktivnem sodelovanju delodajalcev za prilagajanje delovnega okolja in usklajevanje potreb delovnega procesa s specifičnimi značilnostmi delovne sile v smeri spodbujanja medgeneracijskega sodelovanja na delovnem mestu in podpora izvajanju karierni orientacije zaposlenih.

4.1.3: Podpora prehodu iz izobraževanja v zaposlitev

Ukrep je usmerjen v spodbujanje dejavnosti za uspešen prehod iz izobraževalnih sistemov na trg dela (npr. z razvojem karierni orientacije, štipendiranje, krepitvijo medpodjetniških centrov, uvajanjem vajeništva in prakse, mojstrstva, mentorstva, s promocijo poklicev, karierni sejmi **z razvojem centrov za razvoj kariernega potencialov mladih**, itd.) ob sočasnem razvijanju podpornih storitev za vključevanje ranljivih skupin na trg dela preko izvajanja programov vseživljenjske karierni orientacije in izvajanja ukrepov APZ.

4.1.4: Krepitev podjetnosti

Ukrep naslavlja spodbujanje inovativnosti in podjetnosti vseh ciljnih skupin, vključujoč ranljive skupine, z razvojem kadrov in z večjo osredotočenostjo na inovacije (tehnološke in netehnološke) in podjetništvo, z nadaljnjim razvojem obstoječega podpornega okolja ter s povečanjem ponudbe in kakovosti obstoječih programov in ukrepov na področju podjetništva ter razvoj novega znanja in kompetenc, ki jih omogočajo kompetenčni centri. Spodbujanje inovativnosti in podjetnosti (v povezavi s Ciljem 1), z večjo osredotočenostjo tudi na družbene inovacije in socialno podjetništvo, z nadaljnjim razvojem obstoječega podpornega okolja ter s povečanjem ponudbe in kakovosti obstoječih programov in ukrepov na področju podjetništva ter socialnega podjetništva in združništva.

Razvojna prioriteta 4.2: Izboljševanje dostopa do storitev v izobraževanju, usposabljanju in VŽU

V okviru tega poglavja naslavljammo izziv pomanjkanja ustreznih kompetenc⁹ delovne sile, ki morajo biti prilagojene potrebam regijskega trga dela. Kompetence morajo slediti tako sektorsko specifičnim zahtevam kot tudi sodobnim izzivom gospodarstva in ostalih sektorjev na trgu dela. Pri tem je potrebno zagotoviti tudi primerno odzivnost izobraževalnega sistema, ki bo prilagojen potrebam trga dela. Specifični cilj dopolnjuje tudi ukrepe Razvojnega cilja 1.

Tabela 45: Kazalniki razvojnega cilja 4.2

Kazalniki	Vir	Izhodiščna vrednost Podravje 2019	Ciljna vrednost za leto 2027 Podravje
Število novih naložb v vzgojno izobraževalno infrastrukturo	Lastni podatki	0	8
Število novih formalnih in neformalnih oblik izobraževanja	Lastni podatki	0	6
Število novih programov prekvalifikacij in razvoj NPK	ZZZS	0	10

Ukrepi:

4.2.1: Naložbe v infrastrukturo za kakovostne storitve izobraževanja, usposabljanja in vseživljenjskega učenja

Ukrepi naslavlja spodbujanje investicij v nadgradnjo, obnovo ter kjer je potrebno v novogradnjo vzgojno-izobraževalne infrastrukture (vključno z IKT infrastrukturo) ter v opremljanje in ureditev mreže središč za izobraževanje, usposabljanje in vseživljenjsko usposabljanje. Pri prenovi izobraževalne

⁹ V tekstu uporabljamo koncept kompetence, ki jih razumemo kot aktivacijo, uporabo in povezanost celote znanj, sposobnosti, veščin, motivov, samopodobe in vrednot, ki jih posameznik zna, hoče in zmore uspešno uporabiti v kontekstu in okolju dane situacije (Kohont, 2011)

infrastrukture bomo zagotavljali trajnostni pristop, ki ob energetski obsega tudi protipotresno prenavo. Načrtujejo se tudi ukrepi na področju vzpostavitve zunanjih večfunkcionalnih rekreativnih površin. Glede na digitalizacijo in pametne strategije, je oboje smiselno upoštevati ne samo pri oblikovanju vsebin šolskih programov temveč tudi pri zagotavljanju infrastrukture ter opreme.

Voucherji za udeležence izobraževanj, usposabljanj in vseživljenjskega učenja

K obstoječim (predlaganim) spodbudam k ukrepom 4.2.1 bi po našem mnenju smiselno vključiti tudi voucherje, ki bi jih lahko koristili izključno udeleženci formalnih in neformalnih oblik izobraževanj, usposabljanj in vseživljenjskega učenja za pridobivanje deficitarnih ter funkcionalnih znanj in veščin

4.2.2: Razvoj programov izobraževanja, usposabljanja in VŽU

Razvoj novih študijskih programov skladno s potrebami trga, priprava novih programov prekvalifikacij, razvoj NPK, razširitev ponudbe in promocija kakovostnih oblik splošnega izobraževanja, razvoj programov splošnega neformalnega izobraževanja. razvoj programov za krepitev ključnih kompetenc, s poudarkom na vključevanju specifičnih ciljnih skupin (neizobraženi, nezaposleni, migranti, itd.), zmanjševanje zgodnjega zapuščanja šolanja (preventiva) in motiviranje ter pomoč mladim, ki so predčasno izstopili in šolskega sistema, zagotavljanje dostopnosti programov s področja e-izobraževanja vsem družbenim skupinam, nadgradnja obstoječih in nadaljnji razvoj kakovostnih programov na področju vseživljenjskega učenja, spodbujanje vključevanja starejših v vseživljenjsko učenje.

4.2.3: Načrtovanje in upravljanje kompetenc skladno s potrebami trga dela

Ukrep naslavlja spodbujanje načrtovanja in razvoja kompetenc z zagotavljanjem delovanja kariernih centrov za mlade in odrasle in s tem dostopnosti do storitev karierne orientacije. Z uvajanjem individualnih kariernih načrtov vključevanje posameznikov v programe usposabljanja in izobraževanja, čim bolj prilagojene potrebam posameznikov in trga dela. Poudarek mora biti na razvoju in dvigovanju informacijske pismenosti in veščin za večjo uporabo IKT, kompetenc s področja inovativnosti in podjetnosti ter kompetencah, ki jih zahtevajo deficitarni in razvojno perspektivni poklici.

Vključitev zborničnega sistema in ostalih deležnikov v podporno okolje za prepoznavanje potreb regijskega trga dela po deficitarnih in razvojno perspektivnih poklicih

Menimo, da bi bilo potrebno gospodarsko in obrtno zbornico kot krovni organizaciji (Gospodarska zbornica Slovenije in Obrtno-podjetniško zbornico Slovenije) ter območni zbornici in ostale ključne deležnike na trgu dela (ZRSZ, Fundacijo za izboljšanje zaposlitvenih možnosti,...) obravnavane regije načrtno vključiti v podporno okolje, ki sodeluje pri prepoznavanju potreb regijskega trga dela, in to zlasti na področju potreb gospodarstva po obrtnih poklicih ter pri promociji strokovnega in poklicnega izobraževanja na področju deficitarnih in razvojno perspektivnih poklicev. Krepitev podpornega okolja in sodelovanje ključnih deležnikov se bo spodbujalo s pomočjo kompetenčnih centrov, SRIP-ov, kariernih centrov in izvajanjem inovativnih aktivnosti za spoznavanje poklicev, promocijo obrtnih, deficitarnih poklicev in razvojno perspektivnih poklicev – karierni sejmi, talent centri, dnevi odprtih vrat pri delodajalcih, ipd.

Razvojna prioriteta 4.3: Povečevanje socialno-ekonomske integracije

Načrtovani ukrepi predstavljajo odgovor na zabeleženo registrirano visoko dolgotrajno brezposelnost ranljivih skupin ter posledično naraščajoče stopnje socialne izključenosti in revščine prebivalstva.

Tabela 46: Kazalniki razvojnega cilja 4.3

Kazalniki	Vir	Izhodiščna vrednost Podravje 2019	Ciljna vrednost za leto 2027 Podravje
Pričakovano trajanje življenja ob rojstvu	Si-Stat	77	80
Stopnja tveganja revščine, % oseb (indeks, SI=100)	Si-Stat	15,6 (117,3)	105
Število oseb pod pragom tveganja revščine	Si-Stat	49.000	40.000
Število novih medgeneracijskih centrov	Lastni podatki	0	6

Ukrepi:

4.3.1: Socialna vključenost marginaliziranih in ranljivih skupin

Ukrep je usmerjen v Izvajanje programov za spodbujanje socialne vključenosti marginaliziranih skupnosti s poudarkom na motivaciji za samoaktivacijo, v spodbujanje investicij za povečevanje dostopnosti storitev za ljudi s posebnimi potrebami, ter v ohranjanje obstoječih in razvoj novih socialnih storitev (npr. ustanavljanje centrov za zmanjševanje odvisnosti od drog, zagotavljanje mrež za žrtve nasilja, dolgotrajna oskrba, institucionalna oskrba oseb z demenco itd.) ter poudarjanje pomena zgodnje obravnave otrok s posebnimi potrebami, motnjami v razvoju ali otrok invalidov ter zagotavljanje ustrezne oskrbe in osnovnih pogojev za ogrožene ciljne skupine (npr. za brezdomece).

4.3.2: Aktivno staranje, z vključevanjem starejših v vse sfere družbenega življenja

Ukrep spodbuja ohranjanje obstoječih in razvoj novih socialnih storitev, ter spodbujanje aktivnega staranja in aktivnega vključevanja starejših v vse sfere družbenega življenja s spodbujanjem medgeneracijske solidarnosti in sodelovanja (promocijske aktivnosti, vzgojno-izobraževalne aktivnosti, izvajanje programov medgeneracijskega sodelovanja in sosedskega druženja, ustanavljanje medgeneracijskih centrov) ter t.i. »dnevne varstva starejših«, katerih sorodniki čez dan zanje zaradi službenih obveznosti zanje ne morejo ustrezno skrbeti, same sebi pa te osebe v času (službene) odsotnosti svojcev ne morejo (in ne smejo) biti prepuščene.

4.3.3: Varstvo starejših kot dodatna dejavnost na malih kmetijah in kmetijah z dopolnilno dejavnostjo

Znano je, da se v posameznih evropskih državah (npr. Nemčija) že poslužujejo novih prijemov za dvig konkurenčnosti malih kmetij in kmetij z dopolnilno dejavnostjo ter zaustavljanjem upadanja števila letih, ki sicer na konkurenčnem trgu z velikimi kmetijskimi koncerni težko bijejo svojo bitko. Ob opaznem staranju prebivalstva ter odprtih vprašanj pri slovenski politiki socialne oskrbe in socialnega varstva starejših, bi lahko tržno nišo na tem področju našla prav mala kmetijska gospodarstva in kmetije z dopolnilno dejavnostjo, katerih nosilci bi se ob finančni pomoči iz državnih in evropskih sredstev lahko dodatno usposobili za nego in oskrbo starejših, in zanje (za določeno število glede na obstoječe nastanitvene zmogljivosti svojih kmetij) na svojih kmetijah uredili bivalne pogoje za trajno ali začasno oskrbo (določenega števila) starejših varovancev, ki bi pri njih trajno ali začasno bivali, se zdravo prehranjevali, bili po svojih zmožnostih vključeni v življenje in delo na kmetiji ter na ta način posredno in neposredno tem kmetijam zagotavljali dodaten vir prihodkov dolgoročen obstoj in razvoj.

Razvojna prioriteta 4.4: Zagotavljanje enakosti dostopa do zdravstvene oskrbe in ustreznih pogojev bivanja

V okviru zagotavljanja enakosti dostopa do zdravstvene oskrbe naslavljamo izziv izboljšanja zdravstvenega stanja prebivalstva v regiji, krepitev javnega zdravja kot tudi zmanjšanja neenakosti na tem področju, v primerjavi s slovenskim povprečjem. Glede na razpoložljive statistične podatke gre za področje, ki z razvojnega vidika na obravnavanem območju močno zaostaja. Ukrepi v okviru zagotavljanja ustreznih pogojev bivanja naslavljajo izzive, ki so prav gotovo med najočitnejšimi: gre za trend hitrega staranja prebivalstva, ki vpliva na vrsto dejavnikov v regiji (stanovanjska problematika, kakovost bivanja, posledično pa potreba po celoviti in bolj kakovostni oskrbi in kakovostnih zdravstvenih programih zlasti za starejše) in hkrati sledijo potrebam po ohranjanju zdravja in podaljševanja delovne sposobnosti aktivne populacije.

Tabela 47: Kazalniki razvojnega cilja 4.4

Kazalniki	Vir	Izhodiščna vrednost Podravje 2019	Ciljna vrednost za leto 2027 Podravje
Število novih in dograjenih ZD v regiji	Euro-stat	0	10
Število novih in dograjenih domov za starejše občane	Ajpes	0	8
Obnova in izgradnja športnih objektov, dvoran	Si-Stat	0	12

Ukrepi:

4.4.1: Investicije v zdravstveno, socialno in športno infrastrukturo

Ukrep naslavlja najbolj perečimi izzive regije, kot je zagotavljanje ustrezne zdravstvene, socialne in športne infrastrukture, vključno z ustrežno stanovanjsko politiko, prilagojeno tako starostnikom kot ostalim skupinam v populaciji (npr. mladi), ob sočasnem spodbujanju razvoja novih socialnih in zdravstvenih storitev ter oblikovanjem in izgradnji zdravju podporne mreže.

4.4.2: Programi in storitve za kakovostno preživljanje prostega časa in promocijo zdravega načina življenja

Ukrep je usmerjen v razvoj in izvajanje programov krepitve javnega zdravja v povezavi s programi in storitvami za promocijo zdravega načina življenja ter z nadgradnjo in vzpostavitvijo programov in storitev kakovostnejšega preživljanja prostega časa vseh družbenih skupin. Ukrep naslavlja tudi podporo razvoju programov na področju kulture in kulturne dediščine ter vlaganja v obnovo objektov kulturne dediščine.

4.4.3: Zagotavljanje podpornega okolja za gradnjo dostopnih javnih in zasebnih stanovanj, investicije v stanovanjsko infrastrukturo in podpora družbenim inovacijam na področju bivanja

Ukrep naslavlja stanovanjsko problematiko Podravja, saj se predvsem njegova urbana središča, spopadajo s pomanjkanjem primernih stanovanj, v katerih bi si aktivno prebivalstvo lahko ustvarilo dom, posledično pa se aktivno prebivalstvo odseljuje. Zaradi tega je treba spodbujati investicije v gradnjo javnih najemnih stanovanj, ustvarjati ugodno okolje za zasebno gradnjo in nuditi podporo stanovanjskim zadrugam, ki spodbujajo sodobne inovativne modele energetske učinkovitosti, okoljsko vzdržnega in trajnostnega bivanja.

Pri stanovanjski gradnji naj se upošteva načela kakovostnega in varnega bivalnega okolja, ki se zagotavlja s primerno gostoto zazidave, arhitekturnim oblikovanjem celotnega stanovanjskega območja in posameznih stavb ter z zasnovo javnih odprtih in zelenih površin.

6.5 Razvojni cilj 5: Regija bliže državljanom

V skladu s ciljem kohezijske politike 5 – Evropa, ki je bliže državljanom – bo EU še naprej podpirala lokalno vodene razvojne strategije, pripravljene po načelu »od spodaj navzgor«. Lokalne strategije v okviru instrumentov »celostne teritorialne naložbe« in »lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost«, bodo pripravili in odobrili pristojni lokalni in regionalni organi. Da bi cilji strategij v kar največji meri uresničili, bi bilo pri izboru projektov nujno potrebno povečati vlogo oziroma pristojnost lokalnih in regionalnih nivojev. Strategije za lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost, naj omogočijo strukturne spremembe na teh ravneh in spodbudijo inovacije. Mesta, okoliška funkcionalna in podeželska območja se soočajo z različnimi izzivi, ki jih je treba je naslavljeti in reševati s pristopom »od spodaj navzgor«. Potrebno je sočasno naslavljanje ukrepov na več področjih izvajanja, na podlagi več mehanizmov.

V okviru Razvojne prioritete 5 bomo z ukrepi:

- območja razvijali celovito in enakomerno, na podlagi različnih ciljev in oblik ukrepanja,
- krepili regionalni razvoj.

Tabela 48: Kazalniki razvojnega cilja 5

Kazalnik	Vir	Izhodiščna vrednost	Ciljna vrednost	Izhodiščna vrednost
		Podravje 2018	za leto 2027 Podravje	SLO 2018
Število prebivalcev v obmejnih območjih	Si-stat	70.943	71.000	540.345
Število prebivalcev v mestnih naseljih	Si-stat	142.091 leto 2020	150.000	1.029.652 leto 2020
Število izdelanih regionalnih strateških načrtov (Regijski prostorski plan (RPP), Regijski prometna strategija (RPS), Regijski načrt za bio-krožno gospodarstvo (RNBK), Strategija pametne regije (SPR), Regijska strategija privabljanja investitorjev (TNI), Regijski podnebni načrt (RPN), Regijski načrt (prehranske, energetske) samooskrbe (RNS), Strategija TD Štajerske, Regijska strategija razvoja športa.	RRAPM	0	9	

Razvojna prioriteta 5.1 Urbani razvoj

Zaradi razvojnega zaostanka in raznolikosti KRVS je ukrepe potrebno prednostno usmeriti v uvajanje koncepta trajnostnega razvoja mestnih naselij in naselij mestnih območij. Pri teh ukrepih je potrebno nadaljevati z uspešnim mehanizmom CTN za mestne občine in tem dodati še ukrepe za trajnostni razvoj mestnih naselij.

Tabela 49: Kazalniki razvojnega cilja 5.1

Kazalniki	Vir	Izhodiščna vrednost Podravje 2019	Ciljna vrednost za leto 2027 Podravje
Število novih strategij urbanega razvoja TUS	Euro-stat	2	2
Število novih projektov TUS	Lastni podatki	17	20

Ukrep 5.1.1: Urbani razvoj mestnih občin

Ukrep naslavlja področne strategije (v okviru omogočitvenih pogojev za koriščenje kohezijskih sredstev) in pripravljene trajnostne urbane strategije (TUS) za območja mestnih občin predstavljajo vsebinski okvir za ukrepanje. Predvideva se uporaba večnivojskega pristopa (kombinacija pristopa od spodaj navzgor in od zgoraj navzdol) pri izvajanju mehanizma celostnih teritorialnih naložb (CTN).

Trajnostne urbane strategije (TUS) predstavljajo enotno strateško podlago (vključujejo celostno prometno strategijo območja), ki na podlagi analize, upoštevajoč zahteve evropskih uredb, definira razvojne izzive in priložnosti, torej območja ukrepanja, katerega središče upravljanja je mestna občina. Urbani razvoj mestnih občin bo naslovljen tudi v okviru preostalih ciljev politik (1-4), v okviru tistih specifičnih ciljev, ki bodo naslavljali izzive, izhajajoče iz področnih strategij.

Ukrep 5.1.2: Regionalno-urbani razvoj mest

Ukrep naslavlja spodbujanje skladnega regionalnega razvoja s poudarkom na urbani komponenti, torej zmanjšanje regionalnih razlik, z namenom pospešenega policentričnega razvoja Slovenije kot celote preko naselij s statusom mesta. Hkrati se z vpeljavo nacionalnega teritorialnega orodja poleg urbanega in lokalnega razvoja omogoča krepitev medsebojne povezanosti urbanega in ruralnega, mest in vasi, z namenom celovitejšega naslavljanja izzivov sodobnega časa.

S pripravo regionalnih razvojnih programov ter pripravo strateških podlag za naslavljanje funkcionalnih območij naselij s statusom mest, se krepi učinkovitost načrtovanja na regionalni ravni. Regionalno-urbani razvoj bo naslovljen tudi v okviru preostalih ciljev politik (1-4), v okviru tistih specifičnih ciljev, ki bodo naslavljali izzive, izhajajoče iz pripravljenih regionalnih razvojnih programov oziroma strategije.

Razvojna prioriteta 5.2 Razvoj podeželja, ki ga vodi skupnost – LEADER/CLLD

Dosedanje lokalne akcijske skupine že imajo izkušnje in znanje s področja izvedbe ukrepov lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost, ki morajo izhajati iz potreb in identificiranih razvojnih priložnosti na podlagi strategij lokalnega razvoja, tako s področja podeželja, regionalnega razvoja, ribištva, družbenega razvoja. Pri tem je treba v izvajanje vključiti izvajanje vse sklade, ki to omogočajo: ESKRP, ESRR in ESPRA 2021 - 2027. Pristop LEADER/CLLD 2021 – 2027 se bo izvajal skozi potrjene lokalne akcijske skupine in nove strategije lokalnega razvoja. Velja osnovno pravilo, da LEADER/CLLD v osnovi ni namenjen infrastrukturnim projektom.

Tabela 50: Kazalniki razvojnega cilja 5.2

Kazalniki	Vir	Izhodiščna vrednost Podravje 2019	Ciljna vrednost za leto 2027 Podravje
Število novih Strategij lokalnega razvoja	MKGP	8	8
Število izvedenih projektov na območju Leader/CLLD	MKGP AKTRP	340	360

Ukrep 5.2.1: Ljudem prijazno podeželje

Ukrep zajema povezovanje turističnih ponudnikov preko skupne blagovne znamke, investicije v alternativne oblike turističnih nastanitvenih kapacitet, razvoj lokalnih proizvodov in storitev z oblikovanjem mreže lokalnih ponudnikov v povezavi z lokalno samooskrbo. Ukrep prav tako zajema širok nabor aktivnosti za razvoj osnovnih storite s katerimi lahko bistveno izboljšamo bivalno okolje ter

kvaliteto bivanja na podeželju pri tem pa je potrebno naslavljati tudi vse ranljive skupine. Pri vseh ukrepih v skladu z možnostmi uvajati tudi pametno digitalizacijo.

Razvojna prioriteta 5.3 Razvoj obmejnih problemskih območij in območij z visoko brezposelnostjo

V okviru te razvojne prioritete bomo posebno pozornost namenili ukrepom, ki bodo spodbujali tiste investicije, ki bodo prispevale k ustvarjanju novih delovnih mest in povečanju zaposlovanja ter spodbujanju razvoja podjetništva, ter območja na obmejnih problemskih območjih in območjih z visoko brezposelnostjo.

Gre za spodbude za privabljanje tujih in domačih investorjev ter za spodbujanje ureditev infrastrukture za boljšo dostopnost območij. Kjer bo mogoče bomo spodbujali izvajanje ukrepov za večjo socialno vključenost (brezposelni, ranljive skupine) ter spodbude, ki bodo omogočale boljši nadzor meje (migracije).

S pomočjo posameznih ministrstev bomo spodbujali bolj celovite pristope k razvoju območij ter določanju posebnih meril za intervencije države na problemskih območjih.

Ukrep 5.3.1: Razvoj obmejnih območij

Ukrep zajema investicije v infrastrukturo v skladu z Zakonom o investicijah, oblikovanje ustreznih sistemskih spodbud države kot pomoč gospodarskim subjektom, aktivnosti privabljanja investorjev na obmejnih območjih, ter spodbude vezane na obmejna območja v skladu z Zakonom o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja.

Ukrep zajema oblikovanje ustreznih ukrepov varnosti na meji in preprečevanje ilegalnih prehodov. Zajema tudi pomoč subjektov, ki so utrpeli škodo zaradi ukrepov izvajanja varnosti ob meji in sprejem ustreznih sistemskih spodbud za urejanje vseh prometnih poti in cest zaradi povečane obremenitve območij.

Ukrep 5.3.2: Problemska območja z visoko brezposelnostjo (MSP)

Ukrep zajema investicije v osnovno infrastrukturo namenjeno spodbujanju podjetništva, oblikovanje ustreznih sistemskih spodbud države kot pomoč gospodarskim subjektom ter aktivnosti privabljanja investorjev.

Razvojna prioriteta 5.4: Regionalno prostorsko načrtovanje ter regijsko prometno načrtovanje

Razdrobljenost pristojnosti prometnega načrtovanja in upravljanja s prostorom, kot tudi vzpostavljanja ter vzdrževanja mreže gospodarske javne infrastrukture, še vedno otežuje optimalno upravljanje in izrabo finančnih virov ter kadrov, ki so za to na voljo v javnih institucijah. Razdrobljenost otežuje tako sektorsko načrtovanje na državni ravni, kot tudi vertikalno povezovanje med lokalno, regionalno in nacionalno ravno. Potrebno je okrepiti prizadevanja in aktivnosti za združevanje in optimizacijo procesov načrtovanja, upravljanja, pri gospodarski javni infrastrukturi pa tudi vzdrževanja. Zakon o urejanju prostora (Ur. l. RS, št. 61/17, ZUreP-2) iz leta 2017 je sicer prevedel izdelavo regionalnih

prostorskih planov, vendar združevanje razvojnega in prostorskega načrtovanj v praksi še ni zaživelo. Ravno tako se regionalni prostorski plani v Sloveniji še ne izdelujejo.

Tabela 51: Kazalniki razvojnega cilja 5.4

Kazalniki	Vir	Izhodiščna vrednost Podravje 2019	Ciljna vrednost za leto 2027 Podravje
Izdelan regionalni prostorski plan	PIS RS	0	1
Izdelana celostna regionalna prometna strategija	Lastni podatki	0	1

Ukrepi:

5.4.1: Priprava Regionalnih prostorskih planov

Ukrep zajema izdelavo regionalnega razvojnega programa v skladu z ZUreP-2, ki bo omogočal celovit prostorski razvoj regije in usklajevanje lokalnih in državnih interesov.

5.4.2: Izdelava celostnih regijskih prometnih strategij

Ukrep zajema izdelavo celostnih regionalnih prometnih strategij, ki bodo omogočale celovito obravnavo problematike predvsem na področju medkrajevnega JPP, vzpostavitve P+R ter optimizacijo primestnih železniških prog kakor tudi vzpostavitve regijskih kolesarskih povezav.

5.4.3: Opredelitev prednostnih območij za stanovanjsko gradnjo, ki se jih načrtuje v regionalnem prostorskem planu

V središčih policentričnega urbanega sistema se opredeli prednostna območja za stanovanjsko gradnjo, na katerih se zagotavlja tako zadostno število stanovanj kot zadostno število površin za stanovanjsko gradnjo. Prednostna območja za stanovanjsko oskrbo se načrtuje v regionalnem prostorskem planu usklajeno z načrtovanjem potrebnih sprememb in prilagoditev javnega potniškega prometa, v bližini prometnih vozlišč in prestopnih točk javnega potniškega prometa, in celostno prometno strategijo ob upoštevanju regionalnih demografskih projekcij. Stanovanjska območja se načrtuje z upoštevanjem bližine raznolikih delovnih mest ter opremljenostjo s storitvami splošnega in splošnega gospodarskega pomena.

V stanovanjskih območjih se prav tako zagotavlja primerno opremljenost z oskrbnimi in storitvenimi dejavnostmi in družbeno infrastrukturo. Priporočljivo je, da so v predvidenih stanovanjskih območjih na voljo tudi preostale dejavnosti, ki jih potrebuje skupnost: osnovno šolstvo in zdravstvo, socialno varstvene dejavnosti, dejavnosti za starejše, varstvo otrok, trgovske, poslovne, uslužno-obrtne, turistične, upravne dejavnosti, dejavnosti intelektualnih in umetniških storitev ter druge dejavnosti, ki ne poslabšujejo kakovosti bivalnega okolja in prispevajo k bolj racionalni izrabi površin, komunalnih in prometnih omrežij ter celovitemu delovanju naselja.

Razvojna prioriteta 5.5: Podpora razvoju nevladnih organizacij

Ne smemo zanemariti pomena nevladnih organizacij in organizacij socialne ekonomije, ki so pomembne nosilke razvoja in življenja na lokalni ravni. Pestrost v njihovem delovanju je pomembna prednost vsake regije, saj so s svojimi aktivnostmi na mnogih področjih že sedaj prave nosilke lokalnega in posledično tudi regionalnega razvoja.

Tabela 52: Kazalniki razvojnega cilja 5.5

Kazalniki	Vir	Izhodiščna vrednost Podravje 2019	Ciljna vrednost za leto 2027 Podravje
Število novih subjektov socialne ekonomije	Ajpes	95	110
Število novih delovnih mest na področju društev, zavodov in ustanov	Ajpes	1231	1450
Število NVO s statusom delovanja v javnem interesu	Si-Stat	690	730

Ukrepi:

5.5.1: Podpora razvoju nevladnih organizacij s ciljem večje profesionalizacije NVO

Ukrep je usmerjen v spodbujanje razvoja NVO in zagotavljanje podpore pri izvajanju njihovih programov in projektov.

7 REGIJSKE VSEBINE ZA RAZVOJNI PREBOJ PODRAVJA V OBDOBJU 2021-2027

7.1 Uvod

Podravska razvojna regija je v preteklem obdobju izkazovala številne razvojne probleme in se je po statističnih kazalcih razvitosti in indeksu razvojne ogroženosti uvrščala po stopnji svoje razvitosti šele na deveto od dvanajstih regij v Sloveniji.

Na osnovi analize stanja in trendov prihodnje smo skupaj z razvojnimi partnerji predlagali 9 ključnih regijskih razvojnih vsebin, ki nam bodo omogočile razvojni preboj v novi finančni perspektivi. Na delovnem srečanju članov regijske razvojne mreže v Podravju (RRM) smo nato 10.09.2021 v Mariboru na posameznih delavnicah oblikovali 10 ključnih vsebin. Predlagane razvojne vsebine smo predstavili na Regionalni razvojni konferenci, dne 13. 09.2021 v Lenartu.

S tem dokumentom naslavljamo ključne razvojne vsebine, ki bi v novi finančni perspektivi obrnile negativni trend v razvoju Podravja.

7.2 INNOVUM Univerze v Mariboru

Kratek povzetek

Ključni državni strateški razvojni dokumenti, vključno z novim osnutkom Slovenske industrijske strategije 2021–2030 (MGRT, 2020), dajejo pomemben poudarek spodbujanju inovacij, razvoju podjetništva in podpornega okolja za podjetja. Univerza v Mariboru kot osrednja institucija znanja v VKR sledi tem prioritetam in je kot enega ključnih ciljev v svoji novi strategiji 2021–2030 opredelila vzpostavitev Tehnološkega inovacijskega centra Univerze v Mariboru – platforma INNOVUM za učinkovito osrednjo infrastrukturno podporo znanstvenoraziskovalnim in inovacijskim procesom ter prenosu znanja in tehnologij v okolje.

Namen

Platforma INNOVUM predstavlja celovit pristop pri oblikovanju inovacijsko-podjetniškega ekosistema za razvojni preboj VKR. Sestavljajo jo trije stebri:

- Raziskovalna infrastruktura (raziskovalni objekti in oprema): izgradnja novih objektov, adaptacija obstoječih zgradb fakultet Univerze v Mariboru, vzpostavitev sodobnega tehnološkega inovacijskega centra v Mariboru z integracijo vrhunske raziskovalne opreme z mrežno povezani kolokacijski centri v statističnih regijah VKR.
- Človeški viri in RRI projekti (raziskovalno-razvojni steber): zagotovitev ustreznih kadrov za izvajanje raziskovalno-razvojnih in inovacijskih (RRI) projektov s potencialom visoke dodane vrednosti, ki jih bo Univerza v Mariboru izvajala v sodelovanju z gospodarskimi partnerji na področjih novih, naprednih in ključnih tehnologij v VKR.
- Podporno okolje (inovacijsko-podjetniški steber): koordinirano inovacijsko-podjetniško podporno okolje, ki bo inovativnim posameznikom in podjetjem nudilo konsolidirane podporne storitve pri komercializaciji znanja in tehnologij, ustanavljanju novih start-up (predvsem odcepljenih) podjetij ter pri krepitvi inovacijske sposobnosti zrelih podjetij pod okriljem konzorcija ključnih podpornih institucij podjetniško-inovacijskega ekosistema VKR.

Cilj

Cilj centra Innovum je, da se dolgoročno, tj. do leta 2030, vzpostavi sistem financiranja po vzoru TIC-ov iz tujine, tj. 1/3 državnih sredstev za nemoteno delovanje, 1/3 sredstev iz naslova nacionalnih in mednarodnih projektov in 1/3 na podlagi neposrednega dela z gospodarstvom (npr. pogodbene raziskave) in iz drugih zasebnih virov.

Neposredni cilji naložbe so naslednji:

- reševanje prostorske stiske za profesorje in študente na fakultetah,
- zagotovitev zadostnih stavbnih površin za namestitvev in uporabo razvojno-raziskovalne opreme,
- zagotovitev prostorov za delovanje centra INNOVUM,
- zmanjšati stroške obratovanja in vzdrževanja.

Pri tem so specifični cilji investicije naslednji:

- vzpostavitev sistema celovite podpore prebojnim idejam in projektom,
- povečanje inovacijske sposobnosti gospodarstva v VKR,
- dvig ozaveščenosti, informiranosti in usposobljenosti ter krepitev zmogljivosti na področju inoviranja za ciljne skupine,
- premoščanje kulturnih razlik in krepitev sodelovanja in med akademsko sfero in gospodarstvom ter učinkovitega prenosa znanja in tehnologij,
- v sodelovanju z deležniki podpornega okolja v okviru VKR prepoznati prebojne projekte ideje in projekte podjetij ali posameznikov in jih (dodatno) podpreti,
- krepitev poslovnega inoviranja, razvoj in širjenje novih tehnologij,
- izboljšati doseganje ciljnih vrednosti kazalnikov mreže inovacijsko-podjetniškega podpornega okolja in prispevali h krepitvi ekonomske moči VKR in države,
- večanje števila produktov z višjo dodano vrednostjo za dvig produktivnosti in dodane vrednosti na zaposlenega, generiranje visokotehnoloških delovnih mest, krepitev mednarodne konkurenčnosti gospodarstva za razvojni preboj VKR.

Aktivnosti

Investicije so predvidene v objekte Tehnološke fakultete – severni del, Tehnološke fakultete – južni del, Center za fotoniko, Trojček (Pedagoška fakulteta, Fakulteta za naravoslovje in matematiko, Filozofska fakulteta), Fakulteta za energetiko (Krško in Velenje), Fakulteta za logistiko (Celje), Fakulteta za kmetijstvo in biosistemske vede (Pohorski dvor in Meranovo).

Ocenjena vrednost in viri financiranja

Št.	Investicije	Vir	Vrednost brez DDV	Status
1.	RIUM	OP 14-20	24.610.000 EUR	V teku
2.	HPC RIVR + EURO HPC	OP 14-20, EU	16.740.000 EUR	V teku
3.	RIUM 2	OP 14-20	24.470.000 EUR	V pripravi
4.	HPC RIVR 2	OP 21-27	40.000.000 EUR	V pripravi
5.	INNOVUM (objekti)	REACT EU, OP 21-27, MIZŠ, MZI	129.400.000 EUR	V pripravi
6.	INNOVUM – pod. okolje	OP 21-27 (MGRT)	8.680.000 EUR	V pripravi

7.3 Letališče in SMART HUB Maribor

Kratek povzetek

Letališče Maribor lahko postane močan generator razvoja, saj predstavlja vrata v svet. Lega letališča Maribor je idealna za vse regije SV Slovenije: Pomurje, Podravje, Koroško in Savinjsko regijo, delno tudi za JZ Slovenijo, Zasavje in Posavje. Možnost razvoja letališča je možna tako v smeri turizma (privabljanje turistov in oblikovanje konkurenčnih turističnih produktov destinacij) kot tudi v smislu logistike, saj bližina Luke Koper, avtocestnega vozlišča A1/A4/A5, TEN-T koridorja ter železnice (Baltsko-Jadranski in Alpsko-zahodno Balkanski koridor) skupaj z 331 ha zazidljivih zemljišč predstavlja idealno lokacijo za razvoj največjega logističnega centra v Sloveniji.

Namen

V Mariboru imamo mednarodno letališče, ki pa je dejansko »mrtvo«. Na njem ni potniškega in ne tovornega prometa. Edini promet je promet majhnih zasebnih letal – generalne aviacije. Leta 2022 se lahko zgodi, da bo država letališče zaprla. Če se bo to zgodilo, ga verjetno ne bomo odprli nikoli več oziroma bo to zelo težko in drago. Le v sodelovanju z regijami in državo ter povezovanjem deležnikov ter turizma in logistike je možen celosten in konkurenčen razvoj letališča ter njegove okolice. Namen razvoja letališča je:

- ohranitev delovanja letališča in njegov nadaljnji infrastrukturni razvoj,
- zagon letališča Maribor s ciljem povečevanja turističnega obiska,
- vzpostavitev multimodalnega logističnega centra Smart Hub Maribor v okolici letališča.

Cilj

Cilj celovitega razvoja letališča z njegovo okolico je, da postane Podravje center turističnega razvoja Vzhodne kohezije ter največji logistični center Slovenije za severno-jadranska pristanišča. Pri tem je zelo pomembna podpora države ter regij v Vzhodni koheziji z poudarkom na Podravju.

Neposredni cilji razvoja letališča v turistični namen:

- zagotoviti, da država letališča ne bo zaprla,
- sofinanciranje delovanja letališča s strani države,
- vzpostavitev incoming agencij in kataloga produktov in doživetij,
- vzpostavitev čarterskih letov,
- pospeševanje letalskega turizma lastnikov športnih in poslovnih letal iz zahodne Evrope.

Neposredni cilji razvoja letališča v multimodalni logistični center:

- vzpostavitev najsodobnejšega razvojno logističnega centra v srednji Evropi,
- preoblikovanje okolja za prihodnje generacije,
- tovarne bodo objekti drugih družbenih aktivnosti,
- vzpostavitev objektov, ki so ekonomsko, okoljsko in družbeno zaželeni,
- najsodobnejša optimizacija logistike z uporabo robotizirane avtomatizacije,
- vzpostavitev vertikalnega kmetijstva, ki presega trenutne kapacitete kmetijskega območja,
- letališče postane točka za vertikalno pristajanje in povezavo z bližnjimi večjimi letališči.

Aktivnosti

Aktivnosti za večji pretok potnikov oz. turistov:

- izdelava kataloga celotne ponudbe doživetij, dogodkov, zanimivosti,
- izdelava kataloga prenočitvenih kapacitet,
- izdelava kataloga dnevnih izletov,
- vzpostavitev ene ali več incoming agencij,
- aktivno vzpostavljati letalske povezave,
- investirati v promocijo in zagon letalskih povezav.

Aktivnosti za vzpostavitev Smart Hub Maribor - multimodalnega logističnega centra:

- izdelava in sprejem DPN za razvoj letališča in njegove okolice,
- izgradnja priključnega železniškega tira,
- vzpostavitev komunalne in cestne infrastrukture,
- aktivno privabljanje investitorjev,
- ureditev razsvetljave za nočno pristajanje.

Ostale aktivnosti za razvoj letališča:

- pospeševanje letalskega turizma lastnikov športnih in poslovnih letal iz zahodne Evrope,
- šolanje pilotov športnih letal,
- vzdrževanje športnih letal,
- organiziranje letalskih športnih tekmovanj,
- organiziranje padalske drop zone,
- linijsko vzdrževanje za velika letala,
- postavitve hangarskih površin za dolgotrajnejšo in začasno hrambo športnih letal,
- organizacija vsakoletne letalske prireditve z večplastno vsebino.

Ocenjena vrednost in viri financiranja

Št.	Investicije / aktivnosti	Vir	Vrednost brez DDV	Status
1.	Promocija ponudbe	SloveniaGuide, LTO, LAS	2.460.000 EUR	V pripravi
2.	Katalog in distribucija	SloveniaGuide, LTO, LAS	700.000 EUR	V pripravi
3.	Sofinanciranje letalske povezave	Regije/občine	5.000.000 EUR	V pripravi
4.	Sofinanciranje letališča	MZI	5.000.000 EUR	V teku
5.	DPN	MOP	/	V pripravi
6.	Železniški tir	MZI	/	/
7.	Komunalna in cestna inf.	OP 21-27, REACT EU, MGRT	/	/
8.	Razsvetljava za nočno prist.	MZI	/	/

7.4 Invest Podravje, poslovne cone in upravljanje

Kratek povzetek

Privabljanje investorjev predstavlja eno izmed aktivnosti na področju pospeševanja gospodarskega razvoja v Podravski razvojni regiji. Kreiranje novih in kakovostnih delovnih mest omogoča, da prebivalci Podravske razvojne regije najdejo zaposlitev v regiji in zanje tako ni nujno iskanje zaposlitve izven nje – predvsem v Avstriji in v Osrednjeslovenski regiji. Na ta način želimo zmanjšati beg možganov iz Podravske razvojne regije. Za zagotavljanje umeščanja novih gospodarskih poslopij je potrebno zagotavljanje novih poslovnih in industrijskih con. Ob tem pa je za zagotavljanje optimalne izrabe prostora ključna tudi vzpostavitev upravljanje poslovnih in industrijskih con.

Namen

Namen aktivnosti je:

- s ciljnim privabljanjem investorjev v Podravsko regijo usmeriti gospodarski razvoj regije in kreirati delovna mesta z visoko dodano vrednostjo,
- za vzpostavitvijo novih con zagotavljanje prostora za nove večje investicije in
- z upravljanjem poslovnih con povečati učinkovitost upravljati s prostorom, povečati učinkovitost uvajanja novih tehnologij, učinkovitost sodelovanja med poslovnimi subjekti v regiji in povezovanjem le-teh za učinkovit nastop na tujih trgih.

Cilj

Neposredni cilji aktivnosti:

- ustvarjanje delovnih mest z visoko dodano vrednostjo,
- ublažiti oz. zmanjšati t.i. »brain drain«,
- zagotavljanje novih komunalno opremljenih zemljišč po konkurenčnih cenah,
- povečati učinkovitost upravljanja s prostorom pričeti z upravljanjem vsaj 25% vseh con v Podravju.

Aktivnosti

Aktivnosti, ki se bodo izvajale v projektu Invest Podravje – Slovenija:

- pridobivanje informacij o investicijskih priložnostih v Podravski regiji,
- posredovanje investicijskih »teaser-jev« potencialnim investorjem,
- svetovanje nosilcem investicijskih priložnosti pri iskanju strateških partnerjev za izvedbo investicijskih priložnosti,
- pridobivanje povpraševanj s strani potencialnih investorjev oz. njihovih zastopnikov ali posredno preko SPIRIT SLOVENIJA, MGRT in raznih gospodarskih združenj,
- sprotno obveščanje članov konzorcija o prispelih povpraševanjih za potencialne investicije,
- priprava ponudb glede na povpraševanje določenega potencialnega investitorja,
- zbiranje splošnih in specifičnih informacij za potrebe potencialnega investitorja,
- organizacija ogledov in sestankov za potencialnega investitorja,
- svetovanje domačim in tujim investorjem, pomoč pri zagonu podjetja v Sloveniji ter povezovanje z mrežami znanja, organizacijami in institucijami,

- prisotnost na mednarodnih investicijskih dogodkih (sejmi, forumi, delegacije, ...) v tujini, v okviru katerih je možno navezati stike s predstavniki potencialnih investitorjev, svetovalci za lociranje investicij, ...
- članstvo v slovenskih in mednarodnih združenjih, preko katerih je mogoče navezovati stike s potencialnimi investitorji,
- predstavitev Podravja na raznih mednarodnih dogodkih, ki so povezani z investicijami,
- pridobivanje in vzpostavljanje kontaktov s potencialnimi investitorji, svetovalnim podjetji za lociranje proizvodnje, gospodarskimi združenji,
- lead generation, pridobivanje t. i. »leadov«,
- upravljanje s spletno stranjo www.investpodravje.si,
- promocija Podravja kot investicijske destinacije preko socialnega omrežja LinkedIn,
- izdelava promocijskega materiala,
- sodelovanje z raznimi veleposlaništvimi in gospodarskimi združenji drugih držav, gospodarskimi predstavniki tujih držav v Sloveniji, ekonomskih svetovalcev RS v tujini.

Nove poslovne cone:

- priprava OPN in OPPN,
- priprava ustrezne dokumentacije in pridobitev zemljišč,
- izvedba komunalne in cestne infrastrukture (Ormož, Lenart, Ptuj, Hoče-Slivnica, Slovenska Bistrica, Poljčane, Makole, Žetale, Cerkevjak).

Upravljanje poslovnih con:

- aktivnosti sodelovanja z občinami Podravja, ki imajo poslovne cone,
- aktivnosti sodelovanja s podjetji v posameznimi poslovnimi conami – vključitev v upravljanje poslovnih con,
- modifikacija poslovnih modelov upravljanja poslovnih con glede na karakteristiko posamezne poslovne cone,
- aktivnosti za učinkovito izrabo poslovnih con (ponudba in povpraševanje glede prostih zemljišč in poslovnih/proizvodnih prostorov),
- načrtovanje posodabljanja in komunalne ureditve poslovnih con,
- povezovanje podjetij znotraj poslovnih con in povezovanje podjetij med poslovnimi conami.

Ocenjena vrednost in viri financiranja

Št.	Investicije / aktivnosti	Vir	Vrednost brez DDV	Status
1.	Invest Podravje	SPIRIT, MGRT, Interreg, občine	780.000 EUR	V pripravi
2.	Ureditev novih poslovnih con	OP 21-27, REACT EU, MGRT	12.000.000 EUR	V pripravi
3.	Upravljanje poslovnih con	MGRT, podjetja, občine	2.000.000 EUR	V pripravi
4.	Ureditev obstoječih poslovnih con	OP 21-27, REACT EU, MGRT	8.000.000 EUR	V pripravi

7.5 Regijsko prostorsko in prometno načrtovanje

Koncept regijskega prostorskega razvoja predstavlja strateški okvir za povezovanje prostorskih sistemov in struktur, s katerim uresničujemo vizijo in cilje prostorskega razvoja. Zasnovan je na sočasnem sinergijskem, integralnem in medsebojno soodvisnem razvoju treh prostorskih sistemov: (1) poselitve, (2) gospodarske javne infrastrukture ter (3) zelene infrastrukture. Pri njihovem načrtovanju in razvoju se hkrati upoštevajo družbeni, gospodarski in okoljski vidiki razvoja. Ključen element prostorskega razvoja je tudi regijsko celostno prometno načrtovanje, ki sledi trajnostnemu razvoju ter konkurenčnosti. Ključno vlogo za ustvarjanje prometnih sinergij bo imel regijski mobilnostni center, kot stičišče vseh oblik prometa.

Namen

Namen priprave regijskega prostorskega plana (RPP):

- RPP ima v hierarhiji prostorskih aktov izjemen pomen, saj je glede na določila ZUreP-2 postal glavni strateški prostorski akt občin – v celoti naj bi zamenjal občinske strateške prostorske akte (OPP),
- RPP mora podati vse ključne usmeritve za prostorski razvoj regije – od razporeditve dejavnosti, do pomembnih prostorskih sistemov in usmeritev za preostalo izvedbeno regulacijo (to zadnje je pomembno predvsem na nivoju mest in pomembnejših naselij),
- RPP je podlaga za pripravo regionalnega razvojnega programa, ki se pripravlja po predpisih o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja.

Namen priprave Celostne prometne strategije (CPS) regije:

- zmanjšanje povpraševanja in sprememba načinov prevoza,
- usklajevanje različnih prometnih infrastruktur in tipov prevozov,
- vzpostavitev multimodalne mobilnosti,
- izboljšanje prometne infrastrukture.

Namen vzpostavitve mobilnostnega centra:

- učinkovita koordinacija vseh deležnikov v mobilnosti potnikov in blaga s celovito podatkovno bazo in s podporo ITS (sodobnih tehnoloških ter komunikacijskih rešitev) na regionalni ravni v koordinaciji z NCUP,
- zagotavljanje verodostojnosti zbranih in posredovanih podatkov (statičnih in dinamičnih podatkov o cestah in prometu),
- obdelava in izmenjava velike količine aktualnih podatkov (big data) z drugimi uporabniki pod. na regijski in nac. ravni za namene zmanjšanja zastojev, varnosti, zmanjšanje ogljičnega odtisa v prometu na območju,
- vodenje digitalne prostorske baze prometne infrastrukture na regionalni ravni (občinske in lokalne ceste, kolesarske in pohodniške poti, cestna signalizacija ipd.).

Cilj

Neposredni cilji izdelave RPP:

- izdelava RPP in vzpostavitev regijskega prostorskega načrtovanja,
- usklajevanje interesov med deležniki in investitorji v regiji,
- optimalna umeščenost regijski projektov v prostor,
- hitrejša izvedba regijskih projektov.

Neposredni cilji priprave Celostne prometne strategije (CPS) regije:

- izdelava CPS regije ter izvajanje ukrepov,
- boljša kakovost bivanja,
- pozitivni učinki na okolje in zdravje,
- izboljšana prometna varnost,
- izboljšani mobilnost in dostopnost,
- izboljšana podoba regije,
- izboljšanje dostopa do finančnih sredstev za razvoj mobilnosti.

Neposredni cilji mobilnostnega centra:

- celovit pregled nad prometnimi podatki,
- digitalizacija in uporaba podatkov za namene analiz in pametne regije,
- optimizacija prometnih tokov v regiji.

Aktivnosti

Aktivnosti, ki se bodo izvajale:

- izdelava RPP Podravje,
- vzpostavitev regijskega prostorskega načrtovanja,
- izdelava CPS Podravje,
- vzpostavitev mobilnostnega centra,
- izvedba ukrepov na področju (multimodalne) trajnostne mobilnosti.

Ocenjena vrednost in viri financiranja

Št.	Investicije / aktivnosti	Vir	Vrednost brez DDV	Status
1.	Regijski prostorski plan	MOP, občine	510.000 EUR	V pripravi.
3.	Regijska celostna prometna strategija	MZI, občine	300.000 EUR	/
4.	Vzpostavitev regijskega mobilnostnega centra	MZI, občine	250.000 EUR	V pripravi.

7.6 Inovacijsko – podjetniški ekosistem Podravja

Podravska razvojna regija je v preteklem obdobju izkazovala številne razvojne probleme. Ob vsem tem se kaže potreba po nadgradnji podpornega okolja za podjetništvo oziroma infrastrukture na regionalni ravni. Rešitev predstavlja »Inovacijsko – podjetniški ekosistem Podravja«, ki zajema naslednja področja:

- SPOT točka – poslovna točka Podravje,
- ponudba infrastrukture za nova in start-up podjetja (mrežni podjetniški inkubator – MPIP),
- zagotavljanje celovite podpore podjetnikom in podjetjem:
 - INNOVUM platforma (glej poglavje 7.2) - inovacijsko-raziskovalna podjetja (4 %),
 - platforma za podporo podjetništvu - klasična podjetja (94 %),
 - platforma za socialno podjetništvo - socialna podjetja (2 %),
- zagotovitev garancijske in štipendijske sheme.

Mrežni podjetniški inkubator Podravje bo postal ključni spodbujevalec novih inovativnih delovnih mest v regiji. Podjetja bodo deležna podjetniških podpornih storitev na novih lokacijah MPIP, dvignilo se bo zaposlovanje kvalitetnih in perspektivnih univerzitetnih kadrov, kot tudi procent kadrov, ki se bodo odločili za lastno podjetniško pot.

MO Maribor in RRA Podravje - Maribor bosta za realizacijo projekta MPIP zagotovila ustrezne prostore za naselitev novih in obstoječih podjetij na lokaciji Pobreški cesti 20 v Mariboru, v neposredni bližini mestnega središča (Kreativni park Drava). Na velikosti 8.100 m² bruto površin bo podjetniški center lahko zagotovil prostor za cca. 300 podjetniških delovnih mest in delovanje perspektivnih podjetniških idej in podpornih storitev .

Obnovitve objektov in novogradnje za potrebe podpore podjetništvu ter inkubatorji (MPIP) s podobnimi vsebinami so v obdobju 2022-27 načrtovani tudi v sledečih občinah v Podravju (Hoče-Slivnica, Miklavž na Dravskem polju, Šentilj, Duplek, Ormož, Sv. Trojica v Slov. goricah, Majšperk, Lenart, Slovenska Bistrica).

Namen

V Podravju imamo vzpostavljen podjetniški podporni sistem, ki ga je smotrno nadgraditi v celovit sistem, ki bo poleg osnovnih svetovanj vključeval tudi finančne mehanizme in osnovno infrastrukturo za potrebe razvoja novih perspektivnih podjetij. Namen razvoja podpornega okolja:

- več možnosti za ustanavljanje novih podjetij, spodbujanje njihove rasti in ustvarjanje novih delovnih mest,
- pospeševanje izkoriščanja podjetniških in inovacijskih potencialov,
- izboljšanje učinkovitosti podpornega okolja za potencialne podjetnike in podjetnice in delujoča podjetja v vseh fazah njihovega razvoja.

Cilj

- kreiranje novih in ohranjanje obstoječih delovnih mest v regiji,
- ustanavljanje novih inovativnih in kreativnih podjetij,
- dvig konkurenčnosti podjetij na ciljnem območju,
- vzpostavitev in izvajanje celovite podjetniške podpore za bodoče, mlade in obstoječe podjetnike v posameznih občinah,

- zagotoviti podjetjem in start-upom iz manjših občin enakovredne in enako kakovostne storitve kot so jih deležna podjetja iz večjih občin,
- razvoj kadrov skozi štipendijske sheme,
- ponudba poslovnih prostorov za obstoječa in nova/start-up podjetja,
- dvig števila investicij s pomočjo garancijske sheme.

Kvantitativni cilji do leta 2027:

- vključiti min. 10 občin,
- vzpostaviti/podpirati 600 novih delovnih mest na lokacijah MPIP,
- 120 novih start-up podjetij, 150 novih štipendistov, 60 novih investicij na podlagi garancij.

Aktivnosti

Aktivnosti za izgradnjo / obnovo podjetniške infrastrukture:

- obnovitev regionalnega objekta MPIP Kreativni park Drava (KPD) v Mariboru,
- obnovitve / novogradnje lokalnih objektov MPIP (Hoče-Slivnica, Miklavž na Dravskem polju, Šentilj, Duplek, Ormož, Sv. Trojica v Slov. goricah, Majšperk, Lenart, Slovenska Bistrica).

Platforma INNOVUM (poglavje 7.2).

Platforma za podjetništvo:

- podpora razvoju inovativnih podjetniških idej (SIO),
- podpora bodočim podjetnikom (PONI),
- regijska štipendijska shema Podravje (RŠS),
- promocija podjetništva v regiji (SPOT),
- internacionalizacija poslovanja podjetij (EEN, Invest).

Platforma za socialno podjetništvo:

- osveščanje in informiranje,
- celovita podpora pri kreiranju družbeno inovativnih idej, zagonu in rasti socialnih podjetij in drugih subjektov socialne ekonomije.

Aktivnosti finančnih mehanizmov:

- delovanje štipendijske sheme,
- delovanje garancijske sheme.

Aktivnosti podjetniških podpornih storitev (KPD):

- krožno gospodarstvo, pametne stavbe - demo center, kreativne industrije, digitalizacija.

Ocenjena vrednost in viri financiranja

Št.	Investicije / aktivnosti	Vir	Vrednost brez DDV	Status
1.	Obnovitvena dela Kreativni park Drava (KPD)	MOM, RRA Podravje-Maribor, RS	11.600.000 EUR	V pripravi
2.	Podporne vsebine podjetništva	EU, MGRT, SPIRIT	10.000.000 EUR	V pripravi
3.	Obnovitvena dela / novogradnja lokalnih centrov MPIP	EU, MGRT	18.000.000 EUR	V pripravi

7.7 Turistično povezana regija

Kratek povzetek

Problemi turizma v Podravju so predvsem razdrobljenost, nepovezanost, slaba osnovna infrastruktura ter slabo upravljanje produktov ter pomanjkljivo promoviranje produktov preko agencij, ki bi privabljale turiste iz tujine. Razvojna regija Podravje se na področju turizma umešča med dve makro destinaciji: Alpsko Slovenijo z vodilno destinacijo Maribor ter Termalno Panonsko Slovenijo z vodilno destinacijo Ptuj. Vse podravske lokalne skupnosti niso vključene v vodilne destinacije. Kljub temu so se nekatere občine povezale v manjše destinacije, kot npr. destinacija Jeruzalem Slovenija, Haloze, Ravno polje, Slovenske Gorice, itn. Smiselno je povezovanje celotne regije pod skupno blagovno znamko, saj določene občine po trenutno veljavni strategiji razvoja turizma niso v nobeni vodilni destinaciji. Nova strategija razvoja slovenskega turizma upošteva želje in potrebe, ki izhajajo iz terena. Tako bi na območju Podravja lahko imeli eno regijsko destinacijo (Štajerska), dve vodilni destinaciji (Maribor in Ptuj) ter več perspektivnih destinacij. Veliki izzivi so prav tako na področju turistične infrastrukture, kar zajema ureditev državnih in lokalnih kolesarskih povezav, kolesarskih enoslednic, žičniških naprav, ureditev in interpretacija objektov kulturne dediščine ter območij naravne dediščine, ureditev obvodne infrastrukture, itn.

Namen

Vzpostavitev skupnega upravljanja, razvoja in trženja povezovalnih/skupnih turističnih produktov na območju regijske Destinacije Štajerske, skupaj z vodilno destinacijo Maribora in Ptuja ter z območnimi destinacijami, ki bo temeljilo na sodelovanju vseh zainteresiranih skupin in posameznikov ob upoštevanju načel trajnostnega razvoja ter ohranjanju štajerske tradicije. Občinske meje postanejo manj pomembne, kajti v ospredje stopi skupni cilj; povezana, atraktivna, infrastrukturno močna in prepoznavna turistična destinacija.

Cilj

Glavni cilji turistično povezane regije:

- vzpostavitev blagovne znamke Štajerska,
- učinkovitejša promocija regije v Sloveniji in tujini,
- določitev ključnih turističnih produktov in vsebin v regijski destinaciji Štajerska,
- ohranitev in povezovanje vodilnih destinacij Maribor, Ptuj ter ostalih destinacij Jeruzalem Slovenija, Haloze, Ravno polje, Slovenske Gorice, Slovenska Bistrica, Kungota, Sveta trojica v Slovenskih Goricah in Lenart,
- vzpostavitev povezovalnih tematskih poti (kolesarjenje, pohodništvo, vinsko-kulinarične poti in pripadajoče prometne in neprometne infrastrukture,
- vzpostavitev skupnih turističnih produktov mest in podeželja,
- povezovanje kulture in turizma,
- vzpostavitev povezovalnih turističnih produktov med destinacijami v regijami in širše.

Koristi lokalnih skupnosti in obstoječih turističnih destinacij:

- povečanje števila nočitev in prihoda turistov,
- večji pretok turistov med mesti in podeželjem,
- večja prepoznavnost območja in promocija doma ter v tujini,
- razvoj (outdoor) produktov destinacije,
- izboljšanje infrastrukture,
- možnost razvoja turizma tudi v manjših občinah v destinaciji.

Aktivnosti

Aktivnosti zajemajo:

- koordinacijo in pripravo strategije razvoja in trženja ponudbe vodilne destinacije Štajerska, Maribor in Ptuj ter strategije blagovnih znamk destinacij v regiji,
- celovito upravljanje infrastrukture na območju regije - vzpostavitvi regijskega kolesarskega omrežja in označitve kolesarskih povezav, vinskih cest, pohodnih in drugih poti,
- ureditev žičniških naprav,
- ureditev in interpretacija objektov kulturne dediščine ter območij naravne dediščine (npr. Ormoški trikotnik),
- celovito upravljanje Destinacije Štajerska, Maribor in Ptuj,
- pridobivanje EU sredstev ter sredstev MGRT in STO za promocijo, delovanje destinacije ter turistično infrastrukturo,
- sodelovanje pri skupnih možnostih in iskanju virov za investicije v turistične kapacitete in razvoj produktov.

Ocenjena vrednost in viri financiranja

Št.	Investicije / aktivnosti	Vir	Vrednost brez DDV	Status
1.	Vzpostavitev in upravljanje Destinacije Štajerska	Občine Podravja, MGRT, STO	2.000.000 EUR	V pripravi
2.	Destinacija Maribor	MO Maribor, MGRT, STO	2.000.000 EUR	Deluje
3.	Destinacija Ptuj	MO Ptuj, MGRT, STO	2.000.000 EUR	Deluje
4.	Ostale destinacije	Občine destinacij, EU	2.000.000 EUR	Deluje
5.	Ureditev poti (kol., poh., vin.)	Občine Podravja, DRSI, EU	30.000.000 EUR	V pripravi
6.	Ureditev žičniških naprav	MGRT, EU	20.000.000 EUR	V pripravi
7.	Kulturna dediščina	Občin Podravja, MK, EU	/	V pripravi
8.	Naravna dediščina	Občine Podravja, MOP, EU	/	V pripravi

7.8 Spodbujanje okolju prijazne pridelave hrane in vzpostavitve skupne platforme kratkih verig

Kratek povzetek

S projektom želimo povezati srednje velike in manjše pridelovalce na območju Podravja v skupno dolgoročno ponudbo v neposredni bližini pridelane lokalne hrane.

S projektom bomo povečali delež lokalne samooskrbe s hrano, razvili nova delovna mesta na podeželju. K sodelovanju se bo pritegnilo perspektivne kmetovalce, večja pozornost bo namenjena mlajši in srednji generaciji. Zagotovitev dolgoročne, stabilne in kvalitetne lokalne ponudbe po posameznih sektorjih v kmetijstvu bo zasnovana na sodobnih agro tehnoloških procesih kmetijske pridelave in na drugi strani zagotavljanju stabilnega prodajnega okolja. Povečanja samooskrbe regije ne možno zagotoviti brez večjih vlaganja v infrastrukturo za namakanje površin (potencial cca 20.000 ha, izgradnjo rastlinjakov ter logističnih centrov (skladišč,...)

Z aktivnostmi v projektu se bodo spodbujale preusmeritve v okolju prijazno in ekološko certificirano pridelavo hrane. Slednje se kaže v organiziranih odkupih predvsem s strani javnih ustanov, kot so vrtci, OŠ, SŠ, domovi za ostarele, bolnice, ... Prav tako je potrebno povezati ponudnike z gostinsko - turističnimi podjetji, športnimi organizacijami, ...

Organizacija verige ponudnikov Podravja bo temeljila na dolgoročno dogovorjenem organiziranem odkupu s strani javnih ustanov in turističnih, gostinskih, športnih in drugih podjetij. Organizirano bo trajno oskrbna mreža med ponudniki in potrošniki.

Namen

V Podravju se kmetijski proizvajalci soočajo z vedno večjo konkurenčnostjo evropskih proizvajalcev in organiziranostjo dobavnih verig preko direktne prodaje. Kriza COVID-19 je dodatno prispevala k razmišljanju, kako pomembna je prehranska varnost lokalnega prebivalstva in da se je potrebno s sodobnimi pristopi organizacije – optimiranja pridelave in prodaje čimprej prilagoditi. Namen projekta je povezati ponudnike in potrošnike preko obstoječe – prepoznavne verige ponudnikov. Prav tako je namen projekta prepoznati in povezati razdrobljene ponudnike.

Cilj

Glavni cilji:

- definirani tipični in razvojni regionalni ponudniki, ki bodo vključeni v verigo ponudnikov v Podravju. Prepoznani odjemalci – do 100 ponudnikov in 100 potencialnih odjemalcev,
- posredovana specifična znanja ponudnikom in odjemalcem s tematskimi delavnicami in izvedeno študijsko turo - do 100 vključenih ponudnikov in odjemalcev,
- vzpostavljena veriga lokalnih ponudnikov za dolgoročen nastop na trgu – 1x,
- trženja in promocija regionalno pridelane hrane in ponudbe storitev za povprečno povečanje lokalne in regionalne prehranske samooskrbe do 15 %,
- dolgoročni razvoj, trženje in promocija regionalnih pridelkov in storitev v Podravju pod skupno blagovno znamko za povečanje tržnega deleža regionalne ponudbe do 20 %,
- nova delovna mesta na podeželju,

- povečanje površin za namakanje,
- povečanje pokritih površin za pridelavo živil ter skladiščnih prostorov (rastlinjaki, skladišča, logistični centri).

Aktivnosti

Aktivnosti, ki se bodo izvajale:

- izdelava skupne baze ponudnikov in potencialnih odjemalcev v Podravju, kjer bodo vključeni posamezni pridelovalci, zadruge, združenja, društva, dopolnilne dejavnosti na kmetijah, potrošniki, javne ustanove, prehrabni centri, tržnice, gostilne, hoteli, restavracije, ...
- tematske delavnice - 7x za specializirane skupine, kot so posamezni in organizirani pridelovalci (zadruge, združenja, društva) mlečnih in mesnih izdelkov, pridelovalci zelenjave, vina, sadja in zelišč, turizmi na kmetijah, druge dopolnilne dejavnosti,
- prikaz specializiranih dobrih praks regionalnega povezovanja ponudnikov in učinkovitih oblik trženja (prodajne poti in politike uveljavljanja skupne blagovne znamke),
- organiziranje regionalnih ponudnikov v skupno prodajno verigo pod skupno blagovno znamko (povezovanje obstoječih zadrug, združenj in društev),
- povezovanje regionalnih ponudnikov z odjemalci, kot so javne ustanove, turistične in športne organizacije/zavodi /društva, gostilne, hoteli, restavracije, prehrabni centri,
- organiziranje ponudnikov za učinkovito in prepoznavno prodajo na lokalnih tržnicah,
- izdelava strategije trženja, vključno s promocijskimi aktivnostmi.

Ocenjena vrednost in viri financiranja

Št.	Investicije / aktivnosti	Vir	Vrednost brez DDV	Status
1.	Koordinacija in vodenje (2 FTE)	Občine Podravja, MKGP, CLLD	320.000 EUR	/
2.	Izdelava skupne baze ponudnikov in potencialnih odjemalcev v Podravju (analiza stanja)		20.000 EUR	/
3.	Tematske delavnice		3.500 EUR	/
4.	Prikaz specializiranih dobrih praks regionalnega povezovanja ponudnikov in učinkovitih oblik trženja		20.000 EUR	/
5.	Organiziranje regionalnih ponudnikov v skupno prodajno verigo pod skupno blagovno znamko		50.000 EUR	/
6.	Povezovanje regionalnih ponudnikov z odjemalci		40.000 EUR	/
7.	Organiziranje ponudnikov za učinkovito in prepoznavno prodajo na lokalnih tržnicah.		20.000 EUR	/
8.	Izdelava strategije trženja		10.000 EUR	/
9.	Promocijske aktivnosti		400.000 EUR	/

7.9 Učinkovito upravljanje z vodnim in zavarovanimi območji v regiji

Kratek povzetek

Reke, jezera ter varovana in zavarovana območja (obstoječa in načrtovana) so biser Podravja, zato je za razvoj regije ključna njihova zaščita in ob enem kontrolirana uporaba za turistične namene. Zavarovana območja v Podravju nimajo upravljalca, ki bi upravljal z naravo, povezoval aktivnosti in bdel nad enovito podobo in ponudbo. Zavarovana območja brez upravljanja izgubljajo na vrednosti in niso dodana vrednost za občino in tudi za regijo ne. Prav tako reke in jezera brez urejenih plovni režimov ter vstopno izstopnih ne omogočajo ustreznega razvoj iz vidika rekreacije in turizma. Cilj je, da povežemo zavarovana območja povežemo v smiselne celote in skupaj z državo uredimo sistem upravljanja, razvoja in interpretacije. Prav tako, pa rekam ter jezerom preko ustreznih uredb in odlokov ter spremljevalne infrastrukture zagotovimo osnovne pogoje za rekreacijski in turistični razvoj.

Zavarovana območja ob reki Dravi med Mariborom in Središčem ob Dravi nimajo upravljavca, ki bi upravljal z naravo, povezoval aktivnosti in bdel nad enovito podobo in ponudbo. Velik problem predstavlja tudi poslabšanje stanja narave v zavarovanih območjih. Zavarovana območja brez upravljanja izgubljajo na vrednosti in niso dodana vrednost za občino in tudi za regijo ne. Razvoj turizma, naravoslovnega turizma, športa, rekreacije, izobraževanja sicer poteka, vendar nastopi težava pri oblikovanju enotnih produktov, saj vsaka občina razvija svojo podobo, prioritete, vsebine, ki na območju ob reki Dravi niso najbolj usklajene. Sočasno z projektom Drava Natura 2000 – reka za prihodnost potekata tudi projekt Naša Drava (Las sodelovanje), ki skupaj z Dravsko kolesarsko potjo nastavljajo temelje za enovito ureditev infrastrukture ob reki Dravi. V kolikor ne želimo območja ob reki Dravi po izvedenih projektih ponovno prepustiti parcialnim interesom različnih deležnikov bomo morali sodelovanje ter povezovanje razširiti in izboljševati tudi v prihodnje.

Namen

Glavni namen projekta je celostno/enovito upravljanje teh območij, vlaganje v turistični razvoj območja, izobraževalno infrastrukturo ter zgraditi več centrov narave. Centri narave bodo imeli funkcijo ozaveščanja in izobraževanja o naravi, bodo pa tudi točka trženja lokalnih produktov.

S skupnim upravljanjem bi uredili spremljanja habitatov in vrst, nadzor nad nedovoljenimi posegi, enovito plovno, kolesarsko in interpretacijsko infrastrukturo. Za obiske teh območij bi promovirali ogled s trajnostnimi prevoznimi sredstvi in vzpostavili mrežo električnih minibusov, da bi zmanjšali ogljični odtis.

Takšen produkt bi znatno prispeval k izboljšanju stanja narave varovanih in zavarovanih območij na širšem območju, nadgradnji turističnih in športnih produktov, prav tako bi pa bila enovita interpretacija narave na območju razvoja kolesarske poti dodana vrednost za obiskovalce.

Cilj

- celovito upravljanje širšega območja,
- izboljšanje zelene infrastrukture tako prometne kot turistične ter interpretacijske,
- usklajevanje in usmerjanja rabe ter izboljšani nadzor nad nedovoljenimi posegi,

- povezovanje in usklajevanje različnih interesov,
- usklajevanje celovite ponudbe, promocije ter trženja območja,
- pravno-formalna ureditev plovnosti na rekah in jezerih,
- ureditev vstopno-izstopnih točk.

Aktivnosti

Aktivnosti, ki se bodo izvajale:

- priprava in sprejem upravljalvskega načrta,
- vzpostavitev skupnega naravovarstvenega nadzora ter monitoringa,
- izgradnja centrov narave ter interpretacijske infrastrukture (info točke, poligoni, učne poti..).
- kreiranje celovitih turističnih produktov v povezavi z lokalno pridelano hrano, lokalnimi produkti ter tradicionalnimi izdelki,
- izgradnja trajnostne mobilnostne infrastrukture (kolesarske in pešpoti, privezi za plovila, vstopne in izstopne točke, izposoja koles in čolnov ter različni servisi),
- vzpostavitev celovite vodniške službe in rečne/sladkovodne kapitanije.

Ocenjena vrednost in viri financiranja

Št.	Investicije / aktivnosti	Vir	Vrednost brez DDV	Status
1.	Upravljalvski načrti	MOP	100.000 EUR	V pripravi.
2.	Centri narave in interpretacijska infrastruktura	MOP, EU	10.000.000 EUR	V pripravi.
3.	Ureditev plovnih režimov	MOP	100.000 EUR	V pripravi.
4.	Mobilnostna infrastruktura	Občine, EU	5.000.000 EUR	V pripravi.
5.	Vzpostavitev celovite vodniške službe in rečne/sladkovodne kapitanije	MOP, Občine	2.000.000 EUR	/

7.10 Inštitut za hrano in inštitut za umetno inteligenco ter SiPCAST

Kratek povzetek

Vlaganja v raziskave in razvoj so v vzhodni Sloveniji veliko nižja od vlaganj v zahodni Sloveniji. Zato je vzpostavitev inštitutov v Podravju, na področjih, kjer v Sloveniji še ni vzpostavljen močne infrastrukture ključno, za razvojni preboj. V Podravju bi se lahko razvila področja prehrane (Ptuj), umetne inteligence (Maribor) ter področje obdelave lahkih kovin in zlitin (AI).

V Strategiji pametne specializacije (S4) je trajnostna hrana opredeljena kot nacionalna strateška razvojna prioriteta, vendar v Sloveniji nimamo ustreznega osrednjega stebra inovacijskega ekosistema, ki bi na področju hrane povezoval obstoječe centre znanja z industrijo, podjetji, kmetijskimi gospodarstvi, vladnimi institucijami ter potrošniki. Posledično je obstoječi inovacijski ekosistem fragmentiran, sinergije pa omejene (in upadajoče). Tudi vlaganja v raziskave in razvoj so še vedno nižja glede na ostali 256 predelovalni sektor. Vzpostavitev Nacionalnega inštituta za hrano se tako pojavlja kot osrednji steber inovacijskega ekosistema v verigah preskrbe s hrano.

Prav tako bi ustanovili institut za aplikativno umetno inteligenco (CAUI). V sklopu CAUI bi se akumuliralo znanje, algoritmi in izkušnje z uporabo umetne inteligence v praksi. CAUI bi se s področjem umetne inteligence ukvarjal nišno – torej usmerjeno v določen segment. Kateri bo ta segment mora pokazati predhodna analiza v prvi fazi projekta. Možnosti so: kibernetična varnost, diagnostika v medicini, umetni vid, ...

Proizvodnja aluminijevih polizdelkov in izdelkov je za Slovenijo izjemno pomembna. V svetovnem merilu spadamo po kakovosti in proizvodnji na prebivalca v sam vrh. Podjetji Impol in Talum imata kot šesti in osmi največji slovenski izvoznik, pomembno vlogo na mednarodnih trgih. Obe podjetji skupno zaposlujeta okoli 3.000 ljudi, na kar je vezano še veliko število malih in srednjih podjetij zaradi česar je razvoj in uspešnost obeh za Podravsko regijo izrednega pomena.

Namen

Inštitut za prehrano bo znatno omilil primanjkljaje, ugotovljene v nacionalnem inovacijskem ekosistemu, ker bo z vzpostavitvijo nacionalnega inštituta za hrano kot nove raziskovalne organizacije in investicijo v razvojno-raziskovalno infrastrukturo okrepil in centraliziral raziskovalna in razvojna prizadevanja, povezana z dinamičnim področjem hrane (varnost, kakovost, konkurenčnost) in prehrano (zdravje in dobro počutje državljanov). Kot osrednji podporni steber tega inovacijskega ekosistema bo inštitut pospešil in povezal vlaganja v raziskave in razvoj ter okrepil sodelovanje z gospodarstvom s ciljem dviga konkurenčnosti, večje odpornosti na nove izzive (zdravstvene, okoljske, podnebne izzive, prehranske) ter pospešitve zelene in digitalne transformacije.

Z ustanovitvijo Inštituta za umetno inteligenco se bo vzpostavilo »gravitacijsko polje« kot ga sedaj ni. Eden izmed namenov projekta je tudi, da ublažimo t.i. »brain drain« iz Podravske regije in širše iz Kohezijske regije Vzhodna Slovenija. Namen je povečati učinkovitost podjetij, javnih podjetij in javnih institucij, dvigniti raven produktivnosti in konkurenčnosti – posledično pa ljudem zagotoviti višja plačila in dvigniti kakovost življenja. Z ustanovitvijo Inštituta za umetno inteligenco povečamo možnost privabljanja investorjev na področju ICT z visoko dodano vrednostjo.

Glavne omejitve pri razvoju naprednih zlitin in tehnologij nastajajo zaradi neustrezne razvojne infrastrukture, saj je ugotovitve iz nivoja laboratorijskih preiskav zelo težko prenesti na industrijsko raven. Rešitev za pospeševanje področja raziskav je v vzpostavitvi pilotnih naprav za izvajanje preizkusov, ki bodo omogočale razvoj novih zlitin, tehnologij in izdelkov v realnih pogojih in skalah, vendar brez časovnih omejitev in z občutno zmanjšanimi stroški porabe surovine. Pilotne naprave bodo tudi most za povezovanje med raziskovalci na univerzah, institutih in v podjetjih ter pospešen prenos znanja med obema sferama. Prav tako bo pilotni center odličen raziskovalni in učni poligon.

Cilj

Ključni cilji ustanovitve Inštituta za prehrano so:

- spodbujanje razvoja in inovacij v smeri kakovostne in bolj trajnostno proizvedene hrane,
- spodbujanje raziskav na področju humane prehrane,
- zmanjševanje okoljskega ter podnebnega odtisa, nacionalnega prehranskega sistema z razvojem in vpeljavo okolju prijaznejših tehnologij in materialov,
- krepitev prenosa znanja v prakso.

Ključni cilj Inštituta za umetno inteligenco je ustanoviti »gravitacijsko polje«, ki bo v prihodnosti ustvarjala delovna mesta z visoko dodano vrednostjo, hkrati pa olajševalo podjetjem in institucijam v regiji, da izboljšajo učinkovitost, podjetjem pa tudi konkurenčni položaj na trgu. Cilj je spremljanje in prenašanja znanja na področju umetne inteligence iz raziskovalnih institucij v prakso. Prav tako pa izkušnje iz prakse deliti z znanstveno raziskovalno sfero in jo tako seznaniti z izzivi pri aplikaciji umetne inteligence v praksi.

Ključni cilji pilotnega centra SiPCAST so:

- izgradnja mosta, ki omogoča prenos ugotovitev iz bazičnih raziskav (narejenih na raziskovalnih inštitutih in v univerzah) v industrijsko proizvodnjo,
- povečanje učinkovitosti in dobičkonosnosti raziskovalnega dela,
- podpora industriji za razvoj novih izdelkov z višjo dodano vrednostjo,
- povečanje kakovosti sekundarnega in terciarnega izobraževanja z možnostjo pridobivanja praktičnih izkušenj na konkretnih industrijskih napravah,
- zelo hiter in učinkovit prenos novih tehnologij in izdelkov v redno proizvodnjo industrije in njihov prenos na trg.

Aktivnosti

Vzpostavitev Nacionalnega inštituta za hrano in Nacionalnega inštituta za umetno inteligenco:

- priprava pravno-organizacijskega, finančnega in vsebinskega elaborata za ustanovitev vsakega Inštituta,
- izvedba ureditve in opreme objekta, kjer bo lociran posamezni Inštitut,
- pričetek delovanja posameznega Inštituta,
- privabljanje projektov in kadra za delo na projektih, delo s podjetji, delo z institucijami, vabljenje talentov, promocije v celotni izobraževalni strukturi v Sloveniji.

Vzpostavitev SiPCAST predvideva naslednje aktivnosti:

- postavitev pilotnih naprav za litje aluminijastih ulitkov, drogov, bram in termično obdelavo
- spremljajoča raziskovalna oprema in infrastruktura,
- postavitev pilotnih naprav za iztiskanje, vroče in hladno valjanje, kovanje in hitro strjevanje,
- vodenje (kompetence, projekti, IKT).

Ocenjena vrednost in viri financiranja

Št.	Investicije / aktivnosti	Vir	Vrednost brez DDV	Status
1.	Nacionalni inštitut za hrano (Ptuj)	MKGP	5.300.000 EUR	V pripravi.
2.	Nacionalni inštitut za umetno inteligenco (Maribor)	MIZŠ	8.300.000 EUR	/
3.	SiPCAST – Pilotni center za napredne strjevalne tehnologije lahkih kovin	MIZŠ, MGRT	28.600.000 EUR	V pripravi.

7.11 Celovit razvoj človeškega kapitala v Podravju

Kratek povzetek

V kolikor želimo postati konkurenčna, inovativna in ustvarjalna družba je potrebno vlagati v znanje, spretnosti, sposobnosti ljudi. Razvojnega preboja regije ne bomo dosegle brez celovitega načrtovanja in upravljanja z človeškimi viri. Nismo finančno bogata regija, nimamo bogatih „klasičnih naravnih virov“ lahko pa postanemo kompetentna regija z znanji in spretnostmi za zeleni in digitalni preboj. Samo ustrezne kompetence ljudi pa ne bodo dovolj, potrebujemo ustvarjalno, inovativno in spodbudno poslovno in delovno okolje. Podravska regija je regija z najhitreje starajočo populacijo kar se že pozna pri pomanjkanju delovne sile. Delovna aktivnost prebivalstva je pod povprečjem Slovenije. Zaznan so velika strukturna neskladja na trgu dela. Če k temu dodamo še velike delovne migracije zaposlenih tako v druge regije kakor tudi preko meje, predvsem v Avstrijo.

Ključni izzivi

- strukturna neskladja na trgu dela (ponudba/povpraševanje) ter neustrezne kompetence glede na zahteve trga dela,
- demografske spremembe, ki vplivajo na problem pomanjkanja delovne sile,
- nizka delovna aktivnost prebivalstva, neugodna starostna in izobrazbena struktura brezposelnih (visok delež brezposelnih nad 50 let,
- nizka vključenost v VŽU,
- velik odliv raznovrstnih kadrov čez mejo regije,
- ni načrtovanega in kontinuiranega dela z kadri,
- problem vajeništva,
- nestimulativno in nekonkurenčno okolje (plače, socialni transferji, dohodninska lestvica, poslovna kultura, delovni pogoji),
- slaba odzivnost izobraževalnega sistema (20% možno spreminjati kurikulum),
- centralizacija nekaterih dejavnosti (ni novih delovnih mest, manj priložnosti za mlade izobražene kadre),
- razvoj regije mora spremljati celovit razvoj človeških virov

Cilji

- celovito upravljanje človeških virov regiji,
- razvoj programov izobraževanja in usposabljanja prilagojenim razvojnim potrebam regije (vsi sektorji),
- razvoj mehanizmov za dolgoročno napoved potreb po kompetencah in skladno s tem razvijanje kompetenc,
- vzpostavitev mehanizmov povezovanja med gospodarstvom, univerzo ter raziskovalno-razvojnimi institucijami ter drugimi sektorji (NVO, SE,),
- izboljšanje učinkovitosti trga dela in dostopa do kakovostne zaposlitve preko razvoja družbenih inovacij in infrastrukture,
- vzpostavitev centra za razvoj kariernega potenciala bodočih in zaposlenih za izboljšanje kompetenc s področja podjetništva glede na razvojne potrebe v regiji,
- izboljševanje dostopa do vključujočih in kakovostnih storitev v izobraževanju, usposabljanje in VŽU preko razvoja infrastrukture,

- pravočasno zagotavljanje ustrezno usposobljenega kadra za ključne prebojne investicije v regiji (Smart HUB,.....).

Aktivnosti

Aktivnosti, ki se bodo izvajale:

- Podpora razvoju delovnih mest preko razvoja družbenih inovacij in infrastrukture. Ukrep je usmerjen v podporo razvoju obstoječih delovnih mest in ustvarjanju novih delovnih mest s spodbujanjem družbenih inovacij (tehnične in netehnične inovacije) in nadgradnjo obstoječe in vzpostavitev potrebne infrastrukture.
- Podpora prehodu iz izobraževanja v zaposlitev. Ukrep je usmerjen v spodbujanje dejavnosti za uspešen prehod iz izobraževalnih sistemov na trg dela (npr. z razvojem karijerne orientacije, štipendiranje, krepitevijo medpodjetniških centrov, uvajanjem vajeništva in prakse, mojstrstva, mentorstva, s predstavitvijo in promocijo poklicev, karierni sejmi z razvojem centrov za razvoj kariernega potencialov mladih, itd.)
- Razvoj obstoječega podpornega okolja ter s povečanjem ponudbe in kakovosti obstoječih programov in ukrepov na področju podjetništva ter razvoj novega znanja in kompetenc, ki jih omogočajo kompetenčni centri
- Dostop do storitev v izobraževanju, usposabljanju in VŽU
- Načrtovanje, napovedovanje in upravljanje kompetenc skladno s potrebami trga dela (poklici prihodnosti, Podravski kompetenčni center – povezan z nacionalno platformo). Skupna platforma/model zbiranja in posredovanja informacij o potrebah, kompetencah na trgu dela. To bo podlaga za pripravo programov za usposabljanje in dodatno izobraževanje za trg dela.
- Vključitev zborničnega sistema in ostalih deležnikov v podporno okolje za prepoznavanje potreb regijskega trga dela po deficitarnih in razvojno perspektivnih poklicih (Karierni center – Talent center za mlade – Regijska platforma). Krepitev podpornega okolja in sodelovanje ključnih deležnikov se bo spodbujalo s pomočjo kompetenčnih centrov, SRIP-ov, kariernih centrov in izvajanjem inovativnih aktivnosti za spoznavanje poklicev, promocijo obrtnih, deficitarnih poklicev in razvojno perspektivnih poklicev – karierni sejmi, talent centri, dnevi odprtih vrat pri delodajalcih, ipd. Aktivnosti ZRSZ – ukrepe APZ povezati in prilagajati karierni orientaciji in s potrebami delodajalcev.
- Kompetence za digitalni in zeleni preboj

Ocenjena vrednost in viri financiranja

Št.	Investicije	Vir	Vrednost brez DDV	Status
1.	Mrežni talent center	ESS	5.478.308 EUR	V pripravi
2.	Karierni pospeševalnik – vseživljenjska karierna orientacija	ESS	1.250.000 EUR	V pripravi
3.	Talent Akademija – Izobraževalni kompetenčni center	ESS	950.000 EUR	V pripravi
4.	SMART talent center Podravja – kompetenčni barometer in Smart karierna orientacija	ESS	2.250.000 EUR	V pripravi

7.12 Celovita oskrba s pitno vodo v Podravju

Kratek povzetek

V skladu z evropsko direktivo in cilji mednarodnega združenja za vodo IWA je celovita oskrba s pitno vodo ena ključnih vsebin regionalnega razvoja. Odgovorno strateško planiranje zagotavljanja potreb po pitni vodi z povezovanjem in obnovo sistemov, za zaščito vodnih virov, vzpostavitev nadomestnih virov ter nadgradnjo vodooskrbnih sistemov pomeni razvojni preskok k trajnostnem koriščenju naravnih virov v regiji. Pri načrtovanju regionalne oskrbe z vodo smo z naborom investicij povezali vse tri vodooskrbna območja. Osnovni namen je zagotovitev stabilne in zdravstveno neoporečne oskrbe z pitno vodo v regiji.

Ključni izzivi:

- izboljšanje varnosti in zanesljivosti oskrbe s pitno vodo,
- aktivna zaščita ključnih obstoječih vodnih virov,
- nadzor nad izgubami v vodovodnem sistemu,
- dolgoročna zanesljivost z oskrbo – zagotavljanje rezervnih virov,
- tlačne razmere v vodovodnih sistemih,
- ekonomično in racionalno povezovanje obstoječih sistemov,

Ključni cilji

- zagotavljanje dolgoročne primernosti (količina in kakovost) vodnih virov v regiji,
- zagotavljanje gospodarne in varne rabe vodnih zacetij oz virov v regiji,
- zagotavljanje rezervnih vodnih virov,
- manjšanje vodnih izgub v sistemih,
- obnova in izgradnja manjkajočih povezovalnih cevovodov.

Aktivnosti

Ključne aktivnosti v projektu so:

- zagotovitev rezervnih vodnih virov ter zagotovitev akumulacije,
- povezovanje pretočnosti vodovodnega sistema z tlačnimi uravnavami,
- obnova in dogradnja dotrajanih tranzitnih cevovodov,
- zamenjava dotrajanih cevovodov,
- širitev vodovodnih sistemov,
- aktivna zaščita primarnih vodooskrbnih virov.

Ocenjena vrednost in viri financiranja

Št.	Investicije	Vir	Vrednost brez DDV	Status
1.	Obnova vodovodnega sistema Spodnje Podravje (MO Ptuj)	ESRR in KS ter lastni viri	132.666.939 EUR	V pripravi
2.	Celovita oskrba severovzhodne Slovenije s pitno vodo – Maribor z okolico	ESRR in KS ter lastni viri	51.187.470 EUR	V pripravi
3.	Celovito urejanje vodooskrbe – Komunala Slovenska Bistrica	ESRR in KS ter lastni viri	17.775.500 EUR	V pripravi
4.	Oskrba s pitno vodo v porečju Drave – Ormoško območje	ESRR in KS ter lastni viri	18.413.236 EUR	V pripravi

8 VIRI FINANCIRANJA

Tabela 53: Okviren prikaz virov financiranja razvojnih ciljev in razvojnih prioritet

Razvojni cilj 1: Pametnejša, konkurenčna in trajnejša regija		
RAZVOJNA PRIORITETA	VIR FINANCIRANJA	CILJ POLITIKE EU
1.1: Krepitev razvojno-raziskovalnih in inovacijskih zmogljivosti in spodbujanje digitalne preobrazbe in spodbujanje digitalne preobrazbe	ESRR, ESS+, SPP, RRF, EKSRP, nacionalna sredstva, sinergije z Obzorje Evropa, NOO	CP1: Pametnejša Evropa s spodbujanjem inovativne in pametne gospodarske preobrazbe Specifični cilj SPP: Evropa za pravični prehod
1.2: Krepitev rasti in konkurenčnosti malih in srednjih podjetij	ESRR, ESS+, SPP, RRF, EKSRP, nacionalna sredstva, sinergije z Obzorje Evropa, NOO	CP1: Pametnejša Evropa s spodbujanjem inovativne in pametne gospodarske preobrazbe Specifični cilj SPP: Evropa za pravični prehod
1.3: Trajnostni razvoj in promocija vzdržnega turizma s poudarkom na spodbujanju in varovanju naravne in kulturne dediščine	ESRR, ESS+, SPP, RRF, EKSRP, nacionalna sredstva, NOO	CP1: Pametnejša Evropa s spodbujanjem inovativne in pametne gospodarske preobrazbe CP5: Evropa, ki je bliže državljanom, in sicer s spodbujanjem trajnostnega in celostnega razvoja mest, podeželja in obalnih območij ter lokalnih spodbud, Specifični cilj SPP: Evropa za pravični prehod
1.4: Razvoj kulturnih in kreativnih industrij	ESRR, ESS+, SPP, RRF, EKSRP, nacionalna sredstva, NOO	CP1: Pametnejša Evropa s spodbujanjem inovativne in pametne gospodarske preobrazbe CP5: Evropa, ki je bliže državljanom, in sicer s spodbujanjem trajnostnega in celostnega razvoja mest, podeželja in obalnih območij ter lokalnih spodbud, Specifični cilj SPP: Evropa za pravični prehod
1.5: Razvoj kmetij, spodbujanje lokalne samooskrbe in ohranjanje vitalnega podeželja	ESRR, EKSRP, nacionalna sredstva	CP1: Pametnejša Evropa s spodbujanjem inovativne in pametne gospodarske preobrazbe CP2: Bolj Zelena, nizkoogljična Evropa s spodbujanjem prehoda na čisto in pravično energijo, zelene in modre naložbe, krožno gospodarstvo, prilagajanje podnebnim spremembam ter preprečevanje in upravljanje tveganj

Razvojni cilj 2: Nizkoogljična in bolj zelena regija		
RAZVOJNA PRIORITETA	VIR FINANCIRANJA	CILJ POLITIKE EU
2.1: Trajnostna raba energije	ESRR, KS, ESS+, SPP, RRF, EKSRP, nacionalna sredstva, sinergije z Obzorje Evropa, NOO	CP2: Bolj Zelena, nizkoogljična Evropa s spodbujanjem prehoda na čisto in pravično energijo, zelene in modre naložbe, krožno gospodarstvo, prilagajanje podnebnim spremembam ter preprečevanje in upravljanje tveganj Specifični cilj SPP: Evropa za pravični prehod
2.2: Spodbujanje prilagajanja podnebnim spremembam ter krepitev odpornosti na nesreče	ESRR, KS, EKSRP, SPP, nacionalna sredstva, sinergije z Obzorje Evropa, NOO	CP2: Bolj Zelena, nizkoogljična Evropa s spodbujanjem prehoda na čisto in pravično energijo, zelene in modre naložbe, krožno gospodarstvo, prilagajanje podnebnim spremembam ter preprečevanje in upravljanje tveganj
2.3: Spodbujanje trajnostnega gospodarjenja z vodnimi viri	ESRR, KS, EKSRP, SPP, nacionalna sredstva, sinergije z Obzorje Evropa, NOO	CP2: Bolj Zelena, nizkoogljična Evropa s spodbujanjem prehoda na čisto in pravično energijo, zelene in modre naložbe, krožno gospodarstvo, prilagajanje podnebnim spremembam ter preprečevanje in upravljanje tveganj
2.4: Spodbujanje prehoda na krožno gospodarstvo	ESRR, KS, EKSRP, SPP, nacionalna sredstva, sinergije z Obzorje Evropa, NOO	CP2: Bolj Zelena, nizkoogljična Evropa s spodbujanjem prehoda na čisto in pravično energijo, zelene in modre naložbe, krožno gospodarstvo, prilagajanje podnebnim spremembam ter preprečevanje in upravljanje tveganj
2.5: Izboljšanje in ohranjanje biotske raznovrstnosti in naravnih vrednot, zelene infrastrukture v urbanem okolju in zmanjšanje onesnaženja	ESRR, KS, EKSRP, SPP, nacionalna sredstva, sinergije z Obzorje Evropa	CP2: Bolj Zelena, nizkoogljična Evropa s spodbujanjem prehoda na čisto in pravično energijo, zelene in modre naložbe, krožno gospodarstvo, prilagajanje podnebnim spremembam ter preprečevanje in upravljanje tveganj CP5: Evropa, ki je bližje državljanom, in sicer s spodbujanjem trajnostnega in celostnega razvoja mest, podeželja in obalnih območij ter lokalnih spodbud
2.6: Trajnostna mobilnost	KS, ESRR, SPP nacionalna sredstva	CP2: Bolj Zelena, nizkoogljična Evropa s spodbujanjem prehoda na čisto in pravično energijo, zelene in modre naložbe, krožno gospodarstvo, prilagajanje podnebnim spremembam ter preprečevanje in upravljanje tveganj CP3: Bolj povezana Evropa z izboljšanjem mobilnosti in regionalne povezljivosti IKT

Razvojni cilj 3: Bolj povezana regija		
RAZVOJNA PRIORITETA	VIR FINANCIRANJA	CILJ POLITIKE EU
3.1: Širokopasovne povezave	ESRR, KS, EKSRP, nacionalna sredstva	CP3: Bolj povezana Evropa z izboljšanjem mobilnosti in regionalne povezljivosti IKT
3.2: Prometna infrastruktura	ESRR, KS, RRF, EKSRP, nacionalna sredstva, sinergije z Obzorje Evropa, NOO	CP3: Bolj povezana Evropa z izboljšanjem mobilnosti in regionalne povezljivosti IKT
Razvojni cilj 4: Bolj privlačna in socialna regija		
RAZVOJNA PRIORITETA	VIR FINANCIRANJA	CILJ POLITIKE EU
4.1: Izboljšanje učinkovitosti trga dela	ESS+, ESRR, SPP, EKSRP, nacionalna sredstva, sinergije z Obzorje Evropa, NOO	CP4: Bolj socialna Evropa z izvajanjem evropskega stebra socialnih pravic CP1: Pametnejša Evropa s spodbujanjem inovativne in pametne gospodarske preobrazbe, Specifični cilj SPP: Evropa za pravični prehod
4.2: Izboljševanje dostopa do storitev v izobraževanju, usposabljanju in vseživljenjskem učenju	ESS+, ESRR, SPP, EKSRP, nacionalna sredstva, NOO	CP4: Bolj socialna Evropa z izvajanjem evropskega stebra socialnih pravic Specifični cilj SPP: Evropa za pravični prehod
4.3: Povečevanje socialno-ekonomske integracije	ESS+, ESRR, SPP, EKSRP, nacionalna sredstva, NOO	CP4: Bolj socialna Evropa z izvajanjem evropskega stebra socialnih pravic Specifični cilj SPP: Evropa za pravični prehod
4.4: Zagotavljanje enakosti dostopa do zdravstvene oskrbe in ustreznih pogojev bivanja	KS, ESRR, RRF, nacionalna sredstva, NOO	CP4: Bolj socialna Evropa z izvajanjem evropskega stebra socialnih pravic

Razvojni cilj 5: Regija, ki je bliže državljanom		
RAZVOJNA PRIORITETA	VIR FINANCIRANJA	CILJ POLITIKE EU
5.1: Urbani razvoj	EKSRP, ESRR, nacionalna sredstva, NOO	CP5: Evropa, ki je bliže državljanom, in sicer s spodbujanjem trajnostnega in celostnega razvoja mest, podeželja in obalnih območij ter lokalnih spodbud CP1: Pametnejša Evropa s spodbujanjem inovativne in pametne gospodarske preobrazbe CP2: Bolj Zelena, nizkoogljična Evropa s spodbujanjem prehoda na čisto in pravično energijo, zelene in modre naložbe, krožno gospodarstvo, prilagajanje podnebnim spremembam ter preprečevanje in upravljanje tveganj CP3: Bolj povezana Evropa z izboljšanjem mobilnosti in regionalne poveztljivosti IKT
5.2: Razvoj podeželja, ki ga vodi skupnost-CLLD	EKSRP, ESRR, nacionalna sredstva	CP5: Evropa, ki je bliže državljanom, in sicer s spodbujanjem trajnostnega in celostnega razvoja mest, podeželja in obalnih območij ter lokalnih spodbud
5.3 Razvoj obmejnih problemskih območij in območij z visoko brezposelnostjo	EKSRP, ESRR, ESS+, nacionalna sredstva, NOO	CP5: Evropa, ki je bliže državljanom, in sicer s spodbujanjem trajnostnega in celostnega razvoja mest, podeželja in obalnih območij ter lokalnih spodbud
5.4: Regionalno prostorsko načrtovanje ter regijsko prometno načrtovanje	EKSRP, ESRR, nacionalna sredstva	CP5: Evropa, ki je bliže državljanom, in sicer s spodbujanjem trajnostnega in celostnega razvoja mest, podeželja in obalnih območij ter lokalnih spodbud
5.5: Podpora razvoju nevladnih organizacij	EKSRP, ESRR, nacionalna sredstva	CP5: Evropa, ki je bliže državljanom, in sicer s spodbujanjem trajnostnega in celostnega razvoja mest, podeželja in obalnih območij ter lokalnih spodbud

9 SKLADNOST RRP PODRAVJE S CILJI POLITIK IN USMERITEV EU TER SPLOŠNIMI CILJI REGIONALNE POLITIKE

RRP Podravje 2021-2027 je skladen s cilji politik in usmeritev EU ter splošnimi cilji regionalne politike, kot so opredeljeni v delovnem zvezku UMAR št. 3/2020.

Tabela 54: Skladnost RRP Podravje 2021-2027 s cilji Evropske kohezijske politike

RRP PODRAVJE		Cilji Evropske kohezijske politike 2021-2027				
RC 1: Pametnejša, konkurenčna in trajnejša regija		Cilj 1: Pametnejša Evropa	Cilj 2: Zelena, nizkogljična Evropa	Cilj 3: Povezana Evropa	Cilj 4: Socialna Evropa	Cilj 5: Evropa bliže državljanom
1.1	Krepitev razvojno-raziskovalnih in inovacijskih zmogljivosti in spodbujanje digitalne preobrazbe	x				
1.2	Krepitev rasti in konkurenčnosti malih in srednjih podjetij	x			x	
1.3	Trajnostni razvoj in promocija vzdržnega turizma s poudarkom na spodbujanju in varovanju naravne in kulturne dediščine	x				x
1.4	Razvoj kulturnih in kreativnih industrij	x			x	x
1.5	Razvoj kmetij, spodbujanje lokalne samooskrbe in ohranjanje vitalnega podeželja	x				x
RC 2: Nizkoogljična in bolj zelena regija						
2.1	Trajnostna raba energije		x			
2.2	Spodbujanje prilagajanja podnebnim spremembam ter krepitev odpornosti na nesreče		x			
2.3	Spodbujanje trajnostnega gospodarjenja z vodnimi viri		x			
2.4	Spodbujanje prehoda na krožno gospodarstvo	x	x			
2.5	Izboljšanje in ohranjanje biotske raznovrstnosti in naravnih vrednot, zelene infrastrukture v urbanem okolju in zmanjšanje onesnaženja		x			
2.6	Trajnostna mobilnost		x	x		
RC 3: Bolj povezana regija						

3.1	Širokopasovne povezave				x		
3.2	Prometna infrastruktura				x		
RC 4: Bolj privlačna in socialna regija							
4.1	Izboljšanje učinkovitosti trga dela					x	
4.2	Izboljševanje dostopa do storitev v izobraževanju, usposabljanju in vseživljenjskem učenju					x	
4.3	Povečevanje socialno-ekonomske integracije					x	
4.4	Zagotavljanje enakosti dostopa do zdravstvene oskrbe in ustreznih pogojev bivanja					x	
RC 5: Regija, ki je bliže državljanom							
5.1	Urbani razvoj	x	x				x
5.2	Razvoj podeželja, ki ga vodi skupnost-CLLD						
5.3	Razvoj obmejnih problemskih območij in območij z visoko brezposelnostjo	x					x
5.4	Regionalno prostorsko načrtovanje ter regijsko prometno načrtovanje				x		
5.5	Podpora razvoju nevladnih organizacij						x

RRP Podravje 2021-2027		Splošni cilji regionalne politike – dvig kakovosti življenja												
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Razvojni cilj 1: Pametnejša, konkurenčna in trajnejša regija														
1.1	Krepitev razvojno-raziskovalnih in inovacijskih zmogljivosti in spodbujanje digitalne preobrazbe	x	x	x										x
1.2	Krepitev rasti in konkurenčnosti malih in srednjih podjetij	x	x	x										x
1.3	Trajnostni razvoj in promocija vzdržnega turizma s poudarkom na spodbujanju in varovanju naravne in kulturne dediščine	x		x				x			x			
1.4	Razvoj kulturnih in kreativnih industrij	x	x	x							x			x
1.5	Razvoj kmetij, spodbujanje lokalne samooskrbe in ohranjanje vitalnega podeželja	x		x	x	x		x						
Razvojni cilj 2: Nizkoogljična in bolj zelena regija														
2.1	Trajnostna raba energije			x							x			

Cilji prostorskega razvoja so upoštevani v zlasti v okviru petega razvojnega cilja in pa posredno v vseh ostalih razvojnih ciljih in njihovih prioritetah, ki vplivajo na racionalno rabo prostora in povečanje konkurenčnosti oz. privlačnosti mesta in podeželja.

RRP Podravje upošteva tudi priporočila Sveta v zvezi z nacionalnim reformnim programom Slovenije za 2020 in mnenje Sveta o programu stabilnosti Slovenije za leto 2020, kjer spodbujamo krepitev gospodarstva in okrevanje, zagotavljanje odpornosti zdravstvenega sistema in sistema dolgotrajne oskrbe, zagotavljanje socialne zaščite in zaposlenosti, prav tako pa tudi naložbe v zeleni in digitalni prehod z učinkovito rabo energije, okoljsko infrastrukturo, trajnostnim prometom in spodbujanjem digitalizacije.

10 SISTEM SPREMLJANJA, VREDNOTENJA IN ORGANIZIRANOSTI IZVAJANJA RRP

Spremljanje in vrednotenje učinkov RRP je opredeljeno v Uredbi o regionalnih razvojnih programih (Ur.l. RS, št. 69/2012).

Spremljanje in vrednotenja RRP 2014-2020 izvaja MRA s svojimi partnerji na način, da se za posamezne vsebine ali celoten program zagotovi neodvisen pregled in spremljanje izvajanja RRP. V okviru svojih aktivnosti vključi tudi podporno mrežo institucij območnih razvojnih agencij. O rezultatih se obvešča enkrat letno Svet regije, ki na osnovi poročila sprejme posamezne usmeritve oziroma priporočila.

Realizacija izvajanja se spremlja preko kazalnikov in ciljnih vrednoti. V poročilu se povzamejo:

- kratek prikaz sprememb, ki so pomembne za izvajanje RRP, ter njihov vpliv na doseganje ciljev RRP,
- napredek pri doseganju kvantificiranih ciljev z uporabo fizičnih in finančnih kazalnikov,
- dosežene učinke po izvedbi posameznih ukrepov in projektov in
- povzetek pomembnih težav pri izvajanju RRP in sprejete ukrepe za njihovo odpravo.

Cilji:

- vzpostavitev sistema in struktur na regionalni ravni za realizacijo RRP-ja Podravske regije 2021-2027,
- V sodelovanju z MGRT, s predstavniki lokalnih skupnosti, gospodarstva in nevladnih organizacij spremljati izvajanje projektov iz RRP 2021-2027 za Podravsko regijo in črpanje EU sredstev.

Pristop:

- priprava izvajanja krovnih regijskih projektov
- priprava teritorialnih pristopov (Dogovorov za Razvoj regije, CTN, Leader CLLD),
- pritegnitev zasebnega sektorja k sofinanciranju projektov,
- zagotoviti nemoteno in dobro izvedbo ter spremljanje programa (priprava projektnih dokumentacij, izbira izvajalcev projektov, izvedba študij in vrednotenij, strokovnih ocen in priporočil),
- ustrezna administrativna in strokovna usposobljenost na regionalnem nivoju,

- promocija – razpoznavnost programa/razvojnih prioritet projektov med partnerji, splošno in strokovno javnostjo,
- zagotoviti informacijsko podprto vodenje, spremljanje in poročanje o izvajanju RRP-ja,
- upoštevano bo:
- organiziranje občin in drugih regijskih partnerjev za ustrezno medsebojno informiranje o razpisih in izvajanju projektov iz Regionalnega razvojnega programa 2014-2020
- priprava in vodenje skupnih/regijskih projektov, za katere se bodo dogovorili župani

PARTNERJI so občine Podravske regije, ORP-ji in nosilci razvoja na regionalni ravni (gospodarstvo in nevladni sektor)

11 SISTEM INFORMIRANJA IN OBVEŠČANJA JAVNOSTI O NAČRTOVANJU IN IZVAJANJU RRP

RRA Podravje-Maribor je ob objavi sklepa o pripravi RRP in programa priprave RRP objavil na svojih spletnih straneh. Občine Podravske regije so objavile informacije v glasilih občin v regiji ali na drug primeren način, na svojih spletnih straneh. Na spletnih straneh www.rra-podravje.si je bil objavljen Osnutek RRP in bo objavljen sprejet RRP. Vzporedno se obveščanje in informiranje izvaja tudi preko podporne mreže območnih razvojnih partnerstev in območnih razvojnih agencij.

Razvojne partnerje in javnost bomo o izvajanju RRP 2021-2027 javno obveščali najmanj enkrat na leto. Prav tako bodo o izvajanju RRP 2021-2027 redno obveščeni Razvojni svet regije, Razvojni svet Podravske regije ter Regionalna razvojna mreža.

Širšo javnost bomo obveščali preko sodelovanja z mediji – bodisi preko organizacije novinarskih konferenc in povabila novinarjem na različne dogodke, vezane na pripravo in izvajanje tega dokumenta ter izjave za medije. - Posluževali se bomo tudi tiskanih medijev, kjer bomo informirali širši krog ljudi o procesu in izvajanju RRP-ja v regiji - Facebook račun @RRA Podravje-Maribor uporabljamo za sprotno obveščanje o aktivnostih v zvezi s pripravo in izvajanjem RRP - Organiziranjem javnih posvetov in razprav V procesu priprave RRP je potekalo informiranje in obveščanje preko spletne strani in medijev, organizirane so bile predstavitve z ministrstvom, delavnice delovnih skupin in odborov razvojnega sveta, predstavitve vseh aktivnosti in dokumente na sejah razvojnega sveta regije in sveta regije.

12 SKUPNA INDIKATIVNA FINANČNA OCENA VREDNOSTI RRP PODRAVJE 2021-2027

Tabela 55: Indikativna finančna ocena vrednosti RRP Podravje 2021-2027

Razvojni cilj	Razvojna prioriteta	Sredstva skupaj v EUR
Razvojni cilj 1: Pametnejša, konkurenčna in trajnejša regija	1.1: Krepitev razvojno-raziskovalnih in inovacijskih zmogljivosti in spodbujanje digitalne preobrazbe	263.975.645,00
	1.2: Krepitev rasti in konkurenčnosti malih in srednjih podjetij	78.615.600,64
	1.3: Trajnostni razvoj in promocija vzdržnega turizma s poudarkom na spodbujanju in varovanju naravne in kulturne dediščine	146.909.063,79
	1.4: Razvoj kulturnih in kreativnih industrij	5.570.000,00
	1.5: Razvoj kmetij, spodbujanje lokalne samooskrbe in ohranjanje vitalnega podeželja	14.619.590,00
	Skupaj razvojni cilj 1	509.689.899,43
Razvojni cilj 2: Nizkoogljična in bolj zelena regija	2.1: Trajnostna raba energije	167.408.783,24
	2.2: Spodbujanje prilagajanja podnebnim spremembam ter krepitev odpornosti na nesreče	37.884.400,00
	2.3: Spodbujanje trajnostnega gospodarjenja z vodnimi viri	412.564.265,17
	2.4: Spodbujanje prehoda na krožno gospodarstvo	28.479.400,00
	2.5: Izboljšanje in ohranjanje biotske raznovrstnosti in naravnih vrednot, zelene infrastrukture v urbanem okolju in zmanjšanje onesnaženja	72.480.686,95
	2.6: Trajnostna mobilnost	188.985.876,58
Skupaj razvojni cilj 2	907.803.411,94	
Razvojni cilj 3: Bolj povezana regija	3.1: Širokopolasovne povezave	24.032.780,00
	3.2: Prometna infrastruktura	268.793.687,39
	Skupaj razvojni cilj 3	292.826.467,39
Razvojni cilj 4: Bolj privlačna in socialna regija	4.1: Izboljšanje učinkovitosti trga dela	4.500.000,00
	4.2: Izboljševanje dostopa do storitev v izobraževanju, usposabljanju in vseživljenjskem učenju	86.026.571,03
	4.3: Povečevanje socialno-ekonomske integracije	75.762.716,58
	4.4: Zagotavljanje enakosti dostopa do zdravstvene oskrbe in ustreznih pogojev bivanja	244.051.673,32
	Skupaj razvojni cilj 4	410.340.960,93
Razvojni cilj 5:	5.1: Urbani razvoj	35.935.389,00
	5.2: Razvoj podeželja, ki ga vodi skupnost-CLLD	37.241.495,11

Regija, ki je bliže državljanom	5.3: Razvoj obmejnih problemskih območij in območij z visoko brezposelnostjo	37.945.840,34
	5.4: Regionalno prostorsko načrtovanje ter regijsko prometno načrtovanje	800.000,00
	5.5: Podpora razvoju nevladnih organizacij	1.700.000,00
	Skupaj razvojni cilj 5	113.622.724,45
SKUPAJ VREDNOST RRP PODRAVJE 2021-2027		2.234.283.464,14

13 PRILOGE

Seznam projektov je v prilogi